

**UCHWAŁA NR XXVI/177/2026
RADY MIEJSKIEJ W SKARSZEWACH**

z dnia 30 marca 2026 r.

w sprawie przyjęcia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015 – 2025 pod nazwą „Gminny Program Rewitalizacji do 2035 roku”.

Na podstawie art. 14 ust. 1 i art. 23 ust.1 ustawy z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278), w związku z art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023, poz. 1688) oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r., poz. 1153 z późn. zm.), Rada Miejska w Skarszewach uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się zmianę Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015 – 2025 pod nazwą „Gminny Program Rewitalizacji do 2035 roku”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr XIV/125/2019 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 28 października 2019 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Skarszew.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Stefan Troka

Załącznik do Uchwały
Nr XXVI/177/2026 Rady Miejskiej
w Skarszewach z dnia 30 marca 2026 r.
w sprawie przyjęcia zmiany Gminnego
Programu Rewitalizacji na lata 2015 –
2025 pod nazwą „Gminny Program Re-
witalizacji do 2035 roku”.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI do 2035 roku

Skarszewy, 2026 r.

Gminny Program Rewitalizacji do 2035 roku – edycja 2026

Przygotowanie i koordynacja – zespół Centrum Doradztwa Rewitalizacyjnego IRMiR w składzie:

- Edyta Tomczyk
- Katarzyna Spadło
- dr Marzena Kędra

przy współpracy Wydziału Funduszy Europejskich Urzędu Miejskiego w Skarszewach

Gminny Program Rewitalizacji na lata 2015-2025 – edycja 2019

Przygotowanie: zespół Centrum Doradztwa Rewitalizacyjnego Instytutu Rozwoju Miast i Regionów w składzie:

- Edyta Tomczyk
- Katarzyna Spadło (red.)

Koordynacja: Wydział Funduszy Europejskich Urzędu Miejskiego w Skarszewach

Gminny Program Rewitalizacji na lata 2015-2025 – edycja 2017

Przygotowanie i koordynacja: Wydział Funduszy Europejskich Urzędu Miejskiego w Skarszewach

Gminny Program Rewitalizacji na lata 2015-2025 - edycja 2017 r. powstał przy wsparciu funduszy Unii Europejskiej ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Projekt współfinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Spis treści

Spis treści.....	3
1. DEFINICJE ZWIĄZANE Z REWITALIZACJĄ.....	5
2. WSTĘP I ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	6
3. DIAGNOZA ISTNIEJĄCEGO STANU NA TERENIE MIASTA I GMINY SKARSZEWEY.....	13
3.1. Położenie i rys historyczny	13
3.2. Demografia.....	15
4. OBSZAR REWITALIZACJI I JEGO DIAGNOZA.....	17
4.1. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	17
4.2. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	29
4.2.1. Metodyka diagnozy	29
4.2.2. Analiza negatywnych zjawisk	30
4.2.3. Identyfikacja problemów na obszarze rewitalizacji	61
4.2.4. Analiza lokalnych potencjałów.....	65
4.2.5. Synteza diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji	69
5. WIZJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	73
5.1. Wizja obszaru rewitalizacji	73
5.2. Cele oraz kierunki działań rewitalizacyjnych	73
6. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE	76
6.1. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	76
6.2. Pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne	114
7. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE ORAZ ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	117
8. OPIS SPOSOBU ZAPEWNIENIA UDZIAŁU INTERESARIUSZY W PROCESIE REWITALIZACJI, W TYM W RAMACH KOMITETU REWITALIZACJI	118
8.1 Etap opracowania I edycji GPR na lata 2015 – 2025	119
8.1.1. Przygotowanie dokumentu GPR.....	121
8.1.2 Konsultacje dokumentu GPR	122
8.1.3 Etap wdrażania i monitorowania GPR na lata 2015-2025.....	125
8.2 Etap aktualizacji GPR do 2035 roku	126
8.2.1. Opis włączenia partnerów społeczno-gospodarczych zgodnie z art. 36 ustawy wdrożeniowej..	127
9. OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI DO 2035 ROKU	129
10. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	136
10.1. Założenia systemu monitorowania.....	136
10.2 Monitorowanie postępu w realizacji przedsięwzięć.....	138
10.3 Monitorowanie zmian w zakresie stanu rozwoju obszaru rewitalizacji	147
10.4 Ocena aktualności GPR do 2035 roku i założenia zmian programu	150
11. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	152
12. OPIS SPOSOBU REALIZACJI PRZEZ GPR DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH GMINY I REGIONU.....	158
12.1. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030	158
12.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego	159

12.3. Strategia rozwoju gminy Skarszewy do 2030 roku.....	160
12.4 Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Skarszewy na lata 2021-2026	160
12.5 Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy.....	160
12.6. Program opieki nad zabytkami miasta i gminy Skarszewy na lata 2024-2027.....	161
13. ODNIESIENIE DO OBOWIĄZUJĄCYCH PRZEPISÓW PRAWA LOKALNEGO	161
13.1 Określenie zmian w uchwałach mieszkaniowych	161
13.2. Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji...	162
14. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI	163
15. SPOSÓB REALIZACJI GPR W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	164
15.1. Sposób realizacji GPR w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	164
15.1.1. Zakres niezbędnych zmian w planie ogólnym/studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	164
15.1.2. Zakres miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany	169
15.1.3. Miejscowy plan rewitalizacji.....	170
16. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	173
Spis tabel	175
Spis wykresów	176
Spis rysunków	176
Spis załączników	176

1. DEFINICJE ZWIĄZANE Z REWITALIZACJĄ

Sformułowania stosowane w niniejszym dokumencie wynikają z ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278):

- **REWITALIZACJA** stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji (art. 2).
- **OBSZAR ZDEGRADOWANY** to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami gospodarczymi i/lub środowiskowymi i/lub przestrzenno-funkcjonalnymi i/lub technicznymi. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych (art. 9).
- **OBSZAR REWITALIZACJI** to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające wspólnych granic (art. 10).
- **GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI** (program, GPR) to dokument sporządzany dla obszaru rewitalizacji zawierający m.in. diagnozę obszaru rewitalizacji, wizję, cele, kierunki działań oraz przedsięwzięcia rewitalizacyjne niwelujące istniejące problemy, opracowany z udziałem lokalnej społeczności i uchwalony przez radę gminy (art. 15). GPR może też pełnić rolę strategii terytorialnej, o której mowa w art. 36 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. z 2022r. poz. 1079), pod warunkiem spełnienia przez program określonych tam wymogów.
- **INTERESARIUSZE REWITALIZACJI** w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji to:
 - 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczności nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego oraz członkowie kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 28);
 - 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;

- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
 - 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
 - 5) jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, oraz organy doradcze i konsultacyjne gminy;
 - 6) organy władzy publicznej;
 - 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.
- **INTERESARIUSZE** w rozumieniu art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U z 2022 r. poz. 1079, ustawa wdrożeniowa) to:
- 1) partnerzy społeczno-gospodarczy,
 - 2) podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie,
 - 3) podmioty działające na rzecz ochrony środowiska,
 - 4) podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

2. WSTĘP I ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Rewitalizacja to kompleksowy, skoordynowany, długofalowy, prowadzony na określonym obszarze proces przemian, przede wszystkim społecznych. Zgodnie z art. 3 ust.1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne. Narzędziem prowadzenia procesu rewitalizacji jest gminny program rewitalizacji, czyli podstawowy dokument opracowywany w celu wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszaru rewitalizacji

Gmina Skarszewy przystąpiła do wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz dogłębnej analizy przyczyn degradacji, w efekcie czego powstał „Raport z delimitacji obszarów zdegradowanych”. Na tej podstawie, w drodze Uchwały Rady Miejskiej w Skarszewach nr XIII/133/16 z dnia 9 lutego 2016 r., został wyznaczony obszar rewitalizacji. Został on wpisany Uchwałą nr 1325/101/15 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 22 grudnia 2015 r. na listę obszarów rekomendowanych do objęcia wsparciem w ramach zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020. Obszar rewitalizacji składa się z dwóch rejonów - Stare Miasto oraz Dworzec PKP

Kolejnym etapem w planowaniu rewitalizacji Skarszew było przystąpienie do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025, na podstawie Uchwały nr XVIII/178/16 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 27 czerwca 2016 r .

Gminny program rewitalizacji został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Był powiązany z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie regionalnym i lokalnym, stanowiąc narzędzie ich wdrożenia na terenie wskazanym do rewitalizacji. Niezwykle istotną rolę w jego opracowaniu, już od etapu predelimitacji, odgrywał głos mieszkańców,

organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, poznanie ich potrzeb, problemów i oczekiwań. Udział mieszkańców w toku przygotowania programu oraz jego aktualizacji stanowił fundament, a techniki i narzędzia partycypacyjne zostały dobrane, tak by zapewnić aktywne włączenie różnych grup interesariuszy rewitalizacji. Działania te były nadzorowane przez Asystenta ds. partycypacji społecznej, którego głównym zadaniem było zachęcenie lokalnej społeczności do uczestnictwa w poszczególnych wydarzeniach oraz aktywnego włączenia się w opracowanie programu poprzez prowadzenie szeregu działań informacyjno-promocyjnych, w tym poprzez:

- dystrybucję ulotek bezpośrednio do ręki lub do skrzynek pocztowych,
- opracowanie i emisję spotu informacyjnego,
- opracowanie broszur informacyjnych,
- zamieszczenie ogłoszeń w lokalnej prasie,
- przekazanie informacji do poszczególnych parafii,
- zamieszczanie informacji na stronie internetowej miasta i gminy Skarszewy,
- dystrybucję bezpośrednich zaproszeń.

Tak dobrane działania w toku opracowania GPR pozwoliły przeanalizować potrzeby i poznać opinie interesariuszy rewitalizacji, co przełożyło się na zaplanowanie zakresów przedsięwzięć rewitalizacyjnych tak, aby niwelowały bądź ograniczały problemy obszaru rewitalizacji, a także wykorzystywały jego potencjał i były zgodne z potrzebami mieszkańców

Rysunek 1. Etapy programowania rewitalizacji w Skarszewach

Źródło: opracowanie własne

Pierwsza edycja Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025 została opracowana w ramach projektu pt. „Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Skarszewy w kontekście wykorzystania potencjału warsztatów obywatelskich, włączających w proces rewitalizacji wszystkie grupy interesariuszy w mieście” współfinansowanego w 90% ze środków Funduszu Spójności oraz budżetu państwa w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Konstrukcja dokumentu wynikała z art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, program został opracowany z uwzględnieniem niżej wskazanych zasad:

- kompleksowości – ujmuje działania w sposób kompleksowy, tak, aby nie pomijać aspektu społecznego, ekonomicznego, przestrzennego, technicznego, środowiskowego i kulturowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem;
- koncentracji interwencji - dotyczy terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętych szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych;

- komplementarności przestrzennej i problemowej – zawiera projekty oddziałujące na cały obszar, dopełniające się przestrzennie, sektorowo i tematycznie, powiązane z innymi celami strategicznymi miasta i gminy Skarszewy,
- komplementarności instytucjonalnej - zawiera system zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur;
- komplementarności międzyokresowej – dokonano rozeznania, analizy i krytycznej oceny oraz sformułowania wniosków na temat dotychczasowego sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania projektów i programów rewitalizacji w województwie;
- komplementarności źródeł finansowania – projekty rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS, FS, EFROW i budżetu państwa z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania.

Fundamentem dla całościowej wizji oraz celów i kierunków interwencji rewitalizacyjnej, redukującej istniejące problemy, była szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji, stanowiąca uściślenie diagnozy problemów z etapu delimitacji, uzupełnionej o analizę potencjałów tego obszaru. W podsystemie społecznym przeanalizowano sytuację lokalnej społeczności poprzez zbadanie struktury demograficznej ludności, poziomu korzystania z pomocy społecznej, poziomu bezpieczeństwa publicznego, edukacji i problemów wychowawczych oraz działalności kulturowo-rekreacyjnej. W podsystemie gospodarczym dokonano analizy poziomu bezrobocia oraz struktury przedsiębiorstw. W podsystemie przestrzennym analizie poddano sytuację przestrzenno - funkcjonalną obszaru, zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz infrastrukturę techniczną i mieszkaniową oraz stan środowiska naturalnego.

Jako podstawowe problemy społeczne i gospodarcze obszaru rewitalizacji zdiagnozowano:

- wzrost liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej,
- wzrost liczby rodzin korzystających z asystenta rodziny,
- umocnienie się problemu przemocy w rodzinie,
- problemy wychowawcze w szkołach,
- niższe wyniki na sprawdzianach szóstoklasisty i na egzaminie gimnazjalnym,
- wzrost liczby przestępstw ogółem i występowanie przestępstw przeciwko rodzinie i opiece,
- zadłużenia mieszkań,
- niską świadomość mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości,
- wysoki udział osób bezrobotnych nierejestrowanych,
- niewystarczająca liczbę podmiotów gospodarczych,
- brak terenów inwestycyjnych.

Potencjału społecznego obszaru należy za to upatrywać m.in. w aktywności społecznej przejawiającej się w zainteresowaniu aktywnym udziałem w zajęciach oferowanych przez Gminny Ośrodek Kultury, jak i uczestnictwem w zajęciach Biblioteki Publicznej, czy też udział w wyborach i w szeregu projektów realizowanych przez instytucje publiczne i NGO. Dodatkowy potencjał obszaru stanowią bu-

dynki zabytkowe, które odpowiednio zabezpieczone i wyremontowane nadal mogą służyć mieszkańcom, a przede wszystkim świadczą o historii miasta, są elementem kultury i stanowią o wyjątkowej tożsamości lokalnej społeczności.

Potencjał gospodarczy obszaru rewitalizacji stanowią natomiast zlokalizowane i zarejestrowane na jego terenie podmioty gospodarcze. Stwierdzono również duży potencjał obszaru do prowadzenia działań rewitalizacyjnych w sferze przestrzennej - większość ogólnodostępnych terenów stanowią grunty gminne, co ułatwia prowadzenie działań inwestycyjnych.

Biorąc pod uwagę, iż rewitalizacja stanowi całościowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego, a rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem wieloletnim, okres realizacji GPR ustalono do roku 2025 z możliwością zmiany terminów realizacji poszczególnych zadań, w zależności od wyników bieżącego monitoringu programu, jak również bieżącej sytuacji finansowej i prawnej. Program został uchwalony uchwałą Nr XXVII /267/17 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025 (z dalszymi zmianami), po czym przystąpiono do realizacji założeń procesu rewitalizacji.

W 2019 r. dokonano pierwszej oceny aktualności i stopnia realizacji GPR, wymaganej do przeprowadzenia przez art. 22 ust. ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Z opracowanego w tym celu raportu wynikało, iż proces monitorowania GPR wymagał poprawy efektywności, gdyż w pierwotnym kształcie uniemożliwiał pozyskanie faktycznej wiedzy o pozytywnych zmianach obszaru rewitalizacji. Poprawa efektywności powinna dotyczyć weryfikacji listy wskaźników monitorujących w celu:

- usunięcia wskaźników obejmujących swym zakresem teren gminy, uniemożliwiających pomiar stanu postępu rzeczowego procesu rewitalizacji,
- włączenia wskaźników obrazujących stan zjawisk kryzysowych obszaru rewitalizacji.

Z raportu z oceny aktualności wynikało również, iż GPR powinien zostać dostosowany do stanu faktycznego w zakresie:

- urealnienia opisów przedsięwzięć podstawowych zawartych w rozdz. 6.1 GPR, z uwagi na konieczność odwzorowania ich stanu faktycznego na dzień 31.12.2018 r.,
- weryfikacji celów i kierunków działań GPR, poprzez dostosowanie do zmian w zapisach przedsięwzięć podstawowych,
- weryfikacji systemu monitorowania, w zakresie poprawy efektywności i dostosowania do zmian w strukturze celów i kierunków działań oraz zweryfikowanej listy przedsięwzięć podstawowych.

Raport z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR został pozytywnie zaopiniowany przez Komitet Rewitalizacji powołany Zarządzeniem Burmistrza Skarszew Nr 126/WFE/2017 z dnia 9 sierpnia 2017 r.¹ W Opinii nr 1/2019 z dnia 11 marca 2019 r. Komitet Rewitalizacji zalecił Burmistrzowi Skarszew:

- 1) wystąpienie z wnioskiem do Rady Miejskiej o zmianę Gminnego Programu Rewitalizacji - zgodnie z art. 22 ust. 3 oraz art. 23. ust 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji,

¹ Zmiana składu Komitetu Rewitalizacji dokonana Zarządzeniem nr 174/WFE/2018 z dnia 27 grudnia 2018 r.

- 2) opracowanie projektu zaktualizowanego GPR,
- 3) wystąpienie z wnioskiem do Rady Miejskiej o przyjęcie zmienionego GPR.

W świetle powyższego Gmina Skarszewy uruchomiła procedurę aktualizacji programu, potwierdzoną Uchwałą Nr VI/57/19 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 26 marca 2019 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015 – 2025.

W procesie aktualizacji dokumentu w 2019 r. zostały dodatkowo zweryfikowane jego zapisy, podane ocenie w celu wpisania GPR do Wykazu programów rewitalizacji gmin Województwa Pomorskiego. Proces aktualizacji dokumentu umożliwił wprowadzenie do niego zmian skutkujących poprawą efektywności wdrażania interwencji rewitalizacyjnej, jak również wywołujących pozytywną ocenę GPR w kontekście spójności z wymaganiami *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* wydanych przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 r., *Wytyczne dotyczące programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020*, do których odwoływała się wcześniejsza wersja GPR (stanowiące załącznik do dokumentu Zasady wdrażania RPO WP 2014-2020), utraciły status wytycznych programowych i były używane w celach informacyjnych².

W ten sposób zaktualizowany GPR został przyjęty do realizacji uchwałą Nr XIV/125/2019 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 28 października 2019 r.

Okres realizacji programu podlegał cyklicznej ocenie stopnia realizacji. W raporcie z monitorowania projektów za 2023 r. potwierdzono realizację wszystkich zaplanowanych projektów w celu strategicznym nr 1 oraz nr 2, natomiast z celu nr 3 - 50% projektów. Pozostałe projekty były w trakcie realizacji (3) lub ich realizacja została odsunięta w czasie z powodu braku finansowania (3). Z Raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji GPR za lata 2018-2020 oraz za lata 2021-2022 wynika, że stopień realizacji wskaźników monitoringowych odnoszących się do zjawisk kryzysowych obszaru rewitalizacji w sferze technicznej zostały osiągnięte r. Cele społeczne związane z ograniczeniem procesu depopulacji obszaru rewitalizacji, skalą ubóstwa oraz cele gospodarcze wymagają natomiast dalszej realizacji. Przyczyną niekorzystnych wyników w sferze społeczno-gospodarczej była w dużej mierze pandemia COVID, która ograniczyła aktywność społeczno-zawodową części mieszkańców gminy, a w dalszej kolejności zmiana uwarunkowań makroekonomicznych z powodu wybuchu wojny w Ukrainie. Raporty stwierdziły również konieczność aktualizacji GPR m.in. w zakresie opisów przedsięwzięć, systemu monitorowania i zarządzania, powiązań z nowymi dokumentami strategicznymi. Gminny program rewitalizacji wymagał również dostosowania do wymogów nowej perspektywy Unii Europejskiej 2021 - 2027, w ramach której programy te pełnią rolę Innych Instrumentów Terytorialnych³.

W raporcie pozytywnie zaopiniowanym przez Komitet Rewitalizacji na posiedzeniu 2 czerwca 2023 r. zarekomendowano Burmistrzowi Skarszew:

² Ustawą z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2017, poz. 1475), która weszła w życie w dniu 02.09.2017 r., uchylono art. 7 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, który umożliwiał instytucjom zarządzającym regionalnym programem operacyjnym wydawanie wytycznych dotyczących kwestii szczegółowych dla danego programu operacyjnego.

³ Gminne programy rewitalizacji pełnią taką rolę pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z art. 29 rozporządzenia ogólnego (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z 24 czerwca 2021 r.).

- 1) wystąpienie z wnioskiem do Rady Miejskiej o zmianę GPR - zgodnie z art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji,
- 2) opracowanie projektu zaktualizowanego GPR,
- 3) wystąpienie z wnioskiem do Rady Miejskiej o przyjęcie zmienionego GPR⁴.

W efekcie oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025, a także by dostosować program do wymogów perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2021-2027, została w 2023 roku podjęta uchwała o aktualizacji dokumentu⁵.

W jej ramach:

- zaktualizowano diagnozę obszaru rewitalizacji,
- zaktualizowano cele i kierunki działań oraz zakres interwencji rewitalizacyjnej,
- zaktualizowano część zarządczą GPR w zakresie harmonogramu jego realizacji oraz założeń monitorowania,
- zaktualizowano założenia polityki planowania.

Na etapie aktualizacji GPR w 2025 roku stwierdzono, pomimo złagodzenia skali części problemów, utrwalenie się kryzysu na obszarze rewitalizacji – dotyczy on głównie wyższego udziału korzystających z pomocy społecznej niż średnia w mieście, przemocy w rodzinie, gorszych wyników nauczania, zadłużenia mieszkań, niskiego poziomu przedsiębiorczości

Spośród wyszczególnionych problemów funkcjonalno-przestrzennych za najistotniejsze dla procesów rewitalizacji wskazano kwestie ładu przestrzennego i niskiej estetyki obszaru, braku sprecyzowanej funkcji poszczególnych terenów oraz występowania obiektów dysharmonijnych. W zakresie zieleni urządzonej i przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowej zauważono niedobór terenów urządzonych, które dedykowane byłyby konkretnym grupom odbiorców. Brak jest ponadto systemu wzajemnych powiązań i ciągłości istniejących terenów zieleni, rekreacji i wypoczynku.

W oparciu o te wyzwania aktualizowano kierunki działań oraz zakres bieżącej interwencji rewitalizacyjnej.

Niniejsza aktualizacja została zainicjowana Uchwałą Rady Miejskiej nr LXV/461/2023 z dnia 27 czerwca 2023 r., przyjmującej ustalenia z raportu z oceny aktualności stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. W raporcie tym potwierdzono konieczność kontynuacji procesu rewitalizacji ze względu na aktualność zjawisk kryzysowych, które stanowiły podstawę wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Należy podkreślić, że zjawiska kryzysowe wymagające interwencji w procesie rewitalizacji (takie jak depopulacja, starzenie się społeczeństwa czy degradacja zabudowy) nie ulegają szybkim zmianom, na ich efekty trzeba czekać dłużej. W celu potwierdzenia aktualności diagnozy, w IV kwartale 2025 roku przeprowadzono dodatkową analizę jakościową obszaru rewitalizacji (z udziałem m.in. wywiadów z jednostkami gminnymi, obserwacji terenowej), która potwierdziła, że zdiagnozowane w oparciu o dane z 2023 r. negatywne zjawiska pozostają aktualne i wymagają interwencji zaplanowanej w perspektywie do 2035 roku.

⁴ Uchwała nr LXV/461/2023 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 27 czerwca 2023 r. w sprawie przyjęcia raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025 oraz przystąpienia do sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015 – 2025.

⁵ Uchwała nr LXV/461/2023 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 27 czerwca 2023 r. w sprawie przyjęcia raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025 oraz przystąpienia do sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015 – 2025.

Niniejsza aktualizacja programu uwzględnia również wymogi, jakie przed gminnymi programami rewitalizacji stawia art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa). Oznacza to, że GPR do 2035 roku został również dostosowany do wymogów perspektywy polityki spójności UE w okresie 2021-2027 i pełni rolę Innego Instrumentu Terytorialnego. Takie podejście umożliwia realizatorom przedsięwzięć wynikających z GPR ubieganie się o ich dofinansowanie w ramach m.in. programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027. Poniżej dokonano zestawienia kluczowych elementów dokumentu GPR, udowadniając spełnienie wymogów i ustawy o rewitalizacji, i przewidzianych dla strategii IIT w Zasadach realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 (Zasady IIT), które formułują specyficzne cechy programów rewitalizacji, konieczne do wypracowania w nowych dokumentach.

TABELA 1. ELEMENTY STRUKTURY GPR DO 2035 ROKU NA TLE WYMOGÓW USTAWY WDROŻENIOWEJ DLA STRATEGII IIT ORAZ ZASAD IIT.

Wymogi dla strategii IIT wynikające z art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej	Odpowiadające elementy GPR wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji	Cechy GPR wynikające z Zasad IIT ⁶
Synteza diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych	Rozdział 4. Obszar rewitalizacji i jego diagnoza	<ul style="list-style-type: none"> – kompleksowość – podejście zintegrowane – koncentracja
Cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu	Rozdz. 5. Wizja, cele i kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> – kompleksowość – podejście zintegrowane – koncentracja – zasady komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych
	Rozdz. 6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	
	Rozdz. 10. System monitorowania i oceny skuteczności GPR	
Lista projektów realizujących cele wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami	Rozdz. 6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	<ul style="list-style-type: none"> – kompleksowość – podejście zintegrowane – koncentracja – zasady komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych
	Rozdz. 6.1. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	
	Rozdz. 6.2. Pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne	
	Rozdz. 11. Mechanizmy integrowania działań i podmiotów	
	Załącznik nr 3 - Pakiet Projektów Rewitalizacyjnych	

⁶ Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej, <https://funduszeuropomorskie.pl/dokumenty/5364-zasady-realizacji-instrumentow-terytorialnych-w-polsce-w-perspektywie-finansowej-ue>

Wymogi dla strategii IIT wynikające z art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej	Odpowiadające elementy GPR wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji	Cechy GPR wynikające z Zasad IIT ⁷
Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT	Rozdz. 8. Opis sposobu zapewnienia udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji, w tym w ramach komitetu rewitalizacji	– podejście zintegrowane
	Rozdz. 9. Opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji	
	Rozdz. 10. System monitorowania i oceny GPR	
	Rozdz. 13. Odniesienie do obowiązujących przepisów prawa lokalnego	

Źródło: opracowanie własne IRMiR.

3. DIAGNOZA ISTNIEJĄCEGO STANU NA TERENIE MIASTA I GMINY SKARSZEWY

3.1. Położenie i rys historyczny

Skarszewy to gmina miejsko-wiejska leżąca w środkowej części województwa pomorskiego, w północnej części regionu etniczno-kulturowego Kociewie. Administracyjnie gmina Skarszewy stanowi jedną z trzynastu gmin powiatu starogardzkiego i sąsiaduje od północy z gminami: Trąbki Wielkie i Przywidz (powiat gdański); od południa z gminami: Starogard Gdański i Zblewo; od zachodu z gminami: Stara Kiszewa, Liniewo i Nowa Karczma (powiat kościerski); od wschodu z gminą Tczew. Na terenie oprócz miasta znajduje się 19 sołectw tj.: Bączek, Bolesławowo, Bożepole Królewskie, Czarnocin, Demlin, Godziszewo, Jaroszewy, Junkrowy, Kamierowo, Kamierowskie Piece, Koźmin, Malary, Mirowo Duże, Nowy Wiec, Obozin, Pogódki, Szczodrowo, Więckowy, Wolny Dwór. Miasto znajduje się w środkowej części gminy i jego powierzchnia wynosi 1060 ha, a powierzchnia całej gminy wynosi 15 919 ha. Pod względem powierzchni Skarszewy należą do najmniejszych miast w województwie.

Rysunek 2. Położenie gminy Skarszewy na tle Polski oraz województwa pomorskiego i mapa gminy Skarszewy

⁷ Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej, <https://funduszeuropomorskie.pl/dokumenty/5364-zasady-realizacji-instrumentow-terytorialnych-w-polsce-w-perspektywie-finansowej-ue>

Źródło: opracowanie własne

RYСУNEK 3. GMINA SKARSZEWY

Źródło: opracowanie własne

Gmina Skarszewy leży w strefie leśno-pojeziernej z preferencjami do rozwoju wielofunkcyjnego oraz wysokotowarowej gospodarki leśnej (w części zachodniej). Gmina znajduje się na obszarach o wysokich walorach środowiska przyrodniczego, a część gminy, łącznie z miastem, znajduje się w zasięgu aktywizującego oddziaływania: miasta Starogard Gdański i planowanego regionalnego korytarza transportowego. Przez miasto przepływa rzeka Więcisa. Stanowi ona największy lewy dopływ rzeki Wierzyca, a wypływa z rejonu jeziora Przywidzkiego. Jej bieg charakteryzuje się silnym meandrowaniem, w górnym biegu wykorzystując odcinki rynnowe.

Walory krajobrazowo-turystyczne w najlepszy sposób oddaje nazwa miasta i gminy Skarszewy, która pochodzi od niemieckiego „Schöneck”, od słów: „schön” - piękny i „ecke” – ką. Już przed 1000 rokiem na Paninej Górze (nazywanej Dachem Kociewia – jeden z najwyższych punktów widokowych na terenie Kociewia) mieścił się ośrodek plemienny Wierzyčan. Pierwsze wzmianki o Skarszewach pochodzą z kolei z 1198 r., kiedy to książę Grzymisław przekazał m.in. część okolicznych ziem zakonowi joannitów. Prawa miejskie Skarszewy otrzymały w 1320 r. pod

nazwą Reueninov. W 1370 r. miasto zostało sprzedane Zakonowi Szpitala Najświętszej Maryi Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie. Miasto zostało dwukrotnie spalone – w 1433 przez husytów i w 1462 r. przez Polaków, co było wynikiem wojen polsko-krzyżackich. W ostateczności, na mocy II Pokoju Toruńskiego Skarszewy przeszły pod panowanie polskie (1466 r.). Po długoletnim braku ośrodka administracyjnego w województwie pomorskim, w 1613 r. zostały nim Skarszewy. W tych czasach miasto w znacznej większości zamieszkiwane było przez ludność pochodzenia niemieckiego. Wkrótce po tych wydarzeniach, znaczna część zabudowy miasta została ponownie spalona i rozgrabiona przez Szwedów.

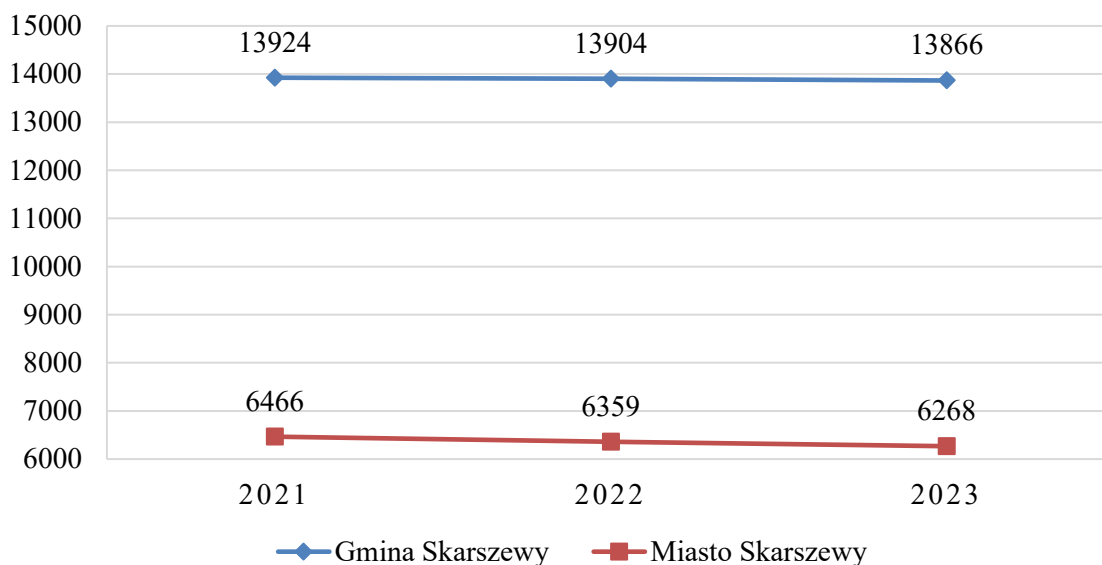
W 1772 r., w wyniku I rozbioru Polski, Skarszewy zostały przyłączone do Prus i pod ich panowaniem znajdowały się aż do roku 1920, kiedy to 30 stycznia „Błękitna Armia” pod przewodnictwem Generała Józefa Hallera wkroczyła do miasta. W ciągu dwudziestolecia międzywojennego udało się Skarszewianom wykupić część niemieckich posesji w centrum miasta, zmodernizować pobliską elektrownię miejską oraz upiększyć okolice rynku. Okres międzywojenny to czas odwiedzin ówczesnych prezydentów, a mniejszość niemiecka w dalszym ciągu odgrywała znaczącą rolę w jego życiu, co w dłuższej perspektywie czasowej doprowadziło do nasilenia się konfliktów na tle narodowościowym. Wraz z rozpoczęciem II wojny światowej miasto zostało zajęte przez wojska niemieckie i stało się miejscem egzekucji polskich obywateli. Masowe mordy dokonane przez miejscowych Niemców tworzących tzw. Selbstschutz miały miejsce w Nowym Wiecu, Borównie oraz na przedmieściach Skarszew - przy drogach do Kleszczewa i Kościerzyny. Łącznie w latach 1939-1945 zamordowano kilkuset mieszkańców Skarszew i najbliższej okolicy. W dniu 8 marca 1945 r. zniszczone w ponad 40% miasto zajęły wojska sowieckie. Początkowo władzę w mieście sprawował sowiecki komendant wojenny. Pierwsza szkoła otwarta została jeszcze w kwietniu 1945 r., a od jesieni rozpoczęło funkcjonowanie także technikum rolnicze oraz przedszkole. Połączenia kolejowe z innymi miastami przywrócono Skarszewom w latach 1946-47. Ostatnie półwiecze zaowocowało przede wszystkim rozbudową miasta, powstaniem obiektów sportowo-rekreacyjnych.

Herbem gminy jest według Statutu Gminy „historyczny herb miasta Skarszewy”. Stanowi go wizerunek głowy Świętego Jana w złotej aureoli, na niebieskim tle. Obecna wersja herbu jest zmodyfikowaną wersją herbu z I połowy XIX wieku, obowiązującą do lat 20 XX wieku. Dominujące kolory tarczy herbowej błękitny i żółty nawiązują również do barw charakterystycznych dla Kociewia.

3.2. Demografia

Liczba ludności zamieszkującej Gminę Skarszewy wynosiła na dzień 31 grudnia 2015 r. – 14 757 osób (11,5 procent ogólnej liczby mieszkańców powiatu starogardzkiego), w tym w samym mieście – 6784 mieszkańców, co stanowiło 5,33% ludności powiatu starogardzkiego. Do 2023 r. nastąpiła zauważalna zmiana ludności gminy i wyniosła 13 866 (spadek o 891 osób – ok. 6%), natomiast miasto Skarszewy liczyło 6268 osób (spadek o 516 osób). Proporcje ludności względem powiatu nie uległy zauważalnej zmianie (Wykres 1). Dynamika zmian liczby ludności określonych jednostek terytorialnych kształtowana jest pod wpływem dwóch procesów demograficznych – przyrostu naturalnego oraz ruchu wędrownego (migracyjnego). Charakterystyczne dla Skarszew w latach 2015-2023 było utrzymywanie się na dodatnim poziomie saldo przyrostu naturalnego, za wyjątkiem roku 2021 – nieznacznie ujemny przyrost naturalny. Oznacza to, iż liczba urodzeń żywych przewyższała w badanym okresie liczbę zgonów. Zaś saldo migracji w Skarszewach we wskazanym okresie jest ujemne.

WYKRES 1. ZMIANA LICZBY MIESZKAŃCÓW W GMINIE I MIEŚCIE SKARSZEWY W LATACH 2021-2023

Źródło: Dane z Urzędu Miejskiego w Skarszewach

Wśród ogólnej liczby 13 866 mieszkańców miasta i gminy Skarszewy przeważają kobiety – 7103, zaś mężczyźni jest 6763. W strukturze wiekowej ludności miasta i gminy Skarszewy dominuje ludność w wieku produkcyjnym (liczona dla przedziału wiekowego 18-65 lat), stanowiąca 58,9% mieszkańców, w wieku przedprodukcyjnym – 23,1%, w wieku poprodukcyjnym stanowi 17,9%. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, że sukcesywnie wzrasta odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Udział najstarszej grupy ekonomicznej w strukturze ludności wzrósł w latach 2015-2023 z ok. 13% do 18%.

W 2015 r. gęstość zaludnienia na terenie miasta Skarszewy wynosiła 628 osób/km², zaś w 2010 wyniosła 639 osób/km², natomiast do 2023 r. spadła do 580 osób/km². Powyższe dane wskazują, iż w gminie Skarszewy systematycznie ubywa mieszkańców, natomiast w samym mieście opisywane spadki mają większą dynamikę w porównaniu z terenami wiejskimi. Powyższa sytuacja związana jest z „rozlewaniem się” miasta poza jego formalne granice, zaś powstały w ten sposób gęsto zaludniony obszar, zamieszkały przez ludność ewidentnie miejską, co do obyczaju, stylu życia, mentalności, charakteryzuje się z jednej strony dużą, wahadłową ruchliwością ludności w cyklu dziennym i silnymi powiązaniem funkcjonalnymi, z drugiej zaś koniecznością całościowego myślenia o dostarczaniu usług publicznych, społecznych, kulturalnych dla całej gminy. Przemieszczenia mieszkańców miasta to przede wszystkim intensyfikacja procesów suburbanizacyjnych i wynikające z tego konsekwencje przestrzenne i ekonomiczne. W tej skali kurczenie się miasta niekoniecznie oznacza utratę zasobów ludzkich. Odpływ mieszkańców w skali miasta to ubytek kapitału demograficznego i ludzkiego. Dlatego też polityka miejska ukierunkowana na przeciwdziałanie tym niekorzystnym tendencjom winna koncentrować się na podnoszeniu jakości życia w mieście. Wśród proponowanych kierunków znalazły się zatem podnoszenie jakości i dostępu do usług publicznych, funkcjonalności i dostępności infrastruktury technicznej, tworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznych.

4. OBSZAR REWITALIZACJI I JEGO DIAGNOZA

4.1. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Aby precyzyjnie wyznaczyć obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, koniecznym było dokonanie szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji. Metodologia opracowania przedmiotowej diagnozy obejmowała dwa etapy: etap obejmujący wstępną analizę obszaru miasta i gminy Skarszewy, tzw. predelimitację oraz etap drugi delimitację obszarów zdegradowanych.

ETAP I - PREDELIMITACJA

Dla przestrzennego zobrazowania wyników wstępnej analizy podzielono miasto i gminę Skarszewy na 28 jednostek urbanistycznych (Tab. 2), w skład których wchodziły:

- 6 jednostek dla terenów mieszkaniowych,
- 1 jednostka dla głównego zbiornika wodnego - Jezioro Borówno Wielkie,
- 2 jednostki dla terenów „innych”, w tym produkcyjno-usługowych oraz leśnych,
- 19 sołectw.

TABELA 2. JEDNOSTKI URBANISTYCZNE WYODRĘBNIONE W MIEŚCIE I GMINIE SKARSZEWY

Numer jednostki	Liczba mieszkańców wg stanu na 2012 r.	% ogólnej liczby mieszkańców miasta i gminy Skarszewy	Powierzchnia	% ogólnej powierzchni miasta i gminy Skarszewy	Rodzaj jednostki	Obszar, który obejmuje jednostka
1	1536	10,48	11	0,07	Tereny mieszkaniowe	Os. Sikorskiego
2	1098	7,49	42	0,26	Tereny mieszkaniowe	Ulice: Kopernika, Tezewska, Putynkowskiego
3	666	4,54	242	1,52	Tereny mieszkaniowo-przemysłowe „Pólko”	Ulice: Starogardzka, Słoneczna, Wichrowa Zakładowa, Nad Stawem, Na Wzgórzu, Piaskowa, Wczasowa, Tęczowa, Chojnicka, Bednarska, Polna
4	1131	7,72	77	0,48	Tereny mieszkaniowe „Kleszczewskie”	Ulice: Akacyjowa, Bukowa, Brzozowa, Cisowa, Dębowa, Jaśminowa, Kasztanowa, Klonowa, Kleszczewska, Leśna, Różana, Rzemieślnicza, Sosnowa, Wrzosowa, Zielona
5	765	5,22	142	0,89	Tereny mieszkaniowe „Skarszewy-Północ”	Ulice: Kościarska, Drogowców, Działkowa, Gdańska, Krótka, Kwiatowa, Łąkowa, Spokojna, Górna, Dworcowa, Wąska, Grobla Mickiewicza,

Numer jednostki	Liczba mieszkańców wg stanu na 2012 r.	% ogólnej liczby mieszkańców miasta i gminy Skarszewy	Powierzchnia	% ogólnej powierzchni miasta i gminy Skarszewy	Rodzaj jednostki	Obszar, który obejmuje jednostka
						Sobieskiego, Młyńska, Wodna
6	643	4,39	127	0,8	Tereny mieszkaniowe „Stare Miasto”	Ulice: Wybickiego, Szkolna, Kowalska, Kościelna, Zduńska, Św. Jana, Pl. Gen. J. Hallera, Zamkowa, Kościuszki, Ściegiennego, Ogrodowa, Rzeczna, Kamierowska
7	298	2,03	72	0,45	Tereny przemysłowe - Drogowców	Rejon ul. Drogowców
8	383	2,61	184	1,16	Tereny leśne	
9	378	2,58	163	1,02	Jezioro z kompleksem wypoczynkowym	
10	474	3,23	809	5,08	Bączek	
11	639	4,36	765	4,81	Bolesławowo	
12	278	1,9	513	3,22	Bożepole Królewskie	
13	217	1,48	537	3,37	Czarnocin	
14	586	4	923	5,8	Demlin	
15	750	5,12	744	4,67	Godziszewo	
16	493	3,36	1346	8,46	Jaroszewy	
17	116	0,79	438	2,75	Junkrowy	
18	317	2,16	616	3,87	Kamierowo	
19	271	1,85	407	2,56	Kamierowskie Piece	
20	516	3,52	526	3,3	Koźmin	
21	106	0,72	260	1,63	Małary	
22	204	1,39	515	3,24	Mirowo Duże	
23	338	2,31	819	5,14	Nowy Wiec	
24	214	1,46	1117	7,02	Obozin	
25	782	5,33	1012	6,36	Pogódki	
26	501	3,42	1440	9,05	Szczodrowo	
27	595	4,06	1019	6,41	Więckowy	
28	363	2,48	1053	6,61	Wolny Dwór	

Źródło: opracowanie własne

Dla wydzielonych obszarów pozyskano materiał statystyczny dostępny w zasobach Urzędu Miejskiego w Skarszewach, jak i wygenerowany przez instytucje zewnętrzne, m.in. Powiatowy

Urząd Pracy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarszewach czy Posterunek Policji w Skarszewach. W przypadku braku danych w odniesieniu do sołectw dokonano analizy ilościowej na podstawie ankiet sporządzonych na próbie 50-100 osób z danego sołectwa. Uzyskane dane przeanalizowano pod kątem opracowania wskaźników zgodnych z wytycznymi dotyczącymi programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Weryfikacja wskaźników objęła zarówno poprawność metodologiczną jak i przestrzenną. W wyniku tak przeprowadzonej procedury wskazano listę 7 wskaźników, które zastosowano dla wyznaczenia obszarów objętych w dalszej części procesem delimitacji.

A. SPOŁECZNĄ

BEZROBOCIE

Na koniec 2012 r. wartość wskaźnika udziału bezrobotnych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w mieście i gminie Skarszewy wyniosła 11,1% i była wyższa o 0,8 punktu procentowego od wartości w powiecie. Przestrzenny rozkład bezrobocia wskazywał na dość znaczne dysproporcje pomiędzy terenami mieszkalnymi w mieście, a sołectwami. Rozkład wartości wskaźnika w analizowanych ulicach i sołectwach mieścił się w zakresie 0,8% (sołectwo Więckowy) – 7,34% (Kopernika, Tczewska i Putynkowskiego). Powyżej średniej dla województwa pomorskiego wartość wskaźnika uwidoczniła została u 12 jednostek urbanistycznych.

UBÓSTWO

Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną była na bardzo zbliżonym poziomie (wg danych za lata 2010-2013). Jak wynika ze sprawozdań MPiPS-03 sporządzanych przez GOPS, w 2012 udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (miasto i gmina Skarszewy) wnosił około 11%. Utrzymująca się liczba przyznanych świadczeń, wynika z utrzymującego się na zbliżonym poziomie bezrobocia oraz wskazuje na wykluczenie społeczne pewnych grup społecznych ze względu na ich postępującą pauperyzację i uzależnienie od stałej pomocy. Wskaźnik wskazujący na koncentrację problemów społecznych - liczba korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności wskazywał rosnące dysproporcje w przestrzeni miasta i gminy. Wartość wskaźnika powyżej średniej wystąpiła w 4 jednostkach, z czego najwięcej osób objętych wsparciem zamieszkiwało centrum miasta.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość była jednym z podstawowych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców. Poczucie bezpieczeństwa stanowi jedno z podstawowych kryteriów oceny obszaru, w którym się żyje, pracuje i spędza czas. Zgodnie z danymi Posterunku Policji w Skarszewach na terenie miasta i gminy w 2012 r. miało miejsce 189 sytuacji zagrożenia przestępczością. Analiza przestrzennego rozkładu czynów zagrażających bezpieczeństwu wskazała, że największe zagrożenie przestępczością było na terenie miasta. Jednym z przejawów patologii społecznej o charakterze przestępczym stanowiła przemoc w rodzinie. Wartość wskaźnika - Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 000 ludności w czterech jednostkach zamieszkiwanych była wyższa niż średnia dla województwa.

UCZESTNICTWO W ŻYCIU PUBLICZNYM

Jedną z podstawowych form uczestnictwa obywatela w życiu publicznym, zagwarantowaną przez Konstytucję RP z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997 nr 78 poz. 483) jest prawo wyborcze. Na terenie miasta i gminy Skarszewy na dzień wyborów samorządowych (16 listopada 2014) mieszkało 10 853 osoby uprawnione do głosowania. Frekwencja wyborcza zanotowana w gminie Skarszewy wynosiła

51,63%. Analiza rozkładu przestrzennego frekwencji w poszczególnych obwodach wyborczych pozwoliła wskazać obszary gminy, w których aktywność mieszkańców w życiu publicznym była najniższa (46,59% w obwodzie nr 3 w Skarszewach, który obejmuje ulice Chojnicka, Deszczowa, Długa, Kamierowska, Kościelna, Kowalska, Ks. Ściegiennego, Kościuszki, Młyńska, Na Wzgórzu, Nad Stawem, Ogrodowa, Plac Gen. J. Hallera, Pogodna, Rzeczna, Słoneczna, Spichrzowa, Starogardzka (z wyłączeniem nr 1, 3, 5 i 7), Szkolna, Św. Jana, Wczasowa, Wichrowa, Józefa Wybickiego, Wodna, Zakładowa, Plac Zamkowy, Zduńska oraz sołectwa: Kamierowo, Kamierowskie Piece) i największa (60,59% w obwodzie nr 5, który obejmuje sołectwa: Junkrowy, Malary, Więckowy).

DEMOGRAFIA

W 2012 r. udział osób w wieku powyżej 60 lat w ogólnej liczbie ludności osiągnął poziom prawie 19%.

B. GOSPODARCZĄ

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Stan kryzysowy danej jednostki może wynikać również z niskiego poziomu przedsiębiorczości. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej zależy głównie od potencjału kapitału ludzkiego w zakresie działalności indywidualnej, ale także jest wypadkową takich zmiennych jak lokalizacja czy wsparcie władz gminy w sferze rozwoju przedsiębiorczości lokalnej. Według Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2012 r. w gminie Skarszewy zarejestrowane były 762 podmioty gospodarcze⁸, z czego 410, czyli 53,8% stanowiły podmioty zarejestrowane w mieście.

C. TECHNICZNA

STAN TECHNICZNY BUDYNKÓW WIELORODZINNYCH

Wśród zjawisk negatywnych należy wyodrębnić także sferę techniczną rozumianą przede wszystkim jako degradację stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkalnym, oraz brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. W związku z powyższym przeanalizowano istniejące zasoby budownictwa wielorodzinnego pod względem jego potencjalnego negatywnego wpływu na środowisko. Wstępna analiza danych wskazała, że na terenie miasta i gminy Skarszewy zlokalizowanych było 675 budynków mieszkalnych wymagających podjęcia działań termomodernizacyjnych i remontowych, z czego najwięcej na terenie Starego Miasta. Są to głównie obiekty mieszkalne powstałe przed 1970 r.. Również analiza danych opisujących zasoby komunalne wskazywały, że na terenie miasta miała miejsce koncentracja budynków opartych na tradycyjnym sposobie ogrzewania – piece na paliwo stałe. Obszarem wskazanym, jako szczególnie narażony na emisję z lokalnych palenisk był teren miasta, ponieważ lokalizacja na stosunkowo niewielkiej powierzchni budynków, w którym system grzewczy oparty był o tradycyjne piece przyczyniała się do powstawania tzw. niskiej emisji. Zjawisko to spowodowane jest głównie przez spalanie często niskoenergetycznego węgla oraz produktów szkodliwych (śmieci, plastiki itp.). Również sami mieszkańcy zwracali uwagę na wzrastający problem zarówno złego stanu technicznego komunalnych budynków mieszkalnych jak i budynków mieszkalnych spółdzielczych czy prywatnych.

Etap wstępnej delimitacji pozwolił na wskazanie, która część miasta i gminy Skarszewy kumuluje negatywne zjawiska reprezentujące przede wszystkim sferę społeczną. Założono, że za obszar

⁸ Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

spełniający kryterium koncentracji problemów uznana zostanie jednostka, która na 7 analizowanych wskaźników spełnia co najmniej 5. Tak przeprowadzone postępowanie badawcze pozwoliło wyznaczyć 6 obszarów, które charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk. Co istotne, wszystkie 6 obszarów to obszary mające lokalizację na terenie miasta, co zapewne jest wynikiem wieloletnich zaniedbań oraz efektem zmian społeczno-gospodarczych, które przyczyniły się do postępującej degradacji historycznie najstarszych obszarów zurbanizowanych w gminie Skarszewy. W efekcie braku systematycznych remontów nastąpiła degradacja tkanki miejskiej (w zakresie zużycia technicznego infrastruktury, jak i zabudowy, zwłaszcza mieszkaniowej). Jednoczesne zmiany społeczno-gospodarcze wywołane transformacją ustrojową wywołały liczne problemy gospodarcze i erozję stosunków społecznych. Na ten stan nakładają się niekorzystne procesy demograficzne i przestrzenne, wśród nich przede wszystkim: niekontrolowane rozpraszanie zabudowy miejskiej, wyludnianie się centrów i spadek liczby mieszkańców miast, dominacja indywidualnego transportu samochodowego w podróżach na obszarach miejskich.

Zapisy Koncepcji Zrównoważonej Polityki Miejskiej Województwa Pomorskiego, wskazują na fakt, iż miasta odgrywają podstawową rolę w systemie gospodarczym i społecznym regionu. Stanowią miejsce zamieszkania znaczącej części ludności województwa (w 2010 r. 66,0%) oraz koncentracji aktywności gospodarczej, tj. wytwarzania znacznej części wartości dodanej oraz miejsc pracy. Pełnią wreszcie rolę ośrodków usługowych zapewniających obsługę mieszkańców samych miast i otaczających je obszarów. Obie role są mocno powiązane. Dlatego wzmacnianie miast jako biegunów wzrostu wymaga budowania powiązań pomiędzy miastami, a także miast z ich najbliższym otoczeniem, czyli obszarem funkcjonalnym. Działania takie mogą być wzmacniane w jednakowym stopniu poprzez narrację prorozwojową (wzmacnianie potencjału) jak i realizację polityki spójności wewnętrznej, gdzie budowa powiązań służy lepszej dostępności do podstawowych usług publicznych - i jako taka jest elementem poprawy lub zapewnienia odpowiedniego poziomu życia oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Teren wiejski gminy Skarszewy pełni głównie rolę produkcyjno-rolniczą. Wg Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Skarszewy to jedna z dominujących w województwie pomorskim gmin pod względem zasobów bilansowych kruszyw naturalnych. Na terenie gminy funkcjonuje 23 udokumentowane złoża kruszyw oraz 9 obszarów i terenów górniczych. Natomiast użytki rolne stanowią 67,2% obszaru wiejskiego gminy.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, gmina Skarszewy położona jest w obrębie regionu historyczno-kulturowego – Kociewie Polne, na terenach o bardzo wysokich walorach dziedzictwa kulturowego. Ważniejsze obiekty zabytkowe na obszarze gminy to: układ urbanistyczny i założenie zamkowe w mieście Skarszewy.

Wyniki wstępnej analizy miasta i gminy Skarszewy wskazały na dużo trudniejszą sytuację miasta, zarówno w sferze społecznej, jak i technicznej, dlatego też kolejnym etapem stała się delimitacja obszarów zdegradowanych obejmująca tylko miasto Skarszewy.

ETAP II - DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

Dokonany na potrzeby wstępnej delimitacji podział obszaru miejskiego okazał się niewystarczający dla wyznaczenia obszaru zdegradowanego, wobec czego konieczne było dokonanie głębszej analizy zróżnicowania wewnątrzmijskiego, której efektem był bardziej szczegółowy podział miasta na jednostki urbanistyczne. Miasto podzielono na 12 jednostek urbanistycznych (Tab. 3), w skład których wchodziły:

- 9 jednostek dla terenów mieszkaniowych,

- 1 jednostka dla głównego zbiornika wodnego - Jezioro Borówno Wielkie,
- 2 jednostki dla terenów „innych”, w tym produkcyjno-usługowych oraz leśnych.

TABELA 3. JEDNOSTKI URBANISTYCZNE WYODREBNIONE W SKARSZEWACH

Numer jednostki	Liczba mieszkańców wg stanu na 2015 r.	% ogólnej liczby mieszkańców gminy Skarszewy	Powierzchnia w ha	% ogólnej powierzchni miasta i gminy Skarszewy	Rodzaj jednostki	Obszar, który obejmuje jednostka
1	1516	10,27	11	0,07	Tereny mieszkaniowe	Os. Sikorskiego
2	1071	7,26	42	0,26	Tereny mieszkaniowe	Ulice: Kopernika, Tczewska, Putynkowskiego
3	646	4,38	242	1,52	Tereny mieszkaniowo-przemysłowe „Pólko”	Ulice: Starogardzka, Słoneczna, Wichrowa Zakładowa, Nad Stawem, Na Wzgórzu, Piaskowa, Wczasowa, Tęczowa, Chojnicka, Bednarska, Polna
4	1131	7,66	77	0,48	Tereny mieszkaniowe „Kleszczewskie”	Ulice: Akacyjowa, Bukowa, Brzozowa, Cisowa, Dębowa, Jaśminowa, Kasztanowa, Klonowa, Kleszczewska, Leśna, Różana, Rzemieślnicza, Sosnowa, Wrzosowa, Zielona
5	748	5,07	38	0,24	Tereny mieszkaniowe „Dworzec PKP”	Ulice: Górna, Dworcowa, Wąska, Grobla Mickiewicza, Sobieskiego, Młyńska
6	613	4,15	142	0,89	Tereny mieszkaniowe „Skarszewy-Północ”	Ulice: Kościerska, Drogowców, Działkowa, Gdańska, Krótka, Kwiatowa, Łukowa, Spokojna
7	298	2,02	2	0,01	Tereny mieszkaniowe	Ulice: Wybickiego, Wodna
8	386	2,62	6	0,04	Tereny mieszkaniowe „Stare Miasto”	Ulice: Szkolna, Kowalska, Kościelna, Zduńska, Św. Jana, Pl. Gen. J. Hallera, Zamkowa
9	375	2,54	81	0,51	Tereny mieszkaniowe „Zabudowania - stary Cmentarz”	Ulice: Kościuszki, Ściegiennego, Ogrodowa, Rzeczna, Kamierowska

Numer jednostki	Liczba mieszkańców wg stanu na 2015 r.	% ogólnej liczby mieszkańców gminy Skarszewy	Powierzchnia w ha	% ogólnej powierzchni miasta i gminy Skarszewy	Rodzaj jednostki	Obszar, który obejmuje jednostka
10	0	0	72	0,45	Tereny przemysłowe - Drogowców	Rejon ul. Drogowców
11	0	0	184	1,16	Tereny leśne	
12	0	0	163	1,02	Jezioro z kompleksem wypoczynkowym	

Źródło: Opracowanie własne

W celu wielopłaszczyznowego zobrazowania sytuacji poszczególnych obszarów miasta oraz wskazania terenów szczególnie zagrożonych wykluczeniem, w przypadku których programowana powinna być kompleksowa rewitalizacja, diagnozę przeprowadzono dla wszystkich zamieszkiwanych 9 jednostek urbanistycznych, równoległe w trzech podsystemach:

- społecznym,
- gospodarczym,
- technicznym.

Kluczowym elementem działań analitycznych było pozyskanie niezbędnych danych, tak aby były jednorodne, kompletne, dokładne i aktualne. W tym celu przyjęto następujące założenia metodologiczne:

- analizę wielokryterialną przeprowadzono w oparciu o szereg cech charakteryzujących poszczególne obszary, w szczególności za pomocą wskaźników:
 - w podsystemie społecznym:
 - liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności,
 - udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym,
 - liczba przestępstw na 1 tys. ludności,
 - liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności,
 - odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym i niepełnym podstawowym,
 - liczba ofiar przemocy na 1 tys. ludności,
 - czyny karalne nieletnich na 1 tys. ludności.
 - w podsystemie gospodarczym:
 - odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
 - liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób,
 - odsetek bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych,
 - udział podatku od nieruchomości w całkowitych dochodach gminy,
 - w podsystemie technicznym:
 - udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 w ogólnej ich liczbie,
 - przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę,
 - udział budynków wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków,
 - udział procentowy budynków generujących emisje niskie

oraz odniesiono je odpowiednio do wartości referencyjnych.

- do wyznaczenia wartości poszczególnych wskaźników wykorzystano szczegółowe dane źródłowe, pozyskiwane w oparciu o wykaz adresowy pochodzący z systemu NOBC, wg stanu na koniec 2012 r.,

- dane źródłowe pozyskiwano, tam gdzie było to możliwe dla obwodów spisowych GUS, a w pozostałych przypadkach dla punktów adresowych, a następnie agregowano dla poszczególnych jednostek urbanistycznych,
- wartości referencyjne dla miasta wyznaczono w oparciu o dane źródłowe pochodzące z niżej wymienionych źródeł:
- Urząd Miejski w Skarszewach: Wydział Organizacyjny i Spraw Obywatelskich (ewidencja ludności), Wydział Głównego Inżyniera i Ochrony Środowiska, Wydział Finansowy, Wydział Polityki Gospodarczej i Integracji Europejskiej,
 - jednostki organizacyjne Urzędu Miasta Skarszewy: Gminny Ośrodek Obsługi Szkół i Przedszkoli, Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
 - Powiatowy Urząd Pracy w Starogardzie Gdańskim,
 - Posterunek Policji w Skarszewach,
 - Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Skarszewach,
 - Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko Własnościowa „Skarszewianka” w Skarszewach,
 - Spółdzielnia Mieszkaniowa „Kociewie” w Starogardzie Gdańskim,
 - ankiety przeprowadzone wśród mieszkańców budownictwa jednorodzinne.

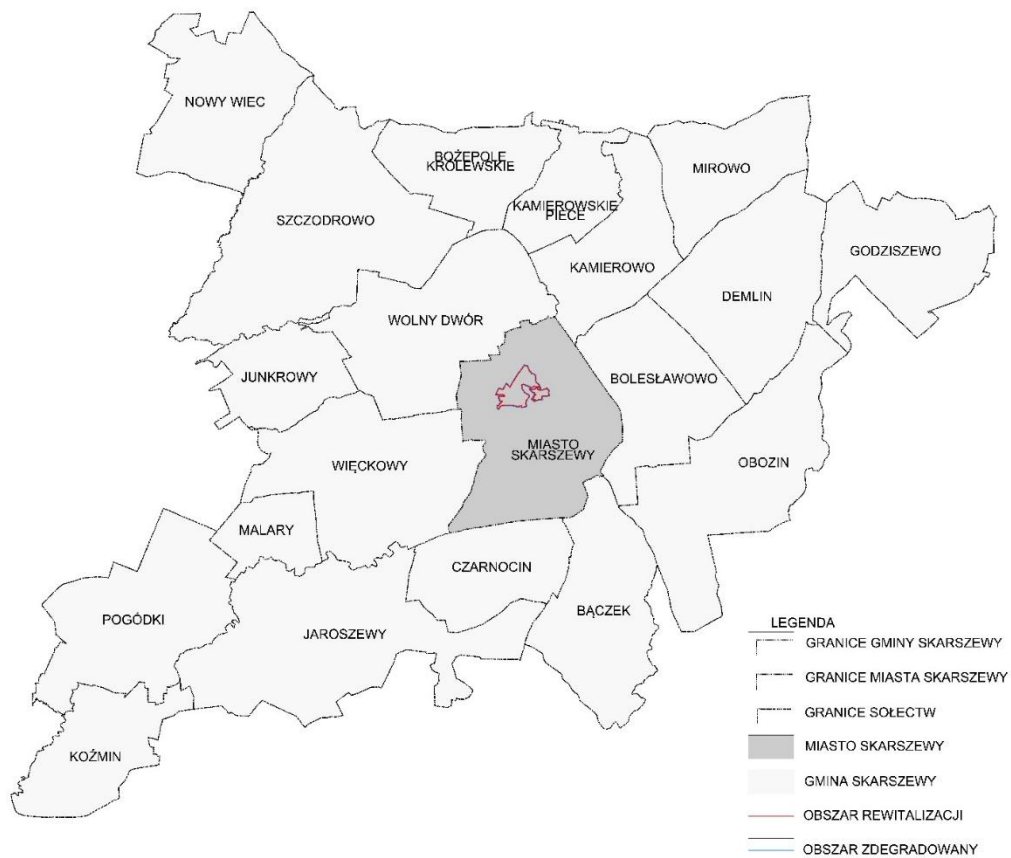
W celu wyodrębnienia obszarów o relatywnie gorszej sytuacji, analizie poddano intensywność występowania zjawisk kryzysowych (czynników degradacji) określanych dla strefy społecznej, gospodarczej i technicznej. Wszystkim analizowanym w poszczególnych podsystemach zjawiskom nadano jednakową wagę, uznając iż wywierają one taki sam wpływ na sytuację danego obszaru, wzajemnie się zązębiając. Następnie zbadano, ile spośród scharakteryzowanych dla danej jednostki zjawisk społecznych, gospodarczych i technicznych stanowi czynniki degradacji. Dane zjawisko uznano za czynnik degradacji (zjawisko kryzysowe), jeżeli wartość opisującego je wskaźnika spełnia kryterium „degradacji”, tj. prezentuje odpowiednio sytuację gorszą niż wartość referencyjna.

Jako obszar zdegradowany uznano wyłącznie jednostki, dla których intensywność występowania zjawisk kryzysowych (czynników degradacji) wynosi minimum 80% dla zjawisk kryzysowych. Wartości wskaźników dla wyznaczonego obszaru zdegradowanego są gorsze od referencyjnych w przypadku wskaźników obligatoryjnych: co najmniej 3 z 4 wskaźników w podsystemie społecznym, co najmniej 2 z 3 wskaźników w podsystemie gospodarczym oraz co najmniej 1 z 2 wskaźników w podsystemie technicznym.

Ponadto, zgodnie z art. 10 ust 2 ustawy o rewitalizacji, obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

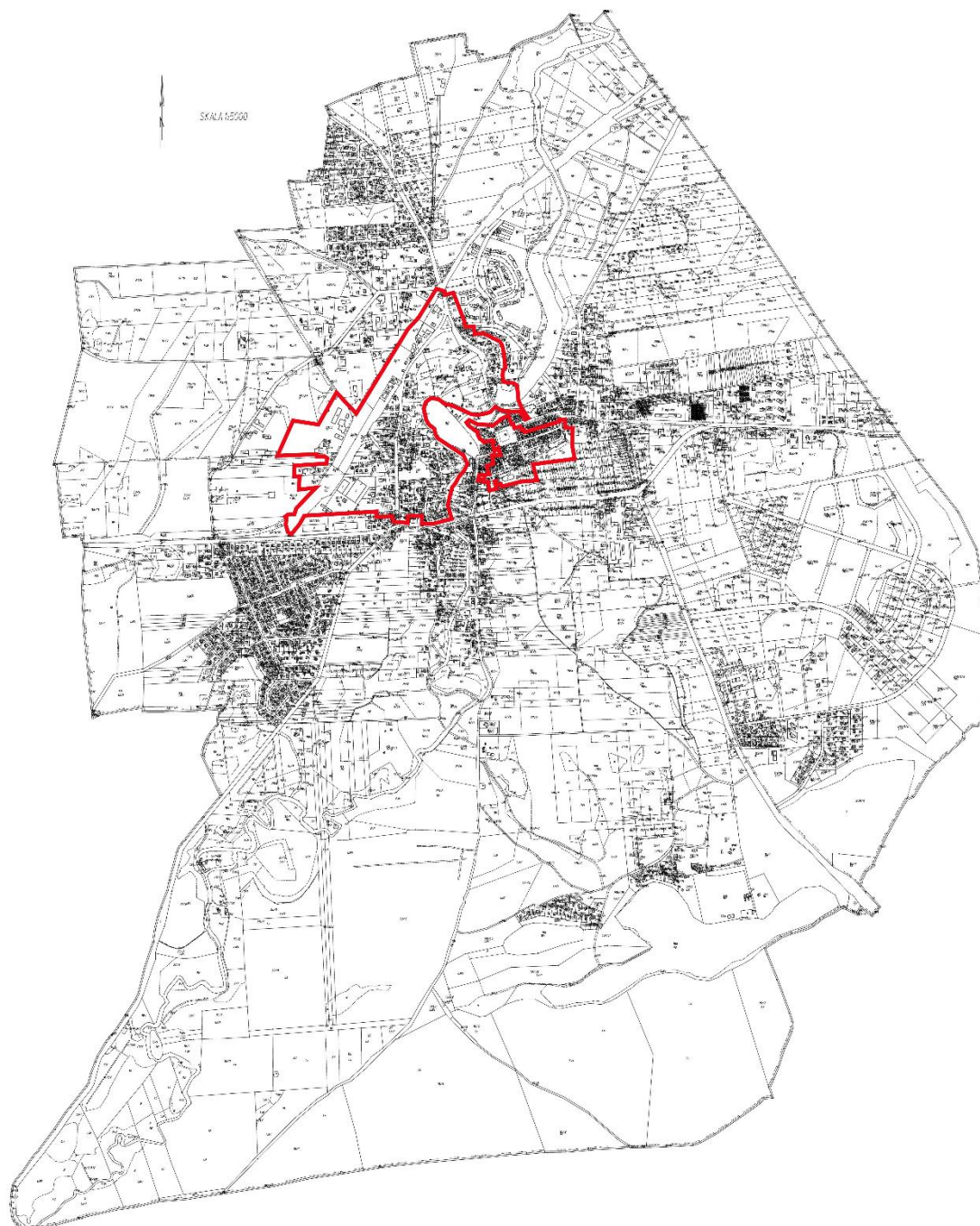
Efektem drugiego etapu prac nad programowaniem rewitalizacji w Skarszewach było zatem wyznaczenie w drodze Uchwały nr XVI/161/16 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 09.05.2016 r. obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, wpisanego Uchwałą nr 1325/101/15 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 22 grudnia 2015 r. na listę obszarów rekomendowanych do objęcia wsparciem w ramach zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

RYSUNEK 4. OBSZAR ZDEGRADOWANY I OBSZAR REWITALIZACJI GMINY SKARSZEWO

Źródło: opracowanie własne

RYSUNEK 5. OBSZAR REWITALIZACJI NA TLE GRANIC ADMINISTRACYJNYCH MIASTA SKARSZEWEY

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z Raportem z delimitacji obszarów zdegradowanych, za teren o relatywnie największym stopniu degradacji w przestrzeni miasta uznano dwa rejony o największej intensywności występowania zjawisk kryzysowych, gdzie sytuacja w analizowanych sferach była gorsza niż w województwie pomorskim lub mieście. Są to: rejon Stare Miasto i rejon Dworzec PKP. Obszar rewitalizacji łącznie zajmuje powierzchnię 44 ha (0,28% powierzchni gminy). Na obszarze tym mieszkało 1134 osoby (7,69% ogółu mieszkańców gminy).

Zbiorcze dane dotyczące liczby mieszkańców oraz powierzchni obszaru rewitalizacji w gminie Skarszewy obejmuje poniższe zestawienie.

TABELA 4. WSKAŹNIKI KONCENTRACJI OBSZARU REWITALIZACJI GMINY SKARSZEWY

	Powierzchnia (ha)	Udział w powierzchni gminy (%)	Liczba ludności w 2015 r. (osoby)	Udział w liczbie ludności gminy (%)	Liczba ludności w 2023 r. (osoby)	Udział w liczbie ludności gminy (%)
rejon Stare Miasto	6,0	0,04	386	2,62	328	2,37
rejon Dworzec PKP	38,0	0,24	748	5,07	639	4,61
obszar rewitalizacji łącznie	44,0	0,28	1 134	7,69	967	6,97
Gmina Skarszewy	15 919		14 757		13866	

Źródło: opracowanie własne

STARE MIASTO

Obszar ten zajmuje powierzchnię 6 ha, z czego 5,1 ha stanowią tereny mieszkaniowe, a gęstość zaludnienia wynosi 54,66 osób/ha. Na terenie Starego Miasta znajdują się 4 obiekty (Mury obronne, Zamek Joannitów, Ratusz oraz dom przy ul. Św. Jana 2 z początku XX w.) posiadające karty adresowe Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Skarszewy. W rejonie Stare Miasto znajduje się łącznie 128 budynków, z czego 107 powstało przed 1970 r. (83,59%). W 2023 r. w 70 budynkach mieszkalnych mieszkało 328 osób. Powierzchnia użytkowa tych lokali wynosiła 19 625 m kw., co daje 59,83 m kw. na jedną osobę. Ponad 91% budynków mieszkalnych wielorodzinnych wymaga remontu, przy czym w części konieczne prace modernizacyjne dotyczą dociepleń ścian i stropodachu, a w części wymiany instalacji wewnętrznej centralnego ogrzewania lub wymiany pionów kanalizacyjnych. Są to przeważnie stare kamienice, które wymagają zarówno prac modernizacyjnych zewnętrznych i wewnętrznych.

W kwestii poziomu bezpieczeństwa określanego poprzez liczbę przestępstw przeciwko rodzinie i opiece, wartość wskaźnika dla tego zjawiska na badanym obszarze znacznie przekracza średnią dla województwa i średnią dla miasta. W 2023 roku interwencje domowe na obszarze rewitalizacji stanowiły blisko 38% interwencji w mieście, interwencje publiczne zaś ponad 70%. Aby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym na obszarze rewitalizacji, utworzono Centrum Wspierania Rodziny, w ramach którego utworzono placówkę wsparcia dziennego dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz centrum usług asystenckich i opiekuńczych kierowane głównie do seniorów.

O kryzysie na tym terenie świadczy też znaczący spadek liczby dzieci korzystających z biblioteki – w 2015 roku było ich w tym rejonie 24, w 2023 – 16, w przypadku osób dorosłych nastąpił wzrost liczby czytelników w analizowanym okresie z 18 osób w 2015 roku do 29 osób w 2023. W rejonie odnotowano też spadek liczby uczestników stałych zajęć w bibliotece. Może to świadczyć zarówno o innych sposobach spędzania czasu wolnego przez najmłodszych jak i, pośrednio, o starzeniu się ludności tego terenu. Na uwagę zasługuje fakt, że w przypadku opisywanego obszaru mieszkaniowego wszystkie analizowane w podsystemie społecznym zjawiska stanowią czynniki degradacji tego obszaru, prezentując sytuację gorszą niż w mieście i województwie.

Analizując sytuację gospodarczą i kondycję rynku pracy warto wskazać, iż liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na tym obszarze wynosi 35 szt., a tym samym 10,67 szt./100 osób, co stanowi wartość niższą od średniej dla województwa, jak i średniej dla miasta. Świadczy to o gorszych warunkach dla rozwoju przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji. Jednocześnie udział w całkowitych dochodach gminy z tytułu podatku od nieruchomości stanowi 0,45% i jest niższy od średniej dla miasta. Liczba osób bezrobotnych mieszkających na badanym obszarze (8 osób) stanowi prawie 2,52% ogółu bezrobotnych z terenu gminy, liczba osób długotrwale bezrobotnych wynosiła

3, co wskazuje na blisko 40% udział długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych mieszkańców ogółem w tym rejonie.

Warto też zwrócić uwagę na problemy funkcjonalno-przestrzenne obszaru rewitalizacji – bariery architektoniczne (zidentyfikowane podczas spaceru badawczego 22.10.2022), utrudniające dostępność zarówno do obiektów jak i do przestrzeni publicznych oraz uniemożliwiające pełne z niej korzystanie. Uczestnicy spaceru zwrócili uwagę m.in. na schody przy obiekcie zabytkowym, które utrudniają do niego dostęp, wysokie krawężniki oraz stromy zjazd dla wózków przy Pl. Gen. J. Hallera, brak parkingu dla osób z niepełnosprawnościami przy budynku Centrum Usług Społecznych przy ul. Szkolnej oraz konieczność remontu nawierzchni tej ulicy oraz ul. św. Jana, W raporcie ze spaceru nie tylko wskazano bariery architektoniczne, ale także zaproponowano sposób ich likwidacji oraz projekty, które będą służyć realizacji zadań. W spacerze, który był elementem uspołecznienia procesu rewitalizacji oraz zaangażowania innych, obok mieszkańców, interesariuszy, uczestniczyli także członkowie Komitetu Rewitalizacji, Zespołu ds. Rewitalizacji oraz przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Skarszewach.

„DWORZEC PKP”

Obszar ten zajmuje powierzchnię 38 ha, z czego 31,5 ha stanowią tereny mieszkaniowe, a gęstość zaludnienia wynosi 16,81 osób/ha. Na tym terenie znajdują się 3 budynki (dawny Dworzec PKP, budynek Szkoły Podstawowej oraz Młyn) oraz park na terenie dawnego cmentarza ewangelickiego, posiadające karty adresowe Gminnej Ewidencji Zabytków miasta Skarszewy. Wśród zabudowy przewagę stanowią obiekty produkcyjno-usługowe. Spośród 238 budynków, 99 to budynki mieszkalne (41,60%), zamieszkałe przez łącznie 639 osób, natomiast budynki niemieszkalne stanowią 58,40 % - jest ich 139.

Wszystkie budynki mieszkalne na tym terenie są zarządzane przez Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne i zostały wybudowane przed 1970 r. Ponad 89% budynków mieszkalnych wielorodzinnych wymaga remontu, przy czym w części konieczne prace modernizacyjne dotyczą dociepleń ścian i stropodachu, a w części wymiany instalacji wewnętrznej centralnego ogrzewania lub wymiany pionów kanalizacyjnych.

Pod względem poziomu bezpieczeństwa określanego poprzez liczbę przestępstw przeciwko rodzinie i opiece oraz liczbę ofiar przemocy, sytuacja w rejonie jest gorsza niż średnia dla miasta i województwa – interwencje domowe na tym terenie stanowiły w 2023 roku prawie 29% stwierdzonych w mieście. Dla mieszkańców obszaru rewitalizacji utworzono Centrum Wspierania Rodziny przy ul. Dworcowej – w ramach prac siedziba CWR została dostosowana do potrzeb osób z problemami w poruszaniu się.

Na obszarze zidentyfikowano również znaczący spadek liczby dzieci korzystających z biblioteki w latach 2015-2023 – z 46 do 12 osób, nieznacznie natomiast wzrosła w tym czasie liczba dorosłych czytelników – z 14 do 18 osób. Niski udział w życiu kulturalnym jest jednym z symptomów sytuacji kryzysowej na obszarach rewitalizacji. Na uwagę zasługuje fakt, że w przypadku opisywanego obszaru zamieszkanego, wszystkie analizowane w podsystemie społecznym zjawiska wskazują na wysoki poziom degradacji tego obszaru, wskazując na sytuację gorszą niż w mieście i województwie.

Bardzo istotnym czynnikiem przekładającym się na sytuację społeczną, ale również przestrzenną jest sytuacja gospodarcza i na rynku pracy. Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na tym obszarze wynosi 31 szt., a tym samym 4,85 szt./100 osób, co stanowi wartość niższą zarówno dla średniej dla województwa jak i dla miasta. Podobnie jak w przypadku rejonu

Stare Miasto, warunki dla prowadzenia działalności gospodarczej są więc gorsze niż na innych terenach Skarszew czy regionu. Jednocześnie udział w całkowitych dochodach gminy z tytułu podatku od nieruchomości stanowi 1,23% i jest niższy od średniej dla gminy. Liczba osób bezrobotnych mieszkających na badanym obszarze w 2023 r. (21 osób) stanowi prawie 6,62% ogółu bezrobotnych z terenu miasta, tym 10 osób długotrwale bezrobotnych. Znaczący udział długotrwale bezrobotnych jest dowodem kryzysu społecznego w rejonie. Bezrobocie dotyczyło w porównywalnym stopniu wszystkich grup edukacyjnych z wyjątkiem osób z wyższym wykształceniem.

Rejon „Dworzec PKP”, podobnie jak Stare Miasto, charakteryzuje się występowaniem barier architektonicznych – podczas spaceru badawczego zidentyfikowano m.in. – wąskie chodniki na ul. Dworcowej, brak dostępności dla osób do obiektów użyteczności publicznej. Warto jednak podkreślić zrealizowane przedsięwzięcia w tym zakresie – wyremontowano m.in. chodnik przed dworcem PKP, przebudowano drogi i chodniki na ul. Grobla Mickiewicza, Młyńskiej czy Dworcowej.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji obszary poddane rewitalizacji nie mogą być większe niż 20% powierzchni gminy oraz nie mogą być zamieszkałe przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. W przypadku Skarszew obszar rewitalizacji ma łączną powierzchnię 44 ha (38 ha oraz 6 ha), co stanowi 0,28% gminy i zamieszkały przez 967 osób (6,97% ludności gminy), co spełnia warunki ustawowe dotyczące dopuszczalnej powierzchni, jak i ludności obszaru rewitalizacji.

4.2. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

4.2.1. Metodyka diagnozy

Niniejszy podrozdział obejmuje analizę wyników szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji z etapu ich delimitacji, którą uzupełniono o aktualne dane i opis bieżących uwarunkowań obu rejonów, podlegających zmianom zarówno w efekcie realizowanych od 2018 r. przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i wpływom czynników zewnętrznych (pandemia COVID-19, wojna w Ukrainie). Weryfikacji poddano opis potencjałów oraz katalog potrzeb rewitalizacyjnych, który podlegał uaktualnieniu.

Diagnoza szczegółowa została opracowana zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji – w podziale na pięć sfer problemowych:

- społeczną,
- gospodarczą,
- przestrzenno-funkcjonalną,
- techniczną,
- środowiskową.

a także wymogami wynikającymi z ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (wymogi dla IIT). Do szczegółowej diagnozy wykorzystano dane za 2012 r. zawarte w „Raporcie z delimitacji obszarów zdegradowanych”, uzupełnione danymi za lata 2013-2015. Aktualizacja GPR przeprowadzona w 2025 r. opierała się na danych za 2023 r. i wskazywała na zmiany, jakie zaszły na obszarze względem pierwotnego stanu. Przyjęty rok bazowy 2023 dla wskaźników ilościowych zapewnia spójność metodologiczną całego dokumentu. Należy podkreślić, że analiza uzupełniająca przeprowadzona w 2025 r. potwierdziła utrzymywanie się sytuacji kryzysowej na obszarze rewitalizacji, co czyni wnioski płynące z danych za rok 2023 nadal wiążącymi i aktualnymi.

Celem diagnozy jest określenie przyczyn i stopnia degradacji obszaru, wskazanie wniosków, umożliwiających sformułowanie celów, kierunków działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych niwelujących istniejące problemy i wykorzystujących potencjały obszaru. Diagnoza została przygotowana w oparciu o uzyskane dane ilościowe i jakościowe, dane uzyskane od pracowników socjalnych, wyniki działań partycypacyjnych, a także w oparciu o opinie interesariuszy rewitalizacji. Na potrzeby diagnoz wykorzystano dane źródłowe pochodzące z:

- Urzędu Miasta Skarszewy: Wydziału Organizacyjnego, Wydziału Inwestycji, Wydziału Finansowego, Wydziału Funduszy Europejskich,
- jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta Skarszewy: Gminnego Ośrodka Obsługi Szkół i Przedszkoli, Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki Publicznej, Centrum Usług Społecznych (dawniej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej),
- Powiatowego Urzędu Pracy w Starogardzie Gdańskim,
- Posterunku Policji w Skarszewach,
- Gminnego Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. w Skarszewach,
- Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko Własnościowej „Skarszewianka” w Skarszewach,
- ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców.

Przeanalizowanie zgromadzonych danych pozwoliło na zobrazowanie zmian, jakie zachodziły w obszarze na przestrzeni lat oraz głównych tendencji tych zmian. Dane liczbowe pozwoliły na określenie sytuacji obszaru rewitalizacji na tle całego miasta. Ponadto wyniki przeprowadzonych działań partycypacyjnych pozwoliły na poznanie oraz aktualizację potrzeb, problemów i oczekiwań różnych interesariuszy rewitalizacji. W celu pogłębienia analizy sytuacji obszaru przeprowadzono także analizę zapotrzebowania na usługi społeczne dla zdegradowanych obszarów w Skarszewach. Ponadto analiza stanu istniejącego obszaru rewitalizacji została oparta na wizji w terenie i szczegółowej inwentaryzacji urbanistycznej. Wszystkie prowadzone działania umożliwiły precyzyjne określenie sytuacji obszaru rewitalizacji. Efekty prowadzonych badań i analiz przedstawiono poniżej.

4.2.2. Analiza negatywnych zjawisk

Podsystem społeczny

W podsystemie społecznym zbadano sytuację lokalnych społeczności poprzez analizę struktury demograficznej ludności, poziomu korzystania z pomocy społecznej, edukacji i problemów wychowawczych oraz bezpieczeństwa określonego poprzez liczbę przestępstw i wykroczeń.

DEMOGRAFIA

Stare Miasto

Rejon Stare Miasto na koniec 2015 r. zamieszkiwało łącznie 386 osób, co stanowiło 2,62% ogólnej liczby mieszkańców zamieszkujących Miasto i Gminę Skarszewy, na koniec 2023 r. było to 328 osób. W porównaniu z latami 2012 i 2015 nastąpił zauważalny spadek liczby mieszkańców o około 15%.

TABELA 5. LICZBA MIESZKAŃCÓW REJONU STARE MIASTO W LATACH 2012-2023

	Ogółem	W wieku produkcyjnym	W wieku poprodukcyjnym	W wieku przedprodukcyjnym
2012	383	278	78	27
2015	386	270	56	60
2023	328	191	63	77

Źródło: Urząd Miejski w Skarszewach

W 2015 r. wśród mieszkańców Starego Miasta przeważały osoby w wieku produkcyjnym (270 osób, co stanowiło 69,95% mieszkańców tego rejonu), a udział tej grupy wiekowej był nieznacznie niższy niż w 2012 r. (72,58%). Zmiana, którą odnotowano do 2023 r. charakteryzowała się wyraźnym spadkiem liczby osób w wieku produkcyjnym do 191 os., liczba osób w wieku poprodukcyjnym pozostała na zbliżonym poziomie, wzrosła natomiast liczba osób w wieku przedprodukcyjnym.

TABELA 6. LICZBA MIESZKAŃCÓW W GMINIE SKARSZEWEY W LATACH 2012-2023

	Ogółem	W wieku produkcyjnym	W wieku poprodukcyjnym	W wieku przedprodukcyjnym
2012	14 658	9436	1779	3443
2015	14757	9620	1917	3220
2023	13866	8172	2487	3207

Źródło: Urząd Miejski w Skarszewach

Udział mieszkańców rejonu Stare Miasto w wieku poprodukcyjnym w 2015 r. wyniósł 14,51% (56 osób), i był niższy niż w 2012 r. (20,37%). W 2015 r. na tle całego miasta i gminy, mieszkańców rejonu Starego Miasta charakteryzował niższy udział osób w wieku przedprodukcyjnym 15,54% (60 osób) w stosunku do miasta i gminy (21,82% - 3220 osób). Odwrotna zależność zauważalna jest w odniesieniu do osób w wieku poprodukcyjnym – w gminie Skarszewy udział takich osób wyniósł 12,99%, natomiast w rejonie Starego Miasta 14,51%. Zjawisko starości demograficznej dotyczy więc w większej mierze rejonu Stare Miasto niż terenu gminy. Do 2023 r. nastąpiła kontynuacja trendu starzenia się lokalnej populacji – udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w rejonie Stare Miasto wyniósł 19,20%, a w gminie 17,93%. Natomiast liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w rejonie zbliżyła się do wartości ogólnogminnej. Starzenie się społeczności rejonu oznacza potrzebę stworzenia takiej oferty, która obejmie wsparciem zarówno osoby starsze samotne, jak i „odciąży” osoby na co dzień zajmujące się swoimi rodzicami lub dziadkami i tym samym stworzy dla nich warunki powrotu do aktywności zawodowej.

Rejon Stare Miasto w latach 2012 i 2015 charakteryzowała mniej korzystna struktura wieku na tle całego miasta. Zauważalny był zwiększony udział osób w wieku przedprodukcyjnym z 7,05% w 2012 r. do 15,54% w 2015 r., co jest czynnikiem pozytywnym, jednak zwiększa ryzyko pojawienia się m.in. problemów opiekuńczo-wychowawczych. Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji w latach 2012 i 2015 zwiększyła się o niecały punkt procentowy (0,78 pkt proc.), wzrost ten był jednak większy niż w samej gminie (0,68 pkt proc.). Udział osób w wieku produkcyjnym w badanym okresie utrzymywał się na zbliżonym poziomie i jest wyższy niż udział mieszkańców w wieku produkcyjnym w mieście i gminie Skarszewy. Do 2023 r. nastąpiły zauważalne zmiany demograficzne w rejonie. Przede wszystkim należy odnotować spadek liczby mieszkańców o ok. 15%, który dotyczył grupy osób w wieku produkcyjnym. Nieznacznie zwiększył się udział osób w wieku poprodukcyjnym oraz zauważalnie wzrosła liczba osób w wieku przedprodukcyjnym do 77, w 2015 r. było to 60 osób, a w 2012 zaledwie 27. Zmiany te wskazują na potrzebę stworzenia oferty dla młodzieży w sferze edukacji, spędzania czasu wolnego, aktywności społeczno-kulturalnej.

Dworzec PKP

Analizując drugi z rejonów – Dworzec PKP, należy wskazać, iż na koniec 2015 r. zamieszkiwało go 748 osób, co stanowiło 5,07% ogólnej liczby mieszkańców Gminy Skarszewy (na koniec 2012 r. na tym terenie mieszkało 765 osób, 5,22% liczby mieszkańców gminy). Bardzo widoczny był spadek liczby osób w wieku produkcyjnym (10,61%) oraz poprodukcyjnym (37,79%). Analiza danych za okres 2012-2023 wskazuje, że doszło zarówno do spadku liczby ludności jak i liczby osób w wieku produkcyjnym, o przeszło 25%. Wyraźnie wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym, nieznacznie spadła za to liczba osób w wieku przedprodukcyjnym.

TABELA 7. LICZBA MIESZKAŃCÓW W REJONIE DWORZEC PKP W LATACH 2012-2023

	Ogółem	W wieku produkcyjnym	W wieku poprodukcyjnym	W wieku przedprodukcyjnym
2012	765	584	127	54
2015	748	522	79	147
2023	639	387	122	130

Źródło: Urząd Miejski w Skarszewach

Wśród mieszkańców rejonu Dworca PKP w 2015 r. przeważały osoby w wieku produkcyjnym (522 osób, co stanowiło 69,79% mieszkańców rejonu), a udział tej grupy wiekowej był niższy niż w 2012 r. (76,34%), a do 2023 r. nastąpił dalszy spadek do 60,56%. Udział mieszkańców rejonu Dworca PKP w wieku poprodukcyjnym w 2015r. wyniósł 10,56% (79 osób), i był niższy niż w 2012 r. (16,60%), do 2023 r. nastąpił wzrost do 19,09%. W 2015 r. mieszkańców badanego rejonu charakteryzował niższy udział osób w wieku przedprodukcyjnym (19,65% – 147 osób) w stosunku do gminy (3220 osób - 21,82%), do 2023 r. nastąpił nieznaczny wzrost do 20,34%. Tożsama zależność zauważalna była w 2015 r. w odniesieniu do osób w wieku poprodukcyjnym – w gminie Skarszewy udział takich osób wyniósł 12,99% (1917 os.), natomiast na badanym terenie 10,56% (79 os.). Natomiast w 2023 r. udział osób w wieku poprodukcyjnym w gminie wynosił 17,93%, zaś na terenie rejonu – 19,09%. Świadczy to o szybszym w stosunku do miasta procesie starzenia się mieszkańców tego terenu w ostatnich latach. Udział osób w wieku produkcyjnym w badanych okresie utrzymuje się na podobnym poziomie i jest nieznacznie wyższy niż udział mieszkańców w wieku produkcyjnym w mieście i gminie Skarszewy.

Analizując lata 2012, 2015 i 2023, zauważalny jest w rejonie Dworca PKP wzrost udziału osób w wieku przedprodukcyjnym z 7,06% w 2012 r. do 20,34% w 2023 r. Taka struktura wiekowa zwiększa ryzyko pojawienia się problemów społecznych, przede wszystkim opiekuńczo-wychowawczych. Z danych Centrum Usług Społecznych w Skarszewach (CUS) wynika, że około 60% dzieci w badanym rejonie wychowuje się w rodzinach korzystających z pomocy społecznej przede wszystkim z powodu ubóstwa i bezradności. Rodziny te niejednokrotnie borykają się nie tyle z brakiem środków (Program 800+), ile brakiem zaradności życiowej – np. posiadane środki przeznaczają nie na potrzeby podstawowe, a potrzeby wyższego rzędu, co skutkuje niedbalstwem i zaniedbywaniem dzieci. Niewątpliwie wpływa to na konieczność wprowadzenia takiej oferty dla rodzin, która pozwoli na niwelowanie lub całkowite eliminowanie tego typu problemów i będzie szansa na przekazywania dzieciom pozytywnych wzorców życia w rodzinie oraz dbania o zaspokojenie potrzeb najmłodszych mieszkańców.

POMOC SPOŁECZNA

Stare Miasto

W 2015 r. na terenie miasta i gminy Skarszewy mieszkało 1010 osób korzystających z pomocy społecznej, z czego 69 (6,83%) stanowiły osoby mieszkające w rejonie Starego Miasta. Centrum Usług Społecznych w Skarszewach objęło w 2015 r. wsparciem w rejonie Stare Miasto 24 osoby, co stanowiło 8,16% wszystkich osób objętych pomocą społeczną z terenu gminy (294). Do 2023 r. liczba ta wzrosła do 51 (9,59% osób objętych pomocą w skali miasta). Oznacza to wzrost sytuacji problemowej na tym terenie. Świadczeniami rodzinnymi objęto w 2015 r. 45 osób z tego terenu, a w 2023 r. było to 34 osoby. Na przymusowe leczenie odwykowe z tyt. alkoholizmu w 2015 r. skierowano z tego terenu 4 osoby. W 2023 r. nastąpiła zauważalna poprawa w całej gminie, gdzie na leczenie skierowano łącznie 3 osoby, z czego żadna nie zamieszkiwała tej części obszaru rewitalizacji.

TABELA 8. POZIOM POMOCY UDZIELONEJ PRZEZ CUS W SKARSZEWACH W REJONIE STARE MIASTO W 2023 R.

	rejon Stare Miasto	Miasto Skarszewy	Gmina Skarszewy
Liczba osób objętych pomocą społeczną	51	532	1331
Liczba osób objętych świadczeniami rodzinnymi	34	327	962

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Skarszewach

Z informacji przekazanych przez pracowników socjalnych CUS wynika, iż na tym terenie w latach 2012-2023 liczba rodzin, w których wprowadzono asystenta rodziny była zmienna – w 2012 r. była to 1 rodzina z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, natomiast w 2015 r. - 5 takich rodzin, a w 2023 r. były to 3 rodziny. Z rozmów przeprowadzonych z pracownikami socjalnymi wynika, że bezradność rodzin objawia się przede wszystkim poprzez brak umiejętności załatwiania spraw, złe gospodarowanie budżetem domowym czy nieumiejętną opiekę nad dziećmi. Widoczne są tu problemy dzieci z nauką w szkole. Pracownicy socjalni wskazują, że wsparcie asystenta rodziny jest również konieczne dla kolejnych rodzin, jednak CUS nie dysponuje odpowiednimi zasobami kadrowymi w tym zakresie. Ponadto na badanym terenie nie funkcjonuje żadna świetlica socjoterapeutyczna. Dzieci i młodzież nie mają również alternatyw spędzania wolnego czasu, nie działają tu kluby czy kółka zainteresowań. Dzieci ze zdrowo funkcjonujących i dobrze sytuowanych rodzin zawożone są przez swoich rodziców na zajęcia poza gminę, często do odległego o 45 km Gdańska. Takiej szansy nie mają dzieci, których rodziców nie stać na to, lub też w małym stopniu interesują się rozwojem swoich dzieci. Dla takich rodziców brak jest specjalistów, którzy mogliby ich wesprzeć w wypełnianiu ich podstawowych funkcji. Nie funkcjonują również żadne grupy wsparcia, rodzice nie mają dostępu do warsztatów, które mogłyby podnieść ich kompetencje.

Dworzec PKP

Analizując rejon Dworzec PKP w zakresie pomocy społecznej, wskazać należy, iż na koniec 2015 r. korzystających z pomocy było 109 osób, co stanowiło 10,79% wszystkich osób korzystających z zasiłków (1010 os.). Z tej grupy świadczeniami rodzinnymi objęto 62 osoby (56,88%), natomiast pomocą społeczną 47 osób (43,12%). W 2023 r. liczba osób objęta pomocą

społeczną wynosiła na tym terenie 110 osób, a zatem 8,26% populacji gminy. Oznacza to utrwalenie kryzysu w sferze społecznej.

Poniżej w tabeli przedstawiono liczbę udzielonych świadczeń CUS w rejonie Dworzec PKP.

TABELA 9. POZIOM POMOCY UDZIELONEJ PRZEZ CUS W SKARSZEWACH W REJONIE DWORZEC PKP W 2023 R.

	rejon Dworzec PKP	Miasto Skarszewy	Gmina Skarszewy
Liczba osób objętych pomocą społeczną	110	532	1331
Liczba osób objętych świadczeniami rodzinnymi	77	327	962

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CUS w Skarszewach

W sumie na całym obszarze rewitalizacji 178 osób korzystało z różnych form pomocy społecznej, co stanowiło 17,62% mieszkańców gminy korzystającej z pomocy społecznej.

W rejonie Dworzec PKP na przymusowe leczenie odwykowe (alkoholizm) w 2015 r. skierowano 7 osób, w 2023 r. liczba ta spadła do 1 osoby. Z powodu alkoholizmu uwidaczniają się konflikty w rodzinach, a efektem tego są m.in. problemy dzieci w nauce. Na obszarze tym występuje problem spożywania alkoholu przez niepełnoletnie osoby. Ponadto młodzież sięga po narkotyki i dopalacze. Sprzyja to zagrożeniu demoralizacją, młodzi ludzie dopuszczają się dewastacji mienia publicznego (np. budynków, ławek, przystanku autobusowego).

Z analizy pracowników socjalnych wynika, iż na badanym terenie jest ponad 35 osób niepełnosprawnych, z czego ok. 64% to osoby starsze. W ich przypadku szczególnym problemem mogą okazać się bariery architektoniczne identyfikowane w rejonie. Są to osoby, które potrzebują wsparcia w wykonywaniu czynności niezbędnych do normalnego funkcjonowania w życiu codziennym. Na badanym terenie dostrzec można również wyraźny wzrost liczby osób korzystających z świadczeń pielęgnacyjnych przyznawanych w związku z rezygnacją z zatrudnienia z powodu opieki nad niepełnosprawnymi.

Analizując obszar rewitalizacji w zakresie pomocy społecznej, warto nadmienić, iż poza analizą danych liczbowych, dokonano również diagnozy obszaru w kilku zakresach, na podstawie danych uzyskanych od pracowników socjalnych CUS, którzy posiadają pełną informację o osobach korzystających z pomocy społecznej na podstawie wywiadów środowiskowych. Analiza tych informacji pozwala na wskazanie grup mieszkańców szczególnie narażonych na wykluczenie lub doświadczających wykluczenia społecznego. Pracownicy socjalni wskazywali jako grupy doświadczające problemów społecznych we wskazanych rejonach:

- samotne matki, podkreślano przy tym, że samotne macierzyństwo nie musi determinować ubóstwa, staje się przyczyną korzystania z pomocy społecznej tylko jeśli towarzyszą mu inne problemy, np. bezrobocie, uzależnienie od alkoholu, bezradność jedyne go rodzica,
- rodziny pozbawione dochodu ze względu na bezrobocie:
 - zwłaszcza bezrobocie długotrwałe, skutkujące, niechęcią lub niezdolnością do podejmowania pracy,
 - bezrobocie powiązane z niskimi (bądź wąskimi – nieadekwatnymi o potrzeb rynku pracy) kwalifikacjami,
- rodziny, w których obserwowane jest dziedziczenie biedy oraz towarzyszącego jej wzoru życia,
- osoby samotne, starsze i chore, u których występuje duża dysproporcja między dochodami, a wydatkami.

Tym, co łączy wszystkie wymienione grupy, jest długotrwała zależność od pomocy społecznej. Charakterystyczne jest, że pracownicy socjalni wyróżniają te grupy mieszkańców nie ze względu na ich strukturę, poziom ubóstwa, ilość wymiarów, w których doznawana jest deprivacja, ale ze względu na sam problem, którego doświadcza rodzina, uznany za determinantę uruchomienia cyklu deprivacji (procesu prowadzącego do pogłębiającego się wykluczenia w kolejnych wymiarach życia). Jest to zapewne wynik sposobu, w jaki zorganizowana jest praca CUS. Ośrodek działa w zespołach problemowych (zajmujących się uzależnieniami, niepełnosprawnością, przemocą, bezrobociem), składających się zarówno z pracowników socjalnych, jak i asystentów rodziny. Po dokonaniu diagnozy problemów rodziny wskazywany jest problem wiodący (determinujący pozostałe) i na tej podstawie wyznaczany jest zespół pracowników socjalnych oferujących rodzinie niezbędne wsparcie.

Zdecydowana większość badanych rodzin – niezależnie od ich wielkości – utrzymuje się z niezarobkowych źródeł dochodów. Dzieje się tak również w przypadku nielicznych rodzin, w których budżecie znajdują się także zarobki – mają one w większości przypadków marginalne znaczenie dla zasobności rodziny. Środki ze źródeł niezarobkowych to głównie zasiłki stałe i czasowe oraz środki z Programu 800+. Uzupełnieniem tych zasiłków jest ponadto pomoc rzeczowa: bony na zakupy przyborów szkolnych, bony na zakup węgla, żywność (uzyskiwana z Banku Żywności), obniżony koszt utrzymania mieszkania (mieszkania komunalne).

Większość rodzin stara się dostosować wydatki do uzyskiwanych dochodów. Charakterystyczne jest jednak to, że część rodzin nie umie (lub nie chce) oszacować wysokości dochodów, dzieje się tak zwłaszcza w rodzinach utrzymujących się wyłącznie z zasiłków czasowych lub zapomóg celowych; dochody są zmienne ze względu na podejmowanie przez członków rodziny prac dorywczych lub tymczasowych (bywa, że nie są w ogóle kalkulowane jako dochód rodziny). Część rodzin nie umie (lub nie chce) oszacować kosztów miesięcznego utrzymania, w tym także kosztów stałych, dzieje się tak m.in. ze względu na pojawianie się wydatków sezonowych (zakup przyborów szkolnych lub opału); ze względu na pojawianie się wydatków rzadkich, np. jednorazowy zakup leku lub konieczność sfinansowania dojazdu do szpitala. W przypadku części rodzin – dotyczy to zwłaszcza osób samotnych lub starszych – koszty stałe miesięcznego utrzymania pochłaniają nawet do $\frac{3}{4}$ dochodów. Inną strategię stosują jedynie ci, którzy uważają swoją sytuację za przejściową – ostrożniej kalkulują wydatki, starają się zabezpieczyć na sytuacje nagłe w przekonaniu, że jest to wysiłek czasowy. Brak możliwości lub umiejętności planowania wydatków w stosunku do dochodu oraz bardzo niskie dochody na członka rodziny powodują, że niemal wszystkie badane rodziny wydają całość swoich dochodów na zaspokojenie bieżących potrzeb, żadna z rodzin nie jest przygotowana na wydatki nagłe (np. choroba, nagły wydatek szkolny), ma to konsekwencje w postaci konieczności zadłużania się, gdy pojawiają się tego rodzaju potrzeby finansowe (niepłacenie czynszu, pożyczki), czy też w postaci ryzyka zaniechania leczenia.

W wyraźnie trudniejszej sytuacji finansowej są osoby samotne, niepełnosprawne i osoby w zaawansowanym wieku. Trudności, jakich doświadczają, dotyczą przede wszystkim potrzeb podstawowych (zrobienie zakupów, posprzątanie, wizyta u lekarza). W nieznacznie lepszej sytuacji są ci badani, którzy dzielą gospodarstwo z kimś z rodziny, ponieważ stwarza to możliwość łączenia różnych (głównie niezarobkowych) źródeł dochodów, np. emerytury lub renty z zasiłkami socjalnymi (opiekuńczym, rodzinnym, celowym). Należy jednak dodać, iż w rejonie Dworzec PKP zauważono znaczny wzrost liczby osób korzystających ze świadczeń pielęgnacyjnych przyznawanych w związku z rezygnacją z zatrudnienia z powodu opieki nad niepełnosprawnymi.

Problemem dla rodzin na obszarze rewitalizacji są także koszty wynajmu mieszkania (około $\frac{2}{3}$ dochodów pochłania koszt najmu oraz czynsz i opłaty za media). Podczas wywiadów

środowiskowych osoby korzystające z pomocy społecznej w badanym obszarze wskazywali na następujące trudności odnoszące się do warunków mieszkaniowych: niewielki metraż mieszkań, mała liczba pomieszczeń, niski standard techniczny mieszkań (ogrzewanie opałem, wilgoć, zagrzybienie ścian, brak ocieplenia budynku). Takie problemy sygnalizowali zwłaszcza mieszkańcy ul. Dworcowej. Na ocenę warunków mieszkaniowych składa się także ocena szerszej przestrzeni, otoczenia budynków mieszkalnych. Badani zwracali uwagę na znaczny poziom jego degradacji (brak zieleni, brak miejsc spędzania czasu lub zdewastowane tereny służące rekreacji). Podczas spaceru badawczego zwrócono również uwagę na występujące bariery architektoniczne w rejonie – konieczność wyremontowania ulic, chodników. Pogarsza to jego dostępność zwłaszcza dla osób niepełnosprawnych ruchowo, ale także osób starszych.

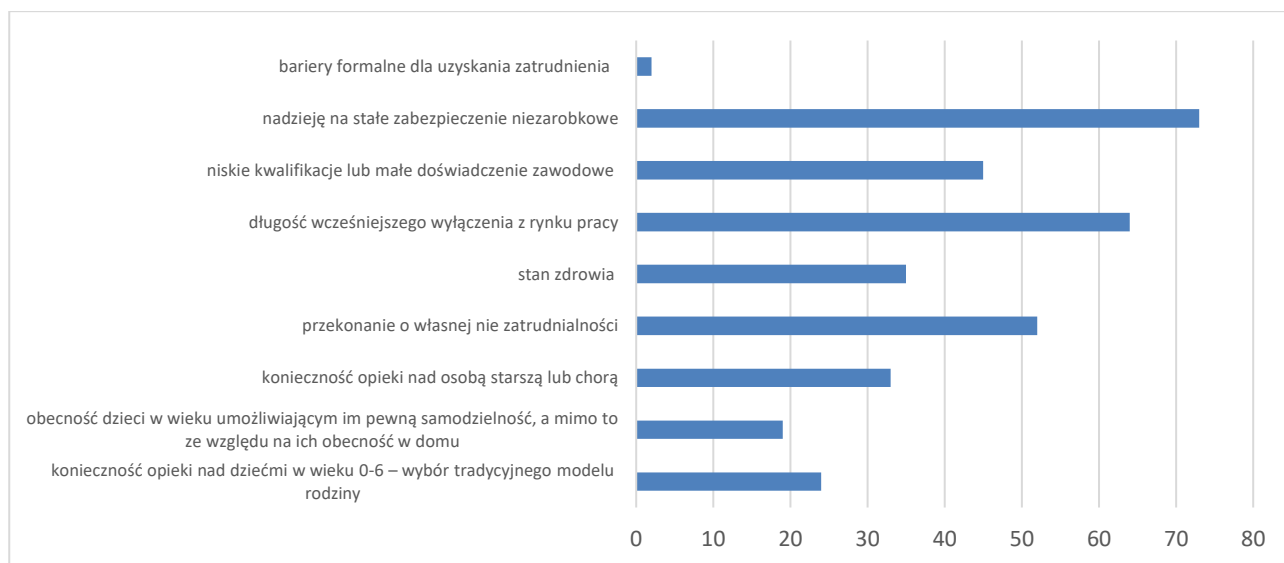
Pracownicy socjalni zwrócili również uwagę na sytuację rynku pracy u osób korzystających z pomocy społecznej. Tylko nieliczne osoby i ich rodziny mają zatrudnienie. Większość rodzin wiąże swoją sytuację życiową i stan zależności od pomocy społecznej z długotrwałym wyłączeniem z rynku pracy. Mimo że jest to cecha łącząca większość osób korzystających z pomocy społecznej z badanego obszaru, należy jednak zwrócić uwagę, że odmienne były powody wyłączenia z rynku pracy, odmienne jest także postrzeganie jego roli dla zmiany sytuacji rodziny/gospodarstwa domowego. Znajdujemy kilka przyczyn wyłączenia z rynku pracy, wśród nich:

- rezygnacja z podjęcia aktywności zawodowej lub rezygnacji z podjętej już aktywności zawodowej przez kobiety – dotyczy to zwłaszcza matek trójki lub większej liczby dzieci oraz kobiet w małych rodzinach, które wcześniej założyły rodzinę (np. bezpośrednio po ukończeniu lub w trakcie trwania nauki w szkole ponadgimnazjalnej/średniej);
- utrata pracy po długim stażu w jednym zakładzie pracy – wąskie kwalifikacje niemożność znalezienia pracy (praca za granicą, rozpad rodziny, rozwód, wymeldowanie, bezdomność, założenie nowej rodziny);
- niepodjęcie pracy z powodu choroby czy wypadku;
- zamknięcie lub zawieszenie działalności z powodu niskich kwalifikacji i braku doświadczenia.

Pracownicy socjalni wskazują, iż w grupie badanych osób objętych wsparciem CUS 73 osoby zaprzestały poszukiwać pracy ze względu na nadzieję na stałe zabezpieczenie niezarobkowe, 64 osoby z powodu długiego okresu wyłączenia z rynku pracy, natomiast 52 osoby z powodu przekonania o braku możliwości znalezienia zatrudnienia.

Na etapie niniejszej aktualizacji GPR pracownicy socjalni wskazują na utrwalenie się kryzysu w sferze społecznej na obszarze rewitalizacji – na wysokim poziomie względem miasta utrzymują się wskaźniki dotyczące przemocy w rodzinie, środowisk korzystających z pomocy społecznej. Odnotowano także spadek kapitału społecznego mierzonego poziomem czytelnictwa.

WYKRES 2. PRZYCZYNY ZAPRZESTANIA POSZUKIWANIA PRACY OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z OBSZARU REWITALIZACJI W 2015 I 2023 R.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów z pracownikami socjalnymi GOPS

Badane rodziny nie potrafią znaleźć rozwiązania dla swojej sytuacji: nie dokonują ocen własnych kompetencji zawodowych, nie potrafią ocenić adekwatności własnych kompetencji w stosunku do wymogów rynku pracy, w większości nie podejmują aktywnych działań, które pozwoliłyby im na łagodne (a nawet chronione) wejście na rynek pracy, nie znajdują wokół siebie przypadków sukcesu – osób podobnych do nich, którym powiodło się poszukiwania pracy nie rozważają zmiany ról domowych, część z nich nie poszukuje pracy w pesymistycznym założeniu, że jej nie znajdą, lub znajdują ją, ale nie będą mogli jej pogodzić z rolami rodzicielskimi lub chorobą, nie szukają pomocy instytucjonalnej w rozwiązywaniu problemów ograniczających wejście/powrót na rynek pracy – to wyraz z jednej strony nieporadności, a z drugiej być może (nieartykułowanego wprost) braku zaufania do instytucji lub do skuteczności urzędu pracy.

Poza sytuacją na rynku pracy przenalizowano również kapitał kulturowy tych osób, który jest bardzo niski, co jest kolejnym czynnikiem, który sprzyja deprivacji – większość osób korzystających z pomocy społecznej z obszaru rewitalizacji to osoby z wykształceniem podstawowym (37%), bez kwalifikacji zawodowych lub z wykształceniem zawodowym (53%). Niski kapitał kulturowy sprzyja nieradzeniu sobie z różnymi zadaniami społecznymi, w tym z zadaniami opiekuńczo-wychowawczymi. Problemom materialnym towarzyszą: problemy rozwojowe i edukacyjne dzieci, trudności szkolne dzieci, wiązanie trudności edukacyjnych dzieci z niewydolnością instytucji edukacyjnych oraz nastawieniami szkoły i otoczenia społecznego (naznaczenie etykietą pochodzenia), przyjmowanie nieadekwatnych rozwiązań wspomagających rozwój dzieci (np. przeniesienie do szkoły specjalnej zamiast usunięcia przyczyn niepowodzeń szkolnych), niezdolność do samodzielnego podejmowania działań, które mogłyby wspomagać dzieci w wysiłkach szkolnych, brak zainteresowania tym, jak dzieci radzą sobie w szkole, brak zainteresowania tym, jak dzieci spędzają czas wolny, brak komunikacji z dziećmi, niestosowanie skutecznych metod wychowawczych, przywiązywanie niewielkiej wagi do wartości wykształcenia, niezachęcanie dzieci do korzystania z oferty pozalekcyjnej szkoły czy placówek kultury. Potwierdzają to dane dotyczące korzystania z oferty biblioteki przez najmłodszych mieszkańców rejonu – ich liczba spadła z 46 dzieci w 2015 roku do 12 w 2023 roku. Taki sposób sprawowania opieki nad dziećmi prowadzi do

międzygeneracyjnej transmisji biedy – przekazywania zbioru wartości oraz stylu życia, który sprzyjać będzie powielaniu zależności od pomocy socjalnej przez kolejne pokolenie. Niski kapitał kulturowy wpływa także na szerszej rozumianą bezradność. Objawia się ona między innymi w:

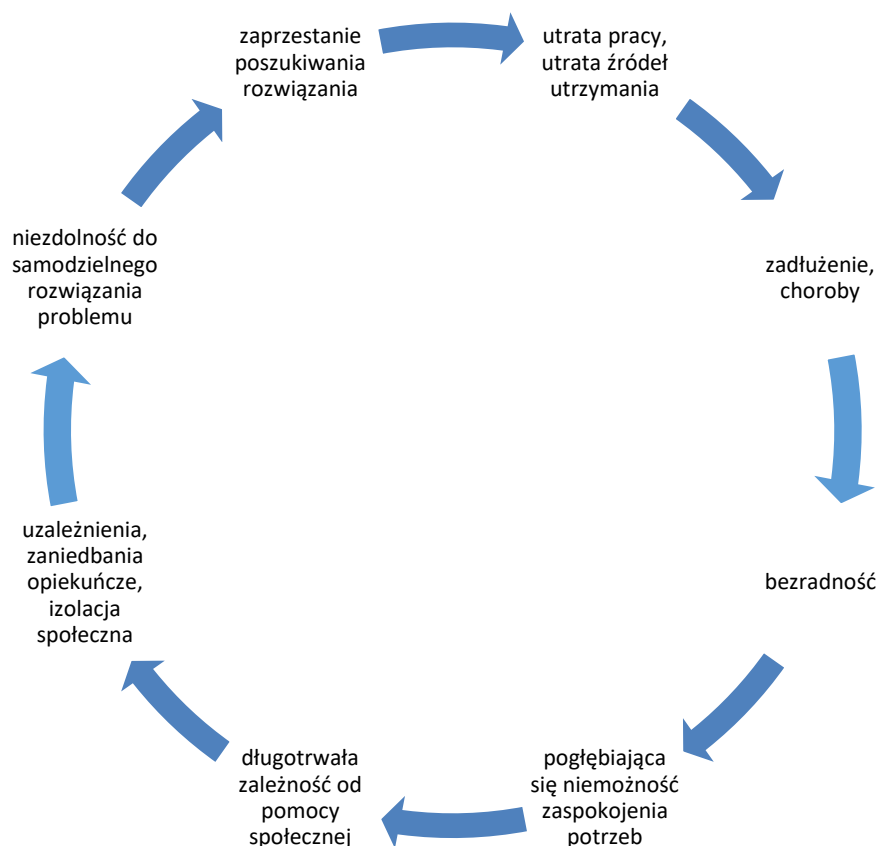
- nieradzeniu sobie na rynku pracy, m.in. w nieumiejętności poszukiwania pracy, w nieumiejętności egzekwowania zapisów zawieranych umów, w nieumiejętności oceny własnych kompetencji wobec oczekiwań rynku pracy;
- nieradzeniu na rynku usług społecznych: nieznajomość i brak zaufania do oferty urzędu pracy, niechęć do korzystania z oferty opieki dla osób chorych i starszych;
- na rynku usług finansowych - ryzyko zaciągania wysokooprocentowanych pożyczek.

Niezwykle ważna jest również analiza osób korzystających z pomocy społecznej pod kątem kapitału społecznego. Kapitał społeczny oznacza ogół norm, sieci wzajemnego zaufania, lojalności, poziomych sieci zależności w danej grupie społecznej, ale także – w szerszym ujęciu – zbiór rzeczywistych i potencjalnych zasobów, jakie związane są z posiadaniem takiej trwałej sieci związków wspartych na wzajemnej znajomości i uznaniu, członkostwem w grupie. Kapitał społeczny, jakim dysponują osoby korzystające z pomocy społecznej w obszarze rewitalizacji jest silnie zróżnicowany, zależnie od typu reprezentowanej rodziny. Szczególnie niskim kapitałem społecznym dysponują osoby starsze, osoby samotne oraz młode rodziny z dzieckiem. Wszystkie te grupy mają bardzo niewiele kontaktów z innymi mieszkańcami, unikają tej styczności, nie umieją, nie mogą lub nie chcą w nie wchodzić. Bierność w wymiarze społecznym przejawia się przede wszystkim nieuczestnictwem w działaniach społecznych. Dla budowania kapitału społecznego nie bez znaczenia jest miejsce zamieszkania w mieście. Tam, gdzie mieszkańcy czują się zakorzenieni, mieszkają długo w tej samej wspólnotce, z czasem nawiązują trwale, chociaż często powierzchowne relacje z sąsiadami, powstaje zażyłość, ale także poczucie, że można sobie wzajemnie ufać i na sobie polegać. Takie cechy ma rejon Dworzec PKP. Inaczej jest na terenie rejonu Stare Miasto, w którym mieszkańcy mają ograniczone kontakty ze sobą, a znaczna część mieszkańców żyje w społecznej izolacji. Poza wyłączeniem wybranych grup z życia społecznego obszaru, kapitał społeczny stanowi pewien potencjał badanego obszaru. Przejawia się on w: gotowości wzajemnej pomocy w codziennych sytuacjach (np. pomoc z wniesieniem drewna), wypracowanie modelu współpracy, gdy pomoc wymaga większego wysiłku czasu lub finansowego: np. można poprosić sąsiada, który w zamian za pokrycie kosztów paliwa, może zawieźć i przywieźć ze szpitala, świadomości, że można poszukiwać pomocy wśród (części) sąsiadów, wysokim poziomie wzajemnego zaufania, zdolności do porozumienia się co do zasad funkcjonowania na tym samym obszarze „żyjemy tu sobie zgodnie”. Jednocześnie jednak warto zauważyć, że charakter tych relacji i powiązań nie uprawnia do formułowania oceny, że jest to wystarczająca podstawa dla podejmowania działań wspólnych na rzecz całej wspólnoty. Dzieje się tak dlatego, że: pomoc i sieć relacji nie obejmuje całej wspólnoty (o pomoc chętniej udzielana jest rodzinom uznawanym za znajdujące się w trudniejszej sytuacji niż pomagający, relacje międzysąsiedzkie są powierzchowne, sieć nie obejmuje dużej części osób starszych, sieć nie obejmuje osób samotnych lub małych rodzin); silnie podzielane jest przekonanie przez część mieszkańców, że za pomoc odpowiadają „inni” (urząd pracy, CUS, urząd miejski, ludzie zamożni), a nie „swoi”, sąsiedzi w podobnie trudnej sytuacji; przenoszone są mechanizmy rozwiązywania problemów rodziny na problemy wspólnoty, w tym zwłaszcza częste jest przekonanie, że problemu wspólnoty nie da się rozwiązać bez pomocy z zewnątrz; ci, którzy dotąd wykazywali się biernością, nie widzą możliwości włączenia się w sprawy wspólnoty; mieszkańcom brakuje umiejętności przełamania barier, które spowodowały bierność (koncentracja na własnych

problemach, brak poczucia przynależności do społeczności, niskie zainteresowanie sprawami wspólnoty); mieszkańcy mają za sobą niewiele doświadczeń działań wspólnych. Zaobserwować jednak można pojawienie się dwóch sygnałów, że możliwe jest przełamanie tego stanu społecznej apatii poprzez wyłonienie się wśród mieszkańców liderów lokalnych, którzy motywują innych do działania oraz poprzez pierwsze doświadczenia działań wspólnych. Wprawdzie, mieszkańcami, którzy deklarują włączenie się we wspólne działania, nie kieruje potrzeba wzięcia odpowiedzialności za własną przestrzeń, a jedynie chęć rozwiązania bieżącego problemu i poradzenia sobie samodzielnie z zagospodarowaniem przestrzeni, ale doświadczenie to może wywołać poczucie sprawstwa, nadzieję na zmianę, poczucie wyzwolenia się ze stanu apatii u osób, które się w działania zaangażują. W działania na rzecz wspólnoty chcą się włączyć (wedle własnych deklaracji) osoby o nieco wyższym kapitale kulturowym (np. duże doświadczenie zawodowe, średnie wykształcenie) lub osoby dotąd wyizolowane, ale sprawne. Proponowane działania wspólne są różnej skali: bieżące prace porządkowe, prace remontowe lub większe prace porządkowe, planowanie działań na rzecz zmiany zarówno infrastrukturalnej i społecznej w całej wspólnotce.

Podsumowując, należy wskazać, iż na podstawie powyższej analizy można zarysować uproszczony model cyklu deprywacji. Początek cyklu wiąże się z utratą pracy lub wcześniejszego źródła utrzymania (zasiłek opiekuńczy, emerytura rodzica, wynagrodzenie partnera). Prowadzi to, do poczucia zagubienia i bezradności. Osoby te często nie wiedzą, jak i gdzie szukać pomocy (poza Centrum Usług Społecznych), nie potrafią samodzielnie rozwiązać swoich problemów, podejmują próbę znalezienia pracy, na ogół nieskuteczną ze względu na niski kapitał kulturowy (niskie wykształcenie oraz niskich kwalifikacje zawodowe), co wzmaga trudność w poruszaniu się na rynku pracy. W wyniku nieudanych prób zmiany swojej sytuacji (przywrócenia stanu przedkryzysowego), nabierają coraz bardziej utrwalonego przekonania o tym, że są niezatrudnialni (nie ma dla nich pracy), ale także bardziej ogólnego przekonania, że ich sytuacja nie może zmienić się bez względu na to, jaki wysiłek podejmują. Zaprzestają poszukiwania trwałych rozwiązań swojej sytuacji, a skupiają się na poszukiwaniu możliwości zaspokojenia bieżących potrzeb rodziny – sięgają po zasiłki socjalne, pożyczki i/lub obniżają wydatki domowego budżetu, także zaprzestając opłacać koszty mieszkania. Część – swoje frustracje wygłasza pijąc alkohol. Inni, są zbyt pochłonięci próbą poradzenia sobie z deficytami rodziny, aby podołać jednocześnie zaspokojaniu potrzeb opiekuńczo-wychowawczych dzieci - problemy ich zachowania, problemy szkolne stają się drugorzędne wobec niemożności zaspokojenia potrzeb podstawowych. Zaniedbania żywieniowe, ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej, nadużywanie alkoholu powoduje u części z tych osób częstsze zapadanie na choroby, które niediagnostowane, nieleczone prowadzą do stopniowej degradacji i wyniszczenia organizmu. Deprywacja materialna zaczyna współwystępować z innymi problemami społecznymi. Przedłużająca się niemożność poradzenia sobie z problemami rodziny ma przede wszystkim konsekwencje społeczne, powoduje coraz silniejszą zależność od pomocy socjalnej. Ta z kolei, jeśli nie jest warunkowana koniecznością aktywizacji, prowadzi do pogłębienia bierności, zniechęcenia i defetyzmu.

RYSUNEK 6. CYKL DEPRYWACJI

Źródło: opracowanie własne

Należy zaznaczyć, że jedną z cech łączących niemal wszystkie te osoby, poza głęboką zależnością od pomocy socjalnej (wyrażającą się w tym, że bez tej pomocy rodziny nie mogłyby zaspokoić nawet najbardziej podstawowych potrzeb) jest brak nadziei tych osób, że ich sytuacja może się zmienić lub też nieumiejętność poradzenia sobie z tą sytuacją. Powoduje to konieczność podjęcia działań, które służyłyby kompleksowej pomocy nie tylko jednostkom, ale i całym rodzinom.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Stare Miasto

Dane Komisariatu Policji w Skarszewach wskazują, iż w rejonie Stare Miasto jest kilka przestępstw pospolitych rocznie (głównie kradzieże), a liczba innych przestępstw jest na zbliżonym poziomie (Tab. 10 i 11). Najwięcej w 2023 roku było interwencji domowych i interwencji publicznych (Tab. 12).

TABELA 10. PRZESTĘPSTWA POSPOLITE W REJONIE STARE MIASTO W LATACH 2012-2023

	2012	2013	2014	2015	2023
Kradzieże mienia	1	1	2	2	1
Kradzieże mienia z włamaniem	0	0	0	1	1
Uszkodzenie mienia	0	1	1	1	0
Kradzież pojazdu	0	0	0	0	0
Bójka i pobicie	0	0	0	0	0
Rozbój i wymuszenie rozbójnicze	0	0	0	0	0
Uszkodzenie ciała	0	0	0	0	2

Razem	1	2	3	4	4
--------------	----------	----------	----------	----------	----------

Źródło: Komisariat Policji w Skarszewach

TABELA 11. INNE PRZESTĘPSTWA W REJONIE STARE MIASTO

	2012	2013	2014	2015	2023
Kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości	3	0	2	0	bd
Zgon wskutek utonięcia	0	0	0	0	bd
Znieważenia funkcjonariusza policji	0	1	0	0	bd
Groźby karalne	0	0	1	1	bd
Przeciwno wolności seksualnej	0	0	0	0	bd
Oszustwa	1	0	1	0	bd
Znęcanie się nad rodziną	0	0	0	0	bd
Liczba ofiar przemocy	0	1	0	3	bd
Razem	4	2	4	4	

Źródło: Komisariat Policji w Skarszewach

TABELA 12. POSTĘPOWANIA W SPRAWIE O WYKROCZENIE I INNE DZIAŁANIA REPRESJI PREWENCYJNEJ POLICJI W REJONIE STARE MIASTO W LATACH 2012-2023

	2011	2012	2013	2014	2015	2023
Postępowania w sprawie o wykroczenia	11	0	9	6	11	1
Czyny karalne nieletnich	0	1	0	0	0	0
Interwencje domowe	2	3	1	5	1	27
Interwencje publiczne	1	2	0	2	6	32
Interwencje inne	3	3	2	3	0	2
Zatrzymania osób poszukiwanych przez wymiar sprawiedliwości	2	1	1	2	1	6
Razem	19	10	13	18	19	68

Źródło: Komisariat Policji w Skarszewach

Związek pomiędzy warunkami życia a zagrożeniem przestępczością zauważalny jest już od dawien dawna. Do największej ilości przestępstw dochodzi właśnie w słabo rozwiniętych obszarach, zmagających się z problemem m.in. ubóstwa, niezaradności, alkoholizmu. Dlatego też niezwykle ważne jest stworzenie warunków do realizacji działań profilaktyczno-opiekuńczych.

Dworzec PKP

Badając rejon Dworzec PKP w zakresie bezpieczeństwa publicznego, należy wskazać, iż w latach 2012-2023 przestępstwa pospolite dotyczyły głównie kradzieży, w poprzednich latach także z włamaniem i uszkodzenia mienia. Znaczący jest wzrost w 2023 roku liczby interwencji domowych oraz interwencji publicznych (Tab. 15). Pracownicy socjalni wskazują, że tego typu przypadki nie zawsze są zgłaszane na policję i tym samym statystyki policji nie są miarodajne.

TABELA 13. PRZESTĘPSTWA POSPOLITE W REJONIE DWORZEC PKP W LATACH 2012-2023

	2012	2013	2014	2015	2023
Kradzieże mienia	3	3	1	2	1
Kradzieże mienia z włamaniem	1	0	1	2	0
Uszkodzenie mienia	0	1	0	2	0
Kradzież pojazdu	1	1	0	1	0
Bójka i pobicie	1	6	1	0	0
Rozbój i wymuszenie rozbójnicze	1	0	0	0	0
Uszkodzenie ciała	2	2	1	1	0
Razem	9	12	4	8	1

TABELA 14. INNE PRZESTĘPSTWA W REJONIE DWORZEC PKP

	2012	2013	2014	2015	2023
Kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości	8	0	1	1	bd
Znieważenia funkcjonariusza policji	2	1	1	1	bd
Groźby karalne	2	2	3	3	bd
Przeciwko wolności seksualnej	1	0	0	0	bd
Oszustwa	1	2	0	1	bd
Znęcanie się nad rodziną	1	1	0	2	bd
Liczba ofiar przemocy	2	2	1	5	bd
Razem	17	8	6	13	bd

Źródło: Komisariat Policji w Skarszewach

TABELA 15. POSTĘPOWANIA W SPRAWIE O WYKROCZENIE I INNE DZIAŁANIA REPRESJI PREWENCYJNEJ POLICJI W REJONIE DWORZEC PKP W LATACH 2011- 2023

	2011	2012	2013	2014	2015	2023
Postępowania w sprawie o wykroczenia	7	10	10	10	7	21
Czyny karalne nieletnich	0	1	2	2	4	2
Interwencje domowe	4	3	2	3	1	87
Interwencje publiczne	3	2	2	2	0	64
Interwencje inne	7	5	4	6	1	7
Zatrzymania osób poszukiwanych przez wymiar sprawiedliwości	2	1	2	1	2	17
Razem	23	22	22	24	15	198

Źródło: Komisariat Policji w Skarszewach

Pracownicy socjalni określają, iż w sytuacjach znęcania się nad rodziną najczęściej wsparcia potrzebują dzieci. Dorastanie w rodzinach o dużym natężeniu problemów społecznych, patologii i przestępczości wpływa negatywnie na rozwój dzieci i może skutkować powielaniem zachowań znanych ze środowiska, a w konsekwencji zaprzepaszczeniem swoich szans na „normalne” życie. Dlatego niezbędne jest podjęcie działań, by zapewnić dzieciom prawidłowy rozwój.

EDUKACJA

Miarą jakości świadczonych usług w edukacji do tej pory były uśrednione wyniki egzaminów kończących kolejne etapy nauczania, tj. szkołę podstawową oraz w przeszłości gimnazjum. W przypadku szkoły podstawowej odpowiednim wskaźnikiem były wyniki sprawdzianu po VI klasie, aktualnie na zakończenie VIII klasy. Egzaminy sprawdzają wiedzę nabytą przez wychowanków w odniesieniu do trzech przedmiotów, tj. języka polskiego, matematyki i języka obcego. Średni wynik uzyskany przez szóstoklasistów w Polsce w 2015 r. wyniósł niecałe 26 punktów na 40 możliwych, uczniowie mieszkający w rejonie Stare Miasto (8 uczniów) osiągnęli poziom 20 pkt., a uczniowie z rejonu Dworzec PKP (12 uczniów) osiągnęli poziom ok. 19 pkt.

W 2023 r. wyniki egzaminów 8-klasisty o wyraźnie niższym poziomie edukacji w zakresie języka polskiego w obu rejonach - 54% Stare Miasto oraz 58% Dworzec PKP, wobec 67% dla gminy Skarszewy. Podobnie gorszy wynik osiągnęli uczniowie z języka obcego – 48% Stare Miasto oraz 54% Dworzec PKP, wobec 60% w gminie. Zróznicowane wyniki odnotowano z matematyki – 59% Stare Miasto oraz 41% Dworzec PKP, wobec 52% dla całej gminy. Dane te jednoznacznie wskazują

na potrzebę wdrożenia działań wyrównujących szanse edukacyjne uczniów osiągających najniższe wyniki, ale także sprzyjających rozwojowi uczniów zdolnych.

W przeszłości o poziomie kształcenia decydowały także wyniki egzaminu gimnazjalnego (Tab. 16). Egzamin ten sprawdzał wiedzę uczniów z 3 odrębnych części: humanistycznej, matematyczno-przyrodniczej oraz językowej. Część humanistyczna składała się z zadań z zakresu języka polskiego oraz historii i wiedzy o społeczeństwie. Średni wynik uzyskany przez uczniów gimnazjów z części humanistycznej wyniósł w Polsce w 2015 r. odpowiednio 68% i 59%. Z kolei średnia ocena z przedmiotów ścisłych wynosiła 52% - dla przedmiotów przyrodniczych oraz 47% - dla matematyki, za z języków obcych wynosiła 67% - dla języka angielskiego oraz 57% - dla języka niemieckiego. Uczniowie zamieszkujący w rejonie Stare Miasto oraz rejonie Dworzec PKP uzyskali wyniki poniżej średni krajowej oraz średniej wojewódzkiej.

TABELA 16. ŚREDNIE WYNIKI EGZAMINU GIMNAZJALNEGO UCZNIÓW ZAMIESZKUJĄCYCH W REJONIE STARE MIASTO NA TLE PORÓWNYWALNYCH JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH W 2015 R. (%)

	Część humanistyczna		Część matematyczno - przyrodnicza		Język obcy	
	j. polski	historia/ WOS	matematyka	przyrodnicze	angielski	niemiecki
Polska	68,0	59,0	47,0	52,0	67,0	57,0
woj. pomorskie	67,0	55,0	48,0	50,0	63,0	53,0
pow. starogardzki	64,0	52,0	44,0	47,0	56,0	50,0
rejon Stare Miasto	62,4	49,8	41,8	50,9	50,9	42,9
rejon Dworzec PKP	61,4	49,2	41,9	47,9	50,5	41,9

Źródło: GUS oraz opracowanie własne

Ówczesni absolwenci gimnazjów to obecnie już dorośli mieszkańcy, którzy, jeśli nie kontynuowali edukacji, znajdują się w szczególnie niekorzystanej sytuacji na rynku pracy.

Pedagodzy szkolni pracujący na terenie rewitalizacji wskazują, iż słabe wyniki w szkole to najczęściej konsekwencja braku wsparcia ze strony najbliższych, trudnych relacji w rodzinie, alkoholizmu rodziców, złej sytuacji materialnej czy przemocy. Jeśli dziecko nie ma oparcia w rodzinie, często nie potrafi poradzić sobie w szkole. Dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, w których nie otrzymują pełnego wsparcia, dużo gorzej radzą sobie ze stresem. Mają trudności z nauką i z komunikacją z innymi. Pedagodzy szkolni wskazują, iż u tej grupy dzieci przeważają niewłaściwe zachowania takie, jak: agresja, wulgaryzmy, wandalizm, alkoholizm, palenie papierosów i zażywanie narkotyków. Według pedagogów około 80% rodziców próbuje zrzucić odpowiedzialność za wychowanie swoich dzieci na szkołę. Około 60% rodziców tych dzieci ma problemy z bezradnością, co przekłada się na brak umiejętności zapewnienia odpowiedniej opieki i wychowania swoich dzieci. Ponadto ponad 20% rodziców boryka się z problemem alkoholowym, co również wpływa na problemy wychowawcze ich dzieci.

Wg opinii osób zatrudnionych w systemie oświaty opisane wyzwania związane z problemami dzieci i młodzieży szkolnej z obszaru rewitalizacji w Skarszewach nie uległy zmianie do chwili obecnej.

Podsystem gospodarczy

W podsystemie gospodarczym zbadano sytuację na lokalnym rynku pracy poprzez analizę struktury przedsiębiorstw oraz wielkości dochodów z tytułu podatku od nieruchomości.

BEZROBOCIE

Stare Miasto

Na koniec 2015 r. w rejonie Stare Miasto zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne było 21 osób, z czego 13 to kobiety. Do 2023 r. odnotowano wyraźny spadek liczby osób pozostających bez pracy - było to 8 osób, z czego 5 stanowiły kobiety (Tab. 17). Ta sama sytuacja jest zauważalna w ocenie udziału długotrwałego bezrobocia, które praktycznie przestało występować (Tab. 17).

TABELA 17. LICZBA BEZROBOTNYCH I DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH W REJONIE STARE MIASTO W 2012 R., 2015 R. I 2023 R.

	Bezrobotni			Długotrwanie bezrobotni		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2012	35	28	7	18	15	3
2015	21	13	8	14	8	6
2023	8	5	3	3	2	1

Źródło: PUP Starogard Gd.

TABELA 18. LICZBA BEZROBOTNYCH I DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH W MIEŚCIE I GMINIE SKARSZEWEY W 2012 R., 2015 R. I 2023 R.

	Bezrobotni			Długotrwanie bezrobotni		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2012	1048	632	416	542	363	179
2015	598	379	219	338	246	92
2023	317	199	118	122	85	37

Źródło: PUP Starogard Gd.

Należy zauważyć, iż kobiety bezrobotne w mieście i gminie Skarszewy w 2012 r. stanowiły 60% ogółu bezrobotnych. Odsetek ten w rejonie Starego Miasta był dużo wyższy i wynosił 80%. W 2015 r. w mieście i gminie Skarszewy udział bezrobotnych kobiet utrzymał się na podobnym poziomie jak w 2012 r. (63%), na badanym terenie zaś zanotowano spadek do ok. 62%. W 2023 r. struktura bezrobocia wskazywała na utrzymywanie się opisywanych trendów. Udział bezrobotnych kobiet w gminie wynosił ok. 62% i podobny był w rejonie Stare Miasto.

Do 2023 r. odnotowano bardzo wyraźny spadek liczby osób długotrwanie bezrobotnych - o ponad 77% wobec 2012 r. Oznacza to z jednej strony wyraźną poprawę perspektyw zawodowych mieszkańców, ale jednocześnie wskazuje, że wciąż jest grupa mieszkańców mających trudność w znalezieniu pracy, pomimo korzystnych warunków gospodarczych.

Porównując rok 2012 i 2015, zarówno na terenie miasta i gminy, jak i na badanym terenie w strukturze wykształcenia osób bezrobotnych przeważały osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub

niższym (Tab. 19). W 2023 r. nastąpiła zmiana w strukturze bezrobocia. Całkowicie rozwiązany został problem braku pracy wśród osób o wykształceniu gimnazjalnym lub poniżej. Wzrósł za to zauważalnie poziom bezrobocia w pozostałych grupach. Należy więc podjąć działania na rzecz aktualizacji kwalifikacji i umiejętności mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez kształcenie ustawiczne.

TABELA 19. STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA OSÓB BEZROBOTNYCH W REJONIE STARE MIASTO ORAZ W MIEŚCIE I GMINIE SKARSZEWY W 2012 R., 2015 R. I 2023 R.

Wykształcenie	2012		2015		2023	
	Miasto i Gmina Skarszewy	Stare Miasto	Miasto i Gmina Skarszewy	Stare Miasto	Miasto i Gmina Skarszewy	Stare Miasto
gimnazjalne lub poniżej	65,65	48,57	44,98	71,43	23,34	0
zawodowe	13,65	31,43	27,26	19,05	43,85	62,5
średnie/policealne	16,79	17,14	23,41	4,76	28,71	12,5
wyższe	3,91	2,86	4,35	4,76	4,10	25,0

Źródło: PUP Starogard Gd.

Wśród mieszkańców badanego rejonu posiadających status bezrobotnego dominował zawód „pracownik gospodarczy/pomocniczy” (ok. 25%), kasjer-sprzedawca, (ok. 11%). Wskazuje to na potrzebę analizy zapotrzebowania na kwalifikacje pracodawców w regionie, by szkolenia i kursy na rzecz osób bezrobotnych były odpowiedzią na te oczekiwania.

Dworzec PKP

Analizując drugi rejon - Dworzec PKP należy wskazać, iż na koniec 2015 r. zarejestrowanych w bazie bezrobotnych było ogółem 51 osób, z czego 37 to kobiety. Bezrobocie w latach 2012 i 2015 na tym obszarze spadło o 50%. Dalszy wyraźny spadek odnotowano do 2023 r., łącznie o ok. 80% względem 2012 r. (Tab. 20).

TABELA 20. LICZBA BEZROBOTNYCH I DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH W REJONIE DWORZEC PKP W 2012 R., 2015 R. I 2023 R.

	Bezrobotni			Długotrwale bezrobotni		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2012	102	94	8	40	30	10
2015	51	37	14	39	27	12
2023	21	13	8	10	8	2

Źródło: PUP Starogard Gd.

Należy zauważyć, iż kobiety bezrobotne w mieście i gminie Skarszewy w 2012 r. stanowiły 60% ogółu bezrobotnych. Odsetek ten w rejonie Dworzec PKP był dużo wyższy i wynosił aż 92%. W 2015 r. w mieście i gminie Skarszewy udział bezrobotnych kobiet utrzymał się na podobnym poziomie jak w 2012 r. (63%), na badanym terenie zaś zanotowano spadek do ok. 73%. Liczba mężczyzn pozostających bez pracy nieuległa znaczącej zmianie na przestrzeni badanych lat. Pomimo

zmniejszenia skali zjawiska, należy podejmować działania aktywizacyjne na rzecz tej grupy mieszkańców – bezrobocie wpływa na sytuację całych rodzin, a nie tylko dotkniętych nim osób.

Osoby długotrwale bezrobotne stanowiły w 2012 r. ponad 51% bezrobotnych w mieście i gminie, i ponad ok. 40% bezrobotnych w rejonie Dworzec PKP. Zarówno w mieście i gminie, jak i na badanym terenie odsetek ten wzrósł do 2015 r. i wyniósł odpowiednio 56,52% i 76,47%. Znaczący udział osób długotrwale bezrobotnych był obecny w 2023 r. Około połowa osób pozostających bez pracy zalicza się do tej grupy. W 2023 r. odnotowano zmianę w strukturze wykształcenia osób bezrobotnych – zmalał udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, wzrósł natomiast udział osób o wykształceniu zawodowymi wyższym (Tab. 21). Dowodzi to nieadekwatności umiejętności tych osób wobec oczekiwań rynku pracy i oznacza potrzebę organizacji działań, które pozwolą poprawić i uaktualnić kwalifikacje zawodowe bezrobotnych.

TABELA 21. STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA OSÓB BEZROBOTNYCH W REJONIE STARE MIASTO ORAZ W MIEŚCIE I GMINIE SKARSZEWY W 2012 R., 2015 R. I 2023 R.

Wykształcenie	2012		2015		2023	
	Miasto i Gmina Skarszewy	Dworzec PKP	Miasto i Gmina Skarszewy	Dworzec PKP	Miasto i Gmina Skarszewy	Dworzec PKP
gimnazjalne lub poniżej	65,65	21,57	44,98	47,06	23,34	23,81
zawodowe	13,65	59,80	27,26	29,41	43,85	38,1
średnie/policealne	16,79	16,67	23,41	21,57	28,71	33,3
wyższe	3,91	1,96	4,35	1,96	4,10	4,76

Źródło: PUP Starogard Gd.

W 2023 r. problem bezrobocia wśród osób z niepełnosprawnościami w ujęciu liczbowym znacząco spadł – na obszarze mieszkała 1 osoba bezrobotna z niepełnosprawnościami.

Wśród mieszkańców badanego rejonu posiadających status bezrobotnego dominował zawód „pracownik budowlany” (ok. 20%), ale ok. 40% to osoby nieposiadające żadnego zawodu, co może stanowić dużą barierę w przypadku prób aktywizacji zawodowej i wymaga uzupełnienia wykształcenia. Wskaźnik ten jest znacznie wyższy od wskaźnika dla Miasta i Gminy (22%).

Analizując kwestię bezrobocia w obu rejonach, istotny jest fakt, iż powyższe dane zostały uzyskane od Powiatowego Urzędu Pracy, który dysponuje tylko danymi osób, które są zarejestrowane. Na potrzeby przedmiotowej analizy przeprowadzono również rozmowy z pracownikami socjalnymi pracującymi zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i na obszarze całej gminy, mającymi bezpośredni kontakt z osobami pobierającymi świadczenia społeczne i znającymi dobrze ich środowiska. Wyniki rozmów wskazują, na, utrzymującą się na etapie aktualizacji programu, znacząca skalę tzw. bezrobocia ukrytego, które jest przyczyną wielu negatywnych zjawisk społecznych (tj. dysfunkcji społecznych, przestępczości czy uzależnień), a także czynnikiem skutecznie ograniczającym popyt wewnętrzny. Występowanie tych efektów bezrobocia ukrytego w konsekwencji wpływa bezpośrednio na wzrost wydatków na pomoc społeczną w zakresie likwidacji lub minimalizacji powyższych zjawisk, jak również na pogorszenie wizerunku i atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej miasta i gminy Skarszewy. Konieczne jest zatem podejmowanie działań, zmierzających do ograniczenia pojawiania się tego typu zjawisk, co przyczyni się do zmniejszenia liczby mieszkańców dotkniętych ubóstwem i innymi negatywnymi zjawiskami społecznymi.

STRUKTURA PRZEDSIĘBIORSTW

Stare Miasto

W 2015 r. w rejonie Stare Miasto w rejestrze działalności gospodarczej zarejestrowanych było łącznie 45 podmiotów gospodarczych, z czego 34 posiadało status aktywny, co stanowiło ponad 75% wszystkich podmiotów z tego terenu. Pozostałe podmioty posiadały status „wykreślony” lub „zawieszony”, z czego przewagę miały podmioty zawieszony (20%). W 2023 r. liczba podmiotów aktywnych wzrosła zaledwie o 1. Należy zaznaczyć, porównując rok 2012 i 2015, że liczba podmiotów gospodarczych badanego rejonu wzrosła o ok. 18%, tj. z 38 do 45 (Tab. 22). Podmioty zlokalizowane na tym terenie stanowiły niecałe 7% wszystkich podmiotów wpisanych do CEIDG zlokalizowanych na terenie miasta i gminy Skarszewy.

W 2023 roku udział ten wyraźnie zmalał do 5,6%. Wśród aktywnych jednostek podmioty z badanego terenu rewitalizacji stanowiły ok. 7%, natomiast podmioty wykreślone z rejestru stanowiły niecałe 3% wszystkich wykreślonych w mieście i gminie firm. Porównując badane lata można zaobserwować wyraźną stagnację w rozwoju przedsiębiorczości. Gmina Skarszewy odnotowała 20% wzrost liczby podmiotów gospodarczych, natomiast w rejonie Stare Miasto nie nastąpił zauważalny wzrost w tym zakresie, co świadczy o konieczności realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wspierających lokalną przedsiębiorczość na obszarze rewitalizacji.

TABELA 22. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W REJONIE STARE MIASTO ORAZ MIEŚCIE I GMINIE SKARSZEWEY W 2015 I 2023 R

Status wpisu do CEIDG	rejon Stare Miasto		Miasto i Gmina Skarszewy	
	2015	2023	2015	2023
Aktywny	34	35	479	617
Wykreślony	2	0	72	10
Zawieszony	9	6	125	185
RAZEM	45	41	676	812

Źródło: Opracowanie własne

Szczególne znaczenie w diagnozie przedsiębiorczości i poziomu rozwoju gospodarczego mają podmioty gospodarcze, które zostały zawieszony lub wykreślony. Oznacza to wystąpienie w danym okresie niekorzystnych warunków do prowadzenia działalności oraz trudności w utrzymaniu przedsiębiorstwa. Na badanym terenie zaobserwowano łącznie 11 takich przypadków w 2015 r. oraz 6 (wyłącznie podmioty zawieszony) w 2023 r. Wśród firm, których działalność została zawieszony, przeważała branża remontowo-budowlana i handlowa. Wsparciem dla przedsiębiorców mogą być generatory ruchu na obszarze rewitalizacji, które będą stanowić zachętę dla mieszkańców do odwiedzania obszaru – mogą to być przedsięwzięcia z zakresu kultury, edukacji, społeczeństwa obywatelskiego.

Wskaźnik pozwalający określić potencjał gospodarczy uwzględnia liczbę osób fizycznych prowadzących własną działalność w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Według danych z roku 2015: na 100 mieszkańców rejonu Stare Miasto 7,94% z nich prowadziło swoją własną działalność gospodarczą. Średnia wojewódzka to 14,05%, a średnia dla Miasta i Gminy Skarszewy wynosiła 9,82%. Rejon Stare Miasto w 2015 r. cechowała zatem niższa przedsiębiorczość niż całe miasto.

W rejonie Stare Miasto działały w 2015 r. głównie firmy budowlane lub handlowe. Do 2023 r. nastąpił zauważalny spadek liczby firm budowlanych, a wzrost liczby firm handlowych. W pozostałych grupach nie odnotowano istotnych zmian, pojawiły się natomiast firmy edukacyjne i zajmujące się działalnością profesjonalną (Tab. 23).

TABELA 23. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W REJONIE STARE MIASTO W 2015 R. I 2023 R.

Seksja PKD		Liczba podmiotów w 2015 r.	Liczba podmiotów w 2023 r.
Seksja C	Przetwórstwo przemysłowe	3	4
Seksja F	Budownictwo	9	5
Seksja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	7	13
Seksja H	Transport i gospodarka magazynowa	5	5
Seksja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2	2
Seksja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2	1
Seksja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0	1
Seksja P	Edukacja	0	1
Seksja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3	1
Seksja S	Pozostała działalność usługowa	3	2
Razem		34	35

Źródło: ceidg.gov.pl

W rejonie Stare Miasto funkcjonują podmioty małe (przeważnie mikroprzedsiębiorstwa), świadczące różnorodne usługi, w tym codzienne. Dla rozwoju gospodarczego miasta, a także dla kształtowania lokalnego rynku pracy największe znaczenie mają małe sklepy spożywczo-przemysłowe.

Dworzec PKP

Analizując rejon Dworzec PKP wskazać należy, iż w 2015 r. w rejestrze działalności gospodarczej znajdowały się łącznie 55 podmiotów gospodarczych, z czego 42 posiadały status aktywny, co stanowiło 76,36% wszystkich podmiotów rejonu. Pozostałe podmioty posiadały status „wykreślony” lub „zawieszony”, z czego przewagę miały podmioty zawieszony (20%). Należy zaznaczyć, że porównując rok 2012 i 2015 liczba podmiotów gospodarczych badanego rejonu spadła ok. 25%, tj. z 74 do 55. Podmioty zlokalizowane na tym terenie stanowiły ok. 8% wszystkich podmiotów wpisanych do CEIDG zlokalizowanych na terenie miasta i gminy Skarszewy. Do 2023 r. nastąpił dalszy spadek liczby aktywnych podmiotów gospodarczych do zaledwie 31 aktywnych podmiotów. Opisany trend jest odwrotny od obserwowanego w gminie tj. wzrostu liczby podmiotów gospodarczych. Wskazane zjawisko jest jednoznacznie negatywne i świadczy o poważnych problemach gospodarczych w rejonie, który pomimo dobrej koniunktury gospodarczej zmniejsza liczbę aktywnych podmiotów i konieczności przygotowania i wdrażania projektów rewitalizacyjnych wspierających na różnych polach przedsiębiorczość. (Tab. 24).

TABELA 24. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W REJONIE DWORZEC PKP ORAZ MIEŚCIE I GMINIE SKARSZEWEY W 2015 R. I 2023 R.

Status wpisu do CEIDG	rejon Dworzec PKP		rejon Dworzec PKP	
	2015	2023	2015	2023
Aktywny	42	31	479	617
Wykreślony	2	0	72	10
Zawieszony	11	9	125	185
RAZEM	55	40	676	812

Źródło: opracowanie własne

Badając tak znaczny spadek liczby podmiotów gospodarczych w rejonie Dworca PKP, należy wskazać, iż kwestię problematyczną stanowi brak kwalifikacji i doświadczenia osób, które rejestrują swoją działalność gospodarczą. Niski poziom umiejętności pracowniczych i brak doświadczenia skutkuje brakiem otrzymywania nowych zleceń i zamykaniem działalności gospodarczej, czego dalszym efektem jest bierność tych osób, objawiającą się niechęcią do podejmowania dalszej pracy. Problemem jest również konieczność płacenia po okresie 12 miesięcy działalności tzw. „pełnego ZUS-u”, który znacznie obciąża dochody mikroprzedsiębiorstw i w rezultacie działalność zostaje formalnie zamknięta lub zawieszona, pomimo że w dalszym ciągu jest prowadzona „na czarno”.

Według danych z roku 2015: na 100 mieszkańców rejonu Dworzec PKP 12,42% z nich prowadziło swoją własną działalność gospodarczą. Średnia wojewódzka to 14,05%, a średnia dla Miasta i Gminy Skarszewy wynosiła 9,82%. Rejon Dworzec PKP w 2015 r. cechowała zatem wyższa przedsiębiorczość niż całe miasto. Problemem jest jednak kondycja firm i stabilność funkcjonowania – duża rotacja działalności świadczy o trudnej sytuacji przedsiębiorców, którzy nie są w stanie utrzymać się z działalności na obszarze rewitalizacji.

W rejonie Dworzec PKP w 2015 r. przeważały firmy budowlane (ok. 40%). Drugą grupę stanowiły firmy handlowe (7 podmiotów). W 2023 r. doszło do zauważalnej zmiany, wyraźnie spadła liczba firm budowlanych do 10, najliczniejszą grupą stały się natomiast firmy z zakresu handlu. Pojawił się 1 podmiot gospodarczy w nowej sekcji L, zniknęły za to wszystkie podmioty z sekcji H i M (Tab. 25).

TABELA 25. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W REJONIE DWORZEC PKP W 2015 I 2023 R

Sekcja PKD		Liczba podmiotów w 2015 r.	Liczba podmiotów w 2023 r.
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	4	1
Sekcja F	Budownictwo	17	10
Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	7	11
Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	3	0
Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2	4
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1	1
Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2	0
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	1
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3	1
Sekcja S	Pozostała działalność usługowa	3	2
Razem		42	31

Źródło: ceidg.gov.pl

W rejonie Dworzec PKP funkcjonują podmioty małe (przeważnie mikroprzedsiębiorstwa), świadczące różnorodne usługi, w tym codzienne. Dla rozwoju gospodarczego miasta, a także dla kształtowania lokalnego rynku pracy największe znaczenie ma założona w 1897 r. spółdzielnia produkująca sery i masła.

WIELKOŚĆ DOCHODÓW GMINY Z TYTUŁU PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI

Podatek od nieruchomości nie tylko stanowi główne źródło dochodów Miasta i Gminy, ale również w sposób pośredni obrazuje sytuację gospodarczą danego obszaru i rozwój przedsiębiorczości. W latach 2012 i 2015 dochody miasta z podatku od nieruchomości wzrosły o 25% oraz o kolejne 69% do 2023 r. (Tab. 26)

TABELA 26. NALICZONY PODATEK OD NIERUCHOMOŚCI W 2012, 2015 I 2023 R.

	2012	2015	2023
Miasto i Gmina Skarszewy	4 620 000	5 760 000	9 709 263
Stare Miasto	175 528	65 520	43 190
Dworzec PKP	212 566	316 135	119 391

Źródło: Urząd Miejski w Skarszewach

W przeliczeniu na jednego mieszkańca kwoty uzyskane przez miasto z tytułu podatku od nieruchomości wzrosły o niecałe 24%. W rejonie Stare Miasto wartość podatku od nieruchomości w 2015 r. wynosiła 65 520 zł i stanowiła około 1,14% wartości podatku w całym mieście i spadła o ok. 63% w porównaniu z 2012 r. Kolejny spadek odnotowano w 2023 r. o 34%. W drugim rejonie - Dworzec PKP wartość podatku od nieruchomości w 2015 r. wynosiła 316 135 zł i stanowiła około 5,5% wartości podatku w całym mieście i wzrosła o ok. 48% w porównaniu z 2012 r. Następnie w 2023 r. nastąpił wyraźny spadek o 62%. Zaobserwowane w obu rejonach zmiany w wartości podatku od nieruchomości świadczą o znaczącym spadku dochodów do budżetu gminy. Może to oznaczać dość wyraźne pogorszenie w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej, co potwierdzałyby również dane dotyczące zmian w liczbie przedsiębiorstw.

Na etapie aktualizacji w 2025 roku należy potwierdzić stagnację w sferze przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji, a nawet spadek liczny firm w jednym z rejonów. Nadal istotnym problemem pozostaje bezrobocie - wprawdzie spadła liczba osób długotrwale bezrobotnych, jednak zmieniła się struktura wykształcenia bezrobotnych – wzrósł odsetek osób z wykształceniem wyższym, co oznacza konieczność podjęcia działań na rzecz dostosowania kwalifikacji tych osób do potrzeb rynku pracy.

Podsystem przestrzenny

Rejon Stare Miasto zajmuje powierzchnię 6 ha (0,04% całej powierzchni miasta i gminy) i jest najstarszą częścią miasta Skarszewy. Teren stanowi centrum zarówno pod względem przestrzennym, jak i funkcjonalnym. Obejmuje tereny ścisłego centrum – Plac Gen. J. Hallera, pełniący funkcję rynku, usytuowany peryferyjnie w stosunku do otaczającej go zabudowy, część historycznego układu ulic i zabudowy okalającego rynek, tereny zamkowe wraz z przebudowanym zamkiem joannickim z XIII wieku oraz niezagospodarowane tereny otwarte zlokalizowane w południowo-wschodniej części obszaru, wraz z zabytkowym kościołem

neogotyckim pod wezwaniem św. Maksymiliana Marii Kolbego. W ciągu ostatnich lat teren ten nie uległ znacznym zmianom, wyjątek stanowią remonty kilku kamienic oraz kompleksowa modernizacja ul. Św. Jana i Kościelnej przeprowadzone m.in. w ramach przedsięwzięcia rewitalizacyjnego w poprzedniej perspektywie unijnej.

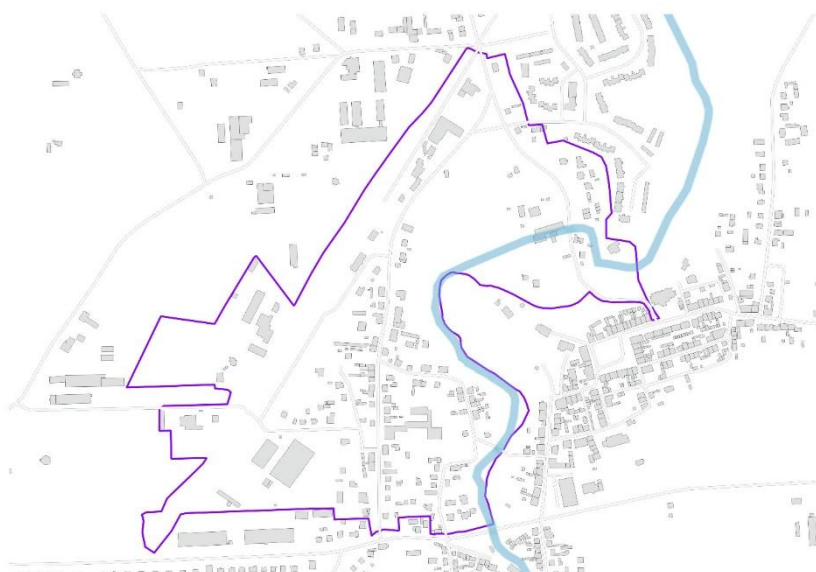
RYSUNEK 7. STARE MIASTO

Źródło: opracowanie własne

Rejon Dworzec PKP ma powierzchnię 38 ha, co stanowi 0,24% powierzchni gminy Skarszewy. Teren Dworzec PKP położony jest na północnym zachodzie w stosunku do rejonu Stare Miasto. Tereny przylegają do zachodniego brzegu rzeki Więcisy, okrążającej tereny sportowe zlokalizowane u stóp wzgórza zamkowego. Obecnie, rzeka jest wyraźną barierą przestrzenną i rozgranicza historyczny układ urbanistyczny Starego Miasta od terenów położonych niegdyś poza miejskimi murami (rejon „Dworzec PKP”). Skala zabudowy obszaru pozostaje podobna, jednak znacznie zmienia się jego charakter. Ośią kompozycyjną układu staje się tutaj ul. Dworcowa z zabudową fragmentami zwartą, fragmentami rozproszoną (budynki wolnostojące), utrzymującą linię zabudowy wzdłuż ulicy.

RYSUNEK 8. DWORZEC PKP

Źródło: opracowanie własne

Stare Miasto

Charakterystyka przestrzeni publicznej

Układ urbanistyczny rejonu Stare Miasto wpisany jest do rejestru zabytków jako Zabytkowy Układ Urbanistyczny Miasta Skarszewy. Charakteryzuje go stosunkowo zwarta zabudowa przy ulicach prowadzących na rynek – przeważają kamienice 3- lub 2-kondygnacyjne z użytkowym poddaszem o skośnych dachach, choć występuje także zabudowa jednokondygnacyjna z użytkowym poddaszem oraz budynki zagrodowe.

Część kamienic (rynek, ul. Kościelna i północne elewacje ul. Św. Jana) tworzy zabudowę kwartałową z wewnętrznymi podwórzami o cechach przestrzeni pozytywowej. Inny charakter posiadają ulice Zduńska i Szkolna, zlokalizowane na tyłach zabudowy mieszkaniowej, w pobliżu pozostałości murów miejskich, która w przeważającej części nie utrzymuje linii zabudowy i nie tworzy wnętrza urbanistycznych. Kompozycję urbanistyczną uzupełnia stosunkowo słabo zaznaczona oś widokowa rynek-zamek joannitów i oś widokowa rynek-kościół przy ul. Szkolnej.

Teren, od strony zachodniej, otoczony jest meandrującą rzeką Wietcisą, która, w połączeniu z terenami zieleni wysokiej, otwiera możliwości kreowania nowych terenów spacerowych i rekreacyjnych w mieście. Od strony wschodniej pozostałości murów obronnych miasta oddzielają strefę zurbanizowaną od niezagospodarowanych terenów otwartych, pozostawiając gdzieś dalekie, interesujące otwarcia krajobrazowe. Dodatkowo krajobraz miejski urozmaicony jest licznymi wzniesieniami pomorenowymi, które z jednej strony nadają przestrzeni charakter, jednak z drugiej, przy niedostosowaniu rozwiązań urbanistycznych, mogą utrudniać poruszanie się osób starszych lub niepełnosprawnych.

Rejon Stare Miasto ze względu na swoje położenie i historię stanowi centrum miejscowości, zarówno pod względem przestrzennym, jak i funkcjonalnym – usługowym, społecznym i rekreacyjno-rozrywkowym. Jest wizytówką gminy, będąc jej ważnym potencjałem rozwojowym. Rozwiązanie problemów przestrzennych występujących na tym terenie przyczyni się więc do poprawy jakości życia mieszkańców tego rejonu, ale także przełoży się na rozwój całej miejscowości i gminy, m.in. w sferze turystyki. Głównymi zdiagnozowanymi problemami przestrzennymi tego terenu są braki lub zaniedbania w zagospodarowaniu przestrzennym rejonu, czytelność zabytkowego układu urbanistycznego jest miejscami zaburzona przez niszczące pojedyncze obiekty kubaturowe lub luki w zwartej zabudowie. Stan techniczny budynków mieszkalnych i obiektów uzależniony jest od lokalizacji – w ścisłym centrum, na rynku, stan techniczny zabudowy większości obiektów jest zadowalający, chociaż najstarsze z kamienic, wymagają remontu. Poza rynkiem i ul. Kościuszki większość budynków wymaga remontu, docieplenia i wymiany infrastruktury technicznej. Renowacji wymagają też fragmenty murów miejskich, które są niewykorzystanym potencjałem tego terenu. Problemem są również bariery architektoniczne oraz zły stan ulic i chodników – podczas spaceru badawczego na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano je m.in. na Pl. Gen. J. Hallera, Szkolnej, Kowalskiej, czy Zamkowej.

Przestrzeń publiczną i półpubliczną cechuje brak estetycznych rozwiązań i małej architektury, na rynku (Pl. Gen. J. Hallera) brakuje mebli miejskich i zadbanej zieleni. Pomimo zrealizowanych inwestycji – mostku nad rzeką, budowy placu zabaw, remontu ulic Sobieskiego, Mickiewicza, Św. Jana, Kościelnej i Wodnej łączącej oba rejon – wiele jezdni i ciągów pieszych wymaga nadal remontu oraz poprawy oświetlenia ulicznego. Obecny stan infrastruktury technicznej w obrębie obszaru, nie pozwala na bezpieczne, sprawne i samodzielne poruszanie się osób niepełnosprawnych, utrudnia lub uniemożliwia im także dostęp do większości usług. Obecny stan większości przestrzeni publicznych, ze względu na niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych dla pieszych i rowerzystów

oraz nieuporządkowany ruch samochodowy, zagraża bezpiecznemu oraz bezkolizyjnemu poruszaniu się po obszarze starego miasta pieszych i rowerzystów. Brak ładu przestrzennego widoczny jest też w przypadku terenów zielonych, w tym na brzegach rzeki Więtcisa.

Po kompleksowym zagospodarowaniu terenów zielonych mogłyby stać się atrakcyjnymi terenami spacerowymi i rekreacyjnymi. Podjęcie naprawczych działań pomogłoby w uporaniu się z problemami zdefiniowanymi przez interesariuszy procesu rewitalizacji przy okazji pracy nad pogłębioną diagnozą obszaru rewitalizacji. Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej nad rzeką stanowiłoby odpowiedź na zdiagnozowany przez nich brak miejsc aktywności dla młodzieży i osób starszych, brak alternatywy do spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży i niewystarczającą ofertę zagospodarowania czasu wolnego dla mieszkańców.

Charakterystyka sektora usług

Sektor usługowy w obrębie obszaru to w szczególności niewielkie obiekty handlowe zlokalizowane w parterach kamienic – na rynku i przy ul. Św. Jana. Na rynku zlokalizowana jest cukiernia/piekarnia, pełniąca funkcję kawiarni, a na terenach przyzamkowych, restauracja. Przy ul. Szkolnej zlokalizowany jest kościół pod wezwaniem św. Maksymiliana Marii Kolbego. W sąsiedztwie kościoła, w pochodzącym z XIX wieku gmachu dawnej szkoły, mieści się Skarszewskie Centrum Ekspozycji Historycznych. W tym samym obiekcie zlokalizowana jest również Gminna Biblioteka Publiczna w Skarszewach, a także Centrum Usług Społecznych w Skarszewach. W zamku joannitów swoją siedzibę ma Gminny Ośrodek Kultury, natomiast na rynku, w zabytkowym XVII-wiecznym ratuszu funkcjonuje Urząd Miejski. Z obszarem graniczy również Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Skarszewach.

W istniejących obiektach kulturalno-edukacyjnych i prospołecznych brakuje natomiast odpowiedniego zaplecza funkcjonalnego, aby w pełni mogły realizować zadania związane z edukacją najmłodszych, integracją mieszkańców Skarszew, pomocą mieszkańców Skarszew, zwłaszcza tym wykluczonym społecznie, a także promocją i propagowaniem lokalnych wartości kulturowych. Obecny stan obiektów, a zwłaszcza ich zbyt małe zaplecze funkcjonalne nie pozwala zatem w pełni na wykorzystanie lokalnych potencjałów historycznych miasta ani kapitału społecznego. Niewystarczająca jest także ilość atrakcyjnych przestrzeni publicznych mogących także znacząco wspomagać procesy edukacji i pomocy społecznej czy samej integracji mieszkańców.

Dworzec PKP

Charakterystyka przestrzeni publicznej

Analizując rejon Dworzec PKP, należy zauważyć, że jest on położony na północnym zachodzie w stosunku do rejonu Stare Miasto. Ośią kompozycyjną jest ul. Dworcowa z zabudową fragmentami zwartą, fragmentami rozproszoną (budynki wolnostojące), utrzymującą linię zabudowy wzdłuż ulicy. Są to głównie budynki 2 lub 3-kondygnacyjne ze skośnym dachem lub płaskim stropodachem. Ulica nabiera wyjątkowego charakteru dzięki historycznej ceglanej zabudowie.

Północno-zachodnią stronę tego rejonu przecina trakt pokolejowy, obecnie w formie pasa terenów otwartych, oddzielający strefę mieszkaniową od strefy przemysłowej Skarszew. Pomiędzy ul. Dworcową a pasem rozgraniczającym te tereny, przeważa zabudowa jednorodzinna mieszkaniowa. Pobliskie tereny przemysłowe mogą zatem powodować wiele uciążliwości

i pogarszać jakość życia mieszkańców. Pas terenów otwartych stanowi dobry pretekst i otwiera możliwości kształtowania wysokiej zieleni izolacyjnej pełniącej jednocześnie funkcje rekreacyjne. Zakłady przemysłowe zlokalizowane wewnątrz obszaru to Textil Trade oraz Izolex. Na styku traktu kolejowego z ulicą Dworcową znajduje się zabytkowy budynek starego dworca PKP – obecnie pełniący funkcję budynku mieszkalnego, a także stanowiący siedzibę Klubu Senior + oraz przystanek komunikacji autobusowej.

Jeśli chodzi o zagospodarowanie przestrzeni publicznej tego rejonu, należy zauważyć, że wiele budynków i obiektów wymaga gruntownego remontu, co w połączeniu z niskim stanem jakościowym i estetycznym części nowo powstałych obiektów, które kolorystycznie, materiałowo lub formalnie nie są dopasowane do historycznej zabudowy, powoduje wrażenie chaosu przestrzennego. Niskie walory estetyczne wiążą się także ze złym zagospodarowaniem przestrzeni półpublicznych, a także infrastruktury ulic. W przypadku ciągów komunikacyjnych brakuje urządzeń małej architektury poprawiającej jakość życia mieszkańców. Dodatkowym problemem są bariery architektoniczne, pomimo inwestycji w poprawę jakości ulic i chodników zrealizowanych przy ul. Młyńskiej, Centrum Wspierania Rodzin czy dworcu PKP a także remontu ul. Sobieskiego i Mickiewicza, który uporządkował ruch uliczny w rejonie.

Inny ważny aspekt zagospodarowania przestrzeni publicznej na tym terenie wiąże się z terenami zielonymi i powiązaną z nim infrastrukturą rekreacyjno-sportową. Rejon Dworca PKP charakteryzuje dużą powierzchnią terenów zielonych o różnym stopniu zagospodarowania. Usytuowany w narożniku ul. Dworcowej i Młyńskiej park miejski, choć poddany przed laty rewaloryzacji, wymaga modernizacji i dostosowania do potrzeb mieszkańców obszaru. Oprócz parku miejska zieleń uporządkowana występuje jedynie wzdłuż części ul. Młyńskiej. Szczególnych walorów przestrzeni nadaje też szpaler starych drzew porastających górny odcinek ul. Dworcowej. Do pozostałych elementów sieci terenów przyrodniczych w obrębie obszaru należą prywatne działki mieszkańców i trakt pokolejowy.

Pozostałe tereny zielone, w tym dolina rzeki Wietcisy w okolicy ul. Jana III Sobieskiego i pas terenu ze wzgórzem zamkowym i terenami sportowymi, są niezagospodarowane i nieuporządkowane, charakteryzuje je brak ładu przestrzennego. Poprawy zagospodarowania wymaga brzeg rzeki Wietcisy, a także ul. Wodna stanowiąca połączenie między dwoma rejonami tworzącymi obszar rewitalizacji. Rewaloryzacja tego terenu podniosłaby atrakcyjność terenu, natomiast remont ulicy zwiększyłby też bezpieczeństwo mieszkańców. Dzięki tym działaniom podniosłoby się też walory środowiskowe obszaru rewitalizacji.

Z uwagi na duży udział terenów zielonych w tym rejonie powinien pełnić on ważną rolę rekreacyjno-sportową dla całego obszaru rewitalizacji. Pomimo istniejącego parku miejskiego, brakuje wysokiej jakości przestrzeni publicznych odpowiadających na różnorodne potrzeby różnych grup wiekowych i społecznych, mebli miejskich i tzw. małej architektury, szczególnie w okolicy nieuporządkowanej zieleni występującej w północnej części rejonu, terenu nadrzecznego przy ul. Młyńskiej. Według opinii interesariuszy procesu rewitalizacji, którzy brali udział w konsultacjach związanych z pogłębioną diagnozą, brakuje miejsc aktywności dla dzieci i młodzieży, niewystarczająca jest też oferta zagospodarowania czasu wolnego dla mieszkańców, która powinna zostać poszerzona o zagospodarowanie terenów wzdłuż rzeki Wietcisa.. Tereny te, mogłyby posłużyć do stworzenia placu zabaw i rekreacji dla dzieci i młodzieży..

Charakterystyka sektora usług

Usługi dostępne w obrębie obszaru to między innymi: niewielkie obiekty handlowe zlokalizowane w parterach budynków mieszkalnych, wolnostojący obiekt usługowy o profilu budowlanym/wykończeniowym, wspomniana Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Skarszewach, Gminny Ośrodek Zdrowia w Skarszewach oraz restauracja „JADŁO STACJA u Anki”.

Zabytkowy, pochodzący z XIX wieku młyn przy ul. Młyńskiej posiadający kartę adresową gminnej ewidencji zabytków miasta Skarszewy nowy właściciel przeznaczy na funkcję mieszkaniową oraz usługową – kończą się prace przystosowujące obiekt do nowych funkcji, w sąsiedztwie powstaje wielorodzinna zabudowa mieszkaniowa.

Po przeciwnej, wschodniej stronie ul. Młyńskiej, teren zagospodarowany jest przez wolnostojącą, jednorodzinną zabudowę mieszkaniową otoczoną zielenią i od strony wschodniej, wzniesieniem. Na wzniesieniu (poza analizowanym terenem) zlokalizowana jest wielorodzinna zabudowa mieszkaniowa, 3 lub 4 kondygnacyjna z użytkowym poddaszem, która przytłacza skalą i góruje w przestrzeni nad zabudową jednorodziną.

Analizując dostępność do infrastruktury społecznej oraz usług oświatowych w rejonie, stanowiącym centrum miasta, należy stwierdzić, że jest on dobrze wyposażony w podstawowe usługi tego typu. Na obszarze rewitalizacji położona jest Szkoła Podstawowa przy ul. Dworcowej 27. Pomimo braku na obszarze przedszkoli i żłobków, są one zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie bądź w niewielkiej odległości. W zakresie usług zdrowia przychodnia zdrowia zlokalizowana jest również w obszarze rewitalizacji, przy ul. Dworcowej 11. Spośród usług zlokalizowanych bezpośrednio w granicach obszaru rewitalizacji znajdują się obiekty handlowe, w tym podstawowego zaopatrzenia.

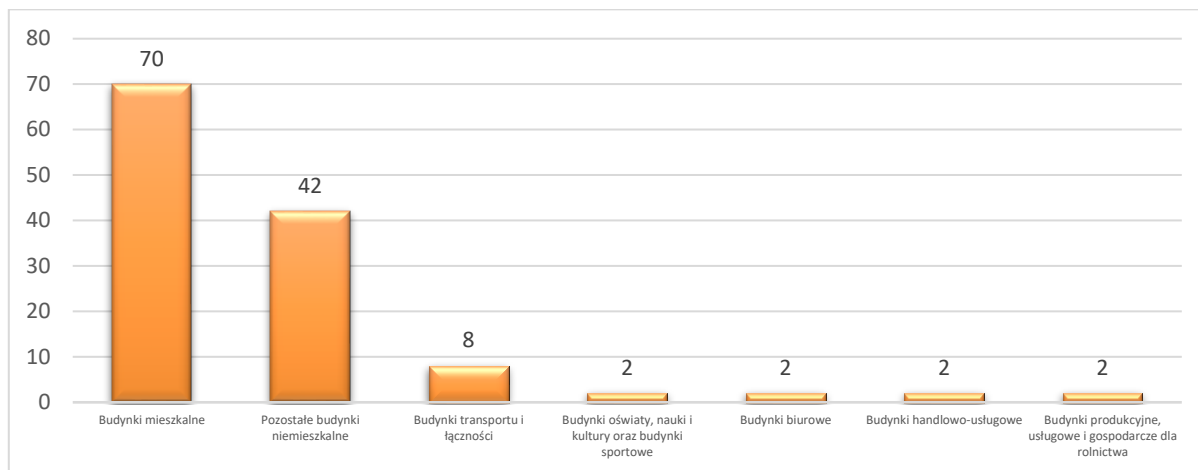
Na etapie niniejszej aktualizacji programu potwierdzono utrzymujący się kryzys w sferze przestrzenno-funkcjonalnej – niską jakość przestrzeni publicznej, brak miejsc integracji i odpoczynku mieszkańców z różnych grup wiekowych, niezadawalający stan terenów zieleni oraz brak malej architektury.

Podsystem techniczny

Stare Miasto

W rejonie Stare Miasto znajduje się łącznie 128 budynków, z czego 107 powstało przed 1970 r. (83,59%). W 2015 r. w 70 budynkach mieszkalnych mieszkało 386 osób, a 2023 r. 328 osób. Powierzchnia użytkowa tych lokali wynosiła 19 625 m kw., co daje 50,84 m kw. na jedną osobę. Około 95% budynków generuje niską emisję, udział ten spadł w 2023 r. do ok. 87,50%. Zgodnie z informacją uzyskaną od właścicieli oraz wspólnot mieszkaniowych znaczna część tych budynków (91%) wymaga remontów i modernizacji (w 2023 roku 85,16%). Przeważają stare kamienice, które wymagają zarówno prac zewnętrznych i wewnętrznych. Konieczne są inwestycje dotyczące dociepleń ścian i stropodachu lub wymiany instalacji wewnętrznej c.o. czy wymiany pionów kanalizacyjnych, a także wymiany źródeł ciepła na ekologiczne.

WYKRES 3. PODZIAŁ BUDYNKÓW ZLOKALIZOWANYCH W REJONIE STARE MIASTO

Źródło: opracowanie własne

W rejonie Starego Miasta w 55% przeważają budynki jednokondygnacyjne, 38% to budynki dwukondygnacyjne, a 7% to budynki trzy kondygnacyjne.

Na 70 budynków mieszkalnych w 2015 r. do sieci wodno-kanalizacyjnej podłączonych było 68 (97%), w 2023 r. - 66 budynków (94%) – Tab. 27.

TABELA 27. SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA W REJONIE STARE MIASTO W 2015 I 2023 R.

	2015	2023
Liczba połączeń kanalizacji sanitarnej do budynków mieszkalnych	68	66
Liczba osób korzystających z kanalizacji sanitarnej	375	268
Liczba połączeń do sieci wodociągowej do budynków mieszkalnych	68	66
Liczba osób korzystających z wodociągu	375	268

Źródło: Gminne Wodociągi i Kanalizacje w Skarszewach

Analizując zaopatrzenie w energię cieplną, należy wskazać, że 9 budynków położonych przy Pl. Gen. J. Hallera, ul. Zamkowej i ul. Szkolnej jest podłączonych do Gminnej Energetyki Ciepłej. Budynki, które nie są podłączone do sieci GEC, ogrzewane są za pomocą indywidualnych kotłowni spalających najczęściej węgiel, w mniejszym stopniu olej opałowy czy biomasę.

TABELA 28. BUDYNKI ZLOKALIZOWANE W REJONIE STARE MIASTO PODŁĄCZONE DO SIECI GMINNEJ ENERGETYKI CIEPŁEJ

Adres	Moc zamówiona	Powierzchnia użytkowa
Urząd Miejski - Pl. Gen. J. Hallera	80	908
Zamek - ul. Zamkowa	44	534
Hotel - ul. Zamkowa	9	311
Mieszkanie - Pl. Gen. J. Hallera	3	40
Mieszkanie - Pl. Gen. J. Hallera	2	37,10
Mieszkanie - Pl. Gen. J. Hallera	2	37,70
CUS - ul. Szkolna	50	848
Sklep - Pl. Gen. J. Hallera	6	101,40
Razem	201	2 900,20

Źródło: Gminna Energetyka Ciepła w Skarszewach

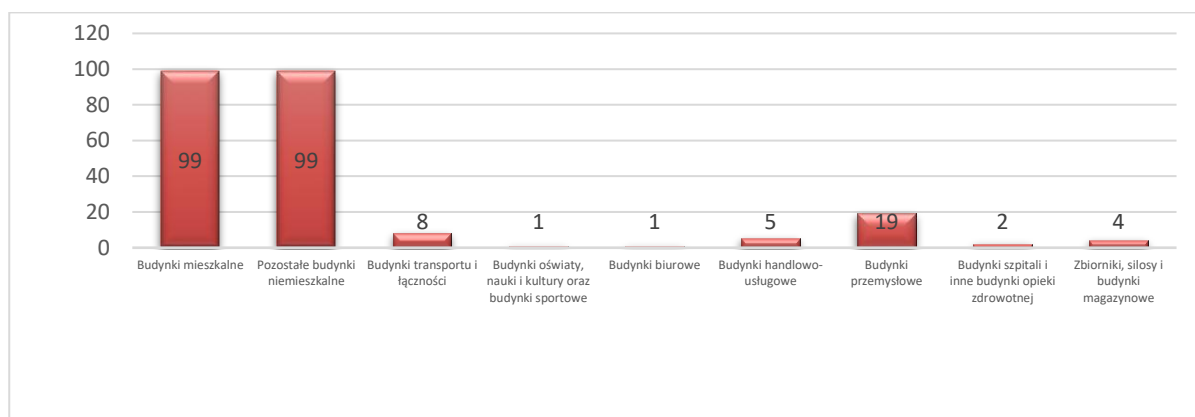
Analizując sytuację własnościową w rejonie Stare Miasto, należy wskazać, że własnością gminy jest tylko jeden budynek o wielorodzinny mieszkalny (ul. Kościelna 10), a w 3 budynkach gmina Skarszewy jest jednym z właścicieli (wspólnoty mieszkaniowe), co oznacza iż większość zabudowy na tym terenie stanowi własność prywatną. Jak wynika z danych Gminnego Przedsiębiorstwa Komunalnego, zadłużenie czynszowe w lokalach komunalnych wynosi ponad 35 000 zł. Własność gminną stanowią również ogólnodostępne tereny w obrębie zabudowy mieszkaniowej, co daje miastu duże możliwości w zakresie budowy mieszkań komunalnych.

W badanym terenie wszystkie drogi są gminne. Większość ulic, tj.: Szkolna (230 m), Kowalska (100 m), Zduńska (305 m) ma nawierzchnie asfaltowe, ul. Św. Jana (182 m), ul. Kościelna (86 m) ma kostkę kamienną zgodnie z wytycznymi Pomorskiego Konserwatora Zabytków, a na Placu Gen. J. Hallera (201 m) nawierzchnia jest mieszana - z kostki brukowej i asfaltu. Nawierzchnie – podobnie jak chodniki - są w różnym stanie, generalnie w złym lub bardzo złym i wszystkie wymagają zaawansowanych nakładów na remonty (z wyłączeniem ul. Św. Jana i Kościelnej). Z kolei na ul. Zamkowej (59 m) znajduje się stary bruk kamienny oraz nowe chodniki z kostki, co wizualnie jest niespójne. W badanym rejonie nie ma ścieżek rowerowych.

Dworzec PKP

W rejonie Dworzec PKP znajduje się łącznie 238 budynków, z czego 99 to budynki mieszkalne (41,60%), a wśród nich przeważa zabudowa wielorodzinna. W 2015 r. mieszkało w nich 748 osób, a w 2023 r. było to 639 osób. Obiekty zarządzane przez Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne, zostały wybudowane przed 1970 r. Zgodnie z informacją uzyskaną od właścicieli oraz Gminnego Przedsiębiorstwa Komunalnego ponad 89% budynków mieszkalnych wielorodzinnych wymaga remontu (w 2023 r. 83,19%), przy czym w części konieczne prace modernizacyjne dotyczą dociepleń ścian i stropodachu, a w części wymiany instalacji wewnętrznej co lub wymiany pionów kanalizacyjnych. Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu mieszkalnego na osobę w badanym obszarze wynosi 23,14 m² i jest nieco wyższa od średniej powierzchni w województwie i w mieście.

WYKRES 4. PODZIAŁ BUDYNKÓW ZLOKALIZOWANYCH W REJONIE DWORZEC PKP

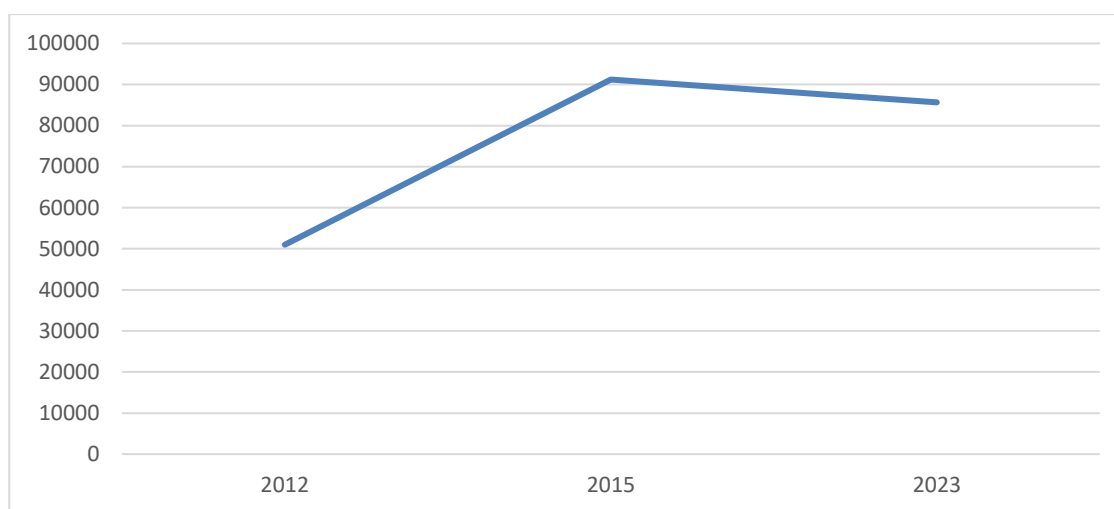
Źródło: opracowanie własne

Na opisywanym terenie przeważa zabudowa 1-kondygnacyjna –74% łącznej liczby budynków. Zabudowa dwukondygnacyjna występuje w 21% przypadkach, trzykondygnacyjna w 4% i pojawia się tylko 1% zabudowy 4-kondygnacyjnej, która nie występowała w rejonie Stare Miasto.

Analizując sytuację własnościową, należy wskazać, że w rejonie Dworzec PKP gmina posiada pełną własność tylko 2 budynków mieszkalnych - przy ul. Dworcowej 21 i 23, które administrowane są przez Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne (GPK). Pozostała zabudowa jest własnością prywatną. Ponadto GPK administruje 1 budynkiem z nieuregulowanym stanem prawnym, tj. przy ul. Dworcowej 36, zaś w 4 budynkach gmina Skarszewy jest jednym z właścicieli (wspólnoty mieszkaniowe).

Opierając się na danych Gminnego Przedsiębiorstwa Komunalnego, które dotyczą poziomu zadłużenia budynków komunalnych, wskazać należy, że w rejonie Dworzec PKP zadłużenie mieszkańców zamieszkujących lokale komunalne jest wciąż znaczącym problemem. W 2015 r. zadłużenie wzrosło o 44,1% w porównaniu do 2012 r. Zadłużonych jest w sumie 39 lokali, w 2023 - 34 lokale.

WYKRES 5. POZIOM ZADŁUŻENIA LOKALI KOMUNALNYCH I SOCJALNYCH W REJONIE DWORZEC PKP

Źródło: GPK Skarszewy

Zgodnie z danymi spółki Gminne Wodociągi i Kanalizacja w Skarszewach dostęp do sieci wodociągowej posiadało w 2015 r. 100% mieszkańców badanego rejonu, w 2023 r. udział ten spadł do około 98% – 2 budynki pozostają bez dostępu do sieci wodociągowej. Natomiast w 8 budynkach położonych przy ul. Młyńskiej i części Sobieskiego nie było podłączeń do gminnej kanalizacji sanitarnej – ścieki odbierane były przez zbiorniki bezodpływowe. Na terenie miasta znajduje się 39 zbiorników bezodpływowych, co oznacza, że w rejonie Dworzec PKP funkcjonuje ich ponad 20% spośród łącznej liczby zbiorników. Łącznie z kanalizacji nie może korzystać około 25 mieszkańców rejonu Dworzec PKP, co stanowi około 3% jego mieszkańców.

TABELA 29. SIĘĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA W REJONIE DWORZEC PKP W 2015 I 2023 R.

	2015	2023
Liczba podłączeń kanalizacji sanitarnej do budynków mieszkalnych	86	97
Liczba osób korzystających z kanalizacji sanitarnej	723	567
Liczba podłączeń do sieci wodociągowej do budynków mieszkalnych	99	112
Liczba osób korzystających z wodociągu	748	582

Źródło: Gminne Wodociągi i Kanalizacje w Skarszewy

Jeśli chodzi o zaopatrzenie w energię ciepłą ze spółki Gminna Energetyka Ciepła, to tylko 3 budynki były podłączone do sieci miejskiej (przy ul. Dworcowej), w 2023 r. liczba budynków wynosiła 4. Zgodnie z „Planem gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Skarszewy na lata 2015-2020” budynki, które nie są podłączone do sieci GEC, ogrzewane są za pomocą indywidualnych kotłowni spalających najczęściej węgiel, w mniejszym stopniu olej opałowy, biomasę. Oznacza to konieczność wdrażania działań na rzecz zmniejszania niskiej emisji poprzez modernizację źródeł ciepła lub wymianę na ekologiczne.

TABELA 30. BUDYNKI ZLOKALIZOWANE W REJONIE DWORZEC PKP PODŁĄCZONE DO SIECI GMINNEJ ENERGETYKI CIEPŁEJ

Adres	Moc zamówiona	Powierzchnia użytkowa
Publiczna Szkoła Podstawowa	250	7876
Gminny Ośrodek Zdrowia	46	774
Centrum Wspierania Rodziny	25	407
Wspólnota Mieszkaniowa Mickiewicza	26	405,80
Razem	321	9 057

Źródło: Gminna Energetyka Ciepła w Skarszewach

Mieszkańcy badanego rejonu są zaopatrywani w energię elektryczną dostarczaną przez spółkę ENERGA Operator SA, przy ul. Młyńskiej, znajduje się elektrownia wodna „Młyn Skarszewy” z generatorem o mocy zainstalowanej 100 kW zlokalizowana na płynącej w tym miejscu rzece Więcisie.

Drogi znajdujące się w rejonie Dworzec PKP zarządzane są przez gminę. Ich stan oraz nawierzchnia jest zróżnicowana. Ulica Górna (617 m długości) utwardzona jest częściowo płytami drogowymi oraz kamiennym brukiem, częściowo jest też gruntowa. Ul. Wodna (220 m), ul. Sobieskiego (400 m) i ul. Grobla Mickiewicza (225 m) zyskały nawierzchnię w postaci kostki brukowej w ramach prac rewitalizacyjnych. Asfaltowa nawierzchnia znajduje się na ul. Dworcowej (830 m) i na ul. Młyńskiej (650 m). Stan chodników jest różnorodny, co pokazał spacer badawczy na obszarze rewitalizacji – poprawiono stan chodników i ulic m.in. przy ul. Młyńskiej, Dworcowej, Sobieskiego czy przy budynku dworca PKP, ul. Grobla Mickiewicza i w efekcie najlepiej sytuacja pod tym względem wygląda przy ul. Dworcowej i przy ul. Młyńskiej. Na badanym terenie nie występują ścieżki rowerowe.

Na etapie aktualizacji programu w 2025 roku potwierdzono utrzymywanie się kryzysu w sferze technicznej – większość mieszkalnych budynków komunalnych na obszarze rewitalizacji wymaga remontów. Poprawy wymaga także drogi oraz chodniki. Nadal problemem obszaru jest zadłużenie czynszowe mieszkańców.

Podsystem środowiskowy –Stare Miasto i Dworzec PKP

Przestrzeń obszaru rewitalizacji, ze względu na swój charakter śródmiejski oraz zwartość zabudowy, nie posiada szczególnych walorów środowiskowych. System zieleni miejskiej tworzony jest przez park miejski w centrum Skarszew, zadrzewienia wokół murów miejskich oraz zieleń wzdłuż rzeki Wierzycy. Stan zieleni jest na tym terenie różny, od zadbanej zieleni zrewaloryzowanego parku miejskiego po zaniedbaną zieleń i jej braki na terenach niezagospodarowanych. Zły stan przyrody dotyczy także terenów nadrzecznych, które przecinają rejon Dworzec PKP.

Jakość środowiska przyrodniczego i środowiska zamieszkania wpływają na ogólny poziom zadowolenia z życia mieszkańców. Występowanie zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego przyczynia się do niezadowolenia z miejsca zamieszkania, a przede wszystkim pogorszenia warunków bytowych.

Na obszarze rewitalizacji w 2015 r. 84,5% budynków spośród zabudowy mieszkaniowej generowało niską emisję. Ze względu na dominujący udział indywidualnych źródeł ciepła w zabudowie jednorodzinnej, wskaźnik obliczony dla wszystkich budynków jest wyższy. W rzeczywistości zjawisko niskiej emisji dotyczy bowiem głównie budynków jednorodzinnych, z indywidualnymi źródłami ciepła.

Na stan środowiska ma wpływ również obecność materiałów azbestowych. Na obszarze rewitalizacji płyty azbestowo-cementowe znajdowały się w 2015 r., w sumie na 33 budynkach mieszkalnych, z czego w rejonie Stare Miasto – 14 sztuk, a Dworzec PKP – 19 sztuk. Do 2023 r. można zaobserwować poprawę w tym zakresie. Liczba budynków zawierających azbest spadła do 27, w tym 12 w rejonie Stare Miasto oraz 15 w rejonie Dworzec PKP. W ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych warto zwrócić uwagę na kontynuację usuwania azbestowych pokryć dachowych.

Dodatkowo obszar rewitalizacji narażony jest na uciążliwości związane z emisją hałasu wynikającego z hałasu komunikacyjnego, generowanego w szczególności w mieście, gdzie krzyżują się droga wojewódzka 224 i drogi powiatowe. Do podstawowych zanieczyszczeń emitowanych przez środki transportu zaliczyć należy: tlenki azotu NO_x w przeliczeniu na normowany NO₂, tlenek węgla (CO), dwutlenek siarki (SO₂), węglowodory aromatyczne, węglowodory alifatyczne, ołów, węgiel elementarny (sadza).

4.2.3. Identyfikacja problemów na obszarze rewitalizacji

PODSTAWOWE PROBLEMY SFERY SPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI

Wskazane problemy społeczne są wynikiem pojawienia się wielu czynników o charakterze nie tylko społecznym, ale i gospodarczym, a wpływ na nie może mieć również degradacja przestrzeni. Często jeden problem społeczny może generować powstawanie drugiego. Dzieje się tak w przypadku niewystarczającej lub nieodpowiedniej pomocy. Jedną z cech łączących niemal wszystkie osoby mające problemy społeczne, poza głęboką zależnością od pomocy socjalnej (wyrażającą się w tym, że bez tej pomocy rodziny nie mogłyby zaspokoić nawet najbardziej podstawowych potrzeb), jest brak nadziei tych osób, że ich sytuacja może się zmienić lub też nieumiejętność poradzenia sobie z tą sytuacją. Dlatego też przyczyną pojawienia się problemów w badanej społeczności jest w wielu przypadkach bezradność opiekuńczo-wychowawcza i zawodowa oraz ukryte bezrobocie, które jest przyczyną ubóstwa i wykluczenia społecznego. Te natomiast bardzo często prowadzą do uzależnień czy innych zachowań patologicznych. Skutki odczuwalne są na wielu płaszczyznach, indywidualnie, ale również są zauważalne w całej społeczności lokalnej. Istotnym problemem obszaru rewitalizacji jest wyższa liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej wobec średniej dla miasta.

Korzystanie z zasiłków pomocy społecznej uznawane jest za bierny sposób pomocy, nie wymusza na osobach podejmowania działań, wręcz może powodować zaniechanie jakiegokolwiek aktywności. Dzieje się tak, w szczególności w przypadku bezrobocia, kiedy otrzymywanie zasiłku zwalnia osoby w ich odczuciu z obowiązku poszukiwania pracy. Bezrobocie powoduje również skutki ekonomiczne oraz psychologiczne i społeczne dotkniętych nim osób oraz ich rodzin. Co prawda w okresie 2015-2023 nastąpił zauważalny spadek bezrobocia, niemniej w obliczu dobrej sytuacji gospodarczej kraju należy zwiększyć aktywizację zawodową osób nadal pozostających bez pracy. Do zdiagnozowanej na obszarze grupy bezrobotnych należą kobiety, które w zależności od rejonu stanowią 62% lub 80% wszystkich osób pozostających bez pracy. Z przeprowadzonej analizy w ramach pogłębionej diagnozy wynika, że rezygnują one z aktywności zawodowej, gdy mają co najmniej trójkę dzieci lub gdy wcześniej założyły rodzinę, często jeszcze w trakcie nauki w szkole średniej lub ponadgimnazjalnej. Po pierwsze, są to więc osoby o niskim wykształceniu i braku kwalifikacji, natomiast po drugie ich sytuacja rodzinna – konieczność zajmowania się małymi dziećmi – uniemożliwia im pójście do pracy. W przypadku tej grupy społecznej istnieje zatem zdiagnozowana potrzeba zarówno organizacji dodatkowych zajęć rozwijających kompetencje na rynku pracy, jak i rozwijania nowoczesnych placówek zapewniających opiekę dzieciom do 3 roku życia, a także wczesnoedukacyjnych (np. przedszkoli), które zapewniłyby odpowiednią opiekę dzieciom w ciągu dnia. Dało by to szansę rodzicom na udział w kursach poprawiających ich kwalifikacje oraz podjęcie zatrudnienia.

Problemy społeczne mają złożony charakter i mogą mieć wiele przyczyn. Sytuacja rodzin na obszarze rewitalizacji przekłada się na niskie wyniki dzieci w edukacji oraz na problemy wychowawcze w szkołach. Te ostatnie są wyraźnie zauważalne na obszarze rewitalizacji. Zauważano, że uczniowie pochodzący z obszaru rewitalizacji uzyskują niższe wyniki na sprawdzianach 8-klasisty, niż uczniowie ogółem w gminie. Z danych CUS w Skarszewach około 60% dzieci na badanym obszarze wywodzi się z rodzin korzystających z pomocy społecznej przede wszystkim z powodu ubóstwa i bezradności. Rodziny te niejednokrotnie borykają się nie tyle z brakiem środków, ale brakiem zaradności życiowej, niedbalstwem i zaniedbywaniem dzieci.

Kolejnym problemem zarysowanym na obszarze rewitalizacji, a związanym z sytuacją społeczną mieszkańców jest poziom bezpieczeństwa. Zaobserwowano wzrost liczby przestępstw ogółem. Obszar rewitalizacji cechuje wzrost liczby ofiar przemocy oraz przypadków znęcania się nad rodziną.

Do zdiagnozowanych problemów społecznych zalicza się również starzenie się społeczności miasta i gminy Skarszewy. Taka struktura wiekowa zwiększa jednak ryzyko pojawienia się problemów społecznych, przede wszystkim opiekuńczych wobec osób tracących możliwość samodzielnego funkcjonowania. W tym kontekście zdiagnozowaną grupą zagrożeniem wykluczeniem społecznym, a więc i wymagającą wsparcia, są osoby starsze mieszkające na obszarze, w tym w szczególności w ramach jednoosobowych gospodarstw domowych, znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej. Do tej grupy należą często osoby słabiej wykształcone, które charakteryzują się niskim kapitałem kulturowym i społecznym, co przekłada się na bierną postawę życiową, brak zaufania do instytucji publicznych, brak aktywności społecznej. Osoby te potrzebują wsparcia materialnego i opiekuńczego, ale także działań zwiększających inkluzję społeczną i aktywność społeczną, w tym szeroko rozumianych zajęć aktywizacyjnych i integrujących lokalną społeczność senioralną z obszaru rewitalizacji. Niewystarczająca dostępność i jakość usług dla osób starszych i niepełnosprawnych została również wskazana przez interesariuszy procesu rewitalizacji jako jeden z problemów obszaru.

Problemy społeczne zidentyfikowane w oparciu o działania partycypacyjne z udziałem interesariuszy rewitalizacji, w tym mieszkańców obszaru:

- brak inicjatyw społecznych,
- utrzymujące się problem bezrobocia,
- niewystarczająca dostępność i jakość usług dla osób starszych i niepełnosprawnych,
- brak miejsc aktywności dla młodzieży i osób starszych,
- brak alternatywy do spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,
- niewystarczająca oferta kulturalna i zagospodarowania czasu wolnego dla mieszkańców,
- brak relacji sąsiedzkich i pomocy sąsiedzkiej, brak integracji społecznej mieszkańców,
- niski poziom poczucia bezpieczeństwa,
- problem uzależnienia od alkoholu i innych używek.

PODSTAWOWE PROBLEMY SFERY GOSPODARCZEJ OBSZARU REWITALIZACJI

Najistotniejszym problemem gospodarczym obszaru rewitalizacji jest bezrobocie (zarówno to rejestrowane, jak i to ukryte). Na etapie niniejszej aktualizacji programu zidentyfikowano wzrost bezrobocia wśród osób z wyższym wykształceniem. Chociaż liczba osób bezrobotnych znacznie się zmniejszyła się, to problem nadal jest zauważalny. Bezrobocie jest bezpośrednio wynikiem niedostosowania podaży pracy do popytu na nią, jak również zmniejszenia się zapotrzebowania na konkretne usługi czy towary, zarówno w skali kraju, jak i w skali gminy i miasta. Do pośrednich przyczyn bezrobocia można zaliczyć niewystarczającą, czy też mało czytelną informację o wolnych miejscach pracy. Ponadlokalną przyczyną bezrobocia może być również niedostosowanie kierunków kształcenia szkół, przede wszystkim zawodowych, do zapotrzebowania na konkretne zawody w mieście.

Wśród osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji znajdują się również osoby niepełnosprawne. Bariera w likwidacji tego rodzaju bezrobocia jest niedostosowanie miejsc pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych – zarówno w zakresie dostosowania stanowisk i budynków, jak również w zakresie obowiązków pracującego.

Kolejną przyczyną bezrobocia jest brak kwalifikacji i doświadczenia zawodowego, co przekłada się na nieumiejętność dostosowania prowadzonej działalności do zmieniających się potrzeb ludności i panujących warunków gospodarczych, a także pewna bierność osób prowadzących działalność gospodarczą. Zewnętrznym ograniczeniem przeciwdziałania bezrobociu jest niewłaściwe funkcjonowanie instytucji rynku pracy, niedostosowanie programów tych instytucji do potrzeb osób bezrobotnych, co skutkuje niską efektywnością programów aktywizacyjnych, jak również niewielkie zasoby finansowe tych instytucji, co znacznie ogranicza możliwości działania. W warstwie społecznej przyczyną bezrobocia są bierne postawy pracowników, niechęć do podnoszenia kwalifikacji i przede wszystkim ogólna niezaradność życiowa. Biorąc pod uwagę powyższe, rysuje się kolejny problem – niska świadomość mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości oraz niski poziom wykształcenia bezrobotnych.

Na obszarze rewitalizacji obserwowano wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych, a te osoby powinny stanowić szczególną grupę zainteresowania instytucji rynku pracy i władz miasta. Dodatkowo na obszarze rewitalizacji zaobserwowano niekorzystne zjawisko w zakresie bezrobocia tj. wysoki udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych. Reasumując przyczyny bezrobocia leżą zarówno w uwarunkowaniach zewnętrznych, jak i lokalnych, mogą wynikać z sytuacji gospodarczej kraju czy gminy i miasta, ale również być efektem cech osoby bezrobotnej (niezaradność, brak motywacji, brak ambicji życiowych). Złożoność przyczyn bezrobocia przekłada się na wieloaspektowe skutki tego stanu. Skutki bezrobocia odczuwalne są w sferze emocjonalnej, motywacyjnej, aktywnościowej oraz poznawczej. W warstwie emocjonalnej bezrobocie powoduje obniżenie nastroju oraz brak chęci do aktywności. Bezrobocie wywołuje u ludzi nim dotkniętych brak wiary w siebie, poczucie bezradności, a w skrajnym przypadku poczucie wykluczenia społecznego na tym tle. Takie efekty bezrobocia przekładają się również na pogorszenie więzi rodzinnych i z osobami w najbliższym otoczeniu, jak również wpływają na wytworzenie się poczucia wrogości wobec innych czy uczucia zawiści w sytuacji, gdy inni mają lepiej. Opisane wyżej efekty przekładają się również na problemy z aktywizacją zawodową. Z jednej strony osoby dotknięte bezrobociem nie wykazują zainteresowania odpowiednimi programami aktywizacyjnymi, z drugiej strony, skuteczność istniejących programów jest niska, ze względu na trudność dotarcia do osoby obciążonej skutkami bezrobocia w sferze emocjonalnej.

Na jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale również całego miasta wpływa niewystarczająca liczba podmiotów gospodarczych. Liczbę osób fizycznych prowadzących własną działalność w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarze rewitalizacji jest niższa od wartości tego wskaźnika w mieście i gminie. Dodatkowym problemem gospodarczym i w zakresie przedsiębiorczości obszaru rewitalizacji jest brak terenów inwestycyjnych na obszarze oraz niewielki udział dochodów w ogólnej liczbie dochodów miasta i gminy z tytułu podatku od nieruchomości.

Problemy gospodarcze zidentyfikowane w oparciu o działania partycypacyjne z udziałem interesariuszy rewitalizacji, w tym mieszkańców obszaru:

- zasób kadrowy nieadekwatny wobec potrzeb pracodawców,
- brak terenów inwestycyjnych,
- mała liczba nowych podmiotów gospodarczych,
- niewystarczająca liczba punktów gastronomicznych i hotelowych,
- nieadekwatne do potrzeb kwalifikacje zawodowe części mieszkańców.

PODSTAWOWE PROBLEMY W PODSYSTEMIE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNYM, TECHNICZNYM I ŚRODOWISKOWYM OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar rewitalizacji przeanalizowano w kilku grupach zagadnień funkcjonalno-przestrzennych dotyczących jakości i estetyki przestrzeni, jakości, estetyki i funkcjonalności terenów komunikacyjnych (ulic, ciągów pieszych, parkingów), dostępności i jakości terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, dostępności do usług, w tym zaopatrzenia w infrastrukturę społeczną oraz stanu technicznego budynków, w tym wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

Do głównych problemów obszaru rewitalizacji należą:

w podsystemie przestrzenno-funkcjonalnym:

- brak ładu przestrzennego, chaos przestrzenny, niska estetyka przestrzeni publicznej,
- występowanie niezagospodarowanych terenów publicznych,
- brak estetyki obszaru z powodu latarni betonowych – szczególnie na terenie Starego Miasta,
- zły stan zagospodarowania przestrzeni półpublicznych (wspólnot mieszkaniowych) – podwórka zabudowy wielorodzinnej tylko częściowo zagospodarowane, wymagające uporządkowania, z towarzyszącą zabudową gospodarczo-garażową o niskim standardzie,
- brak ścieżek rowerowych,
- bariery przestrzenne dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- brak obiektów małej architektury i mebli miejskich poprawiających jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji (szczególnie na rynku pełniącym rolę centrotwórczą),
- niska dostępność i jakość różnych miejsc rekreacji i sportu dla różnych grup wiekowych, w tym dzieci i młodzieży,

w podsystemie technicznym:

- niejednolita nawierzchnia i zły stan techniczny ulic,
- zły stan chodników i ciągów pieszych, niedostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- zły stan techniczny i niewystarczająca liczba miejsc parkingowych powodująca parkowanie pojazdów w samym centrum miasta, na tzw. „rynku”,
- zły stan budynków mieszkalnych, generujących dodatkowe koszty, w tym również budynków administrowanych przez GPK,
- niska dostępność do budynków, w tym obiektów zabytkowych – bariery architektoniczne,

w podsystemie środowiskowym:

- generowanie niskiej emisji – przewaga indywidualnych źródeł ciepła w zabudowie jednorodzinnej,
- brak nowoczesnych rozwiązań z zakresu energooszczędności w budynkach mieszkalnych,
- występowanie wyrobów zawierających azbest,
- występowanie hałasu komunikacyjnego, wzmaganego niskim stanem technicznym nawierzchni ulic miejskich,
- brak zagospodarowanych terenów zieleni, terenów publicznych i półpublicznych,
- niezagospodarowane tereny nadrzeczne,
- problemy z retencjonowaniem wód opadowych.

Spśród wyszczególnionych problemów najistotniejsze dla procesu rewitalizacji wydają się, obok problemów społecznych, kwestie dotyczące ładu przestrzennego i estetyki obszaru wpływające na jakość życia mieszkańców. Problem stanowi ponadto niejednolita nawierzchnia, zły stan ulic, zły stan ciągów pieszych, brak małej architektury i mebli miejskich. W zakresie zieleni urządzonej i przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowych zauważa się niedobór terenów urządzonej o charakterze rekreacyjno-sportowych dla konkretnych grup odbiorców.

Stan techniczny zabudowy większej części budynków nie jest zadowalający – długi brak remontów budynków wywołał degradację zabudowy. Podczas intensywnych opadów powstają na budynkach zacieki, które pogłębiają zły stan obiektów, wywołując duże zużycie ciepła do ogrzewania budynku. W zasadzie na całym obszarze oraz w części budynków zauważa się również problem niedostosowania zagospodarowania przestrzeni i elementów architektury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności.

Występowanie problemów w sferze przestrzennej, technicznej i środowiskowej potwierdziły wyniki badań społecznych realizowanych w toku działań partycypacyjnych z udziałem interesariuszy rewitalizacji, w tym mieszkańców obszaru, a w szczególności respondenci wskazali następujące kluczowe sfery kryzysowe:

- zły stan techniczny chodników, dróg, niedostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych, starszych oraz osób z wózkami dziecięcymi,
- brak parkingów,
- niebezpieczeństwa związane z natężeniem ruchu drogowego oraz brakiem uporządkowania kwestii miejsc postojowych i złego stanu infrastruktury drogowej,
- niewystarczający stopień wyposażenia ciągów komunikacyjnych w małą architekturę (ławki, kosze na śmieci),
- niewystarczający monitoring wizyjny,
- ograniczona liczba miejsc do rekreacji, zaniedbane obiekty i tereny sportowo-rekreacyjne,
- niedostatecznie zagospodarowane tereny zielone, brak ławek z oparciem, koszy na śmieci,
- zaniedbany park, niedostępny dla mieszkańców,
- brak tablic ogłoszeń,
- stara i niewystarczająca podstawowa infrastruktura komunalna tj. wodociągowa, kanalizacyjna, sanitarna,
- zły stan elewacji części budynków mieszkalnych (m.in. mieszkania komunalne przy ul. Dworcowej - mniejsza estetyka budynków, wilgoć, brak estetyki terenów przydomowych),
- niska emisja,
- hałas komunikacyjny (w szczególności na „rynku”).

4.2.4. Analiza lokalnych potencjałów POTENCJALE SFERY SPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI

Pomimo występujących na obszarze rewitalizacji problemów społecznych, warto zwrócić uwagę na pewne cechy społeczności lokalnej, które stanowią o potencjale obszaru i powinny być wykorzystane podczas planowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Najważniejszą cechą obszaru rewitalizacji w aspekcie społecznym jest obecność na obszarze Centrum Usług Społecznych w Skarszewach, a w bliskim sąsiedztwie organizacji pozarządowych, w tym Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Skarszewach, które prowadzi m.in. Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz Środowiskowy Dom Samopomocy.

Lokalizacja tych instytucji w bliskim sąsiedztwie, stanowi możliwość aktywizacji społecznej i gospodarczej obszaru oraz całego miasta.

Potencjału społecznego obszaru należy również upatrywać w aktywizacji czytelników, jak i uczestnictwie w zajęciach stałych Biblioteki Publicznej, która ma swoją siedzibę na terenie rewitalizacji oraz w zajęciach kulturowych, oferowanych przez Gminny Ośrodek Kultury w Skarszewach.

TABELA 31. LICZBA CZYTELNIKÓW BIBLIOTEK I OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W STAŁYCH ZAJĘCIACH BIBLIOTECZNYCH ORAZ KULTUROWYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI ORAZ W MIEŚCIE I GMINIE SKARSZEWEY W 2015 I 2023 R.

	2015			2023		
	Miasto i Gmina Skarszewy	Stare Miasto	Dworzec PKP	Miasto i Gmina Skarszewy	Stare Miasto	Dworzec PKP
Liczba czytelników biblioteki- dorośli	512	18	14	551	29	18
Liczba czytelników biblioteki- dzieci	621	24	46	383	16	12
Łączna liczba czytelników biblioteki	1133	42	50	934	45	30
Liczba uczestników stałych zajęć bibliotecznych	159	8	5	328	3	2

Źródło: Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna w Skarszewach

W analizowanym okresie wzrosła liczba korzystających z biblioteki, ale tylko w grupie dorosłych oraz stałych zajęć bibliotecznych. Drastycznie spadła natomiast liczba dzieci korzystających z biblioteki, co może wskazywać na inne sposoby spędzania czasu wolnego przez najmłodszych. Zasadne byłoby więc zachęcenie dzieci, poprzez ciekawe programy czytelnicze, do aktywniejszego korzystania z biblioteki i czytelnictwa, jako najbardziej rozwijającej formy poszerzania wiedzy i rivalry. Aby przeciwdziałać spadkowi czytelnictwa mieszkańców rejonu Dworzec PKP, w 2025 roku przeznaczono na bibliotekę i czytelnię część pomieszczeń Centrum Wspierania Rodziny przy ul. Dworcowej 9.

Na uwagę zasługuje również udział mieszkańców w szeregu projektów realizowanych przez instytucje publiczne. Wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji zauważa się potencjał w postaci aktywności lokalnej w tego typu działaniach.

Dodatkowy potencjał obszaru stanowią budynki zabytkowe, które odpowiednio zabezpieczone, wyremontowane i zagospodarowane na atrakcyjne dla mieszkańców funkcje nadal mogą służyć lokalnej społeczności, a przede wszystkim świadczą o historii miasta, są elementem kultury i stanowią o tożsamości terytorialnej.

Podsumowując, na obszarze rewitalizacji za główne potencjały w sferze gospodarczej można uznać:

- lokalizację publicznych instytucji kulturalnych, edukacyjnych i przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu, m.in. Centrum Usług Społecznych w Skarszewach, Gminnego Ośrodka Kultury i biblioteki publicznej,
- działalność organizacji pozarządowych,
- działalność Centrum Wspierania Rodziny.

POTENCJAŁY SFERY GOSPODARCZEJ OBSZARU REWITALIZACJI

Potencjał gospodarczy obszaru rewitalizacji stanowią działające i zarejestrowane na jego terenie podmioty gospodarcze. Podmioty te, działając na trudnym terenie, jakim jest obszar rewitalizacji, wymagać mogą specjalistycznego wsparcia działalności. Przy odpowiednim programie przedsiębiorczości można zachęcić osoby zaczynające działalność do prowadzenia firmy na obszarze rewitalizacji. W tym aspekcie niewątpliwą przewagą jest dogodne położenie obszaru.

Do mocnych stron obszaru rewitalizacji zaliczyć należy również zmniejszenie się liczby osób bezrobotnych. Z jednej strony oznacza to aktywną postawę mieszkańców i chęć do podjęcia pracy, z drugiej – poprawę warunków ekonomicznych. Posiadanie pracy jest bardzo ważnym wyznacznikiem jakości życia. Obecność w sąsiedztwie osób, które podjęły zatrudnienie może stanowić dla innych bezrobotnych mieszkańców istotny impuls do podjęcia działania. Przy dostosowanych do potrzeb programach aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców, liczba osób bezrobotnych obszaru rewitalizacji może się dalej zmniejszać, co ograniczy również problem wykluczenia społecznego z powodu bezrobocia.

Z jednej strony niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych obszaru rewitalizacji może być barierą aktywizacji zawodowej, ale z drugiej strony należy zwrócić uwagę, na występujące wśród bezrobotnych grupy osób z wykształceniem zawodowym, co stanowi pewien niewykorzystany zasób, który można uaktywnić poprzez kształcenie ustawiczne.

Podsumowując, za potencjały w sferze gospodarczej obszaru rewitalizacji można uznać:

- bliskość szkoły zawodowej,
- spadek bezrobocia,
- dobrą lokalizację miasta,
- istniejące zakłady pracy.

POTENCJAŁY SFERY POZASPOŁECZNEJ OBSZARU REWITALIZACJI

Biorąc pod uwagę zdiagnozowane główne problemy ze sfer funkcjonalno-przestrzennej, technicznej i środowiskowej, przeanalizowano obszar rewitalizacji również pod kątem występowania lokalnych potencjałów w tych sferach. Na badanym obszarze poszukiwano terenów stanowiących potencjał do wykorzystania, np. istniejących przestrzeni publicznych wymagających podniesienia standardu, doposażenia, poprawy funkcjonalności; terenów niezagospodarowanych możliwych do wykorzystania na nowe funkcje; budynków możliwych do adaptacji na cele związane z działaniami rewitalizacyjnymi; budynków zabytkowych, których remont przełożyłby się na zwiększenie potencjału gospodarczego; terenów zieleni cennych pod względem przyrodniczym, których rozwinięcie wpisze się w trend działań związanych z mitygacją zmian klimatu.

Za niewątpliwy walor należy uznać występowanie w granicach obszaru obiektów posiadających karty adresowe gminnej ewidencji zabytków. W kontekście ich występowania należy wskazać na potrzebę ochrony i wsparcia finansowego, prawnego, projektowego w celu zachowania walorów kulturowych obiektów i ich wykorzystania na cele służące lokalnej społeczności.

Stwierdzono również duży potencjał obszaru do prowadzenia działań rewitalizacyjnych związanych z poprawą sytuacji przestrzennej, co wynika przede wszystkim z sytuacji własnościowej obszaru. Większość ogólnodostępnych terenów w ramach osiedli mieszkaniowych stanowią grunty gminne, co może ułatwić prowadzenie działań rewitalizacyjnych.

Ponadto, jako potencjał ocenia się niedużą powierzchnię jednostki, co daje możliwość prowadzenia działań przestrzennych równocześnie w obrębie całego obszaru rewitalizacji. Korzystne jest także położenie w strukturze miasta – bliskość terenów śródmiejskich oraz terenów planowanych do zagospodarowania jako rekreacyjno-wypoczynkowe.

Podsumowując, na obszarze rewitalizacji za główne potencjały sfery pozaspółecznej należy uznać:

w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:

- zachowany historyczny układ urbanistyczny, elementy kompozycji urbanistycznej czytelne w krajobrazie – dominanty wysokościowe, wnętrza urbanistyczne, osie widokowe, zwarta zabudowa przy Pl. Gen. J. Hallera,
- przyjazną skalę zabudowy, dopasowaną do funkcji obszaru,
- niezagospodarowane tereny otwarte, będące przedpołem przed zabytkowymi murami miasta, stwarzające możliwość eksponowania ich oraz kreowania nowych przestrzeni rekreacyjno-spacerowych dla mieszkańców,
- pozytywny wizerunek rynku, dobrze utrzymany skwer chętnie użytkowany przez mieszkańców
- wysokie walory krajobrazowe rejonu – urozmaicona rzeźba terenu, wzgórze zamkowe, dolina Wietcisy,
- obecność infrastruktury społecznej, placówek pomocy społecznej czy obiektów kultury (biblioteka, Centrum Ekspozycji Historycznej, Gminny Ośrodek Kultury),
- możliwość połączenia funkcjonalnego i komunikacyjnego zamku z doliną rzeki Wietcisy, terenami sportowymi i terenami zieleni wysokiej, zlokalizowanych w sąsiedztwie wzgórza zamkowego,
- możliwość kształtowania dobrej jakości przestrzeni publicznych na obszarach sąsiadujących ze starym budynkiem dworca PKP czy terenów nadrzecznych,
- integrację przestrzeni codziennego życia mieszkańców i elementów przestrzennych historycznej zabudowy;

w sferze technicznej:

- liczne zabytkowe obiekty kultury (zamek joannitów, fragmenty murów miejskich, baszty, zabytkowe kamienice),
- wartość zabytkową i historyczną części obiektów mieszkalnych, budynku starego dworca PKP i młyna,
- fragmenty murów miejskich będące niewykorzystanym potencjałem tego terenu;

w sferze środowiskowej:

- dużą ilość terenów przyrodniczych publicznych i półpublicznych pozwalających na odpowiednie zagospodarowanie, które przełoży się na ograniczenie wysp ciepła i poprawę retencji wód opadowych,
- duże walory przyrodnicze i krajobrazowe doliny rzeki Wietcisy sąsiadującej z nieuporządkowaną zielenią parku,
- urozmaiconą rzeźba terenu – dodatkowe walory krajobrazowe miasta oraz możliwość wykorzystania fragmentów skarp w parku do utworzenia przestrzeni atrakcyjnej dla dzieci (np. zimą do jazdy na sankach),
- możliwość wykorzystania terenów po trasie kolejowej jako terenów zieleni izolacyjnej oraz terenów rekreacyjnych dla mieszkańców.

4.2.5. Synteza diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji

Poniżej w tabelach zostało zaprezentowane podsumowanie diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji w podziale na identyfikowane w ustawie o rewitalizacji sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną. Zestawienie to obejmuje najważniejsze problemy zdiagnozowane w każdej ze sfer wraz ze zidentyfikowanymi potencjałami i potrzebami. Podsumowanie to stanowi jednocześnie syntezę, która wpisuje się w wymóg art. 36 ust. 8 pkt 1 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa), pozwalając uznać niniejszy program rewitalizacji za strategię IIT.

TABELA 32. PROBLEMY OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE SKARSZEWEY W 2023 ROKU

Zagadnienie problemowe/wyzwania	rejon Stare Miasto	rejon Dworzec PKP
Sfera społeczna		
Zauważalny spadek liczby mieszkańców, w szczególności osób w wieku produkcyjnym	X	X
Znaczny spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i wzrost liczby seniorów		X
Wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej	X	X
Wzrost zapotrzebowania na usługi skierowane do seniorów		X
Słabe perspektywy rozwojowe dla dzieci	X	X
Wysoka zależność od pomocy społecznej	X	X
Wysokie koszty zamieszkania	X	X
Słabe wyniki edukacyjne	X	X
Wysokie zadłużenie lokatorów lokali komunalnych	X	X
Sfera gospodarcza		
Utrwalenie problemu bezrobocia	X	X
Niewystarczająca aktywność gospodarcza		X
Brak atrakcyjnej oferty w zakresie rozrywki i kultury		X
Sfera przestrzenno-funkcjonalna		
Brak ład przestrzennego, chaos przestrzenny, niska estetyka przestrzeni publicznej	X	X
Niezagospodarowane tereny publiczne i półpubliczne	X	X
Brak miejsc spędzania wolnego czasu lub degradacja miejsc istniejących	X	X
Niska dostępność i jakość różnych miejsc rekreacji i sportu dla różnych grup wiekowych, w tym dzieci i młodzieży	X	X
Słabo wyeksponowane walory zabytkowe obszaru	X	X
Brak zaplecza w instytucjach edukacyjno-kulturalnych	X	X
Bariery przestrzenne dla osób ze szczególnymi potrzebami	X	X
Uciążliwość pobliskich terenów przemysłowych		X
Brak spójności estetycznej między nową a historyczną zabudową	X	X
Brak obiektów małej architektury i mebli miejskich	X	X

Zagadnienie problemowe/wyzwania	rejon Stare Miasto	rejon Dworzec PKP
Brak ścieżek rowerowych	X	X
Brak nowoczesnych rozwiązań dla pieszych	X	X
Nieuporządkowany ruch samochodowy	X	X
Sfera techniczna		
Znaczący udział zasobu mieszkaniowego wymagającego remontów i modernizacji, w tym należący do GPK i obiektów zabytkowych	X	X
Zły stan infrastruktury technicznej: ulic, chodników, zabudowy	X	X
Zły stan techniczny i niewystarczająca liczba miejsc parkingowych	X	X
Sfera środowiskowa		
Niewykorzystane walory zieleni nieurządzonej	X	X
Niewykorzystany potencjał terenów niegospodarowanych, w tym nadrzecznych		X
Brak zieleni w pobliżu miejsca zamieszkania lub jej zły stan	X	X
Występowanie tzw. wysp ciepła	X	X
Problemy z retencjonowaniem wód opadowych	X	X
Generowanie niskiej emisji – przewaga indywidualnych źródeł ciepła w zabudowie jednorodzinnej	X	X
Brak nowoczesnych rozwiązań z zakresu energooszczędności w budynkach mieszkalnych	X	X
Występowanie wyrobów zawierających azbest	X	X
Występowanie hałasu komunikacyjnego, wzmaganego niskim stanem technicznym nawierzchni ulic miejskich	X	X

Źródło: opracowanie własne.

TABELA 33. POTENCJALY OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE SKARSZEWEY W 2023 R.

	rejon Stare Miasto	rejon Dworzec PKP
Sfera społeczna		
Zauważalny wzrost dzietności	X	
Stosunkowo duży udział dzieci i młodzieży w strukturze demograficznej	X	X
Obecność na obszarze rewitalizacji instytucji publicznych ze sfery pomocy społecznej, kultury i edukacji	X	X
Obecność w sąsiedztwie obszaru ośrodka sportu	X	X
Działalność organizacji pozarządowych	X	X
Historyczna część miasta i jej walory kulturowe	X	
Lokalizacja i działalność Centrum Wspierania Rodziny		X
Sfera gospodarcza		
Dobra lokalizacja miasta	X	X
Potencjał rozwojowy z uwagi na historyczny charakter obszaru	X	X
Spadek bezrobocia	X	X
Istnienie zakładów pracy i placówek handlowych	X	
Bliskość szkoły zawodowej	X	
Sfera przestrzenno-funkcjonalna		
Obecność na obszarze terenów niezagospodarowanych pozwalających na uzupełnienie brakujących funkcji obszaru rewitalizacji w zakresie oferty czasu wolnego i integracji mieszkańców	X	X
Układ urbanistyczny rejonu Stare Miasto wpisany jest do rejestru zabytków jako zabytkowy układ urbanistyczny	X	
Zrewaloryzowany park miejski		X
Zaplecze usługowe, społeczne i rekreacyjno-rozrywkowe gminy – ważna rola centrotwórcza	X	
Możliwy do wykorzystania potencjał murów miejskich	X	
Rozbudowa lub modernizacja istniejących instytucji edukacyjno-kulturowych	X	
Duży udział własnościowy gminy w ogólnodostępnych terenach	X	X
Sfera techniczna		
Liczne obiekty zabytkowe, w tym obiekty publiczne, dworzec PKP, kamienice mieszkalne, dawny młyn	X	X
Sfera środowiskowa		
Obecność terenów zieleni nieurządzonej	X	X
Możliwość zagospodarowania terenów publicznych i półpublicznych na cele rekreacyjne przy podniesieniu ich walorów przyrodniczych	X	X
Możliwość zagospodarowania terenów nadrzecznych, wzmocnienia potencjału błękitno-zielonej infrastruktury obszaru		X

Źródło: opracowanie własne.

TABELA 34. POTRZEBY OBSZARU REWITALIZACJI W GMINIE SKARSZEWY W 2023 R.

Potrzeba	rejon Stare Miasto	rejon Dworzec PKP
Sfera społeczna		
Rosnące zapotrzebowanie na usługi w zakresie opieki na dziećmi	X	X
Rosnące zapotrzebowanie na usługi skierowane na potrzeby seniorów	X	X
Zapotrzebowanie na zajęcia czasu wolnego dla dzieci	X	X
Aktywizacja zawodowa i wsparcie opiekuńczo-wychowawcze dla samotnych matek	X	X
Poprawa warunków edukacji	X	X
Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców, uwzględniającej różne grupy wiekowe	X	X
Sfera gospodarcza		
Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej	X	X
Wsparcie rozwoju lokalnych przedsiębiorców	X	X
Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	X	X
Rozwój usług kulturalnych lub rozrywkowych		X
Sfera przestrzenno-funkcjonalna		
Wytworzenie nowych miejsc rekreacyjnych, oferty czasu wolnego dla różnych grup wiekowych	X	X
Wykorzystanie potencjału zabytkowej części miasta	X	
Poprawa dostępności przestrzeni publicznych i budynków do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	X	X
Wykorzystanie rzeki Wietcisy na cele rekreacyjne		X
Poprawa infrastruktury pieszo-rowerowej	X	X
Instalacja oświetlenia, elementów małej architektury i mebli miejskich	X	X
Zagospodarowanie terenów wokół zabytkowego dworca PKP		X
Rozbudowa zaplecza instytucji publicznych	X	X
Sfera techniczna		
Remonty i modernizacja zasobu mieszkaniowego	X	X
Remonty obiektów zabytkowych	X	
Poprawa infrastruktury technicznej	X	X
Sfera środowiskowa		
Zwiększenie udziału zieleni dzięki zagospodarowaniu terenów, poprawie zieleni nieurządzonej, terenów publicznych i półpublicznych	X	X
Zagospodarowanie terenów nadrzecznych		X
Poprawa stanu zieleni i błękitno-zielonej infrastruktury	X	X
Działania na rzecz ograniczenia wysp ciepła i poprawy retencji wód opadowych	X	X
Dalsze ograniczanie niskiej emisji	X	X
Stosowanie nowoczesnych rozwiązań z zakresu energooszczędności	X	X
Dalsze usuwanie wyrobów azbestowych	X	X

Źródło: opracowanie własne.

5. WIZJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

5.1. Wizja obszaru rewitalizacji

Wynikający z ustaleń niniejszego programu proces rewitalizacji stanowi kontynuację wcześniejszej interwencji. Od samego początku proces rewitalizacji Skarszew skupia się na przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom społecznym dotyczącym mieszkańców narażonych na marginalizację i wykluczenie społeczne – przez ich aktywizację, podnoszenie kapitału społecznego, zwiększanie aktywności społeczno-gospodarczej. Działania w sferze społecznej wymagały stworzenia lub zmodernizowania odpowiedniej infrastruktury, co w dużej mierze zostało dokonane do 2025 roku. Na dalszym etapie ważna jest kontynuacja działań społecznych, gdyż zmiany dotyczące uwarunkowań społeczno-gospodarczych obszaru rewitalizacji zachodzą najwolniej. Ważna część wcześniejszych interwencji została też poświęcona rewaloryzacji dziedzictwa kulturowego, poprawie stanu technicznego zabudowy, jakości przestrzeni publicznych i wykorzystaniu potencjałów rozwojowych. Niektóre z działań związanych z poprawą stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych, jako niedokończone, wymagają kontynuacji.

Wizja obszaru rewitalizacji przedstawia jego stan po zakończeniu procesu rewitalizacji. Stanowi ona finalny obraz obszaru, do którego doprowadzi realizacja celów Gminnego Programu Rewitalizacji do 2035 roku oraz założonych działań. Wizja obszaru po rewitalizacji została sformułowana w następujący sposób:

Oba rejony: Stare Miasto i Dworzec PKP zamieszkiwane są przez mieszkańców aktywnie uczestniczących w realizacji wspólnych przedsięwzięć lub inicjujących własne pomysły na rzecz poprawy warunków życia. Na obszarze umiejscowione są odpowiednio wyposażone obiekty użyteczności publicznej, gdzie nie tylko jednostki, ale całe rodziny mogą korzystać z adekwatnie dobranej oferty usług społecznych i poszerzać swoje zamiłowania i pasje. Aktywność podmiotów realizujących programy społeczne na obszarze skutkuje w dużym stopniu zmniejszeniem zjawiska wykluczenia społecznego, a poziom ożywienia zawodowego wśród mieszkańców znacząco wzrasta. Na obszarze rozrasta się przedsiębiorczość, a mieszkańcy obszaru chętnie podejmują zatrudnienie. Mieszkańcy obszaru mają warunki do korzystania z miejsc wspólnej integracji, co przyczynia się do poczucia wspólnoty. Wzrasta również jakość życia mieszkańców poprzez działania zwiększające komfort użytkowania budynków mieszkalnych, ich otoczenia oraz budynków użyteczności publicznej.

5.2. Cele oraz kierunki działań rewitalizacyjnych

Sformułowana wizja obszaru rewitalizacji będzie mogła zostać osiągnięta dzięki realizacji określonych w niniejszym programie celów. Cele definiują określony efekt, do którego dąży się po przeprowadzeniu założonych działań, będących odpowiedzią na występujące problemy i oczekiwania interesariuszy.

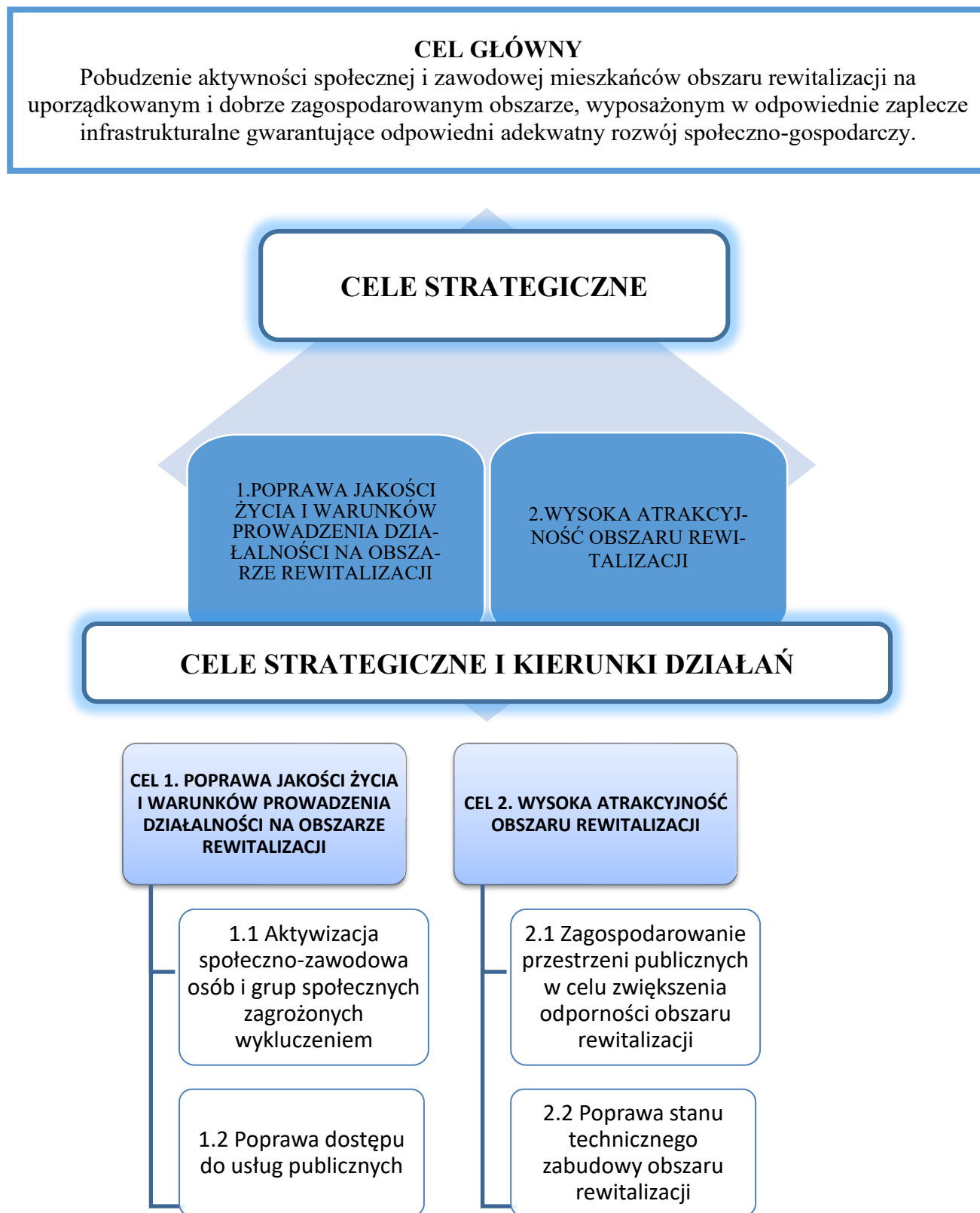
Aktualność pierwotnie określonych w GPR celów została oceniona jako niska, co wynikało z wysokiego stopnia zrealizowanych projektów (w szczególności o charakterze technicznym i przestrzennym) i jednocześnie braku realizacji zakładanych wskaźników rozwoju społeczno-ekonomicznego. W związku z powyższym dokonano korekty zapisów celów i kierunków działań na etapie aktualizacji GPR, dostosowując je do wyzwań wynikających z wizji oraz bieżących uwarunkowań rozwojowych obszaru rewitalizacji. Zachowano jednak pierwotnie określoną dwustopniową strukturę celów:

- cel główny – wynikający wprost z wizji,

- cele strategiczne – stanowią ramy interwencji rewitalizacyjnej w poszczególnych sferach rewitalizacji.

Każdy z celów strategicznych skonkretyzowany został kierunkami działań, z których wywodzono koncepcje przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

RYSUNEK 9. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Źródło: opracowanie własne

Realizacja celów strategicznych GPR w sposób znaczący przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, zapobiegania rozprzestrzeniania się niekorzystnych zjawisk oraz pozwoli w pełniejszym stopniu wykorzystać lokalne potencjały. Szczególne miejsce wśród kierunków działań zajmuje sfera społeczna, potwierdzając tym samym, że to mieszkańcy są najcenniejszym zasobem obszaru rewitalizacji.

Realizacja celów GPR uruchomi proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego miasta i gminy Skarszewy i stworzy warunki do jego zrównoważonego rozwoju przez przedsięwzięcia kompleksowe, których opis przedstawiono w rozdziale 6. W rozdziale 10 opisano za to system monitorowania umożliwiający śledzenie postępu w realizacji celów GPR, z udziałem wskaźników monitorowania, które dostarczają informacji dotyczących miar produktu i rezultatu, zdefiniowanych w opisach poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (rozdz. 6), a pochodzących m.in. z programu Fundusze Europejskie dla Pomorza na lata 2021-2027.

Wyzwania strategiczne Gminnego Programu Rewitalizacji do 2035 roku opracowano z wykorzystaniem podejścia zintegrowanego, tj.:

- przyjęte cele i kierunki działań są spójne z wnioskami płynącymi z diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji, obejmującymi katalog potrzeb rewitalizacyjnych służących rozwiązaniu problemów obszaru rewitalizacji Skarszew i wzmacniających potencjały; zaplanowane kierunki działań są zintegrowane wokół całościowej wizji zmian obszaru rewitalizacji, skoncentrowanej na wyprowadzaniu obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego;
- zastosowana komplementarność problemowa związana z analizami w układzie pięciu sfer problemowych umożliwiła śledzenie wzajemnych powiązań między negatywnymi zjawiskami obszaru rewitalizacji, analizowanymi w podziale na sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną, co pozwoliło na zdefiniowanie dopełniających się celów, które oddziałują na zidentyfikowane negatywne zjawiska;
- cele i kierunki działań GPR, a także wynikające z nich przedsięwzięcia rewitalizacyjne, zostały zintegrowane – ujednolicone z zakresem programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Pomorza na lata 2021-2027 (FEP) (m.in. Priorytet 7 – 7. Fundusze europejskie dla Pomorza bliższego obywatelom); zastosowanie takiego podejścia umożliwia wykorzystanie przy opisie przedsięwzięć wskaźników produktu i rezultatu powiązanych z realizacją FEP;
- do procesu programowania interwencji zostali zaproszeni różnorodni interesariusze procesu rewitalizacji i partnerzy społeczno-gospodarczy; interwencja rewitalizacyjna objęła różne sektory gospodarki i rozmaite polityki publiczne, umożliwiając stworzenie interwencji zaproponowanej przez rozmaitych interesariuszy procesu rewitalizacji z wykorzystaniem różnorodnych działań, instrumentów, a także źródeł finansowania projektów.

6. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

6.1. Planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

W celu osiągnięcia zakładanych celów strategicznych i tym samym celu głównego konieczna jest realizacja szeregu przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Program zakłada realizację przedsięwzięć zarówno o charakterze społecznym, gospodarczym jak i przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Kształt planowanych przedsięwzięć powstał w efekcie zaangażowania społecznego głównych interesariuszy i partnerów społeczno-gospodarczych procesu, zarówno na etapie tworzenia I edycji programu, jak i na kolejnej.

Zarządzeniem Burmistrza Skarszew Nr 56/WFE/2025 z dnia 14 marca 2025 r. został ogłoszony nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych w procesie aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025. Celem naboru było określenie katalogu konkretnych zadań i działań, które zostaną uwzględnione w zaktualizowanym programie rewitalizacji w perspektywie czasowej do 2035 roku. Od 14 do 28 marca 2025 roku odbywał się otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W Regulaminie naboru podkreślono, że zgłoszone propozycje muszą być⁹:

- spójne z celami procesu rewitalizacji,
- realizowane na obszarze rewitalizacji,
- wykonalne technicznie i organizacyjnie,
- dostosowane do potrzeb osób o szczególnych potrzebach w zakresie dostępności.

Zgłoszone przedsięwzięcia zostały zweryfikowane pod kątem formalnym, a także merytorycznym, związanym z położeniem w granicach obszaru rewitalizacji, powiązania projektów z celami GPR, wykonalności na warunkach deklarowanych przez podmiot zgłaszający.

W programie jako przedsięwzięcia podstawowe umieszczono wszystkie zgłoszenia, które spłynęły w efekcie naboru otwartego. Zgłoszone przedsięwzięcia rewitalizacyjne są odpowiedzią na aktualne potrzeby rewitalizacyjne interesariuszy rewitalizacji. Wpisują się również w wymóg art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy o rewitalizacji – zawierają m.in.: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty, sposób ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Projekty zamieszczone w programie są realizowane w większości na obszarze rewitalizacji. Przypadki, w których realizacja została zaplanowana poza obszarem wynikają z braku odpowiedniej infrastruktury na obszarze rewitalizacji lub są uzasadnione kompletnością i funkcjonalnością przedsięwzięcia. Każda taka sytuacja jest uzasadniona w opisie przedsięwzięcia.

Obydwa rejony w obszarze rewitalizacji leżą w bliskiej odległości od siebie, lecz nie mają wspólnych granic. Z uwagi na bliskie sąsiedztwo, przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizowane w

⁹ Zarządzenie Nr 56/WFE/2025 Burmistrza Skarszew z dnia 14 marca 2025 r. w sprawie ogłoszenia naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych w procesie aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025. <https://bip.um-skarszewy.nv.pl/a,24373,zarzadzenie-nr-56wfe2025-burmistrza-skarszew-z-dnia-14-marca-2025-r-w-sprawie-ogloszenia-naboru-prze.html>

jednym rejonie bezpośrednio oddziałują na drugi. Dotyczy to zarówno zadań o charakterze społeczno-gospodarczym, jak i projektów technicznych, przestrzennych czy środowiskowych.

GPR spełnia również wymogi określone dla strategii IIT, o której mowa w art. 36 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawy wdrożeniowej), ponieważ, zgodnie z art. 36 ust. 8 pkt 3 ustawy wdrożeniowej, zawiera „(...) listę projektów realizujących cele (...), wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami”. Opis sposobu identyfikacji przedsięwzięć zawarto w niniejszym rozdziale, natomiast powiązania pomiędzy projektami zostały przedstawione w rozdziale pn. „Mechanizmy służące integrowaniu działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych”.

Poniżej przedstawiono listę podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z podaniem m.in. ich nazwy, podmiotów je realizujących, opisu zadań, lokalizacji, szacowanej wartości oraz oczekiwanych rezultatów.

Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 1	
Nazwa przedsięwzięcia	Rozwój i zapewnienie funkcjonowania Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin w Centrum Wspierania Rodziny
Opis przedsięwzięcia	<p>Celem przedsięwzięcia jest wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z obszaru rewitalizacji. W ramach przedsięwzięcia planowane jest kontynuacja i rozwój funkcjonowania Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin, która działa w budynku Centrum Wspierania Rodziny przy ul. Dworcowej 9, wyremontowanym, zaadaptowanym na nowe funkcje i przystosowanym dla osób ze szczególnymi potrzebami.</p> <p>Placówka Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin utworzona w poprzednim etapie rewitalizacji, to instytucja, która prowadzi kompleksowe działania wychowawczo-opiekuńcze, edukacyjne i socjalne. Placówka Wsparcia Dziennego działa i w dalszym ciągu będzie działała na mocy i zgodnie z zapisami Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.</p> <p>Główne działania planowane w ramach przedsięwzięcia obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozszerzenie oferty zajęć opiekuńczo-wychowawczych – organizacja zajęć edukacyjnych, sportowych, artystycznych i rozwijających zainteresowania; • Realizację zajęć specjalistycznych – wsparcie socjoterapeutyczne; • Prowadzenie działań podwórkowych – praca wychowawców podwórkowych w środowisku lokalnym, animacja czasu wolnego, profilaktyka zachowań ryzykownych. <p>Z uwagi na rosnące zapotrzebowanie na tego typu usługi społeczne na obszarze rewitalizacji planowane jest zwiększenie zatrudnienia o pedagogów/wychowawców i socjoterapeutę) oraz utworzenie dodatkowych miejsc w placówce dla dzieci i młodzieży.</p> <p>W tym celu planowany jest także zakup niezbędnego wyposażenia do pomieszczeń Placówki Wsparcia Dziennego. Zakupy obejmą w szczególności meble, sprzęt i wyposażenie niezbędne do prowadzenia zajęć. Dobór wyposażenia będzie elastycznie dostosowywany do potrzeb uczestników i charakteru działań prowadzonych w ramach Placówki Wsparcia Dziennego, z zachowaniem spójności z jego celami społecznymi. Wyposażenie będzie służyło zwiększeniu atrakcyjności zajęć prowadzonych w Placówce Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin, umożliwi prowadzenie działań animacyjnych, edukacyjnych i integracyjnych, a także przyczyni się do tworzenia przyjaznego, bezpiecznego i inspirującego otoczenia sprzyjającego aktywizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p> <p>Doposażane pomieszczenia będą spełniały zapisy Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.</p>
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji, ul. Dworcowa 9
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	2 100 000,00 zł

Podmioty realizujące przedsięwzięcie	Gmina Skarszewy/Centrum Usług Społecznych Inne podmioty: - Organizacja pozarządowa bądź podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wyłoniony w otwartym konkursie ofert - Inni realizatorzy przedsięwzięcia/części przedsięwzięcia wyłonieni zgodnie z właściwymi przepisami
Cele GPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji Kierunek 1.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem
Opis działań zapewniających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz przestrzeganie zasad równościowych	Realizacja przedsięwzięcia będzie odbywać się z zapewnieniem pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz z poszanowaniem zasad równości szans i niedyskryminacji. Centrum Wspierania Rodziny przy ul. Dworcowej 9, będące miejscem działań Placówki Wsparcia Dziennego, jest dostosowane architektonicznie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W ramach przedsięwzięcia zapewniona zostanie również dostępność informacyjno-komunikacyjna, w tym stosowanie zrozumiałych form przekazu, materiałów w formie łatwej do czytania oraz możliwość komunikacji alternatywnej. Usługi świadczone w ramach Placówki Wsparcia Dziennego będą realizowane w sposób włączający, z indywidualnym dostosowaniem do możliwości i potrzeb uczestników, w tym dzieci, młodzieży i osób z niepełnosprawnościami. Personel zostanie przeszkolony w zakresie dostępnej komunikacji oraz pracy z osobami ze szczególnymi potrzebami. Zakup wyposażenia do Placówki Wsparcia Dziennego będzie uwzględniał kryteria dostępności, ergonomii i bezpieczeństwa, tak aby przestrzeń była przyjazna, funkcjonalna i możliwa do użytkowania przez różnorodne grupy odbiorców. Wszystkie działania projektowe będą prowadzone z poszanowaniem zasady równości kobiet i mężczyzn, przeciwdziałaniem dyskryminacji oraz zapewnieniem równego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji.
Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik produktu: Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej (os): 30 Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne - 1 Wskaźnik rezultatu: Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu przedsięwzięcia - 18
Sposoby pomiaru i oceny rezultatów przedsięwzięcia	Monitoring rezultatów odbywać się będzie na podstawie danych od jednostek realizujących. Przykładowe źródła danych i sposób monitoringu: <ul style="list-style-type: none"> • Regulamin PWD i listy obecności prowadzone przez placówkę, • harmonogramy zajęć i dzienniki aktywności, • umowy o pracę, umowy zlecenia, • inwentaryzacja zakupionego wyposażenia oraz dokumentacja finansowa (faktury, protokoły odbioru).

Termin realizacji	2026-2035
Potencjalne źródła finansowania	Środki zewnętrzne: - Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 - Inne programy finansowane ze środków europejskich lub budżetu państwa Środki własne

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 2	
Nazwa przedsięwzięcia	Wymarzona Praca – Nowe Możliwości Zawodowe i Społeczne
Opis przedsięwzięcia	<p>Celem przedsięwzięcia jest aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy są bierni zawodowo i/lub dotknięci bądź zagrożeni ubóstwem czy wykluczeniem społecznym.</p> <p>Planowane są następujące formy wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • indywidualne oraz grupowe spotkania z psychologiem, • indywidualne oraz grupowe spotkania z doradcą zawodowym, • szkolenia/kursy zawodowe – potwierdzone zaświadczeniem, certyfikatem, świadectwem np. kurs kosmetyczki, operatora koparko-ładowarki, kurs prawa jazdy C+E, kurs spawacza, kurs operatora wózków widłowych. <p>Dzięki przedsięwzięciu uczestnicy wzmocnią swoje kompetencje społeczne, zaradność, samodzielność oraz aktywność zawodową. Specjalista pomoże im w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru lub zmiany zawodu, a dzięki odpowiedniemu przeszkoleniu zyskają umiejętności i kwalifikacje zawodowe pożądane na rynku pracy.</p>
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	85 000,00 zł
Podmioty realizujące przedsięwzięcie	<p>Centrum Usług Społecznych</p> <p>Inne podmioty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gmina Skarszewy - Inni realizatorzy zadania/części zadania wyłonieni zgodnie z właściwymi przepisami
Cele GPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	<p>Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji</p> <p>Kierunek 1.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem</p>
Opis działań zapewniających dostępność dla osób ze	Realizacja przedsięwzięcia będzie odbywać się z zapewnieniem pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz z poszanowaniem zasad równości szans i niedyskryminacji. W ramach przedsięwzięcia zapewniona zostanie również dostępność informacyjno-komunikacyjna, w tym stosowanie zrozumiałych form

szczególными potrzebami oraz przestrzeganie zasad równościowych	<p>przekazu, materiałów w formie łatwej do czytania oraz możliwość komunikacji alternatywnej.</p> <p>Świadczone usługi będą realizowane w sposób włączający, z indywidualnym dostosowaniem do możliwości i potrzeb uczestników, w tym dzieci, młodzieży i osób z niepełnosprawnościami. Personel zostanie przeszkolony w zakresie dostępnej komunikacji oraz pracy z osobami ze szczególnymi potrzebami.</p> <p>Wyposażenie wykorzystywanych pomieszczeń uwzględni kryteria dostępności, ergonomii i bezpieczeństwa, tak aby przestrzeń była przyjazna, funkcjonalna i możliwa do użytkowania przez różnorodne grupy odbiorców.</p> <p>Wszystkie działania projektowe będą prowadzone z poszanowaniem zasady równości kobiet i mężczyzn, przeciwdziałaniem dyskryminacji oraz zapewnieniem równego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. Z efektów realizowanego projektu będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy wspólnoty, niezależnie od płci, rasy, pochodzenia etnicznego i narodowego, religii, wyznania, wieku czy niepełnosprawności.</p>
Oczekiwane rezultaty	<p>Wskaźnik produktu: Liczba osób objętych wsparciem w przedsięwzięciu (os.): 10</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po zakończeniu przedsięwzięcia (os.): 5</p>
Sposoby pomiaru i oceny rezultatów przedsięwzięcia	<p>Monitoring rezultatów odbywać się będzie na podstawie danych od jednostek realizujących.</p> <p>Przykładowe źródła danych i sposób monitoringu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • harmonogramy działań i protokoły ich realizacji, • listy obecności uczestników – rejestracja uczestników poszczególnych działań z uwzględnieniem ich powtarzalnego udziału, • kopie otrzymanych przez uczestników certyfikatów/świadectw szkoleń, kursów zawodowych, • dokumentacja fotograficzna – wizualne potwierdzenie przeprowadzonych działań oraz liczby uczestników.
Termin realizacji	2027- 2028
Potencjalne źródła finansowania	<p>Środki zewnętrzne:</p> <p>- Inne programy finansowane ze środków europejskich lub budżetu państwa</p> <p>Środki własne</p>

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 3

Nazwa przedsięwzięcia	Zajęcia opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym w Szkole Podstawowej nr 1 w Skarszewach
Opis przedsięwzięcia	<p>W ramach Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są realizowane następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych, w których występują problemy związane z uzależnieniami,

	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie działań w zakresie organizacji zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży z wykorzystaniem elementów programów profilaktycznych, • organizacja różnych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży stanowiących integralną część całorocznej pracy profilaktycznej. <p>Celem prowadzonych zajęć opiekuńczo-wychowawczych jest zapewnienie uczniom szkół podstawowych zorganizowanej opieki wychowawczej w celu wszechstronnego rozwoju osobowości i przeciwdziałanie patologii.</p> <p>Cele te są realizowane poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zagospodarowanie uczniom czasu wolnego, • pomoc w odrabianiu lekcji poprzez organizowanie zespołowej nauki, • wdrażanie do samodzielnej pracy umysłowej i udzielanie indywidualnej pomocy uczniom mającym trudności w nauce, • ujawnianie i rozwijanie zainteresowań i uzdolnień dzieci i młodzieży poprzez organizowanie różnorodnych form zajęć, • prowadzenie pracy wychowawczej zmierzającej do kształtowania u wychowanków właściwej postawy społeczno-moralnej, • wyrabianie umiejętności nawiązywania prawidłowych kontaktów z otoczeniem społecznym i przyrodniczym, aktywności społecznej i samodzielności w podejmowaniu różnorodnych zadań, • organizowanie warunków dla rozwoju fizycznego uczniów, w szczególności organizowanie zajęć i gier sportowych mających na celu prawidłowy rozwój fizyczny dzieci, • kształtowanie nawyków higieny i czystości, organizowanie warunków do zachowania i poprawy zdrowia oraz upowszechnianie zasad kultury zdrowotnej, • wdrażanie uczniów do pożytecznego organizowania sobie wolnego czasu, wyrobienie nawyków kulturalnej rozrywki, sportu i zabawy na świeżym powietrzu, • prowadzenie współpracy z rodzicami, wychowawcami klas, w celu rozwiązywania napotkanych trudności wychowawczych, • rozpoznanie i realizacja aktualnych potrzeb dzieci i młodzieży. <p>Podopieczni w większości pochodzą z rodzin dysfunkcyjnych, głównie z problemem alkoholowym, rodzin niepełnych i ubogich.</p> <p>Zajęcia odbywają się dwa razy w tygodniu, w udostępnionych bezpłatnie pomieszczeniach w Szkole Podstawowej nr 1 w Skarszewach.</p> <p>Dodatkowo dzieci korzystają z wycieczek, kolonii, uczestniczą w zajęciach dodatkowych i w spotkaniach integracyjnych.</p> <p>Przedsięwzięcie ma charakter utrzymaniowy i jakościowy, a jego celem jest zapewnienie ciągłości wsparcia dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, a nie zwiększanie liczby miejsc.</p>
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	9 000,00 zł rocznie

Podmioty realizujące przedsięwzięcie	Centrum Usług Społecznych Inne podmioty: <ul style="list-style-type: none"> - Gmina Skarszewy - Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna w Skarszewach - Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Pawła II w Skarszewach - Inni realizatorzy zadania/części zadania wyłonieni zgodnie z właściwymi przepisami
Cele GPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji Kierunek 1.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem
Opis działań zapewniających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz przestrzeganie zasad równościowych	Realizacja przedsięwzięcia będzie odbywać się z zapewnieniem pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz z poszanowaniem zasad równości szans i niedyskryminacji. W ramach przedsięwzięcia zapewniona zostanie również dostępność informacyjno-komunikacyjna, w tym stosowanie zrozumiałych form przekazu, materiałów w formie łatwej do czytania oraz możliwość komunikacji alternatywnej. Świadczone usługi będą realizowane w sposób włączający, z indywidualnym dostosowaniem do możliwości i potrzeb uczestników, w tym dzieci, młodzieży i osób z niepełnosprawnościami. Personel zostanie przeszkolony w zakresie dostępnej komunikacji oraz pracy z osobami ze szczególnymi potrzebami. Wyposażenie wykorzystywanych pomieszczeń uwzględni kryteria dostępności, ergonomii i bezpieczeństwa, tak aby przestrzeń była przyjazna, funkcjonalna i możliwa do użytkowania przez różnorodne grupy odbiorców. Wszystkie działania projektowe będą prowadzone z poszanowaniem zasady równości kobiet i mężczyzn, przeciwdziałaniem dyskryminacji oraz zapewnieniem równego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. Z efektów realizowanego projektu będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy wspólnoty, niezależnie od płci, rasy, pochodzenia etnicznego i narodowego, religii, wyznania, wieku czy niepełnosprawności.
Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik produktu: Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie (os): 5 Wskaźnik rezultatu: Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu (os.): 2
Sposoby pomiaru i oceny rezultatów przedsięwzięcia	Monitoring rezultatów odbywać się będzie na podstawie danych od jednostek realizujących. Przykładowe źródła danych i sposób monitoringu: <ul style="list-style-type: none"> • listy obecności prowadzone przez wychowawcę, • harmonogramy zajęć i dzienniki aktywności, • umowy zlecenia, • okresowa ocena prowadzona przez wychowawcę.
Termin realizacji	2026-2035

Potencjalne źródła finansowania	Środki własne (środki finansowe przeznaczone na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w ramach budżetu gminy)
--	--

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 4	
Nazwa przedsięwzięcia	Program animacji kulturalnej na obszarze rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia	<p>Organizacja cyklicznych imprez kulturalno-rozrywkowych obejmująca:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skarszewskie Sobótki – wydarzenie będące doskonałą okazją do integracji mieszkańców, budowaniu wzajemnych relacji oraz możliwości spędzania czasu wolnego, • Noc Muzeów – miejska gra uliczna związana z historią Skarszew, • Narodowe Czytanie - wspólne czytanie wybranych fragmentów literackich pod patronatem Pary Prezydenckiej RP, • świętowanie Bożego Narodzenia - koncerty, warsztaty, wigilia miejska, atrakcje dla dzieci i dorosłych, jarmark świąteczny, poczęstunek dla wszystkich, • konkursy tematyczne – wydarzenie rozwijające zainteresowania oraz kształtujące kreatywne formy spędzania czasu wolnego, • wystawy i wernisaże w zamku joannitów artystów, które kształtują wrażliwość na sztukę oraz rozwijają kompetencje mieszkańców, • Dzień Dziecka - impreza plenerowa kształtująca wzorce spędzania czasu wolnego m.in. gry, zabawy, animacje, strefa zabaw, rozgrywki sportowe, pokazy talentów, poczęstunek, • akcje letnie i zimowe - nieodpłatne zajęcia i warsztaty dla dzieci prowadzone przez instruktorów GOKiBP, • upamiętnianie wydarzeń historycznych związanych z lokalną społecznością, a także z historią naszego kraju.
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	6 000,00 zł rocznie
Podmioty realizujące przedsięwzięcie	<p>Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna w Skarszewach</p> <p>Inne podmioty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gmina Skarszewy - Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. - Inni realizatorzy zadania/części zadania wyłonieni zgodnie z właściwymi przepisami
Cele GPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	<p>Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji</p> <p>Kierunek 1.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem</p>

<p>Opis działań zapewniających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz przestrzeganie zasad równościowych</p>	<p>Realizacja przedsięwzięcia będzie odbywać się z zapewnieniem pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz z poszanowaniem zasad równości szans i niedyskryminacji. W ramach przedsięwzięcia zapewniona zostanie również dostępność informacyjno-komunikacyjna, w tym stosowanie zrozumiałych form przekazu, materiałów w formie łatwej do czytania oraz możliwość komunikacji alternatywnej.</p> <p>Świadczone usługi będą realizowane w sposób włączający, z indywidualnym dostosowaniem do możliwości i potrzeb uczestników, w tym dzieci, młodzieży i osób z niepełnosprawnościami. Personel zostanie przeszkolony w zakresie dostępnej komunikacji oraz pracy z osobami ze szczególnymi potrzebami.</p> <p>Wyposażenie wykorzystywanych pomieszczeń uwzględni kryteria dostępności, ergonomii i bezpieczeństwa, tak aby przestrzeń była przyjazna, funkcjonalna i możliwa do użytkowania przez różnorodne grupy odbiorców.</p> <p>Wszystkie działania projektowe będą prowadzone z poszanowaniem zasady równości kobiet i mężczyzn, przeciwdziałaniem dyskryminacji oraz zapewnieniem równego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. Z efektów realizowanego projektu będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy wspólnoty, niezależnie od płci, rasy, pochodzenia etnicznego i narodowego, religii, wyznania, wieku czy niepełnosprawności.</p>
<p>Oczekiwane rezultaty</p>	<p>Wskaźnik produktu: Liczba zrealizowanych inicjatyw na rzecz integracji społecznej i aktywizacji społeczności lokalnej (szt.): 5</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Liczba osób uczestniczących w działaniach na rzecz integracji społecznej (os.): 30</p>
<p>Sposoby pomiaru i oceny rezultatów przedsięwzięcia</p>	<p>Monitoring rezultatów odbywać się będzie na podstawie danych od jednostek realizujących.</p> <p>Przykładowe źródła danych i sposób monitoringu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • harmonogramy działań i protokoły ich realizacji, • listy obecności uczestników – rejestracja uczestników poszczególnych działań o charakterze zamkniętym, • dokumentacja fotograficzna oraz filmowa – wizualne potwierdzenie przeprowadzonych działań oraz liczby uczestników.
<p>Termin realizacji</p>	<p>2026-2035</p>
<p>Potencjalne źródła finansowania</p>	<p>Środki zewnętrzne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Środki prywatne - Inne programy finansowane ze środków europejskich lub budżetu państwa <p>Środki własne</p>

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 5

Nazwa przedsięwzięcia	Aktywizacja społeczno-zawodowo uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy
Opis przedsięwzięcia	<p>Celem przedsięwzięcia jest wsparcie podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy (ŚDS) poprzez realizację kompleksowych programów aktywizacji społeczno-zawodowej. ŚDS w Skarszewach działa w strukturach Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Skarszewach (dalej: PSONI), dysponuje odpowiednią kadram oraz infrastrukturą niezbędną do skutecznego prowadzenia takich działań. Dzięki dogodnej lokalizacji, odbiorcy z obszaru rewitalizacji będą mogli łatwo dotrzeć do placówki, zarówno samodzielnie, jak i korzystając z mikrobusa, który będzie zapewniony w razie potrzeby.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia zaplanowano dotatkowe zajęcia skierowane do uczestników ŚDS oraz ich rodzin, mające na celu zwiększenie samodzielności osób uczestniczących w programie, poprawę ich funkcjonowania w środowisku lokalnym oraz podniesienie świadomości rodzin na temat możliwości wsparcia i aktywizacji ich bliskich.</p>
Lokalizacja przedsięwzięcia	<p>Siedziba Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Skarszewach, ul. Kościerska 11A, Skarszewy.</p> <p>Lokalizacja przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji zgodna z art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji.</p> <p>Siedziba Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Skarszewach, w ramach której funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy, znajduje się poza obszarem rewitalizacji, jednak w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Lokalizacja ta umożliwi mieszkańcom obszaru rewitalizacji łatwy i regularny dostęp do placówki, zarówno samodzielnie, jak i przy wykorzystaniu zapewnionego transportu.</p> <p>Obiekt ŚDS jest w pełni dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i posiada odpowiednią infrastrukturę oraz doświadczoną kadram, co pozwala na skuteczną realizację działań odpowiadających na zdiagnozowane problemy społeczne obszaru rewitalizacji, w szczególności w zakresie wykluczenia społecznego i zawodowego osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>Z placówki na co dzień korzystają mieszkańcy obszaru rewitalizacji, będący jej stałymi uczestnikami, co zapewnia ciągłość wsparcia i wzmacnia proces ich aktywizacji oraz integracji ze społecznością lokalną. Realizacja przedsięwzięcia w siedzibie ŚDS przyczyni się do osiągnięcia celów programu poprzez zwiększenie samodzielności uczestników oraz poprawę ich funkcjonowania w środowisku lokalnym.</p>
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	102 000,00 zł

Podmioty realizujące przedsięwzięcie	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Skarszewach Inne podmioty: - Centrum Usług Społecznych
Cele GPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji Kierunek 1.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem
Opis działań zapewniających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz przestrzeganie zasad równościowych	Realizacja przedsięwzięcia będzie odbywać się z zapewnieniem pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz z poszanowaniem zasad równości szans i niedyskryminacji. W ramach przedsięwzięcia zapewniona zostanie również dostępność informacyjno-komunikacyjna, w tym stosowanie zrozumiałych form przekazu, materiałów w formie łatwej do czytania oraz możliwość komunikacji alternatywnej. Świadczone usługi będą realizowane w sposób włączający, z indywidualnym dostosowaniem do możliwości i potrzeb uczestników, w tym dzieci, młodzieży i osób z niepełnosprawnościami. Personel zostanie przeszkolony w zakresie dostępnej komunikacji oraz pracy z osobami ze szczególnymi potrzebami. Wyposażenie wykorzystywanych pomieszczeń uwzględni kryteria dostępności, ergonomii i bezpieczeństwa, tak aby przestrzeń była przyjazna, funkcjonalna i możliwa do użytkowania przez różnorodne grupy odbiorców. Wszystkie działania projektowe będą prowadzone z poszanowaniem zasady równości kobiet i mężczyzn, przeciwdziałaniem dyskryminacji oraz zapewnieniem równego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. Z efektów realizowanego projektu będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy wspólnoty, niezależnie od płci, rasy, pochodzenia etnicznego i narodowego, religii, wyznania, wieku czy niepełnosprawności.
Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik produktu: Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie (os): 10 Wskaźnik rezultatu: Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu (os.): 5
Sposoby pomiaru i oceny rezultatów przedsięwzięcia	Monitoring rezultatów odbywać się będzie na podstawie danych od jednostek realizujących. Przykładowe źródła danych i sposób monitoringu: <ul style="list-style-type: none"> • harmonogramy działań i protokoły ich realizacji, • listy obecności uczestników – rejestracja uczestników poszczególnych działań o charakterze zamkniętym, • dokumentacja fotograficzna – wizualne potwierdzenie przeprowadzonych działań oraz liczby uczestników, • okresowa ocena prowadzona przez kadrę Środowiskowego Domu Samopomocy na podstawie indywidualnych planów wspierająco-aktywizujących, kart obserwacji terapeutycznej oraz dokumentacji pracy socjalnej.
Termin realizacji	2027-2028

Potencjalne źródła finansowania	Środki zewnętrzne: - Środki prywatne - Inne programy finansowane ze środków europejskich lub budżetu państwa Środki własne
--	---

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 6

Nazwa przedsięwzięcia	OdNowa – wspólne inicjatywy mieszkańców w obszarze rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia	<p>Celem przedsięwzięcia jest aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji. W ramach przedsięwzięcia planuje się realizację działań z aktywnym udziałem lokalnej społeczności - mieszkańcami oraz organizacjami pozarządowymi:</p> <ol style="list-style-type: none"> Warsztaty sąsiedzkie dotyczące planowania przestrzeni wspólnej – podczas spotkań mieszkańcy wypracują koncepcje zagospodarowania wybranych lokalizacji (np. podwórek, placów, terenów zdegradowanych), ze szczególnym uwzględnieniem funkcji społecznych i integracyjnych (np. miejsca odpoczynku, gry w bule, przestrzenie wykorzystywane międzypokoleniowo). Tworzenie społecznych ogrodów kieszonkowych poprzez zagospodarowanie niewielkich terenów zielonych (np. zaniedbanych skwerów czy przestrzeni między budynkami) we współpracy z lokalną społecznością. Prace obejmą wspólne projektowanie układu zieleni, nasadzenia roślin oraz montaż drobnych elementów dekoracyjnych i edukacyjnych (np. tabliczek z nazwami roślin), z ewentualnym uwzględnieniem założeń dot. planowania przestrzeni sensorycznych Organizacja „Dnia Rewitalizacji” jako lokalnej akcji społecznej – będzie to jednodniowa akcja mieszkańców obejmująca prace porządkowe i estetyzację przestrzeni (np. malowanie ogrodzeń, odnawianie murków, montaż budek łęgowych, porządkowanie zieleni). Zwieńczeniem działań może być wydarzenie integracyjne, np. piknik sąsiedzki, wystawa prac dzieci lub wspólne grillowanie. Realizacja muralu społecznego lub mozaiki podwórkowej – zaprojektowanie z udziałem mieszkańców i wykonanie muralu lub mozaiki (przy wsparciu lokalnego artysty), którego tematyka będzie nawiązywać do tożsamości miejsca i historii lokalnej. Mural lub mozaika zostaną umieszczone np. na ścianach budynków gospodarczych. <p>Zakres planowanych działań ma charakter otwarty i będzie dostosowany do potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p> <p>W ramach przedsięwzięcia przewiduje się zakup niezbędnych materiałów, w tym roślin i sadzonek, narzędzi, elementów małej architektury (ławki, kosze), drobnych materiałów budowlanych (takich jak farby, tynki) oraz pozostałych materiałów potrzebnych do realizacji wspólnych inicjatyw.</p>
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji

Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	300 000,00 zł
Podmioty realizujące przedsięwzięcie	<p>Gmina Skarszewy</p> <p>Inne podmioty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna w Skarszewach - Organizacja pozarządowa bądź podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wyłoniony w otwartym konkursie ofert - Inni realizatorzy przedsięwzięcia/części przedsięwzięcia wyłonieni zgodnie z właściwymi przepisami
Cele GPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	<p>Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji</p> <p>Kierunek 1.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem</p>
Opis działań zapewniających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz przestrzeganie zasad równościowych	<p>Wszystkie działania – warsztaty sąsiedzkie, tworzenie ogrodów kieszonkowych, mural społeczny i „Dzień Rewitalizacji” – będą realizowane w sposób włączający, umożliwiający udział osób niezależnie od wieku, sprawności fizycznej, rodzaju niepełnosprawności czy statusu społecznego.</p> <p>Zapewnienie dostępności obejmuje m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mobilność: bezprogowy dostęp do przestrzeni spotkań i terenów zielonych, możliwość uczestnictwa osób poruszających się na wózkach lub o ograniczonej sprawności; • Widzenie i orientacja: kontrastowe oznakowanie tras i stanowisk, tabliczki informacyjne, plansze wizualne wspierające prowadzenie warsztatów; • Słyszenie: komunikaty wizualne, napisy i instrukcje pisemne dla osób słabosłyszących; • Rozumienie i przyswajanie informacji: prosty język, ikony i ilustracje w materiałach edukacyjnych i instrukcjach; • Sensoryka: strefy wyciszenia, elastyczne rozmieszczenie stanowisk, ograniczenie nadmiernego hałasu. <p>Zakup materiałów (narzędzia, rośliny, elementy małej architektury, drobne materiały budowlane) będzie dostosowany do potrzeb różnych uczestników, zapewniając bezpieczne i wygodne korzystanie. Personel i wolontariusze zostaną przeszkoleni w zakresie pracy z osobami ze szczególnymi potrzebami, dostępnej komunikacji oraz zasad równościowych. Monitorowanie udziału osób z różnymi potrzebami będzie prowadzone poprzez listy uczestników, ankiety ewaluacyjne i obserwacje koordynatorów, co pozwoli na bieżące dostosowanie działań do potrzeb społeczności.</p>
Oczekiwane rezultaty	<p>Wskaźnik produktu: Liczba inicjatyw na rzecz promowania równości i aktywnego udziału w życiu społecznym (szt.) – 4</p> <p>Wskaźniki rezultatu: Liczba osób objętych inicjatywami na rzecz promowania równości i aktywnego udziału w życiu społecznym (os.) – 20</p>
Sposoby pomiaru i	Monitoring rezultatów odbywać się na podstawie danych od jednostek realizujących, w tym przypadku sprawozdania z realizacji przedsięwzięcia

oceny rezultatów przedsięwzięcia	<p>przygotowanego przez organizację pozarządową bądź podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wyłoniony w otwartym konkursie ofert.</p> <p>Przykładowe źródła danych i sposób monitoringu do wykorzystania przy sporządzaniu sprawozdania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • harmonogramy działań i protokoły realizacji inicjatyw – dokumentacja wszystkich wydarzeń, warsztatów, akcji społecznych, ogrodów kieszonkowych, muralu społecznego i „Dnia Rewitalizacji”, • listy obecności uczestników – rejestracja uczestników poszczególnych działań z uwzględnieniem ich powtarzalnego udziału, • dokumentacja fotograficzna i filmowa – wizualne potwierdzenie przeprowadzonych inicjatyw oraz liczby uczestników.
Termin realizacji	2027-2028
Potencjalne źródła finansowania	<p>Środki zewnętrzne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 - Inne programy finansowane ze środków europejskich lub budżetu państwa <p>Środki własne</p>

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 7

Nazwa przedsięwzięcia	Rozwój środowiskowych form usług społecznych w ramach procesu deinstytucjonalizacji
Opis przedsięwzięcia	<p>Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie dostępu do zdeinstytucjonalizowanych, zindywidualizowanych i zintegrowanych usług społecznych, świadczonych w lokalnej społeczności, w oparciu o diagnozę sytuacji problemowej poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz usług asystenckich, w tym prowadzonych w miejscu zamieszkania. Przewiduje się wsparcie osób w formie usług opiekuńczych, w formie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz w formie usług asystenckich. 2. usługi na rzecz specjalistycznego wsparcia dla osób doświadczających przemocy oraz osób uzależnionych od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych. <p>Rezultatem przedsięwzięcia ma być poprawa funkcjonowania uczestników przedsięwzięcia w środowisku lokalnym, a także polepszenie stanu psychofizycznego i jakości życia osób z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych i starszych, osób doświadczających przemocy oraz osób uzależnionych od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych.</p> <p>Realizacja przedsięwzięcia zminimalizuje zagrożenie kierowania tych osób do placówek całodobowego wsparcia lub hospitalizacji, a także zwiększy szanse uczestników przedsięwzięcia na prowadzenie bardziej niezależnego i aktywnego życia.</p>
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji

Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	380 000,00 zł
Podmioty realizujące przedsięwzięcie	Centrum Usług Społecznych Inne podmioty: - Inni realizatorzy zadania/części zadania wyłonieni zgodnie z właściwymi przepisami
Cele GPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji Kierunek 1.2 Poprawa dostępu do usług społecznych
Opis działań zapewniających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz przestrzeganie zasad równościowych	Realizacja przedsięwzięcia będzie odbywać się z zapewnieniem pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz z poszanowaniem zasad równości szans i niedyskryminacji. W ramach przedsięwzięcia zapewniona zostanie również dostępność informacyjno-komunikacyjna, w tym stosowanie zrozumiałych form przekazu, materiałów w formie łatwej do czytania oraz możliwość komunikacji alternatywnej. Świadczone usługi będą realizowane w sposób włączający, z indywidualnym dostosowaniem do możliwości i potrzeb uczestników, w tym dzieci, młodzieży i osób z niepełnosprawnościami. Personel zostanie przeszkolony w zakresie dostępnej komunikacji oraz pracy z osobami ze szczególnymi potrzebami. Wyposażenie wykorzystywanych pomieszczeń uwzględni kryteria dostępności, ergonomii i bezpieczeństwa, tak aby przestrzeń była przyjazna, funkcjonalna i możliwa do użytkowania przez różnorodne grupy odbiorców. Wszystkie działania projektowe będą prowadzone z poszanowaniem zasady równości kobiet i mężczyzn, przeciwdziałaniem dyskryminacji oraz zapewnieniem równego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. Z efektów realizowanego projektu będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy wspólnoty, niezależnie od płci, rasy, pochodzenia etnicznego i narodowego, religii, wyznania, wieku czy niepełnosprawności.
Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik produktu: Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej (os): 80 Wskaźnik rezultatu: Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po zakończeniu przedsięwzięcia (os.): 40
Sposoby pomiaru i oceny rezultatów przedsięwzięcia	Monitoring rezultatów odbywać się będzie na podstawie danych od jednostek realizujących. Przykładowe źródła danych i sposób monitoringu: <ul style="list-style-type: none"> • listy uczestników, karty usług, umowy z realizatorami usług, • ewidencja osób objętych wsparciem, • rejestry udzielonych usług, • dokumentacja prowadzona przez specjalistów (psychologów, terapeutów, pracowników socjalnych), • ocena pracownika socjalnego / asystenta / terapeuty.

Termin realizacji	2027- 2028
Potencjalne źródła finansowania	Środki zewnętrzne: - Inne programy finansowane ze środków europejskich lub budżetu państwa Środki własne

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 8	
Nazwa przedsięwzięcia	Program wspierania aktywności organizacji pozarządowych animujących lokalną społeczność
Opis przedsięwzięcia	<p>W ramach realizacji Rocznego programu współpracy Gminy Skarszewy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491) współpraca Gminy Skarszewy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego ma głównie charakter zlecenia realizacji zadań publicznych w formie wspierania wykonywania przedsięwzięcia wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.</p> <p>Priorytetowe elementy to:</p> <p>Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej realizowane w szczególności poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizowanie zajęć, zawodów i imprez z zakresu kultury fizycznej oraz rekreacji dla mieszkańców Gminy o charakterze otwartym, • organizowanie przedsięwzięć rekreacyjno – wychowawczych dla młodzieży, a zwłaszcza wzbogacenie oferty zajęć pozalekcyjnych, • wspieranie działań sportowych, propagujących zdrowy i aktywny tryb życia wśród mieszkańców Gminy. <p>Działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynek dzieci i młodzieży realizowane w szczególności poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizowanie różnych form wypoczynku, zgodnie z aktualnymi przepisami: kolonii, półkolonii, biwaków, obozów, wycieczek itp., • organizowanie zajęć pozalekcyjnych - warsztatów, zajęć edukacyjno-rekreacyjnych itp. <p>Działania w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego realizowane w szczególności poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizowanie występów propagujących kulturę muzyczną i sceniczną naszego regionu, • organizowanie przeglądu poezji regionalnej, • organizowanie wernisaży twórców regionalnych.
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	18 000,00 zł rocznie

Podmioty realizujące przedsięwzięcie	Gmina Skarszewy Inne podmioty: <ul style="list-style-type: none"> - Organizacje pozarządowa bądź podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wyłonione w otwartym konkursie ofert - Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna w Skarszewach
Cele GPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji Kierunek 1.2 Poprawa dostępu do usług społecznych
Opis działań zapewniających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz przestrzeganie zasad równościowych	Realizacja przedsięwzięcia będzie odbywać się z zapewnieniem pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz z poszanowaniem zasad równości szans i niedyskryminacji. W ramach przedsięwzięcia zapewniona zostanie również dostępność informacyjno-komunikacyjna, w tym stosowanie zrozumiałych form przekazu, materiałów w formie łatwej do czytania oraz możliwość komunikacji alternatywnej. Świadczone usługi będą realizowane w sposób włączający, z indywidualnym dostosowaniem do możliwości i potrzeb uczestników, w tym dzieci, młodzieży i osób z niepełnosprawnościami. Personel zostanie przeszkolony w zakresie dostępnej komunikacji oraz pracy z osobami ze szczególnymi potrzebami. Wyposażenie uwzględni kryteria dostępności, ergonomii i bezpieczeństwa, tak aby przestrzeń była przyjazna, funkcjonalna i możliwa do użytkowania przez różnorodne grupy odbiorców. Wszystkie działania projektowe będą prowadzone z poszanowaniem zasady równości kobiet i mężczyzn, przeciwdziałaniem dyskryminacji oraz zapewnieniem równego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. Z efektów realizowanego projektu będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy wspólnoty, niezależnie od płci, rasy, pochodzenia etnicznego i narodowego, religii, wyznania, wieku czy niepełnosprawności.
Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik produktu: Liczba zrealizowanych inicjatyw społecznych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi (szt.): 3 Wskaźnik rezultatu: Liczba uczestników działań w zakresie kultury fizycznej, na rzecz dzieci i młodzieży, wydarzeń kulturalnych (os.): 30
Sposoby pomiaru i oceny rezultatów przedsięwzięcia	Monitoring rezultatów odbywać się na podstawie danych od jednostek realizujących, w tym przypadku sprawozdań z realizacji przedsięwzięć przygotowanych przez organizacje pozarządowe bądź podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wyłoniony w otwartym konkursie ofert. Przykładowe źródła danych i sposób monitoringu do wykorzystania przy sporządzaniu sprawozdań: <ul style="list-style-type: none"> • harmonogramy działań i protokoły, • listy obecności uczestników – rejestracja uczestników poszczególnych działań o charakterze zamkniętym,

	<ul style="list-style-type: none"> • dokumentacja fotograficzna i filmowa – wizualne potwierdzenie przeprowadzonych inicjatyw oraz liczby uczestników.
Termin realizacji	2026-2035
Potencjalne źródła finansowania	<p>Środki zewnętrzne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Środki prywatne - Inne programy finansowane ze środków europejskich lub budżetu państwa <p>Środki własne</p>

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 9

Nazwa przedsięwzięcia	Wzmocnienie kompetencji obywatelskich młodzieży poprzez utworzenie Klubu Młodzieżowego
Opis przedsięwzięcia	<p>Celem przedsięwzięcia jest wzmacnianie postaw obywatelskich, rozumianych jako gotowość do aktywnego uczestnictwa w życiu wspólnoty, rozumienie procesów społecznych i publicznych oraz rozwijanie odpowiedzialności za dobro wspólne. W jego ramach zaplanowano utworzenie Klubu Młodzieżowego, bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni sprzyjającej aktywizacji społecznej i obywatelskiej młodzieży, w oparciu o lokalne zasoby infrastrukturalne i społeczne.</p> <p>W ramach Klubu będą realizowane działania ukierunkowane na rozwój kompetencji społecznych i obywatelskich, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • warsztaty tematyczne (teatralne, fotograficzne, muzyczne, kulinarne), służące rozwijaniu umiejętności współpracy, kreatywności i komunikacji, • wsparcie specjalistów – psychologa i doradcy zawodowego – w zakresie budowania samoświadomości, planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej oraz radzenia sobie w sytuacjach społecznych, • korepetycje wspomagające edukację formalną, • spotkania tematyczne i okolicznościowe, wycieczki edukacyjne oraz cykliczne akcje lokalne, zachęcające młodzież do współtworzenia życia społeczności lokalnej. <p>Planowany jest również zakup wyposażenia klubu (stoły, krzesła, fotele, sofy, sprzęt RTV i AGD, meble) i materiałów pomocniczych do prowadzenia zajęć.</p>
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	500 000,00 zł
Podmioty realizujące przedsięwzięcie	<p>Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna w Skarszewach</p> <p>Inne podmioty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gmina Skarszewy - Gminny Ośrodek Obsługi Szkół i Przedszkoli - Inni realizatorzy zadania/części zadania wyłonieni zgodnie z właściwymi przepisami

Cele GPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	<p>Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji</p> <p>Kierunek 1.2 Poprawa dostępu do usług społecznych</p>
Opis działań zapewniających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz przestrzeganie zasad równościowych	<p>Realizacja przedsięwzięcia będzie odbywać się z zapewnieniem pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz z poszanowaniem zasad równości szans i niedyskryminacji. W ramach przedsięwzięcia zapewniona zostanie również dostępność informacyjno-komunikacyjna, w tym stosowanie zrozumiałych form przekazu, materiałów w formie łatwej do czytania oraz możliwość komunikacji alternatywnej.</p> <p>Świadczone usługi będą realizowane w sposób włączający, z indywidualnym dostosowaniem do możliwości i potrzeb uczestników, w tym dzieci, młodzieży i osób z niepełnosprawnościami. Personel zostanie przeszkolony w zakresie dostępnej komunikacji oraz pracy z osobami ze szczególnymi potrzebami.</p> <p>Wyposażenie wykorzystywanych pomieszczeń uwzględni kryteria dostępności, ergonomii i bezpieczeństwa, tak aby przestrzeń była przyjazna, funkcjonalna i możliwa do użytkowania przez różnorodne grupy odbiorców.</p> <p>Wszystkie działania projektowe będą prowadzone z poszanowaniem zasady równości kobiet i mężczyzn, przeciwdziałaniem dyskryminacji oraz zapewnieniem równego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. Z efektów realizowanego projektu będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy wspólnoty, niezależnie od płci, rasy, pochodzenia etnicznego i narodowego, religii, wyznania, wieku czy niepełnosprawności.</p>
Oczekiwane rezultaty	<p>Wskaźnik produktu: Liczba osób objętych wsparciem w ramach działań na rzecz aktywizacji społecznej i obywatelskiej (os): 15</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Odsetek uczestników, którzy podnieśli kompetencje społeczne i obywatelskie (os.): minimum 70%</p>
Sposoby pomiaru i oceny rezultatów przedsięwzięcia	<p>Monitoring rezultatów odbywać się będzie na podstawie danych od jednostek realizujących.</p> <p>Przykładowe źródła danych i sposób monitoringu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • harmonogramy działań i protokoły ich realizacji, • listy obecności uczestników, • dokumentacja fotograficzna – wizualne potwierdzenie przeprowadzonych działań oraz liczby uczestników, • ankiety przed i po udziale w działaniach Klubu, arkusze samooceny, • obserwacja prowadzona przez kadrę Klubu.
Termin realizacji	2029-2031
Potencjalne źródła finansowania	<p>Środki zewnętrzne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inne programy finansowane ze środków europejskich lub budżetu państwa <p>Środki własne</p>

Cel 2 Wysoka atrakcyjność obszaru rewitalizacji

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 10 (kontynuacja z poprzedniej edycji GPR)	
Nazwa przedsięwzięcia	Renowacja Zamku Joannitów i zagospodarowanie Placu Zamkowego na cele kulturalno-edukacyjne
Opis przedsięwzięcia	<p>Celem przedsięwzięcia jest poprawa warunków uczestnictwa w kulturze poprzez kompleksową renowację Zamku Joannitów, siedziby Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki Publicznej. Prace konserwatorskie będą obejmować całość murów oraz fundamentów, co pozwoli na zachowanie historycznego charakteru obiektu. Zakres robót budowlanych obejmie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocieplenie dachu, co zapewni poprawę efektywności energetycznej budynku, obniżenie kosztów ogrzewania oraz zwiększenie komfortu użytkowników, • wymianę okien, dostosowanych do wymogów konserwatorskich, energooszczędnych, co wpłynie na poprawę izolacji termicznej budynku, • remont lub wymianę drzwi zewnętrznych/wewnętrznych, zapewniający bezpieczeństwo oraz poprawiający estetykę obiektu, • konserwację murów i fundamentów, mającą na celu zachowanie struktury budynku oraz ochronę przed dalszymi zniszczeniami związanymi z upływem czasu, • modernizację instalacji ciepłej wody użytkowej (c.w.u.) oraz centralnego ogrzewania (c.o.), co poprawi efektywność energetyczną i komfort użytkowania obiektu, • prace elektryczne, w tym modernizację oświetlenia oraz instalacji elektrycznych, co zapewni bezpieczeństwo i sprawność systemu. <p>W ramach przedsięwzięcia zaplanowano również wyposażenie budynku w system multimedialny i interaktywny, co umożliwi prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i kulturalnym. Zakupione zostaną systemy ekspozycyjne, ramy wystawiennicze, oświetlenie i system nagłośnienia, dzięki czemu będzie możliwe organizowanie wystaw, wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych na najwyższym poziomie.</p> <p>Drugim kluczowym elementem tego przedsięwzięcia jest zagospodarowanie przestrzeni placu zamkowego, który obecnie nie jest w pełni wykorzystywany. Przewiduje się przekształcenie go w przestrzeń dostosowaną do potrzeb mieszkańców, w tym osób starszych i niepełnosprawnych. Nowe zagospodarowanie pozwoli na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wygodne i bezpieczne użytkowanie przestrzeni, umożliwiające swobodny dostęp do różnych części placu, zarówno pieszym, jak i osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich, • organizowanie działań integrujących mieszkańców, takich jak spotkania, warsztaty, szkolenia oraz cykliczne imprezy kulturalne i sceniczne, które będą sprzyjały budowaniu więzi społecznych oraz aktywności lokalnej społeczności. <p>Projekt ma na celu nie tylko poprawę funkcjonalności Zamku Joannitów i jego otoczenia, ale także stworzenie przestrzeni sprzyjającej integracji społecznej,</p>

	kulturalnej i edukacyjnej, co poprawi jakości życia mieszkańców i zwiększy atrakcyjność turystyczną regionu.
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji, ul. Zamkowa 4
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	4 000 000,00 zł
Podmioty realizujące przedsięwzięcie	Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna w Skarszewach Inne podmioty: - Gmina Skarszewy
Cele GPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	Cel 2. Wysoka atrakcyjność obszaru rewitalizacji Kierunek 2.1 Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w celu zwiększenia odporności obszaru rewitalizacji
Opis działań zapewniających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz przestrzeganie zasad równościowych	<p>Realizacja przedsięwzięcia będzie odbywać się z zapewnieniem pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz z poszanowaniem zasad równości szans i niedyskryminacji. W ramach przedsięwzięcia zapewniona zostanie również dostępność informacyjno-komunikacyjna, w tym stosowanie zrozumiałych form przekazu, materiałów w formie łatwej do czytania oraz możliwość komunikacji alternatywnej.</p> <p>W ramach kompleksowej renowacji Zamku Joannitów oraz modernizacji jego wyposażenia zaplanowano rozwiązania zwiększające dostępność obiektu dla szerokiego grona odbiorców. Modernizacja instalacji, wymiana stolarki oraz prace budowlane będą realizowane z uwzględnieniem obowiązujących standardów dostępności, przy jednoczesnym poszanowaniu wymogów konserwatorskich. Zastosowane rozwiązania techniczne poprawią komfort użytkowania obiektu oraz bezpieczeństwo osób korzystających z oferty kulturalnej i edukacyjnej.</p> <p>Wyposażenie uwzględni kryteria dostępności, ergonomii i bezpieczeństwa, tak aby przestrzeń była przyjazna, funkcjonalna i możliwa do użytkowania przez różnorodne grupy odbiorców.</p> <p>Zakup i montaż systemów multimedialnych oraz interaktywnych umożliwi prowadzenie działań edukacyjnych i kulturalnych w formach dostosowanych do różnych potrzeb odbiorców, w tym osób z ograniczeniami sensorycznymi i poznawczymi. Różnorodność form przekazu sprzyjać będzie równości dostępu do kultury i informacji.</p> <p>Istotnym elementem przedsięwzięcia jest zagospodarowanie placu zamkowego w sposób zapewniający jego dostępność. Przestrzeń zostanie zaprojektowana tak, aby umożliwiać wygodne i bezpieczne korzystanie z niej osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich, osobom starszym oraz rodzinom z dziećmi. Zastosowane rozwiązania komunikacyjne pozwolą na swobodny dostęp oraz uczestnictwo w organizowanych wydarzeniach.</p> <p>Wszystkie działania projektowe będą prowadzone z poszanowaniem zasady równości kobiet i mężczyzn, przeciwdziałaniem dyskryminacji oraz zapewnieniem równego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitali-</p>

	zacji. Z efektów realizowanego projektu będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy wspólnoty, niezależnie od płci, rasy, pochodzenia etnicznego i narodowego, religii, wyznania, wieku czy niepełnosprawności.
Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik produktu: Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.): 1 Wskaźnik rezultatu: Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (os.): 20
Sposoby pomiaru i oceny rezultatów przedsięwzięcia	Monitoring rezultatów odbywać się będzie na podstawie danych od jednostek realizujących. Przykładowe źródła danych i sposób monitoringu: <ul style="list-style-type: none"> • protokoły końcowe odbioru inwestycji, • dokumentacja potwierdzająca zakończenie prac i oddanie obiektów do użytkowania, • ewidencja odwiedzin (księga wejść, liczniki, bilety, listy obecności), • statystyki wydarzeń kulturalnych organizowanych w obiekcie i na placu zamkowym, • dokumentacja fotograficzna.
Termin realizacji	2027-2030
Potencjalne źródła finansowania	Środki zewnętrzne: - Inne programy finansowane ze środków europejskich lub budżetu państwa Środki własne

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 11 – II etap

Nazwa przedsięwzięcia	Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez przebudowę ulic i odtworzenie infrastruktury wraz z zagospodarowaniem otoczenia
Opis przedsięwzięcia	<p>Celem inwestycji jest stworzenie bardziej funkcjonalnej i przyjaznej dla pieszych przestrzeni publicznej, a także poprawa komfortu życia mieszkańców i dostępności komunikacyjnej tej części miasta. Projekt zakłada kompleksowe działania uwzględniające zarówno ruch pieszy, jak i kołowy oraz poprawę estetyki i bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej.</p> <p>Planowane przedsięwzięcie obejmuje przebudowę ulic na obszarze rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stare Miasto – ulice: Zduńska, Szkolna i Kowalska, • Dworzec PKP – ulica Młyńska, <p>a także ulicy Wybickiego, która łączy oba te rejony.</p> <p>W zależności od lokalizacji, zakres prac będzie obejmować m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonanie nowych chodników i ciągów pieszo-jezdnym, • przebudowę nawierzchni jezdni, • modernizację infrastruktury podziemnej (kanalizacji deszczowej, sanitarnej, sieci wodociągowej), • wymianę lub montaż oświetlenia ulicznego, • instalację elementów małej architektury.

	<p>Dodatkowym elementem przedsięwzięcia jest budowa dwóch parkingów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przy skrzyżowaniu ul. Kościelnej i Szkolnej – dla mieszkańców wspólnot mieszkaniowych pozbawionych terenów parkingowych, a także interesantów Centrum Usług Społecznych, Urzędu Miejskiego i odwiedzających parafię św. Maksymiliana Kolbego, • przy ulicy Młyńskiej – jako odciążenie dla ścisłego centrum oraz zapewnienie dodatkowych miejsc postojowych w historycznej części miasta. <p>Przedsięwzięcie rozwiązuje kompleksowo problem komunikacji w tej części miasta. Dzięki realizacji inwestycji powstanie spójne połączenie komunikacyjne między ul. Kościuszki a ul. Wybickiego, co znacząco poprawi jakość lokalnej sieci drogowej oraz wzmocni powiązania z drogą wojewódzką nr 224 – kluczowym szlakiem regionalnym.</p> <p>Dodatkową korzyścią będzie zapewnienie alternatywnej trasy objazdowej podczas wydarzeń kulturalnych organizowanych na Pl. Gen. J. Hallera, co zwiększy elastyczność organizacji ruchu w centrum miasta.</p>
<p>Lokalizacja przedsięwzięcia</p>	<p>Obszar rewitalizacji ulice: Młyńska, Zduńska, Szkolna, Kowalska, Wybickiego – poza obszarem rewitalizacji</p> <p>Lokalizacja przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji zgodna z art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji.</p> <p>Ujęcie ul. Wybickiego w zakresie przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, mimo że nie znajduje się ona w granicach obszaru rewitalizacji, jest zgodne z zasadą komplementarności i koncentracji interwencji, wynikającą z przepisów i wytycznych dotyczących programów rewitalizacji.</p> <p>Ul. Wybickiego pełni funkcję strategicznego połączenia komunikacyjnego pomiędzy dwoma rejonami – Starym Miastem oraz Dworcem PKP. Jej stan techniczny i funkcjonalny bezpośrednio wpływa na dostępność, spójność przestrzenną oraz efektywność działań podejmowanych na obszarach zdegradowanych. Brak modernizacji tego ciągu komunikacyjnego istotnie ograniczałby osiągnięcie celów rewitalizacji w zakresie poprawy jakości przestrzeni publicznych, mobilności oraz integracji społecznej.</p> <p>Planowana przebudowa ul. Wybickiego ma charakter działania uzupełniającego i wspierającego proces rewitalizacji, a jej oddziaływanie obejmuje przede wszystkim obszar rewitalizacji i jego użytkowników. Inwestycja przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa ruchu pieszego i kołowego, zwiększenia dostępności instytucji publicznych oraz przestrzeni społecznych, a także do usprawnienia organizacji ruchu w centrum miasta, w tym zapewnienia alternatywnej trasy objazdowej podczas wydarzeń kulturalnych.</p> <p>Tym samym realizacja zadania spełnia przesłanki dopuszczalności działań zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji, gdyż jest funkcjonalnie, przestrzennie i społecznie powiązana z obszarem rewitalizacji oraz niezbędna do osiągnięcia jego celów.</p>
<p>Szacunkowa wartość przedsięwzięcia</p>	<p>8 500 000,00 zł</p>

<p>Podmioty realizujące przedsięwzięcie</p>	<p>Gmina Skarszewy Inne podmioty: - Gminne Wodociągi i Kanalizacje Sp. z o.o. - Gminna Energetyka Ciepła Sp. z o.o. - Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.</p>
<p>Cele GPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie</p>	<p>Cel 2. Wysoka atrakcyjność obszaru rewitalizacji Kierunek 2.1 Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w celu zwiększenia odporności obszaru rewitalizacji</p>
<p>Opis działań zapewniających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz przestrzeganie zasad równościowych</p>	<p>Realizacja przedsięwzięcia będzie odbywać się z zapewnieniem pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz z poszanowaniem zasad równości szans i niedyskryminacji. W ramach przedsięwzięcia zapewniona zostanie również dostępność informacyjno-komunikacyjna, w tym stosowanie zrozumiałych form przekazu, materiałów w formie łatwej do czytania oraz możliwość komunikacji alternatywnej.</p> <p>Zakres robót drogowych i zagospodarowania przestrzeni publicznej zostanie zaplanowany w sposób umożliwiający samodzielne, bezpieczne i komfortowe korzystanie z infrastruktury przez wszystkich użytkowników, w tym osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, rodziny z dziećmi oraz osoby o ograniczonej mobilności.</p> <p>W ramach inwestycji przewiduje się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowę i przebudowę chodników oraz ciągów pieszo-jezdnych o odpowiednich szerokościach, z nawierzchnią antypoślizgową i bez barier architektonicznych, • obniżenie krawężników na przejściach dla pieszych i skrzyżowaniach, umożliwiające swobodne poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich, z wózkami dziecięcymi oraz osobom z ograniczoną sprawnością ruchową, • zastosowanie elementów fakturowych i kontrastowych (np. pasów ostrzegawczych i prowadzących) ułatwiających orientację osobom z niepełnosprawnością wzroku, • zapewnienie odpowiedniego i równomiernego oświetlenia przestrzeni publicznej, poprawiającego bezpieczeństwo i czytelność przestrzeni po zmroku, • lokalizację elementów małej architektury w sposób nieutrudniający ruchu pieszych, z zachowaniem ciągłości ciągów komunikacyjnych. <p>Wszystkie działania projektowe będą prowadzone z poszanowaniem zasady równości kobiet i mężczyzn, przeciwdziałaniem dyskryminacji oraz zapewnieniem równego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. Z efektów realizowanego projektu będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy wspólnoty, niezależnie od płci, rasy, pochodzenia etnicznego i narodowego, religii, wyznania, wieku czy niepełnosprawności.</p>
<p>Oczekiwane rezultaty</p>	<p>Wskaźnik produktu (km): Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg – 1,225 Wskaźnik rezultatu: Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji (os): 967</p>

Sposoby pomiaru i oceny rezultatów przedsięwzięcia	Monitoring rezultatów odbywać się będzie na podstawie danych od jednostek realizujących. Przykładowe źródła danych i sposób monitoringu: <ul style="list-style-type: none"> • protokoły końcowe odbioru inwestycji, • dokumentacja potwierdzająca zakończenie prac i oddanie obiektów do użytkowania (w tym zestawienia długości przebudowanych odcinków dróg sporządzone przez wykonawcę i potwierdzonych przez inspektora nadzoru), • dane ewidencji ludności prowadzonej przez Gminę Skarszewy.
Termin realizacji	2026-2035
Potencjalne źródła finansowania	Środki zewnętrzne: - Inne programy finansowane ze środków europejskich lub budżetu państwa Środki własne

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 12 (kontynuacja z poprzedniej edycji GPR)	
Nazwa przedsięwzięcia	Dostosowanie rozwiązań urbanistycznych Pl. Gen. J. Hallera do pełnienia funkcji centrotwórczych, społecznych i rekreacyjno-rozrywkowych
Opis przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest utworzenie przyjaznej przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji. Przedsięwzięcie obejmuje dostosowanie terenu placu do organizacji wydarzeń kulturalnych, scenicznych, warsztatowych oraz przygotowanie placu do czasowego wyłączenia z ruchu samochodowego i wprowadzenie rozwiązań przestrzennych, umożliwiających bezpieczne poruszanie się pieszych i rowerzystów. W ramach przedsięwzięcia planuje się m.in.: <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie konkursu architektonicznego na opracowanie koncepcji zagospodarowania skweru na Placu Gen. J. Hallera w Skarszewach, • wymianę nawierzchni, • modernizację lub rozbiórkę i budowę nowej fontanny, • montaż tzw. małej architektury i mebli miejskich, • wykonanie nasadzeń zieleni. Dodatkowo na Placu Gen. J. Hallera planuje się wyznaczenie miejsc parkingowych lub stref postojowych.
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji, Plac Gen. J. Hallera (działka nr 1 Obręb Skarszewy)
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	2 000 000,00 zł
Podmioty realizujące przedsięwzięcie	Gmina Skarszewy Inne podmioty: <ul style="list-style-type: none"> - Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna w Skarszewach - Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.

<p>Cele GPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie</p>	<p>Cel 2. Wysoka atrakcyjność obszaru rewitalizacji Kierunek 2.1 Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w celu zwiększenia odporności obszaru rewitalizacji</p>
<p>Opis działań zapewniających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz przestrzeganie zasad równościowych</p>	<p>Realizacja przedsięwzięcia będzie odbywać się z zapewnieniem pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz z poszanowaniem zasad równości szans i niedyskryminacji. W ramach przedsięwzięcia zapewniona zostanie również dostępność informacyjno-komunikacyjna, w tym stosowanie zrozumiałych form przekazu, materiałów w formie łatwej do czytania oraz możliwość komunikacji alternatywnej.</p> <p>Celem zastosowanych rozwiązań będzie stworzenie ogólnodostępnej, bezpiecznej i czytelnej przestrzeni publicznej, umożliwiającej samodzielne korzystanie z placu przez wszystkich użytkowników, niezależnie od wieku, stopnia sprawności czy sposobu poruszania się.</p> <p>W ramach realizacji przedsięwzięcia przewiduje się w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zastosowanie jednolitych, antypoślizgowych nawierzchni bez barier architektonicznych, umożliwiających swobodne poruszanie się pieszym, osobom na wózkach inwalidzkich, z wózkami dziecięcymi oraz rowerzystom, • zapewnienie odpowiednich szerokości ciągów pieszych oraz stref odpoczynku, • montaż elementów małej architektury (ławki, kosze, meble miejskie) w sposób nieutrudniający ruchu i umożliwiający korzystanie z nich osobom o ograniczonej mobilności, • zastosowanie kontrastowych elementów nawierzchni oraz czytelnych stref funkcjonalnych, ułatwiających orientację osobom z niepełnosprawnościami sensorycznymi, • zapewnienie właściwego i równomiernego oświetlenia placu, zwiększającego bezpieczeństwo użytkowników po zmroku, • dostosowanie fontanny oraz jej otoczenia w sposób bezpieczny i czytelny dla wszystkich użytkowników, w tym dzieci i osób starszych. <p>Wszystkie działania projektowe będą prowadzone z poszanowaniem zasady równości kobiet i mężczyzn, przeciwdziałaniem dyskryminacji oraz zapewnieniem równego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. Z efektów realizowanego projektu będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy wspólnoty, niezależnie od płci, rasy, pochodzenia etnicznego i narodowego, religii, wyznania, wieku czy niepełnosprawności.</p>
<p>Oczekiwane rezultaty</p>	<p>Wskaźnik produktu: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha): 0,493 Wskaźnik rezultatu: Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji (os): 967</p>
<p>Sposoby pomiaru i oceny rezultatów przedsięwzięcia</p>	<p>Monitoring rezultatów odbywać się będzie na podstawie danych od jednostek realizujących.</p> <p>Przykładowe źródła danych i sposób monitoringu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokumentacji projektowej i geodezyjnej określającej zakres zagospodarowania terenu, • protokoły końcowe odbioru inwestycji,

	<ul style="list-style-type: none"> • dokumentacja potwierdzająca zakończenie prac i oddanie obiektów do użytkowania, • dane ewidencji ludności prowadzonej przez Gminę Skarszewy.
Termin realizacji	2032-2035
Potencjalne źródła finansowania	Środki zewnętrzne: - Inne programy finansowane ze środków europejskich lub budżetu państwa Środki własne

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 13
(kontynuacja z poprzedniej edycji GPR)

Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja terenów sportowych Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Skarszewach
Opis przedsięwzięcia	<p>Celem przedsięwzięcia jest poprawa warunków zamieszkania na obszarze rewitalizacji poprzez kompleksową modernizację boiska na terenie Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Skarszewach. Obecnie, mimo zniszczonej i niebezpiecznej asfaltowej nawierzchni, boisko służy do gier zespołowych, takich jak koszykówka i piłka nożna. Po modernizacji obiekt zyska nowe funkcjonalności – będzie możliwe uprawianie takich dyscyplin jak koszykówka, siatkówka, piłka ręczna, piłka nożna, tenis, czy też gra w badminton. Dodatkowo w ramach przedsięwzięcia planowane jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonanie piłkochwyłów wraz z dwiema bramami rozwieranymi i dwiema furtkami, • montaż siłowni plenerowej składającej się z urządzeń takich jak: motyl niski (dla osób poruszających się na wózkach), orbitrek, surfer, wyciskanie siedząc, biegacz, • montaż stojaków rowerowych w formie odwróconej litery „U”, • modernizacja oświetlenia: wymiana słupów oświetleniowych na słupy aluminiowe wraz z naświetlaczami LED, • modernizacja istniejącego, niespełniającego swojej funkcji, systemu monitoringu poprzez wymianę kamer, • wykonanie odwodnienia płyty boiska do istniejącej kanalizacji deszczowej. W tym celu zaprojektowano wymianę odcinków kanalizacji deszczowej o łącznej długości ok 120 m. W związku z tym, że kanalizacja deszczowa przebiega w chodniku prowadzącym do szkoły, zaplanowano wymianę jego nawierzchni w najbliższym sąsiedztwie boiska wraz z wykonaniem schodów terenowych na płytę boiska oraz zjazdem dla osób poruszających się na wózkach, • zagospodarowanie terenu w postaci zieleni niskiej i małej architektury, • wyposażenie boiska, takie jak: bramki do piłki ręcznej wraz z siatkami, stojak do koszykówki, słupki do siatkówki, słupki do tenisa, stanowisko dla sędziego. <p>Nowoczesna, ogólnodostępna przestrzeń sportowo-rekreacyjna stworzy warunki do wspólnych aktywności uczniów, rodziców, nauczycieli, seniorów</p>

	<p>oraz innych mieszkańców. Sprzyjać to będzie budowaniu więzi sąsiedzkich i międzypokoleniowej integracji społeczności lokalnej.</p> <p>Inwestycja umożliwi regularną aktywność fizyczną w warunkach sprzyjających zdrowiu, co ma znaczenie w przeciwdziałaniu chorobom cywilizacyjnym (np. otyłości, cukrzycy, depresji). Siłownia plenerowa będzie dostępna również dla dorosłych i seniorów, zachęcając ich do ruchu na świeżym powietrzu.</p>
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji, ul. Dworcowa
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	1 000 000,00 zł
Podmioty realizujące przedsięwzięcie	<p>Gmina Skarszewy</p> <p>Inne podmioty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna w Skarszewach - Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.
Cele GPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	<p>Cel 2. Wysoka atrakcyjność obszaru rewitalizacji</p> <p>Kierunek 2.1 Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w celu zwiększenia odporności obszaru rewitalizacji</p>
Opis działań zapewniających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz przestrzeganie zasad równościowych	<p>Realizacja przedsięwzięcia będzie odbywać się z zapewnieniem pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz z poszanowaniem zasad równości szans i niedyskryminacji. W ramach przedsięwzięcia zapewniona zostanie również dostępność informacyjno-komunikacyjna, w tym stosowanie zrozumiałych form przekazu, materiałów w formie łatwej do czytania oraz możliwość komunikacji alternatywnej.</p> <p>Modernizacja boiska będzie realizowana zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego oraz wymogami dostępności dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. W ramach przedsięwzięcia przewidziano m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonanie bezprogowych i antypoślizgowych nawierzchni oraz dostosowanych zjazdów i pochylni dla osób poruszających się na wózkach; • montaż urządzeń siłowni plenerowej dostępnych dla osób z ograniczoną mobilnością (np. motyl niski dla osób na wózkach); • odpowiednie szerokości ciągów pieszych zapewniające bezpieczne poruszanie się dzieci, dorosłych i seniorów; • montaż ławek i elementów małej architektury w sposób nieutrudniający ruchu i umożliwiający korzystanie z nich osobom starszym i z niepełnosprawnościami; • dostosowanie systemu oświetlenia i monitoringu do potrzeb bezpieczeństwa wszystkich użytkowników, w tym dzieci i seniorów. <p>Wszystkie działania projektowe będą prowadzone z poszanowaniem zasady równości kobiet i mężczyzn, przeciwdziałaniem dyskryminacji oraz zapewnieniem równego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. Z efektów realizowanego projektu będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy wspólnoty, niezależnie od płci, rasy, pochodzenia etnicznego i narodowego, religii, wyznania, wieku czy niepełnosprawności.</p>

Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik produktu: Liczba wspartych obiektów infrastruktury ulokowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.): 1 Wskaźnik rezultatu: Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji (os): 967
Sposoby pomiaru i oceny rezultatów przedsięwzięcia	Monitoring rezultatów odbywać się będzie na podstawie danych od jednostek realizujących. Przykładowe źródła danych i sposób monitoringu: <ul style="list-style-type: none"> • dokumentacja projektowa i geodezyjna określająca zakres zagospodarowania terenu, • protokoły końcowe odbioru inwestycji, • dokumentacja potwierdzająca zakończenie prac i oddanie obiektów do użytkowania, • dane ewidencji ludności prowadzonej przez Gminę Skarszewy.
Termin realizacji	2026-2028
Potencjalne źródła finansowania	Środki zewnętrzne: - Inne programy finansowane ze środków europejskich lub budżetu państwa Środki własne

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 14

Nazwa przedsięwzięcia	Zagospodarowanie doliny rzeki Więcisa i parku miejskiego na cele rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i aktywności społecznej
Opis przedsięwzięcia	<p>Celem przedsięwzięcia jest stworzenie bezpiecznej, estetycznej i ogólnodostępnej przestrzeni publicznej sprzyjającej rekreacji, integracji społecznej oraz aktywizacji gospodarczej – w szczególności w zakresie drobnej gastronomii, usług rekreacyjnych i handlu lokalnego. W ramach zadania planuje się zagospodarowanie terenów położonych wzdłuż rzeki Więcisa, zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i w jego bezpośrednim sąsiedztwie, ze szczególnym uwzględnieniem ich walorów krajobrazowych, funkcji społecznych oraz potencjału dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.</p> <p>Zakres rzeczowy zadania obejmuje m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wytyczenie nowych ścieżek parkowych i placyków rekreacyjnych; • przygotowanie terenu poprzez prace ziemne, niwelację oraz usunięcie istniejącej nawierzchni (np. starych chodników); • wykonanie nowej nawierzchni pieszej i pieszo-rowerowej; • montaż barierek zabezpieczających przy brzegach rzeki; • instalację elementów małej architektury – ławek, koszy, oświetlenia parkowego i innych udogodnień dla użytkowników przestrzeni. <p>Efektom realizacji zadania będzie utworzenie atrakcyjnej przestrzeni nad rzeką, łączącej ul. Młyńską z ul. Grobla Mickiewicza i ul. Sobieskiego, która pełnić będzie zarówno funkcje komunikacyjne, jak i społeczne. Zagospodarowane tereny mają służyć mieszkańcom jako miejsce wypoczynku, spacerów i rekreacji, jednocześnie stwarzając dogodne warunki do rozwoju drobnej przedsiębiorczości – w tym sezonowych punktów gastronomicznych (np. budki z lodami,</p>

	<p>napojami), usług rekreacyjno-sportowych (np. wypożyczalnie kajaków, organizacja spływów), a także stoisk z wyrobami lokalnymi, rękodziełem czy pamiątkami.</p> <p>Realizacja zadania przyczyni się do podniesienia jakości przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji, zwiększenia atrakcyjności turystycznej Skarszew oraz integracji społecznej mieszkańców poprzez stworzenie wspólnej, funkcjonalnej przestrzeni w bezpośrednim sąsiedztwie natury.</p>
Lokalizacja przedsięwzięcia	<p>Obszar rewitalizacji</p> <p>Lokalizacja części przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji zgodna z art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji – przedsięwzięcie służy realizacji celów i kierunków programu.</p> <p>Planowane przedsięwzięcie zlokalizowane jest częściowo poza granicami obszaru rewitalizacji, w dolinie rzeki Wietcisa, która stanowi naturalny korytarz przestrzenny pomiędzy kluczowymi strefami rewitalizacji – rejonem Starego Miasta oraz rejonem Dworca PKP. Obszar ten pełni obecnie funkcję bariery funkcjonalnej, ograniczającej spójność przestrzenną i społeczną obszaru rewitalizacji.</p> <p>Zagospodarowanie doliny rzeki Wietcisa, obejmujące zarówno tereny objęte rewitalizacją, jak i znajdujące się w jej bezpośrednim sąsiedztwie, ma charakter komplementarny i warunkuje osiągnięcie trwałych efektów rewitalizacji. Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na przekształcenie zdegradowanych i niewykorzystanych terenów w bezpieczną, ogólnodostępną przestrzeń publiczną pełniącą funkcję ciągu pieszo-rowerowego oraz miejsca rekreacji i integracji społecznej.</p> <p>Utworzenie atrakcyjnej infrastruktury nad rzeką, łączącej ul. Młyńską z ul. Grobla Mickiewicza i ul. Sobieskiego, poprawi dostępność komunikacyjną obszaru rewitalizacji, zwiększy jego atrakcyjność społeczną i turystyczną oraz stworzy warunki do rozwoju drobnej przedsiębiorczości. Pomimo częściowej lokalizacji poza obszarem rewitalizacji, przedsięwzięcie bezpośrednio przyczynia się do realizacji celów GPR poprzez wzmocnienie spójności przestrzennej oraz poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p>
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	3 000 000,00 zł
Podmioty realizujące przedsięwzięcie	<ul style="list-style-type: none"> - Gmina Skarszewy - Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji - Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o.
Cele GPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	<p>Cel 2. Wysoka atrakcyjność obszaru rewitalizacji</p> <p>Kierunek 2.1 Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w celu zwiększenia odporności obszaru rewitalizacji</p>
Opis działań zapewniających dostępność dla osób ze	Realizacja przedsięwzięcia będzie odbywać się z zapewnieniem pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz z poszanowaniem zasad równości szans i niedyskryminacji. W ramach przedsięwzięcia zapewniona zosta-

<p>szczególnymi potrzebami oraz przestrzeganie zasad równościowych</p>	<p>nie również dostępność informacyjno-komunikacyjna, w tym stosowanie zrozumiałych form przekazu, materiałów w formie łatwej do czytania oraz możliwość komunikacji alternatywnej.</p> <p>Projektowane zagospodarowanie terenów nad rzeką Więtcisą będzie realizowane zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego, aby umożliwić korzystanie z przestrzeni wszystkim mieszkańcom, w tym osobom z niepełnościami, osobom starszym oraz rodzicom z dziećmi. Działania obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonanie ciągów pieszko-rowerowych o szerokości i nawierzchni dostosowanej do osób poruszających się na wózkach, z wózkami dziecięcymi oraz z ograniczeniami ruchowymi; • montaż elementów małej architektury (ławki, kosze, oświetlenie) w sposób nieutrudniający poruszania się i umożliwiający korzystanie z przestrzeni osobom z różnymi potrzebami; • odpowiednie oznakowanie i oświetlenie przestrzeni, które zwiększa bezpieczeństwo pieszych, w tym dzieci i seniorów. <p>Wszystkie działania projektowe będą prowadzone z poszanowaniem zasady równości kobiet i mężczyzn, przeciwdziałaniem dyskryminacji oraz zapewnieniem równego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. Z efektów realizowanego projektu będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy wspólnoty, niezależnie od płci, rasy, pochodzenia etnicznego i narodowego, religii, wyznania, wieku czy niepełnosprawności.</p>
<p>Oczekiwane rezultaty</p>	<p>Wskaźnik produktu: Wspierana infrastruktura rowerowa (km) – 0,5 Wskaźnik rezultatu: Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji (os): 967</p>
<p>Sposoby pomiaru i oceny rezultatów przedsięwzięcia</p>	<p>Monitoring rezultatów odbywać się będzie na podstawie danych od jednostek realizujących.</p> <p>Pomiar długości ciągów pieszko-rowerowych będzie prowadzony na podstawie dokumentacji projektowej i powykonawczej, w tym map sytuacyjno-wysokościowych i pomiarów geodezyjnych określających długość wytyczonych i wykonanych ciągów.</p> <p>Przykładowe źródła danych i sposób monitoringu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokumentacja projektowa i geodezyjna określająca zakres zagospodarowania terenu, • protokoły końcowe odbioru inwestycji, • dokumentacja potwierdzająca zakończenie prac i oddanie obiektów do użytkowania, • dane ewidencji ludności prowadzonej przez Gminę Skarszewy.
<p>Termin realizacji</p>	<p>2031-2035</p>
<p>Potencjalne źródła finansowania</p>	<p>Środki zewnętrzne: - Inne programy finansowane ze środków europejskich lub budżetu państwa Środki własne</p>

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 15

Nazwa przedsięwzięcia	Wzrost efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych
Opis przedsięwzięcia	<p>Celem przedsięwzięcia jest poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez termomodernizację. Działania obejmą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie strat ciepła przez przenikanie w zewnętrznych przegrodach (ściany, dachy, okna). • Modernizację źródła ciepła oraz systemów grzewczo-wentylacyjnych. • Modernizację instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej. • Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE), takich jak panele fotowoltaiczne i pompy ciepła. <p>W ramach przedsięwzięcia, oprócz prac bezpośrednio związanych z termomodernizacją, przewiduje się również możliwość realizacji komplementarnych robót remontowych, mających na celu poprawę ogólnego stanu technicznego budynków i ich otoczenia. Zakres ten może obejmować m.in. wymianę lub modernizację instalacji elektrycznej, prace naprawcze i wykończeniowe wewnątrz budynków, a także zagospodarowanie terenu wokół obiektów, w tym elementy małej architektury, dojścia, oświetlenie czy uporządkowanie zieleni. Działania te będą stanowiły uzupełnienie głównych robót termomodernizacyjnych, zapewniając kompleksowy charakter przedsięwzięcia oraz trwałość osiągniętych efektów energetycznych i estetycznych.</p> <p>Przedsięwzięcie będzie realizowane w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych stanowiących mienie komunalne. Przedmiotowe przedsięwzięcie wpłynie bezpośrednio na poprawę warunków mieszkaniowych oraz funkcjonalnych budynków, podnosząc standard życia mieszkańców i użytkowników. Dodatkowo, realizacja tych działań przyczyni się do poprawy estetyki obszaru rewitalizacji, co pozytywnie wpłynie na wizerunek i atrakcyjność okolicy.</p> <p>Z punktu widzenia Gminy, przedsięwzięcie ma duże znaczenie ze względu na wzrost zaangażowania mieszkańców w proces rewitalizacji. Działania te będą mobilizować społeczność lokalną do aktywnego uczestnictwa w poprawie jakości życia w swoim otoczeniu, co sprzyja budowaniu poczucia wspólnoty oraz odpowiedzialności za dobro wspólne. Realizacja przedsięwzięć termomodernizacyjnych pozwoli nie tylko na poprawę warunków mieszkaniowych, ale także na pozytywne oddziaływanie na całą społeczność, angażując ją w dbałość o środowisko i zrównoważony rozwój regionu.</p>
Lokalizacja przedsięwzięcia	<p>Obszar rewitalizacji: Dworcowa 21, Dworcowa 23, Kościelna 10 Wybickiego 1, Wybickiego 19 – poza obszarem rewitalizacji Oba budynki położone są bliskim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji, w efekcie czego wpływają na ocenę jego estetyki.</p> <p>Budynek przy ul. Wybickiego 1 położony jest bezpośrednio przy skrzyżowaniu z ul. Kościelną, która została kompleksowo zmodernizowana w poprzedniej perspektywie finansowej oraz prowadzi w kierunku Placu Gen. J.</p>

	<p>Hallera – centralnego miejsca miejscowości, przewidzianego do kompleksowej modernizacji w ramach niniejszego GPR. Lokalizacja ta powoduje, że budynek ten stanowi eksponowany element przestrzeni wejściowej do centralnej części obszaru rewitalizacji, wpływając na pierwsze wrażenie użytkowników i jakość odbioru obszaru o kluczowym znaczeniu społecznym i reprezentacyjnym. Budynek przy ul. Wybickiego 19 znajduje się przy skrzyżowaniu z ul. Szkolną, która jest objęta obszarem rewitalizacji i przeznaczona do modernizacji w ramach programu. W sąsiedztwie budynku zlokalizowane jest Centrum Usług Społecznych, realizujące działania kierowane przede wszystkim do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Tworzy to trwałe, silne powiązania funkcjonalne między budynkiem a obszarem objętym interwencją, wynikające zarówno z przepływu użytkowników, jak i z charakteru usług społecznych świadczonych w bliskim otoczeniu.</p> <p>Realizacja przedsięwzięcia przy ul. Wybickiego 1 i ul. Wybickiego 19, pomimo tego, że poza granicami obszaru rewitalizacji, pozostaje silnie i bezpośrednio powiązana z celem 2 GPR <i>WYSOKA ATRAKCYJNOŚĆ OBSZARU REWITALIZACJI</i> w wymiarze przestrzenno-funkcyjnym (poprawa estetyki przestrzeni publicznej), środowiskowym (poprawa jakości powietrza na obszarze rewitalizacji), technicznym (poprawa stanu technicznego zabudowy mieszkaniowej) i społecznym (poprawa jakości życia mieszkańców). Powiązania te mają istotne znaczenie dla osiągnięcia celów programu oraz zapewnienia wysokiej efektywności planowanych i zrealizowanych interwencji. Gmina prowadzi szereg działań w zakresie gospodarowania nieruchomościami i nie wyklucza objęcia przedsięwzięciem również innych budynków, które w przyszłości staną się jej własnością – w 100% lub częściowo. Włączenie takich obiektów będzie uzależnione od ich lokalizacji, stanu technicznego oraz powiązania funkcjonalnego z obszarem rewitalizacji.</p>
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	6 000 000,00 zł
Podmioty realizujące przedsięwzięcie	Gmina Skarszewy Inne podmioty: - Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. - Wspólnoty mieszkaniowe
Cele GPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie	Cel 2. Wysoka atrakcyjność obszaru rewitalizacji Kierunek 2.2 Poprawa stanu technicznego zabudowy obszaru rewitalizacji
Opis działań zapewniających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz przestrzeganie	Przedsięwzięcie zapewnia dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami, zostanie zrealizowany zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego i obowiązującymi wymaganiami dostępności określonymi w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. W odniesieniu do zasad równościowych – z efektów realizowanego

<p>zasad równościowych</p>	<p>przedsięwzięcia będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy wspólnoty, niezależnie od płci, rasy, pochodzenia etnicznego i narodowego, religii, wyznania, wieku czy niepełnosprawności.</p> <p>Realizacja przedsięwzięcia termomodernizacyjnego oraz działań komplementarnych będzie prowadzona z uwzględnieniem potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami oraz zasad równości szans. Wszystkie prace – w budynkach i na terenie posesji – będą projektowane i realizowane w sposób bezpieczny i dostępny dla wszystkich mieszkańców.</p> <p>Przykłady zapewnienia dostępności i równości szans:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mobilność: dostępne dojścia do budynków i klatek schodowych, podjazdy i poręcze dla osób poruszających się na wózkach lub z ograniczoną sprawnością; • Widzenie i orientacja: kontrastowe oznakowanie drzwi, schodów i przeszkód oraz czytelne tabliczki informacyjne; • Słyszenie i komunikacja: komunikaty wizualne i pisemne informujące o harmonogramie prac; • Rozumienie i przyswajanie informacji: proste i jasne instrukcje dla mieszkańców w broszurach lub ogłoszeniach; • Sensoryka: ograniczenie nadmiernego hałasu i wibracji, minimalizacja dyskomfortu osób wrażliwych sensorycznie. <p>Działania te pozwolą wszystkim mieszkańcom korzystać z efektów termomodernizacji i poprawy estetyki otoczenia, wspierając integrację społeczną, poczucie wspólnoty i odpowiedzialność za dobro wspólne.</p>
<p>Oczekiwane rezultaty</p>	<p>Wskaźnik produktu: Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.): 5</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Ilość zaoszczędzonej energii pierwotnej (%): min. 30% w stosunku do stanu pierwotnego</p>
<p>Sposoby pomiaru i oceny rezultatów przedsięwzięcia</p>	<p>Monitoring rezultatów odbywać się na podstawie danych od jednostek realizujących.</p> <p>Źródła danych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • protokoły odbioru technicznego budynków – potwierdzenie zakończenia prac termomodernizacyjnych, • dokumentacja powykonawcza i raporty wykonawcy robót – szczegółowy opis wykonanych robót, zastosowanych rozwiązań energetycznych i komplementarnych, • audyty energetyczne – pomiary zużycia energii przed i po modernizacji, analiza efektywności energetycznej, • dane z liczników energii – bieżące monitorowanie zużycia energii po zakończeniu prac. <p>Sposób monitoringu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zliczanie liczby zmodernizowanych budynków w oparciu o protokoły odbiorów (wskaźnik produktu), • porównanie zużycia energii pierwotnej przed i po modernizacji na podstawie audytów i danych liczników (wskaźnik rezultatu).

	Monitorowanie odbywać się będzie po zakończeniu robót w każdym budynku, z okresową weryfikacją oszczędności energii i zgodności wykonanych prac z zakresem przedsięwzięcia.
Termin realizacji	2026-2035
Potencjalne źródła finansowania	Środki zewnętrzne: - Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 - Inne programy finansowane ze środków europejskich lub budżetu państwa - Środki prywatne - Środki własne

PRZEDSIĘWZIĘCIE NR 16 (kontynuacja z poprzedniej edycji GPR)	
Nazwa przedsięwzięcia	Renowacja średniowiecznych murów obronnych i zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia
Opis przedsięwzięcia	<p>Celem przedsięwzięcia jest renowacja średniowiecznych murów obronnych oraz zagospodarowanie terenów wokół nich na cele rekreacyjne. Mury znajdują się w rejonie Starego Miasta, będącego najstarszą, historyczną częścią miasta. Teren wokół tych murów jest niezagospodarowany. W ramach przedsięwzięcia zaplanowano przeprowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich na całej długości murów, a także zagospodarowanie przestrzeni wokół nich. W bezpośrednim sąsiedztwie murów obronnych planowane jest utworzenie zbiornika retencyjnego, który będzie stanowił świetne miejsce rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców.</p> <p>Odrestaurowany fragment murów obronnych oraz jego otoczenie będą stanowiły przestrzeń do organizowania wydarzeń, spotkań i aktywności międzypokoleniowej, co zacieśni więzi społeczne i będzie przeciwdziałać izolacji.</p> <p>Zakres przedsięwzięcia, oprócz przeprowadzenia prac konserwatorskich i restauratorskich na całej długości murów, budowy zbiornika retencyjnego wraz z regulacją przepływu wody oraz punktem poboru wody dla jednostek Straży Pożarnej na cele ochrony p.poż., będzie obejmował także:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonanie ciągów pieszych/rowerowych wraz z elementami małej architektury, kamiennych murków oporowych oraz ławek parkowych, • wykonanie utwardzonej drogi dojazdowej dla pojazdów straży pożarnej na odcinku od istniejącej drogi publicznej do projektowanego punktu poboru wody, • instalację oświetlenia i montaż monitoringu, • zakup mobilnych ekspozycji na potrzeby wystaw czasowych, • wykonanie nasadzeń zieleni wodnej w czasie zbiornika oraz roślinności parkowej - niskiej wokół zbiornika, zgodnie z uzgodnieniem konserwatora zabytków. <p>Część planowanych prac, takich jak np. budowa drogi dojazdowej dla jednostek straży pożarnej, realizowana będzie poza obszarem rewitalizacji, jednak jest niezbędna dla zapewnienia pełnej funkcjonalności i spójności całego przedsięwzięcia. Zakłada się etapową realizację przedsięwzięcia.</p>

<p>Lokalizacja przedsięwzięcia</p>	<p>Obszar rewitalizacji. Poza obszarem rewitalizacji</p> <p>Część działań planowanych w ramach przedsięwzięcia, w tym budowa drogi dojazdowej dla jednostek straży pożarnej, będzie realizowana poza wyznaczonym obszarem rewitalizacji. Działania te są jednak niezbędne dla zapewnienia pełnej funkcjonalności i bezpieczeństwa całego projektu z następujących powodów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie dostępu ratunkowego i bezpieczeństwa przeciwpożarowego – droga dojazdowa umożliwi straży pożarnej szybki dostęp do zbiornika retencyjnego i terenów wokół murów obronnych, co jest wymogiem bezpieczeństwa publicznego. • Spójność przestrzenna przedsięwzięcia – prace poza granicami rewitalizacji zapewnią logiczne i funkcjonalne połączenie terenów rekreacyjnych z istniejącą infrastrukturą miejską. • Efektywność realizacji inwestycji – wykonanie drogi w sąsiedztwie, poza obszarem rewitalizacji, umożliwi prawidłowe zagospodarowanie całego terenu i pełne wykorzystanie nowych ciągów pieszych, rowerowych, punktów wypoczynku i zbiornika retencyjnego. • Ochrona wartości historycznych i środowiskowych – prace poza obszarem rewitalizacji minimalizują ingerencję w historyczne i cenne części Starego Miasta, ograniczając ryzyko uszkodzeń murów obronnych i terenów zabytkowych. <p>Dzięki realizacji działań poza granicami obszaru rewitalizacji przedsięwzięcie będzie kompleksowe, funkcjonalne i bezpieczne, zapewniając mieszkańcom dostęp do przestrzeni rekreacyjnej i jednocześnie spełniając wymogi ochrony przeciwpożarowej oraz konserwatorskiej.</p>
<p>Szacunkowa wartość przedsięwzięcia</p>	<p>6 000 000,00 zł</p>
<p>Podmioty realizujące przedsięwzięcie</p>	<p>Gmina Skarszewy Inne podmioty: - Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna w Skarszewach - Inni realizatorzy zadania/części zadania wyłonieni zgodnie z właściwymi przepisami</p>
<p>Cele GPR, w które wpisuje się przedsięwzięcie</p>	<p>Cel 2. Wysoka atrakcyjność obszaru rewitalizacji Kierunek 2.2 Poprawa stanu technicznego zabudowy obszaru rewitalizacji</p>
<p>Opis działań zapewniających dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz przestrzeganie</p>	<p>Realizacja przedsięwzięcia będzie odbywać się z zapewnieniem pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz z poszanowaniem zasad równości szans i niedyskryminacji. W ramach przedsięwzięcia zapewniona zostanie również dostępność informacyjno-komunikacyjna, w tym stosowanie zrozumiałych form przekazu, materiałów w formie łatwej do czytania oraz możliwość komunikacji alternatywnej.</p>

<p>zasad równościowych</p>	<p>Przestrzeń wokół odrestaurowanych murów obronnych oraz teren zbiornika rencyjnego będzie projektowana zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, aby umożliwić korzystanie z niej wszystkim mieszkańcom, w tym osobom: z niepełnosprawnościami ruchowymi, wzrokowymi, słuchowymi, osobom starszym oraz rodzinom z dziećmi. Działania obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ciągi pieszo-rowerowe o szerokości i nawierzchni dostosowanej do wózków inwalidzkich, wózków dziecięcych i rowerów, z odpowiednim spadkiem i oznakowaniem; • Ławki i miejsca wypoczynku rozmieszczone w sposób dostępny i bezpieczny dla wszystkich użytkowników; • Oświetlenie i monitoring poprawiające bezpieczeństwo osób poruszających się po zmroku. <p>Wszystkie działania projektowe będą prowadzone z poszanowaniem zasady równości kobiet i mężczyzn, przeciwdziałaniem dyskryminacji oraz zapewnieniem równego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. Z efektów realizowanego projektu będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy wspólnoty, niezależnie od płci, rasy, pochodzenia etnicznego i narodowego, religii, wyznania, wieku czy niepełnosprawności.</p>
<p>Oczekiwane rezultaty</p>	<p>Wskaźnik produktu: Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.): 1 szt. Wskaźnik rezultatu: Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji (os.): 967</p>
<p>Sposoby pomiaru i oceny rezultatów przedsięwzięcia</p>	<p>Monitoring rezultatów odbywać się będzie na podstawie danych od jednostek realizujących.</p> <p>Pomiar będzie opierał się na weryfikacji realizacji prac konserwatorskich i restauratorskich murów obronnych oraz zagospodarowania ich otoczenia zgodnie z dokumentacją projektową.</p> <p>Przykładowe źródła danych i sposób monitoringu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokumentacja projektowa i geodezyjna określająca zakres zagospodarowania terenu, • protokoły końcowe odbioru inwestycji, • dokumentacja potwierdzająca zakończenie prac i oddanie obiektów do użytkowania, • kontrole etapów prac przez inspektora nadzoru i przedstawicieli konserwatora zabytków, • dane ewidencji ludności prowadzonej przez Gminę Skarszewy
<p>Termin realizacji</p>	<p>2027-2035</p>
<p>Potencjalne źródła finansowania</p>	<p>Środki zewnętrzne: - Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 (Działanie 3.4 i 2.1 EFRR) - Inne programy finansowane ze środków europejskich lub budżetu państwa</p> <p>Środki własne</p>

Poniżej zestawiono planowane do realizacji przedsięwzięcia podstawowe w układzie celów i kierunków działań wynikających z GPR.

TABELA 35. PRZEDSIĘWZIĘCIA PODSTAWOWE

PRZEDSIĘWZIĘCIA PODSTAWOWE		
Kierunek 1.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem		Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji
1	Rozwój i zapewnienie funkcjonowania Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin w Centrum Wspierania Rodziny	
2	Wymarzona Praca – Nowe Możliwości Zawodowe i Społeczne	
3	Zajęcia opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym w Szkole Podstawowej nr 1 w Skarszewach	
4	Program animacji kulturalnej na obszarze rewitalizacji	
5	Aktywizacja społeczno-zawodowo uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy	
6	OdNowa – wspólne inicjatywy mieszkańców w obszarze rewitalizacji	
Kierunek 1.2 Poprawa dostępu do usług społecznych		
7	Rozwój środowiskowych form usług społecznych w ramach procesu deinstytucjonalizacji	
8	Program wspierania aktywności organizacji pozarządowych animujących lokalną społeczność	
9	Wzmocnienie kompetencji obywatelskich młodzieży poprzez utworzenie Klubu Młodzieżowego	
Kierunek 2.1 Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w celu zwiększenia odporności obszaru rewitalizacji		Cel 2. Wysoka atrakcyjność obszaru rewitalizacji
10	Renowacja Zamku Joannitów i zagospodarowanie Placu Zamkowego na cele kulturalno-edukacyjne	
11	Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez przebudowę ulic i odtworzenie infrastruktury wraz z zagospodarowaniem otoczenia	
12	Dostosowanie rozwiązań urbanistycznych Pl. Gen. J. Hallera do pełnienia funkcji centrotwórczych, społecznych i rekreacyjno-rozrywkowych	
13	Modernizacja terenów sportowych Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Skarszewach	
14	Zagospodarowanie doliny rzeki Wietcisa i parku miejskiego na cele rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i aktywności społecznej	
Kierunek 2.2 Poprawa stanu technicznego zabudowy obszaru rewitalizacji		
15	Wzrost efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych	
16	Renowacja średniowiecznych murów obronnych i zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia	

Źródło: opracowanie własne

6.2. Pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne

W podrozdziale zaprezentowano zbiorczą charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. b ustawy o rewitalizacji. Są to zarówno przedsięwzięcia będące kontynuacją działań podjętych w ramach I edycji GPR, jak i przedsięwzięcia będące odpowiedzią na bieżące potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji. Projekty te charakteryzuje mniejsza skala oddziaływania, a ich rolą jest wzmacnianie i uzupełnianie interwencji

złożonej przede wszystkim z przedsięwzięć podstawowych. Wdrażanie przedsięwzięć uzupełniających spowoduje więc wyższą skuteczność interwencji rewitalizacyjnej, szybsze osiągnięcie celów określonych w GPR do 2035 roku i zapewni trwałość procesu.

Przedsięwzięcia dopuszczalne, poprzez pozytywny wpływ na obszar rewitalizacji, przyczyniają się też do uzyskania kompleksowej i zintegrowanej interwencji. Poniżej przedstawiono zbiorczą charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć. Dzięki takiemu podejściu możliwe jest włączenie się szerokiego grona interesariuszy w proces rewitalizacji na każdym etapie jego wdrażania. Przedsięwzięcia te zostaną doprecyzowane na etapie przystępowania do ich wdrażania. Zgodnie z przyjętym założeniem, mogą one mieć formę konkretnych projektów, ale i działań, rozumianych jako interwencje nie powiązane z projektami, wynikających z realizowanych przez władze gminy Skarszewy polityk publicznych wobec obszaru rewitalizacji (np. z zakresu polityki społecznej, edukacyjnej, ochrony środowiska, mieszkaniowej, remontowej, gospodarczej, czynszowej, ochrony dziedzictwa kulturowego itd.). Wykaz pozostałych dopuszczalnych (uzupełniających) przedsięwzięć rewitalizacyjnych został opracowany w podziale na cele rewitalizacji i kierunki działań ujęte w GPR Gminy Skarszewy.

Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji

Kierunek 1.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób i grup zagrożonych wykluczeniem

- Aktywizacja społeczno-zawodowa bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo mieszkańców obszaru rewitalizacji,
- Wsparcie mieszkańców z najstarszych grup wiekowych poprzez funkcjonowanie Klubu Senior +,
- Wsparcie inicjatyw sąsiedzkich na obszarze rewitalizacji mających na celu integrację społeczną, poprawę relacji społecznych i wizerunku najbliższego otoczenia,
- Organizacja prac społecznie użytecznych związanych z rewitalizacją,
- Wsparcie prawne i psychologiczne mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z pomocy społecznej,
- Działania edukacyjne służące aktywnej integracji o charakterze wsparcia indywidualnego, rodzinnego, środowiskowego – na rzecz osób, rodzin i grup wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- Wsparcie osób niepełnosprawnych poprzez realizację projektów aktywizacyjnych służących integracji społecznej i zawodowej, a także poprzez likwidację barier architektonicznych,
- Edukacja zwiększająca kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji,
- Budowanie tożsamości lokalnej oraz kultywowanie lokalnych tradycji,
- Popularyzacja edukacji regionalnej,
- Doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli,

Kierunek 1.2 Poprawa dostępu do usług publicznych

- Poprawa dostępu seniorów do usług społecznych (w tym m.in. opieka nad osobami starszymi, organizacja zajęć i miejsc spotkań osób starszych, szkolenia dla opiekunów osób starszych, włączanie osób starszych w projekty międzypokoleniowe),
- Rozwój infrastruktury spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,
- Poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych, kółek zainteresowań, zajęć artystycznokulturalnych, sportowych dla dzieci i młodzieży, w szczególności zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- Programy aktywności lokalnej, w tym rozwój wolontariatu,
- Wsparcie rozwoju organizacji pozarządowych,
- Rozwój usług opiekuńczych na rzecz dzieci,

Cel 2. Wysoka atrakcyjność obszaru rewitalizacji

Kierunek 2.1 Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w celu zwiększenia odporności obszaru rewitalizacji

- Działania w otoczeniu miejsca zamieszkania mieszkańców – zagospodarowanie podwórek, urządzenie małej architektury, aranżowanie przestrzeni wspólnych,
- Organizacja miejsc spotkań i odpoczynku dla mieszkańców,
- Poprawa stanu placów, chodników i dróg dojazdowych do budynków mieszkalnych i instytucji,
- Likwidacja barier architektonicznych,
- Wspieranie rozwoju terenów zielonych (skwerów, zieleni między budynkami mieszkalnymi),
- Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury,
- Rozwój infrastruktury rowerowej i kajakowej,
- Tworzenie miejsc zabaw i rekreacji dla dzieci i młodzieży.

Kierunek 2.2 Poprawa stanu technicznego zabudowy obszaru rewitalizacji

- Proaktywna polityka czynszowa służąca zwiększeniu wykorzystania lokali i obiektów z obszaru rewitalizacji na działalność gospodarczą, kulturalną, turystyczną i społeczną,
- Prace konserwatorskie i restauratorskie przy zabytkach,
- Remonty kamienic,
- Przebudowa, rozbudowa, modernizacja podziemnej infrastruktury technicznej,
- Poprawa energooszczędności i efektywności cieplnej budynków mieszkalnych i publicznych,

- Dalsza likwidacja palenisk węglowych,
- Renowacja elementów wspólnych budynków oraz zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia,
- Przedsięwzięcia wspierające poprawę warunków zamieszkania na obszarze rewitalizacji.

7. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE ORAZ ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Podstawowym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zaplanowanych w GPR do 2035 roku, są środki publiczne pochodzące z budżetu Gminy Skarszewy, uzupełnione o środki zewnętrzne oraz środki prywatne. Wśród zewnętrznych źródeł finansowania dominują fundusze i programy UE zgodnie z zasadą dodatkowości, która oznacza, że dofinansowanie w ramach UE może stanowić jedynie dodatek do innych środków przeznaczonych na dane przedsięwzięcie przez władze państwowe, regionalne lub lokalne. Sukces procesu rewitalizacji Skarszew zależy zatem od stopnia zróżnicowania jego źródeł finansowania, co oznacza konieczność włączenia projektów zewnętrznych interesariuszy korzystających z różnorodnych funduszy i grantów.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne ujęte w GPR do 2035 roku korzystają również z finansowania po stronie sektora prywatnego, co jest zgodne z zasadą partnerstwa i partycypacji w procesie rewitalizacji, która oznacza realną współpracę między jednostkami samorządu terytorialnego a podmiotami spoza sektora finansów publicznych, np. właścicielami i zarządcami nieruchomości, przedsiębiorcami czy lokalnymi organizacjami pozarządowymi. Udział środków sektora prywatnego umożliwi uzupełnienie bilansu wykonalności programu i zmniejsza zaangażowanie środków publicznych.

W GPR założono, że podstawowym źródłem finansowania projektów będą środki pochodzące z budżetu miasta i gminy Skarszewy oraz fundusze i programy UE dostępne głównie w programie regionalnym Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 (FEP 2021-2027). Szczegółowe zestawienie przedsięwzięć skierowanych do współfinansowania FEP 2021-2027 zawiera *Załącznik nr 3 Wykaz projektów zintegrowanych w ramach Pakietu Projektów Rewitalizacyjnych*.

Źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w GPR do 2035 roku obejmują m.in.:

- fundusze i programy Unii Europejskiej, w tym:
 - Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027,
 - inne dostępne fundusze i programy UE,
- krajowe środki publiczne, udostępniane m.in. przez:
 - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
 - inne podmioty,
- środki prywatne partnerów prywatnych oraz interesariuszy zewnętrznych, którzy zgłosili swoje projekty do objęcia zapisami GPR do 2035 roku.

Łączna wartość projektów podstawowych objętych zapisami programu wynosi ponad 34 mln zł – w ramach tej kwoty zakładane do pozyskania dofinansowanie w ramach funduszy i programów UE wynosi prawie 4 mln zł. Możliwość realizacji zaplanowanych przedsięwzięć wymaga zabezpieczenia

środków publicznych w ramach budżetu Gminy Skarszewy ponad 25 mln zł oraz innych krajowych źródeł publicznych w wysokości ponad 5 mln zł, natomiast środków prywatnych w wysokości ponad 102 tys zł. Środki na realizację zaplanowanych przedsięwzięć zostaną zabezpieczone w corocznych budżetach Gminy Skarszewy oraz w Wieloletniej Prognozie Finansowej – w odniesieniu do przedsięwzięć wieloletnich, zgodnie z wymogami art. 21 ustawy o rewitalizacji.

Poniżej przedstawiono zestawienie szacunkowych ram finansowych przedsięwzięć ujętych w GPR do 2035 roku.

TABELA 36. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GPR DO 2035 ROKU I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Rodzaj przedsięwzięć	Szacunkowa wartość przedsięwzięć	w tym w podziale na źródła finansowania:			
		wkład własny ze środków prywatnych	wkład własny ze środków publicznych	finansowanie z programów krajowych	finansowanie z funduszy i programów UE
Cel 1. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA I WARUNKÓW PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI NA OBSZARZE REWITALIZACJI					
Przedsięwzięcia podstawowe	3 797 000,00	102 000,00	2 405 000,00	560 000,00	730 000,00
Cel 2. WYSOKA ATRAKCYJNOŚĆ OBSZARU REWITALIZACJI					
Przedsięwzięcia podstawowe	30 500 000,00	0,00	22 700 000,00	4 600 000,00	3 200 000,00
Razem Cel 1 i Cel 2					
Przedsięwzięcia podstawowe	34 297 000,00	102 000,00	25 105 000,00	5 160 000,00	3 930 000,00

Źródło: opracowanie własne IRMiR

8. OPIS SPOSOBU ZAPEWNIENIA UDZIAŁU INTERESARIUSZY W PROCESIE REWITALIZACJI, W TYM W RAMACH KOMITETU REWITALIZACJI

System prowadzenia rewitalizacji w Polsce nadaje wysoką rangę partycypacji społecznej w procesie tworzenia, wdrażania i oceny działań rewitalizacyjnych. Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, proces ten powinien odbywać się z aktywnym udziałem interesariuszy – w tym mieszkańców, właścicieli nieruchomości, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz innych wskazanych w art. 2 ust. 2 ww. ustawy. Ustawa o rewitalizacji nakłada bowiem wymóg przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oparty na nw. zasadach:

- „poznanie potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążenie do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- prowadzenie, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, oraz o przebiegu tego procesu;

- inicjowanie, umożliwianie i wspieranie działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- zapewnienie udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- wspieranie inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- zapewnienie w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy” (art. 5 ust. 2).

Dodatkowo, ustawa wdrożeniowa z 28 kwietnia 2022 r. (art. 36 ust. 8 pkt 4) precyzuje obowiązek zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych, organizacji obywatelskich i podmiotów działających na rzecz włączenia społecznego i równości.

W Gminie Skarszewy założenie to zostało w pełni wdrożone zarówno na etapie przygotowania pierwotnego Gminnego Programu Rewitalizacji w 2017 roku, jak i podczas kolejnych jego aktualizacji¹⁰.

8.1 Etap opracowania I edycji GPR na lata 2015 – 2025

Podczas prac nad przygotowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025 zidentyfikowano interesariuszy procesu rewitalizacji. Byli to:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji, jak i pozostali mieszkańcy gminy zainteresowani rewitalizacją;
- właściciele i zarządcy nieruchomości z obszaru rewitalizacji;
- organizacje pozarządowe i nieformalne grupy z obszaru rewitalizacji, jak i funkcjonujące w całej gminie;
- podmioty gospodarcze zlokalizowane na obszarze rewitalizacji, jak i w całej gminie;
- przedstawiciele Rady Miejskiej, Młodzieżowej Rady Gminy;
- przedstawiciele środowiska seniorów,
- przedstawiciele Urzędu Miejskiego oraz gminnych jednostek organizacyjnych takich jak:
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
 - Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Publiczna;
 - Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji;
 - Gminny Ośrodek Obsługi Szkół i Przedszkoli;
 - Publiczna Szkoła Podstawowa i Zespół Szkół Publicznych;
- przedstawiciele Gminnego Przedsiębiorstwa Komunalnego (GPK)
- przedstawiciele Gminnego Energetyki Ciepłej (GEC);
- przedstawiciele Parafii pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego;
- przedstawiciele Parafii pw. św. Michała Archanioła w Skarszewach;
- przedstawiciele Policji, Ochotniczej Straży Pożarnej.

¹⁰ Uchwała Nr XXVII /267/17 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 31 marca 2017r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025, Uchwała Nr XXXII/306/17 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 27 września 2017r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025, Uchwała Nr XXXVI/335/17 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 28 grudnia 2017r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025, Uchwała Nr XIV/125/2019 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 28 października 2019 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025.

Zastosowano różne formy partycypacji społecznej, aby interesariusze w aktywny sposób mogli włączyć się w planowanie i programowanie procesu rewitalizacji.

Na etapie predelimitacji zaproszono mieszkańców miasta i gminy Skarszewy do uczestnictwa w ankietach oraz wstępnych rozmowach o rewitalizacji. W sumie 100 osób wzięło udział w przeprowadzonym badaniu ankietowym. Etap delimitacji obejmował następujące formy włączenia interesariuszy:

- badanie ankietowe,
- formularz konsultacyjny do pobrania ze strony internetowej (www.skarszewy.pl) lub odebrania z Urzędu Miejskiego – możliwe było wysłanie formularza pocztą, przesłanie wersji elektronicznie emailiem lub złożenie w siedzibie Urzędu (w Wydziale Funduszy Europejskich, w godzinach pracy urzędu),
- spotkania robocze z pracownikami Urzędu Miejskiego, jednostkami organizacyjnymi, spółkami miejskimi oraz instytucjami publicznymi zaangażowanymi w proces wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, które odbyło się dnia 11 marca 2016 r. o godz. 12:00 w Urzędzie Miejskim w Skarszewach,
- otwartego spotkania/debaty dla ogółu mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych z terenu miasta oraz innych interesariuszy rewitalizacji, które odbyło się dnia 2 marca 2016 r. o godz. 16:00, w Urzędzie Miejskim w Skarszewach,
- zbieranie uwag ustnych w siedzibie Urzędu Miejskiego w Skarszewach.

Na etapie konsultowania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wykorzystano dwie formy partycypacji – zbierania uwag w formie elektronicznej i papierowej oraz spotkań zorganizowanych dla interesariuszy przyszłego procesu rewitalizacji. Spotkania miały charakter informacyjno-konsultacyjnych. Podczas spotkań zaprezentowano sposób wyznaczenia obszarów objętych projektem uchwały zgodnie z Raportem z delimitacji obszarów zdegradowanych wskazującym obszary kryzysowe wymagające w pierwszej kolejności objęcia procesem rewitalizacji. Ponadto uczestnicy zostali zapoznani z projektem uchwały podlegającej konsultacjom oraz podstawowymi założeniami Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. W trakcie spotkań omawiano przebieg prac nad GPR. W trakcie spotkań i debaty dla uczestników dostępne były również do wglądu: pełna wersja Raportu z delimitacji obszarów zdegradowanych, projekty uchwał wraz z załącznikami graficznymi w postaci map ewidencyjnych w skali 1:5000 z zaznaczonym obszarem zdegradowanym i obszarem rewitalizacji oraz formularze konsultacji społecznych.

W obu formach partycypacji wzięli udział interesariusze planowanego procesu rewitalizacji, w tym mieszkańcy Skarszew, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, właściciele nieruchomości, pracownicy Urzędu Miejskiego i innych jednostek gminnych. W spotkaniach i debatach wzięło udział 67 osób. Zgłaszane uwagi miały głównie charakter pytań ogólnych dotyczących procesu rewitalizacji lub sposobu wyznaczenia określonych jednostek, a także zasadności wyboru obszaru rewitalizacji. Wątpliwości wyjaśniali pracownicy Urzędu Miejskiego, głównie z Wydziału Funduszy Europejskich i Sekretarz Gminy. Uwagi o charakterze postulatów dotyczyły późniejszej godziny organizowania spotkań oraz informowania o konsultacjach nie tylko za pomocą stron internetowych i ogłoszeń wieszanych w Urzędzie Gminy, ale np. w formie plakatów i ulotek dystrybuowanych poza urzędem. Oba postulaty zostały uwzględnione, w miarę możliwości, podczas następných konsultacji.

8.1.1. Przygotowanie dokumentu GPR

Techniki partycypacji na etapie przygotowania programu zostały dobrane tak, by zapewnić aktywne włączenie różnych grup interesariuszy rewitalizacji. O tym etapie konsultacji informowano za pomocą strony internetowej gminy, strony Biuletynu Informacji Publicznej, ogłoszenia wywieszonego na tablicy w Urzędzie Miejskim. Dodatkowo prowadzono też inne działania informacyjno-promocyjne, które objęły opracowanie, wydruk i kolportaż broszur informacyjnych, ulotek i plakatów, a także emisję krótkiego spotu reklamowego na Facebooku.

Całość działań była koordynowana przez Zespół ds. rewitalizacji powołany Zarządzeniem Burmistrza Skarszew. Ten etap konsultacji odbywał się między 11 sierpnia, a 12 września 2016 r. i obejmował następujące formy włączenia interesariuszy:

- cykl spotkań/debat/warsztatów/spacerów studyjnych - spotkania otwarte z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorcami, podczas których odbyły się warsztaty, spacer studyjny oraz debaty. Powyższe spotkania odbyły się w następujących terminach:
 - spotkanie z mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi odbyło się w Urzędzie Miejskim w Skarszewach, w dniach:
 - 11 sierpnia 2016 r., o godz. 16:00,
 - 25 sierpnia 2016 r. o godz. 16.00,
 - 1 września 2016 r o godz. 16.00;
 - spotkanie z przedsiębiorcami odbyło się w Urzędzie Miejskim w Skarszewach, w dniach:
 - 12 sierpnia 2016 r., o godz. 16:00,
 - 26 sierpnia 2016 r. o godz. 16.00,
 - 2 września 2016 r. o godz. 16.00;
- w formie formularza konsultacyjnego pobranego ze strony internetowej lub odebranego z Urzędu Miejskiego – możliwe było wysłanie formularza pocztą, przesłanie wersji elektronicznie emailem lub złożenie w siedzibie Urzędu;
- w formie zbierania uwag ustnych w siedzibie Urzędu Miejskiego w Skarszewach;
- pogadanki szkolnej.

Na etapie przygotowania GPR wykorzystano kilka form partycypacji –zbierania uwag w formie elektronicznej i papierowej oraz w sumie siedmiu różnorodnych spotkań zorganizowanych dla interesariuszy przyszłego procesu rewitalizacji, w tym trzy spotkania zorganizowane z myślą o mieszkańcach, organizacjach pozarządowych i pracownikach JST, trzy z myślą o przedsiębiorcach i jedno skierowane do dzieci ze szkoły podstawowej znajdującej się na obszarze rewitalizacji.

Podczas cyklu pierwszych spotkań (jednego dla mieszkańców, NGOs i pracowników JTS, drugiego dla przedsiębiorców) zaprezentowano informacje dotyczące procesu rewitalizacji, mechanizmów wprowadzania działań rewitalizacyjnych i zasad wyznaczania obszaru rewitalizacji.

Podczas drugiego cyklu spotkania warsztatowe (dla tych samych grup interesariuszy) miały na celu wypracowanie analizy SWOT określającej słabe i mocne strony obszaru rewitalizacji, a także szanse i zagrożenia, jakie przed nim stoją. Wypracowane treści zostały uwzględnione w pogłębionej diagnozie obszaru rewitalizacji w GPR.

Podczas warsztatów uczestnicy zgłaszali także pomysły na przedsięwzięcia społeczne. W sumie zgłoszono 5 propozycji, które zostały uwzględnione w GPR. Pomysły zgłoszone przez interesariuszy i uwzględnione w programie to: *Zadanie 3* Stworzenie miejsca zabaw i rekreacji przy ul. Grobla Mickiewicza w Skarszewach, *Zadanie 9* Utworzenie terenów sportowych Publicznej Szkoły Podstawowej w Skarszewach dla mieszkańców, *Zadanie 10* Centrum Wspierania Rodziny, *Zadanie*

11 Wspólne działania rewitalizacyjne mieszkańców, *Zadanie 6* Utworzenie Klubu Senior+. Podczas warsztatów, ale także za pomocą formularza elektronicznego zgłoszono również przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym (12 propozycji), z których w programie uwzględniono je w następujących projektach: *Zadanie 4* Adaptacja średniowiecznych murów obronnych na cele edukacyjno-kulturalne, *Zadanie 5* Zagospodarowanie brzegu rzeki Więtcisa i remont ulicy Wodnej w Skarszewach, *Zadanie 6* Przebudowa i odtworzenie infrastruktury ulic wraz z zagospodarowaniem otoczenia w celu poprawy jakości życia mieszkańców, *Zadanie 7* Dostosowanie rozwiązań urbanistycznych Pl. Gen. J. Hallera (Stare Miasto) do pełnienia funkcji centrotwórczych, społecznych i rekreacyjno-rozrywkowych i *Zadanie 8* Poszerzenie zaplecza funkcjonalnego Gminnego Ośrodka Kultury poprzez modernizację i wyposażenie obiektu oraz terenów przyzamkowych. Na tym etapie przeprowadzono też otwarty nabór propozycji przedsięwzięć do programu.

W opisanych formach partycypacji wzięli udział interesariusze planowanego procesu rewitalizacji, w tym mieszkańcy Skarszew, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, właściciele nieruchomości, pracownicy Urzędu Miejskiego i innych jednostek gminnych. W spotkaniach/debatach/warsztatach/spacerach studyjnych wzięło udział łącznie ok. 60 osób, a 30 uczniów wysłuchało pogadanki na temat procesu rewitalizacji i GPR.

8.1.2 Konsultacje dokumentu GPR

Po opracowaniu projektu Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025 poddany został on również konsultacjom społecznym, które odbywały się w okresach:

- od 8 lutego do 9 marca 2017 r.,
- od 10 sierpnia do 11 września 2017 r.,
- od 6 listopada do 5 grudnia 2017 r.

Przyjęto poniższe formy konsultacji:

- w formie formularza konsultacyjnego pobranego ze strony internetowej lub odebranego z Urzędu Miejskiego – możliwe było wysłanie formularza pocztą, przesłanie wersji elektronicznie emailem lub złożenie w siedzibie Urzędu;
- w formie spotkań otwartych z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorcami:
 - dla rejonu Stare Miasto (ulice: Szkolna, Kowalska, Kościelna, Zduńska, św. Jana, Zamkowa, Pl. Gen. J. Hallera) odbyło się w Urzędzie Miejskim w Skarszewach, w dniu 15 lutego 2017 r., o godz. 17:00,
 - dla rejonu Dworzec PKP (ulice: Górna, Dworcowa, Wąska, Grobla Mickiewicza, Sobieskiego, Młyńska) odbyło się w Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II, ul. Dworcowa 24 w Skarszewach, w dniu 16 lutego 2017 r., o godz. 17:00;
 - dla mieszkańców rejonu Stare Miasto w dniu 23 sierpnia 2017 oraz 22 listopada 2017, o godz. 17:00;
 - dla mieszkańców Dworzec PKP w dniu 24 sierpnia 2017 oraz 23 listopada 2017, o godz. 17:00;
- w formie zbierania uwag ustnych w siedzibie Urzędu Miejskiego w Skarszewach.

Na etapie konsultowania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wykorzystano dwie formy partycypacji – zbierania uwag w formie elektronicznej i papierowej oraz spotkań zorganizowanych dla interesariuszy przyszłego procesu rewitalizacji. Spotkania miały charakter informacyjno-konsultacyjny. W spotkaniach tych wzięli udział mieszkańcy, organizacje pozarządowe i przedsiębiorcy. Spotkania miały na celu zaprezentowanie projektu GP, koncepcji funkcjonalno-przestrzennej obszarów rewitalizacji oraz ich zgodności dokumentami planistycznymi

gminy, a także wyników przeprowadzonej w poprzednim etapie ankiety opinii i potrzeb mieszkańców, które zostały wykorzystane w opisie pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji.

W obu formach partycypacji wzięli udział interesariusze planowanego procesu rewitalizacji, w tym mieszkańcy Skarszew, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, właściciele nieruchomości, pracownicy Urzędu Miejskiego i innych jednostek gminnych. Zgłoszone na formularzach konsultacyjnych uwagi dotyczyły m.in.:

- błędów gramatycznych, interpunkcyjnych, stylistycznych zdiagnozowanych w projekcie GPR,
- zamieszczenia w GPR działań prowadzonych przez Stowarzyszenie Miłośników Obozina i Kociewia, polegających na prowadzeniu Centrum Integracji Społecznej i wpisanie prowadzonego projektu „Skarszewski CIS na BIS” - w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców miasta i gminy Skarszewy (projekt został wpisany pod numerem 12P na listę projektów podstawowych),
- konieczności objęcia działaniami rewitalizacyjnymi targowiska miejskiego,
- konieczności przeprowadzenia remontu nawierzchni i chodników, kanalizacji na ul. Górnej.

Zgłaszane podczas spotkań uwagi miały charakter pytań ogólnych na temat wizualizacji koncepcji funkcjonalno-przestrzennych lub szczegółowych dotyczących planowanych przedsięwzięć (np. rodzaju materiałów, wyglądu poszczególnych obiektów), zakresu prac, kwestii własności, a także możliwości dofinansowania remontów budynków należących do wspólnot mieszkaniowych. Wątpliwości wyjaśniali pracownicy Urzędu Miejskiego, głównie z Wydziału Funduszy Europejskich i Sekretarz Gminy. Uwag o charakterze postulatów nie zgłoszono. Nie zgłoszono też zastrzeżeń do projektu dokumentu.

W sumie na trzech etapach konsultacji zorganizowanych przy okazji wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a także przygotowania GPR i konsultacji przygotowanego dokumentu zapewniono różne formy partycypacji społecznej. Należały do nich: możliwość składania uwag w formie elektronicznej i fizycznej, przeprowadzenie ankiety wśród mieszkańców na temat ich opinii i potrzeb związanym z obszarem rewitalizacji oraz 14 spotkań w formie debat, spacerów studyjnych i warsztatów, w tym jednej pogadanki szkolnej. W wymienionych formach partycypacji wzięło udział łącznie ok. 251 interesariuszy procesu partycypacji.

Zestawienie form konsultacji społecznych w procesie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025 obrazuje poniższa tabela.

TABELA 37. ZESTAWIENIE FORM KONSULTACJI SPOŁECZNYCH W PROCESIE OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI NA LATA 2015-2025

Etap programowania	Wyznaczenie obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji	Przygotowanie gminnego programu rewitalizacji	Konsultacje GPR		
		Konsultacje społeczne nr 1	Konsultacje społeczne nr 2	Konsultacje społeczne nr 3	Konsultacje społeczne nr 4
Okres konsultacji	2 marca - 1 kwietnia 2016	11 sierpnia - 12 września 2016	8 lutego - 9 marca 2017	10 sierpnia - 11 września 2017	6 listopada - 5 grudnia 2017
Sposób podania informacji do wiadomości publicznej	BIP strona internetowa UM tablica ogłoszeń prasa (Gazeta Kociewska 24.02.2016; Nowe Skarszewy marzec 2016)	BIP strona internetowa UM tablica ogłoszeń prasa (Gazeta Kociewska 03.08.2016)	BIP strona internetowa UM tablica ogłoszeń prasa (Gazeta Kociewska 01.02.2017)	BIP strona internetowa UM tablica ogłoszeń	BIP strona internetowa UM tablica ogłoszeń
Film zapraszający na konsultacje	TAK				
Spotkania informacyjne	2 marca 2016 (spotkanie, w którym uczestniczyli mieszkańcy miasta i gminy Skarszewy, Radni Rady Gminy, przedstawiciele Gminnych Jednostek Organizacyjnych) – 20 os.	11 sierpnia 2016 (spotkanie w którym uczestniczyli mieszkańcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych)	15 lutego 2017 (spotkanie, w którym uczestniczyli mieszkańcy rejonu Stare Miasto tym przedstawiciele Wspólnot Mieszkaniowych) – 10 os.	23 sierpnia 2017 (11 osób) spotkanie, w którym uczestniczyli mieszkańcy rejonu Stare Miasto	22 listopada 2017 (11 osób) spotkanie, w którym uczestniczyli mieszkańcy rejonu Stare Miasto
	11 marca 2016 (47 osób) uczestniczyli: mieszkańcy, Radni, Sołtysi, przedstawiciele gminnych jednostek organizacyjnych)	12 sierpnia 2016 (spotkanie w którym uczestniczyli przedsiębiorcy)	16 lutego 2017 (spotkanie, w którym uczestniczyli mieszkańcy rejonu Dworzec PKP, w tym przedstawiciele Wspólnot Mieszkaniowych) – 12 os.	24 sierpnia 2017 (13 osób) spotkanie, w którym uczestniczyli mieszkańcy rejonu Dworzec PKP	23 listopada 2017 (37 osób) spotkanie, w którym uczestniczyli mieszkańcy rejonu Dworzec PKP
		25 sierpnia 2016 (warsztaty w którym uczestniczyli mieszkańcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych)			
		26 sierpnia 2016 (warsztaty w którym uczestniczyli przedsiębiorcy)			
		1 września 2016 (spotkanie w którym uczestniczyli mieszkańcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych)			
2 września 2016 (spotkanie w którym uczestniczyli przedsiębiorcy)					
Łączna ilość osób	67 os.	90 os.	22 os.	24 os.	48 os.
Formularze konsultacyjne	x	x	5 formularzy	1 formularz	Nie wpłynął żaden formularz konsultacyjny

Badanie ankietowe	Badanie przeprowadzone wśród wszystkich mieszkańców Skarszew (100 ankiet)	x	x	x	x
Dokument podsumowujący etap konsultacji	Raport nr 1			Raport nr 2	Raport nr 3

Źródło: opracowanie własne

8.1.3 Etap wdrażania i monitorowania GPR na lata 2015-2025

Poza włączeniem interesariuszy w programowanie rewitalizacji, niezwykle ważne było ich zaangażowanie w proces wdrażania i monitorowania programu. Zastosowano następujące formy włączenia mieszkańców i innych osób oraz organizacji zainteresowanych procesem rewitalizacji:

1. Opiniowanie i uzgadnianie z Komitetem Rewitalizacji wniosków z oceny stopnia realizacji i monitorowania GPR, a także kierunków dalszych działań związanych z prowadzeniem procesu rewitalizacji,
2. Wspólna realizacja z partnerami społeczno-gospodarczymi zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zarówno na zasadzie partnerstwa (wspólnoty mieszkaniowe, organizacje pozarządowe), jaki i poprzez działania na rzecz integracji mieszkańców;
3. Realizacja budżetu obywatelskiego, dzięki któremu mieszkańcy bezpośrednio decydują, na co zamierzają przeznaczyć wyodrębnioną część budżetu gminy.
4. Bieżące informowanie o podejmowanych działaniach, np. na stronie internetowej gminy w zakładce Rewitalizacja (<https://bip.umskarszewy.nv.pl/m,1079,rewitalizacja.html>) i jednostek gminnych związanych z działaniami rewitalizacyjnymi, gdzie są umieszczane raporty z monitorowania GPR i inne dokumenty sprawozdawcze;
5. Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych na temat rewitalizacji (m.in. informacje w prasie, ogłoszenia Burmistrza Skarszew, sprawozdania na sesjach Rady Miejskiej z realizacji GPR);
6. Organizowanie otwartych spotkań konsultacyjnych dotyczących wdrażania programu oraz zachęcenie do aktywności - współdecydowania i przedstawiania ewentualnych nowych rozwiązań czy propozycji – stworzenie bazy pomysłów i propozycji;
7. Umożliwienie interesariuszom zgłaszanie opinii dotyczących sposobu wdrażania GPR – przez cały okres wdrażania GPR za pośrednictwem adresu poczty elektronicznej rewitalizacja@skarszewy.pl, jak również podczas otwartych spotkań konsultacyjnych oraz w ramach bieżących posiedzeń Komitetu Rewitalizacji;
8. Prace Zespołu ds. Rewitalizacji oraz Komitetu Rewitalizacji stanowiących forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących prowadzenia i oceny rewitalizacji.

We wdrażaniu i ocenie programu aktywnie uczestniczy Komitet Rewitalizacji, będący najwyższą formą włączenia społecznego w proces rewitalizacji.

Członkowie obecnie działającego Komitetu Rewitalizacji zostali powołani 22 listopada 2024 roku. W skład Komitetu wchodzi 9 osób, w tym mieszkańcy obszaru rewitalizacji, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, przedstawiciele wspólnot mieszkaniowych, Rady Miejskiej oraz urzędnicy Gminy Skarszewy.

Rolą Komitetu jest przede wszystkim angażowanie kluczowych przedstawicieli lokalnej społeczności w ważnych sprawach związanych z procesem, zgodnie z wymogami art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji. Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji powołany komitet stanowi miejsce współpracy i dialogu przedstawicieli gminy z interesariuszami procesu rewitalizacji. Komitet pełni rolę opiniodawczo-doradczą Burmistrza Skarszew.

Opracowywane Raporty z oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025 poddawane były opiniowaniu Komitetu Rewitalizacji i przyjmowane uchwałami Rady Miejskiej. Dzięki temu informacja o efektach procesu rewitalizacji i jej dalszych wyzwaniach była przedmiotem dyskusji publicznej wśród mieszkańców Skarszew.

Raport z Oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025 został pozytywnie zaopiniowany przez Komitet Rewitalizacji na posiedzeniu w dniu 2 czerwca 2023 r. Komitet Rewitalizacji zarekomendował Burmistrzowi Skarszew:

- 1) wystąpienie z wnioskiem do Rady Miejskiej o zmianę GPR - zgodnie z art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji,
- 2) opracowanie projektu zaktualizowanego GPR,
- 3) wystąpienie z wnioskiem do Rady Miejskiej o przyjęcie zmienionego GPR.

W efekcie tak rozpoczętego procesu aktualizacji GPR uruchomiono ponownie otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych¹¹, który umożliwił włączenie nowych interesariuszy do procesu rewitalizacji Skarszew.

8.2 Etap aktualizacji GPR do 2035 roku

W ramach prac nad bieżącą aktualizacją Gminnego Programu Rewitalizacji do 2035 roku podjęto kontakt z przedstawicielami lokalnej społeczności, którzy zgłosili swój akces do I edycji programu, w celu potwierdzenia ich dalszej obecności w procesie rewitalizacji po 2025 roku.

Dla nowych interesariuszy oraz nowych pomysłów na działania rewitalizacji uruchomiono otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Regulamin naboru określał, że zgłaszane przedsięwzięcia muszą być:

- spójne z celami procesu rewitalizacji,
- realizowane na obszarze rewitalizacji,
- wykonalne technicznie i organizacyjnie,
- dostosowane do potrzeb osób o szczególnych potrzebach w zakresie dostępności.

W efekcie naboru i współpracy z dotychczasowymi partnerami procesu powstały koncepcje 16 przedsięwzięć, które zostały umieszczone na liście przedsięwzięć podstawowych GPR. Są one zarówno kontynuacją wcześniejszych zadań, jak i nowymi projektami, odpowiadającymi na aktualne potrzeby lokalnej społeczności z obszaru rewitalizacji Skarszew.

¹¹ Zarządzenie Nr 56/WFE/2025 Burmistrza Skarszew z dnia 14 marca 2025 r. w sprawie ogłoszenia naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych w procesie aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025

W procesie aktualizacji GPR odbyło się także kilka wspólnych spotkań roboczych instytucji i podmiotów zaangażowanych w proces aktualizacji programu, w tym w ramach posiedzeń Zespołu ds. Rewitalizacji.

Interesariusze rewitalizacji zgłosili szereg propozycji, pomysłów i uwag do GPR, które znalazły odzwierciedlenie w przedmiotowym dokumencie: wspólne działania rewitalizacyjne mieszkańców obszaru, poprawa kapitału społecznego, w tym działania na rzecz dzieci, młodzieży oraz seniorów, aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprawa jakości zabudowy oraz przestrzeni publicznej obszaru rewitalizacji, wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego poprzez renowację obiektów zabytkowych i wykorzystanie ich na cele społeczne.

W obu etapach – tworzenia i aktualizacji programu – kluczowym założeniem było budowanie spójności planowanych działań z realnymi potrzebami mieszkańców i partnerów lokalnych. Gmina zapewniła: jawność i przejrzystość działań, możliwość zgłaszania uwag i inicjatyw przez mieszkańców, działania informacyjno-edukacyjne o celu i zakresie rewitalizacji, promocję współpracy międzysektorowej. Działania te pozwoliły na doprecyzowanie celów programu oraz ustalenie rezultatów planowanych przedsięwzięć.

8.2.1. Opis włączenia partnerów społeczno-gospodarczych zgodnie z art. 36 ustawy wdrożeniowej

Kwestie zaangażowania podmiotów społeczno-gospodarczych w proces rewitalizacji w Gminie Skarszewy regulują również zapisy ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, co zostało uwzględnione na etapie aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji do 2035 roku.

Wymogi ustawy o rewitalizacji oraz regulacje zawarte w art. 36 ustawy wdrożeniowej są ze sobą zbieżne, choć różnią się w zakresie szczegółowego określenia katalogu interesariuszy. W ustawie o rewitalizacji (art. 2 ust. 2) wskazano m.in. mieszkańców, właścicieli nieruchomości, wspólnoty mieszkaniowe, podmioty społeczne i gospodarcze. Natomiast ustawa wdrożeniowa (art. 36 ust. 8 pkt 4) akcentuje udział partnerów społeczno-gospodarczych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz instytucji promujących włączenie społeczne, prawa podstawowe, prawa osób z niepełnosprawnościami, równość płci i niedyskryminację.

Wszystkie powyższe grupy interesariuszy zostały objęte działaniami partycypacyjnymi w trakcie tworzenia oraz aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji do 2035 roku. Proces ten obejmował:

- organizację konsultacji społecznych,
- pracę Komitetu Rewitalizacji,
- działania informacyjne i integracyjne prowadzone w procesie aktualizacji GPR.

Także wdrażanie programu zaplanowano przy czynnym, partnerskim udziale i zaangażowaniu wszystkich środowisk lokalnych, mieszkańców obszaru rewitalizacji, przedstawicieli organizacji społecznych, sektora gospodarczego i instytucji publicznych, realizujących zadania własne na obszarze rewitalizacji.

Funkcję koordynacyjną działań włączających społeczność w proces rewitalizacji pełni Zespół ds. Rewitalizacji. Do jego obowiązków należy w szczególności:

- a) koordynacja realizacji GPR,
- b) gromadzenie, dostarczanie i analizowanie danych niezbędnych do wdrażania i monitorowania GPR,
- c) identyfikowanie problemów i wskazywanie możliwości eliminowania przeszkód w realizacji projektów rewitalizacyjnych,
- d) koordynowanie wprowadzania zmian do GPR,
- e) podejmowanie działań w zakresie informacji i promocji GPR,
- f) współpraca ze wszystkimi grupami interesariuszy obszaru rewitalizacji,
- g) budowa lokalnych partnerstw w celu wzmocnienia procesu rewitalizacji i zapewnienia komplementarności pomiędzy poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi,
- h) opiniowanie wniosków przedkładanych przez interesariuszy dotyczących zadań realizowanych w ramach obszaru rewitalizacji obszaru rewitalizacji,
- i) koordynowanie procesu aktywizacji lokalnej społeczności obszaru rewitalizacji poprzez wspieranie rozwoju działalności organizacji pozarządowych oraz aktywności mieszkańców, tworzenie warunków do aktywizacji społecznej mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji.

Partnerami rewitalizacji, którzy będą pełnili istotną rolę w procesie wdrażania GPR, są podmioty realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne na rzecz lokalnej społeczności.

Interesariusze reprezentujący partnerów społeczno-gospodarczych, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, działające na rzecz ochrony środowiska oraz włączenia społecznego zostali zaproszeni do prac nad programem rewitalizacji. Do partnerów tych kierowane były zaproszenia w ramach naboru przedsięwzięć, obwieszczenie i ogłoszenia z zaproszeniami do udziału w spotkaniach konsultacyjnych, zaproszenia do zgłaszania kandydatur do Komitetu Rewitalizacji. Podmioty te brały udział w opiniowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji do 2035 roku, jak również w jego konsultacjach. Partnerzy ci brali udział również w procesie partycypacji na etapie przygotowania GPR.

Opisany sposób włączenia wyżej wymienionych partnerów w proces rewitalizacji w Skarszewach spełnia wymogi ustawy wdrożeniowej sprawiając, że niniejszy GPR można uznać za Inny Instrument Terytorialny zgodnie z regulacjami ustawy wdrożeniowej i Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027.

9. OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI DO 2035 ROKU

Zaplanowane kierunki działań oraz działania przewidziane do realizacji w ramach programu wpisują się w cele określone w Strategii Rozwoju Gminy Skarszewy do 2030 roku. GPR ma więc potencjał do realizacji polityki rozwojowej zdefiniowanej w Strategii, co wpływa na jego ściśle powiązanie z systemem zarządzania rozwojem gminy.

Skuteczność procesu rewitalizacji będzie większa, jeśli zostaną włączeni do niego różni interesariusze, dlatego też ważne jest określenie odpowiedniego systemu zarządzania programem. Jednocześnie należy nadmienić, iż zadaniem samorządu gminnego jest koordynowanie całego procesu rewitalizacji, ale nie oznacza to realizowania wszystkich działań samodzielnie. Niezbędność włączania różnych podmiotów i organizacji wynika z faktu, że program opiera się na zasadzie partnerstwa, obejmującej współpracę między instytucjami publicznymi, partnerami gospodarczymi i społecznymi oraz podmiotami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie w trakcie całego cyklu programowania i wdrażania dokumentu.

Jednocześnie z art. 5 ust. 2 pkt 5 ustawy o rewitalizacji wynika, iż:

„Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji (...) polegają w szczególności na:
5) wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji.”

Tym samym na etapie zarządzania procesem rewitalizacji (realizacji gminnego programu rewitalizacji) należy zabezpieczyć aktywny udział interesariuszy.

Głównymi interesariuszami GPR zgodnie z ustawą o rewitalizacji są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
- właściciele i użytkownicy wieczności nieruchomości,
- podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na tym obszarze działalność gospodarczą czy społeczną.

Tzw. ustawa wdrożeniowa wskazuje dodatkowo na potrzebę opisanie procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem GPR, który dzięki tak przeprowadzonemu procesowi uspołecznienia planowania rewitalizacji i realizacji jej celów, otrzyma status Innego Instrumentu Terytorialnego¹².

Wskazane powyżej grupy interesariuszy zostały uwzględnione w systemie zarządzania procesem.

Zarządzanie programem odbywać się będzie w strukturach organizacyjnych Urzędu Miejskiego w ramach bieżących obowiązków pracowników oraz jednostek organizacyjnych gminy. Wszelkie spotkania koordynacyjne osób zaangażowanych w realizację procesu rewitalizacji odbywają się w siedzibie Urzędu Miejskiego w ramach jego godzin pracy. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym¹³, do zakresu Wydziału Funduszy Europejskich należy współpraca z Komitetem Rewitalizacji oraz Zespołem ds. Rewitalizacji w zakresie wdrażania GPR. Żadna z osób realizujących przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie pobiera z tego tyt. dodatkowego wynagrodzenia.

¹² art. 36 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027.

¹³ Więcisa.

Odpowiedzialność i nadzór nad prawidłową realizacją programu spoczywa na Burmistrzu Gminy Skarszewy, który podejmuje kluczowe decyzje na poziomie zarządzania strategicznego programem. W procesie zarządzania GPR uczestniczy również Zespół ds. Rewitalizacji, powołany Zarządzeniem nr 58/WFE/2025 Burmistrza Skarszew z dnia 18 marca 2025 r. w sprawie zmiany Zarządzenia nr 117/WFE/2019 Burmistrza Skarszew z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie powołania Zespołu ds. Rewitalizacji.

Liderem Zespołu ds. Rewitalizacji jest Przewodniczący, odpowiedzialny za koordynację wszystkich zamierzeń rewitalizacyjnych, kontrolowanie osiągnięcia założonych celów, monitorowanie osiąganych efektów i ich raportowanie oraz weryfikowanie i aktualizowanie w razie potrzeb harmonogramu wdrażania programu. Rolę Przewodniczącego Zespołu pełni Zastępca Burmistrza, który podlega bezpośrednio Burmistrzowi.

Zespół ds. Rewitalizacji tworzą wykwalifikowani, merytoryczni pracownicy Urzędu Miejskiego i jednostek organizacyjnych gminy.

TABELA 38. SKŁAD OSOBOWY ZESPOŁU DS. REWITALIZACJI

Stanowisko	Funkcja w Zespole
Zastępca Burmistrza Skarszew	Przewodniczący Zespołu, Członek Zespołu ds. zamówień publicznych
Naczelnik Wydziału Inwestycyjnego	Zastępca Przewodniczącego, Członek Zespołu ds. infrastruktury, ochrony środowiska
Naczelnik Wydziału Planowania Przestrzennego i Nieruchomości	Członek Zespołu ds. planowania przestrzennego
Dyrektor Centrum Usług Społecznych w Skarszewach	Członek Zespołu ds. pomocy społecznej
Komendant Gminnej Ochrony Przeciwpożarowej	Członek Zespołu ds. porządku i bezpieczeństwa, zarządzania kryzysowego, p. poż i obrony cywilnej
Dyrektor Gminnego Ośrodka Zdrowia w Skarszewach	Członek Zespołu ds. zdrowia
Prezes Gminnego Przedsiębiorstwa Komunalnego w Skarszewach Prezes Gminnych Wodociągów i Kanalizacji w Skarszewach	Członek Zespołu ds. mienia komunalnego i mieszkaniowego oraz wodociągów i kanalizacji
Prezes Gminnej Energetyki Ciepłej w Skarszewach	Członek Zespołu ds. energetyki ciepłej
Dyrektor Gminnego Ośrodka Obsługi Szkół i Przedszkoli w Skarszewach	Członek Zespołu ds. szkolnictwa
Dyrektor Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji	Członek Zespołu ds. sportu i rekreacji
Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki Publicznej w Skarszewach	Członek Zespołu ds. kultury
Przewodniczący Rady Miejskiej w Skarszewach	Członek Zespołu ds. partycypacji społecznej

Źródło: Opracowanie własne

W pracach Zespołu mogą brać udział eksperci, przedstawiciele podmiotów uczestniczących w rewitalizacji i inne osoby zaproszone przez Przewodniczącego Zespołu. Osoby tworzące Zespół ds. Rewitalizacji oraz bezpośrednio z nim współpracujący specjaliści posiadają doświadczenie w przygotowaniu i realizacji działań projektowych finansowanych ze źródeł własnych, jak i zewnętrznych oraz partycypacji społecznej.

Głównym zadaniem Zespołu ds. Rewitalizacji jest zarządzanie na poziomie operacyjnym procesem rewitalizacji - na etapie realizacji GPR, w tym:

- gromadzenie, analizowanie danych niezbędnych do wdrażania i monitorowania GPR,
- identyfikowanie problemów i wskazywanie środków zaradczych w przypadku wystąpienia trudności w realizacji przedsięwzięć,
- koordynowanie wprowadzania zmian w GPR,
- realizacja działań informacyjnych i promocyjnych o GPR,
- współpraca z interesariuszami obszaru rewitalizacji,
- budowa lokalnych partnerstw wzmacniających proces rewitalizacji,
- opiniowanie wniosków dotyczących zadań realizowanych na obszarze rewitalizacji,
- koordynowanie procesu aktywizacji lokalnej społeczności obszaru rewitalizacji.

Do najważniejszych zadań, jakie stoją przed członkami Zespołu, należą:

- monitorowanie realizacji GPR,
- opiniowanie bieżących działań zachodzących w ramach procesu rewitalizacji i zmian kluczowych przedsięwzięć,
- inicjowanie aktualizacji GPR,
- rekomendowanie zmian w dokumentach strategicznych Gminy.

Pracami Zespołu kieruje Przewodniczący Zespołu ds. Rewitalizacji, który dokonuje podziału zadań między członków i zwołuje posiedzenia Zespołu. Przyjęto zasadę, że Zespół w miarę potrzeby spotyka się w wyznaczonych przez Przewodniczącego lub jego Zastępcę grupach problemowych, natomiast w pełnym składzie spotyka się nie rzadziej jak raz na pół roku. Zespół podejmuje decyzje w drodze konsensusu, a w przypadku jego braku przez głosowanie zwykłe – przy równej liczbie głosów głos decydujący ma Przewodniczący Zespołu. W działalność Zespołu ds. Rewitalizacji wpisana jest realizacja zasady partnerstwa w rewitalizacji – członkowie odpowiadający za realizację różnych polityk publicznych w gminie współpracują ze sobą i integrują własne działania.

W procesie zarządzania GPR biorą udział w Skarszewach również podmioty będące pomysłodawcami i realizatorami przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Są to:

- organizacje pozarządowe,
- grupy nieformalne,
- przedsiębiorcy,
- wspólnoty mieszkaniowe.

Włączenie się interesariuszy w proces zarządzania umożliwia powołany przez Burmistrza Skarszew Komitet Rewitalizacji. W celu zapewnienia jak największego udziału społeczeństwa we wdrażaniu GPR Rada Miejska uchwałą nr XXXVII/303/2021 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 29 listopada 2021 roku zmieniająca uchwałę w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji doprecyzowano zasady wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, a Burmistrz Skarszew Zarządzeniem nr 276/WFE/2024 Burmistrza Skarszew z dnia 22 listopada 2024 r. w sprawie zmiany składu Komitetu Rewitalizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025 powołał Komitet Rewitalizacji, w skład którego weszli reprezentanci mieszkańców obszaru rewitalizacji, organizacji pozarządowych działających na terenie rewitalizacji, Wspólnot Mieszkaniowych, lokalnych przedsiębiorców, Rady Miejskiej w Skarszewach oraz Burmistrza Skarszew.

Główne zadania Komitetu Rewitalizacji skupiają się na następujących zagadnieniach:

- współpraca opiniotwórczo-doradcza przy realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- przekazywanie opinii nt. dokumentów związanych z prowadzonym procesem rewitalizacji, sprawozdań okresowych,
- ocena stopnia realizacji i aktualności programu,
- ocena propozycji nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- angażowanie się oraz zachęcanie osób ze swojego otoczenia do włączenia się w działania rewitalizacyjne.

Posiedzenia Komitetu odbywają się nie rzadziej, niż raz na pół roku.

Art. 15 ust 1. pkt 8 ustawy o rewitalizacji zakłada, że w programie należy przedstawić koszty zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji. Poniżej oszacowano koszty zarządcze, przy następujących założeniach:

- nie przewiduje się dodatkowego wynagradzania osób biorących udział w procesie zarządzania GPR, pracownicy Wydziału Funduszy Europejskich oraz członkowie Zespołu ds. Rewitalizacji zadania związane z obsługą programu realizują w ramach obowiązków służbowych,
- praca w Komitecie Rewitalizacji pełniona jest społecznie, bez wynagrodzenia,
- w ostatnim roku realizacji GPR do 2035 roku zaplanowano podsumowanie efektów procesu i/lub rozpoczęcie prac nad przygotowaniem GPR na kolejne lata.

TABELA 39. KOSZTY ZARZĄDZANIA GMINNYM PROGRAMEM REWITALIZACJI DO 2035 ROKU .

L.p.	Działania	Ilość	Jednostka	Stawka [zł]	Wartość [zł]
1	Aktualizacja GPR (po 2035 r.)	1 szt.	PLN	50 000,00	50 000,00
2	Koszty organizacji spotkań konsultacyjnych	1 kpl	PLN	10 000,00	10 000,00
Razem:					60 000,00

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono zakresy odpowiedzialności poszczególnych podmiotów i jednostek realizujących czynności z zakresu zarządzania procesem rewitalizacji Skarszew.

TABELA 40. MATRYCA ZADAŃ W SYSTEMIE ZARZĄDZANIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DO 2035 ROKU

Funkcja/Etap	1. Planowanie i wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych	2. Monitorowanie i ocena rezultatów GPR	3. Upowszechnianie rezultatów i efektów działań podejmowanych w ramach wdrażania GPR
Przewodniczący Zespołu - ds. Rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> Koordinowanie współpracy w przypadku realizacji projektów przez różne podmioty Identyfikowanie i nawiązywanie współpracy z podmiotami społeczno-gospodarczymi w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> Koordinowanie realizowanych projektów pod kątem jakości wykonania, zakładanych terminów i optymalizacji kosztów Nadzorowanie procesu monitorowania i oceny rezultatów gminnego programu rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> Udział w akcjach promocyjno-informacyjnych dot. rezultatów prowadzonego procesu rewitalizacji Akceptowanie sprawozdań z realizacji gminnego programu rewitalizacji Przyjmowanie i analizowanie opinii zgłaszanych przez Komitet Rewitalizacji
Członkowie Zespołu ds. Rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie wniosków o dofinansowanie wraz z załącznikami - w przypadku projektów gdzie Wnioskodawcą jest Gmina Skarszewy Pomoc partnerom społeczno-gospodarczym w przygotowaniu aplikacji jeżeli zajdzie konieczność dofinansowania zadania ze środków zewnętrznych Doradztwo prawno-finansowe w zakresie realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych Obsługa procesu zamówień publicznych w ramach wdrażanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych Współpraca z Wydziałami Urzędu oraz jednostkami organizacyjnymi podczas realizacji przedsięwzięć Ogłaszanie naborów na zgłaszanie dodatkowych projektów rewitalizacyjnych Stworzenie bazy projektów zgłaszanych przez podmioty społeczno-gospodarcze i mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie monitoringu wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru Prowadzenie monitoringu realizacji gminnego programu rewitalizacji (gromadzenie i weryfikacja danych, przeprowadzenie badań opinii) Okresowe przygotowywanie sprawozdań z realizacji GPR i udostępnianie ich opinii publicznej 	<ul style="list-style-type: none"> Realizacja działań informacyjno-promocyjnych związanych z prowadzonym procesem rewitalizacji Prowadzenie aktywnych działań partycypacyjnych Prowadzenie strony internetowej/zakładki poświęconej rewitalizacji w Skarszewach
Realizatorzy projektów	<ul style="list-style-type: none"> Określenie warunków brzegowych realizowanego przedsięwzięcia Pomoc przy opracowaniu wniosków o dofinansowanie Realizacja projektu, finansowanie i rozliczanie 	<ul style="list-style-type: none"> Monitorowanie wskaźników produktu i rezultatu danego projektu Terminowe przekazywanie niezbędnych informacji do Przewodniczącego Zespołu ds. Rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> Zapewnienie dostępu do informacji stronie społecznej odnośnie realizowanego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego Przygotowywanie niezbędnych informacji dotyczących przedsięwzięcia do umieszczenia na stronie prowadzonej przez Zespół ds. Rewitalizacji

<p style="text-align: center;">Komitet Rewitalizacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca opiniotwórczo-doradcza przy realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Przekazywanie opinii nt. dokumentów związanych z prowadzonym procesem rewitalizacji, sprawozdań okresowych • Ocena stopnia realizacji i aktualności programu • Ocena propozycji nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Angażowanie się oraz zachęcanie osób ze swojego otoczenia do włączenia się w działania rewitalizacyjne
---	---	--	--

Źródło: opracowanie własne

Okres obowiązywania bieżącej edycji programu wyznaczono na 10 lat – do końca 2035 r. Poniższy harmonogram realizacji wskazuje najważniejsze kamienie milowe i czynności do podjęcia w horyzoncie obowiązywania programu.

WYKRES 6. RAMOWY HARMONOGRAM DZIAŁAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Uchwała Rady Miejskiej ws. wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	■																			
Uchwała Rady Miejskiej ws. przystąpienia do sporządzenia gminnego programu rewitalizacji	■																			
Uchwała Rady Miejskiej ws. przyjęcia gminnego programu rewitalizacji		■		■							■									
Uchwała Rady Miejskiej ws. przystąpienia do zmiany GPR				■				■												
Uchwała Rady Miejskiej ws. określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji		■																		
Uchwała Rady Miejskiej ws. zmiany zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji						■					■									
Otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych		■		■						■										
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zarządzenie Burmistrza Skarszew w sprawie powołania Zespołu ds. rewitalizacji				■						■										
Posiedzenia Zespołu ds. Rewitalizacji				■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Przygotowanie corocznych sprawozdań z realizacji programu oraz raportów z monitoringu		■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Okresowa ocena aktualności i stopnia realizacji GPR				■		■		■			■			■			■			■
Podsumowanie efektów procesu i/lub rozpoczęcie prac nad przygotowaniem GPR na kolejne lata										■	■									■

Źródło: Opracowanie własne

10. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

10.1. Założenia systemu monitorowania

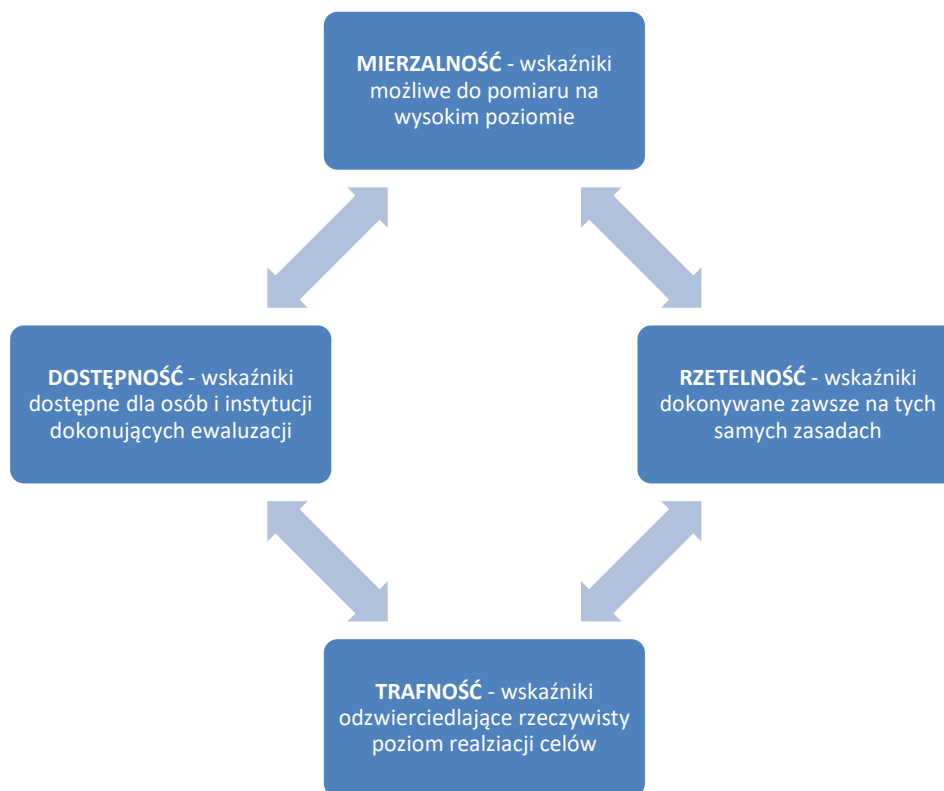
Zgodnie z artykułem 22 ustawy o rewitalizacji gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. Ocena ta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu w BIP. System monitorowania procesu rewitalizacji powinien więc umożliwiać dokonanie oceny stopnia realizacji programu, w tym skali osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych. Jest to istotne z racji nałożenia przez art. 22 ust. ustawy o rewitalizacji na radę gminy obowiązku uchylecia GPR w przypadku, gdy zostanie stwierdzone osiągnięcie ustalonych w nim celów rewitalizacji - w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek burmistrza.

Monitorowanie jest więc kluczowym instrumentem zarządzania procesem rewitalizacji, potwierdzającym poziom skuteczności podejmowanych działań oraz realizowanych przedsięwzięć. Kierując się efektywnością wykorzystania środków publicznych przeznaczonych na finansowanie procesu, niezbędnym jest również prowadzenie analizy oddziaływania realizowanych przedsięwzięć na poziom zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej. System monitoringu wpływa również na wzmocnienie koordynacji zarządzania rewitalizacją, a także na optymalizację wykorzystania środków finansowych i posiadanych zasobów.

Proces monitoringu GPR pozwala również na ocenę jego skuteczności, efektywności i korzyści, jakie płyną z realizacji jego założeń oraz daje podstawę do dokonywania ewentualnych modyfikacji lub aktualizacji programu, o ile okaże się to konieczne.

Przyjęty system monitorowania procesu rewitalizacji Skarszew obejmuje zarówno wymiar rzeczowy, jak i finansowy. Działania w ramach monitoringu rzeczowego GPR obejmują pomiar określonych wskaźników, które zostały zaprojektowane w oparciu o następujące kryteria:

RYSUNEK 10. CECHY WSKAŹNIKÓW SYSTEMU MONITOROWANIA

Źródło: opracowanie własne

Za gromadzenie danych monitoringowych (np. dotyczących przedsięwzięć, stanu ich realizacji, osiągniętych wskaźników) są odpowiedzialne wydziały i jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Skarszewach, realizujące poszczególne przedsięwzięcia nałożone programem. W związku z powyższym monitoring polega na utrzymywaniu stałego kontaktu z podmiotami realizującymi przedsięwzięcia rewitalizacyjne przez Wydział Funduszy Europejskich, który w strukturze organizacyjnej Urzędu Miejskiego w Skarszewach jest odpowiedzialny za zadania rozwojowe, w tym wynikające z realizacji GPR.

Pracownicy Wydziału zbierają informacje od zaangażowanych podmiotów o postępie w realizacji poszczególnych przedsięwzięć, a następnie będą je agregują i porównują otrzymane wartości z zaplanowanymi w programie rewitalizacji. Umożliwia to całościową ocenę stanu postępów w realizacji procesu, identyfikację trudności związanych z wdrażaniem GPR, jak również prezentację zainteresowanym podmiotom (np. Zespołowi ds. Rewitalizacji, Komitetowi Rewitalizacji) w odniesieniu do kompleksowych efektów procesu.

Poniżej zaprezentowano strukturę uprawnień i odpowiedzialności poszczególnych uczestników procesu monitoringu.

TABELA 40. ORGANIZACJA PROCESU MONITORINGU GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DO 2035 ROKU

Stanowisko	Uprawnienie	Odpowiedzialność
Kierownik wydziału merytorycznego lub jednostki organizacyjnej	Realizacja zadań ujętych w GPR, sporządzenie sprawozdania z realizacji tych zadań	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie kart zadań
Pracownicy Wydziału Funduszy Europejskich	Sprawdzenie poprawności wypełnienia kart, sporządzenie raportu zbiorczego z realizacji zadań ujętych w GPR	Skompletowanie kart zadań, przygotowanie raportu zbiorczego na podstawie informacji zawartych w kartach zadań, weryfikacja wskaźników realizacji GPR
Naczelnik Wydziału Funduszy Europejskich	Sprawdzenie raportu monitoringowego	Rzetelność raportu, terminowe przekazanie raportu do opiniowania Zespołowi ds. Rewitalizacji, Komitetowi Rewitalizacji oraz do zatwierdzenia Burmistrzowi Skarszew
Zespół ds. Rewitalizacji	Opiniowanie raportu monitoringowego	Formułowanie zaleceń i opinii dotyczących wdrażania GPR
Komitet Rewitalizacji	Opiniowanie raportu monitoringowego	Formułowanie zaleceń i opinii dotyczących wdrażania GPR
Burmistrz Skarszew	Zatwierdzenie terminów i sposobów wykonania zadań, zatwierdzenie raportu monitoringowego, przyjęcie rekomendacji wynikających z raportu	Za zrealizowanie zadań przewidzianych na dany rok budżetowy w ramach procesu rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Monitoring obejmuje całość działań zaplanowanych do realizacji w ramach GPR, w tym pośrednią ocenę osiągnięcia wskaźników przypisanych poszczególnym celom:

- na poziomie przedsięwzięć – corocznie,
- na poziomie zjawisk kryzysowych, jak również w zakresie oceny aktualności – co 3 lata, zgodnie z wymogiem określonym w art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

10.2 Monitorowanie postępu w realizacji przedsięwzięć

Monitoring GPR w odniesieniu do postępu w realizacji przedsięwzięć jest realizowany w cyklach rocznych. Pracownicy Wydziału Funduszy Europejskich zbierają informacje od zaangażowanych podmiotów o postępie w realizacji poszczególnych zadań za pomocą formularza, stanowiącego Załącznik nr 2 do GPR – *Karta monitorowania realizacji przedsięwzięcia*. W cyklu rocznym Naczelnik Wydziału wysyła do wszystkich zaangażowanych podmiotów prośbę o przesłanie takich informacji. Dane z kart zadań są zbierane i agregowane przez pracowników Wydziału, a następnie porównywane z wartościami zaplanowanymi w programie. Umożliwia to całościową ocenę stopnia realizacji procesu, a także reagowanie na trudności związane z jego wdrażaniem. Raport stanowi również podstawę sformułowania zaleceń na kolejne lata wdrażania gminnego programu rewitalizacji.

W ramach procesu monitorowania przedsięwzięć przeprowadzane są w **cyklu rocznym** następujące czynności:

1. Kierownik wydziału merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej, odpowiedzialny za realizację danego przedsięwzięcia zapisanego w GPR, sporządza sprawozdanie z jego realizacji w formie karty przedsięwzięcia (załącznik nr 2 do GPR), uwzględniając w szczególności poziom osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na obszar rewitalizacji.
Wypełnioną kartę przedsięwzięcia za ubiegły rok kierownik wydziału merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej przekazuje do Wydziału Funduszy Europejskich - do końca lutego.
2. Pracownik Wydziału Funduszy Europejskich sprawdza wypełnione karty zadań pod względem kompletności informacji i w przypadku stwierdzenia uchybień, odsyła ją do właściwego wydziału lub kierownika jednostki organizacyjnej w celu naniesienia poprawek. Poprawnie wypełnione karty zostają skompletowane i poddane analizie. Na podstawie informacji zawartych w kartach zadań Wydział Funduszy Europejskich przygotowuje zbiorczy raport, który przekazuje Zespołowi ds. Rewitalizacji oraz Komitetowi Rewitalizacji – do końca maja.
3. Zespół ds. Rewitalizacji oraz Komitet Rewitalizacji opiniują raport i przekazują swoje uwagi i zalecenia - do końca czerwca.
4. Burmistrz Skarszew zatwierdza raport w terminie - do końca lipca.

Dotychczas z uwzględnieniem powyżej opisanej procedury przygotowano następujące roczne raporty z oceny postępu realizacji projektów GPR:

- w roku 2020 – za 2019 r.
- w roku 2022 – za 2021 r.
- w roku 2024 – za 2023 r.

Podstawowym narzędziem do śledzenia postępu w realizacji GPR są wskaźniki monitorowania. Dostarczają one informacji dotyczących miar produktu i rezultatu, zdefiniowanych w opisach poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w rozdz. 6. Podkreślić należy, iż wybór wskaźników skupiony jest na ocenie osiągnięcia celów strategicznych GPR, a nie produktów poszczególnych projektów. Wynika to z postrzegania interwencji rewitalizacyjnej jako procesu całościowego, który nie jest prostą sumą realizowanych projektów, a ma na celu osiągnięcie zmiany we wskazanych obszarach poddanych rewitalizacji.

Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w I edycji GPR spowodowała osiągnięcie zakładanych pierwotnie w tym programie wskaźników produktu i rezultatu. W związku z tym na etapie aktualizacji dokumentu dokonano weryfikacji katalogu wskaźników, dostosowując je do zakresu nowej interwencji, a także do aktualnych uwarunkowań realizacji procesu rewitalizacji, w tym w szczególności do Zasad dotyczących wspierania rewitalizacji w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027,¹⁴ jak również wymogów ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków

¹⁴ Załącznik nr 1 do uchwały nr 888/6/24 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 11 lipca 2024 r.

europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Umożliwiło to spełnienie przez niniejszy program rewitalizacji warunków określonych w ustawie wdrożeniowej dla Strategii IIT¹⁵.

Z uwagi na zmianę zakresu interwencji na etapie aktualizacji GPR, wartość bazową wskaźników monitoringowych ustalono dla 2025 roku, w którym rozpoczyna się kolejny etap wdrażania programu.

¹⁵ Wskaźniki produktu i rezultatu ujęte w opisach przedsięwzięć i systemie monitorowania pochodzą z programu Fundusze Europejskie dla Pomorza na lata 2021-2027. Wzajemne powiązanie projektów zostało przedstawione w Rozdziale 11. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

TABELA 41. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH GPR DO 2035 ROKU

Cel	Kierunek działania	Nazwa wskaźnika	Rodzaj wskaźnika (produktu/rezultatu)	Wartość w roku bazowym	Wartość w roku docelowym	Przedsięwzięcie (nr i tytuł)
Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji	Kierunek 1.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem	Liczba osób objętych usługami świadczo-nymi w społeczności lokalnej w programie (os)	produktu	5	15	nr 3 - Zajęcia opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym w Szkole Podstawowej nr 1 w Skarzewach
		Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne (szt.)		0	1	nr 1 - Rozwój i zapewnienie funkcjonowania Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin w Centrum Wspierania Rodziny
		Liczba osób objętych usługami świadczo-nymi w społeczności lokalnej w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej (os.)		15	30	nr 1 - Rozwój i zapewnienie funkcjonowania Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin w Centrum Wspierania Rodziny
		Liczba osób objętych wsparciem w przedsię-wzięciu (os)		0	10	nr 2 - Wymarzona Praca – Nowe Możliwości Zawodowe i Społeczne
		Liczba zrealizowanych inicjatyw na rzecz in-tegracji społecznej i		0	4	nr 6 OdNowa – wspólne inicjatywy mieszkańców w obszarze rewitalizacji
		Liczba osób objętych usługami świadczo-nymi w społeczności lokalnej w programie (os)				nr 5 - Aktywizacja społeczno-zawodowo uczest-ników Środowiskowego Domu Samopomocy

		aktywizacji społeczności lokalnej (szt.)			
		Liczba zrealizowanych inicjatyw na rzecz integracji społecznej i aktywizacji społeczności lokalnej (szt.)	3	5	nr 4 Program animacji kulturalnej na obszarze rewitalizacji
Kierunek 1.2 Poprawa dostępu do usług społecznych		Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie (os)	0	80	nr 7 - Rozwój środowiskowych form usług społecznych w ramach procesu deinstytucjonalizacji
		Liczba osób objętych wsparciem w ramach działań na rzecz aktywizacji społecznej i obywatelskiej (os)	0	15	nr 9 - Wzmocnienie kompetencji obywatelskich młodzieży poprzez utworzenie Klubu Młodzieżowego
		Liczba zrealizowanych inicjatyw społecznych, kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych realizowanych we współpracy z organizacjami pozarządowymi (szt.)	0	3	nr 8 - Program wspierania aktywności organizacji pozarządowych animujących lokalną społeczność

Cel 2. Wysoka atrakcyjność obszaru rewitalizacji	kierunek 2.1 Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w celu zwiększenia odporności obszaru rewitalizacji	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.)	0	1	nr 10 - Renowacja Zamku Joannitów i zagospodarowanie Placu Zamkowego na cele kulturalno-edukacyjne
		Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (km)	0	1,225	nr 11 Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez przebudowę ulic i odtworzenie infrastruktury wraz z zagospodarowaniem otoczenia
		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (ha)	0	0,493	nr 12 Dostosowanie rozwiązań urbanistycznych Pl. Gen. J. Hallera do pełnienia funkcji centrowych, społecznych i rekreacyjno-rozrywkowych
		Liczba wspartych obiektów infrastruktury ulokowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	1	nr 13 Modernizacja terenów sportowych Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Skarszewach
		Wspierana infrastruktura rowerowa (km)	0	0,5	nr 14 Zagospodarowanie doliny rzeki Więcisa i parku miejskiego na cele rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i aktywności społecznej
		kierunek 2.2 Poprawa stanu tech-	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (szt.)	0	5

	nicznego zabudowy obszaru rewitalizacji	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem (szt.)		0	1	nr 16. Renowacja średniowiecznych murów obronnych i zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia
Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji	Kierunek 1.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem	Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu przedsięwzięcia (szt.)	rezultatu	0	18	nr 1. Rozwój i zapewnienie funkcjonowania Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin w Centrum Wspierania Rodziny
		Liczba osób uczestniczących w działaniach na rzecz integracji społecznej (os)		20	30	nr 4 Program animacji kulturalnej na obszarze rewitalizacji
		Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po zakończeniu przedsięwzięcia (os)		0	5	nr 2. Wymarzona Praca – Nowe Możliwości Zawodowe i Społeczne
		Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu (os)		0	7	nr 3. Zajęcia opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym w Szkole Podstawowej nr 1 w Skarszewach nr 5 Aktywizacja społeczno-zawodowo uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy

		Liczba osób objętych inicjatywami na rzecz promowania równości i aktywnego udziału w życiu społecznym (os)	0	20	nr 6 OdNowa – wspólne inicjatywy mieszkańców w obszarze rewitalizacji
	Kierunek 1.2 Poprawa dostępu do usług społecznych	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu (os)	0	40	nr 7 Rozwój środowiskowych form usług społecznych w ramach procesu deinstytucjonalizacji
		Liczba uczestników działań w zakresie kultury fizycznej, na rzecz dzieci i młodzieży, wydarzeń kulturalnych (os)	20	30	nr 8 Program wspierania aktywności organizacji pozarządowych animujących lokalną społeczność
		Odsetek uczestników, którzy podnieśli kompetencje społeczne i obywatelskie (%)	0	min. 70%	nr 9 Wzmocnienie kompetencji obywatelskich młodzieży poprzez utworzenie Klubu Młodzieżowego
Cel 2 Wysoka atrakcyjność obszaru rewitalizacji		Kierunek 2.1 Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w celu zwiększenia odporności obszaru rewitalizacji	Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji (os)	967	967
	nr 12. Dostosowanie rozwiązań urbanistycznych Pl. Gen. J. Hallera do pełnienia funkcji centrowców, społecznych i rekreacyjno-rozrywkowych				

					nr 13 Modernizacja terenów sportowych Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Skarszewach
					nr 14. Zagospodarowanie doliny rzeki Więcisa i parku miejskiego na cele rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i aktywności społecznej
		Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (os)	0	20	nr 10. Renowacja Zamku Joannitów i zagospodarowanie Placu Zamkowego na cele kulturalno-edukacyjne
	kierunek 2.2 Poprawa stanu technicznego zabudowy obszaru rewitalizacji	Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji (os)	967	967	nr 16 Renowacja średniowiecznych murów obronnych i zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia
		Ilość zaoszczędzonej energii pierwotnej (%):	0	min. 30% w stosunku do stanu pierwotnego	nr 15. Wzrost efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych

Źródło: opracowanie własne

10.3 Monitorowanie zmian w zakresie stanu rozwoju obszaru rewitalizacji

Zgodnie z zapisami art. 22. ust. 1 ustawy o rewitalizacji „gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez burmistrza co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie”.

W odróżnieniu od corocznego monitorowania postępu w realizacji przedsięwzięć, monitoring trzyletni zawiera dodatkowo informacje o stopniu oddziaływania interwencji rewitalizacyjnej na stan zjawisk kryzysowych, w oparciu o które wyznaczono obszar rewitalizacji, a także ocenę aktualności Gminnego Programu Rewitalizacji do 2035 roku. Raport ten stanowi również podstawę sformułowania zaleceń na kolejne lata wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji.

W ramach procesu monitorowania poziomu stopnia rozwoju obszaru rewitalizacji przeprowadzane są **w cyklu trzyletnim** następujące czynności:

1. Pracownik Wydziału Funduszy Europejskich kompletuje dane umożliwiające wyliczenie wskaźników wskazanych w poniższej tabeli (pn. Zestaw wskaźników monitoringu poziomu degradacji obszaru rewitalizacji Gminy Skarszewy) z komórek merytorycznych i jednostek zewnętrznych - do końca lutego.
2. Na podstawie zebranych danych pracownik Wydziału Funduszy Europejskich przygotowuje raport nt. oceny aktualności i stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, który przekazuje Zespołowi ds. Rewitalizacji oraz Komitetowi Rewitalizacji - do końca maja.
3. Zespół ds. Rewitalizacji oraz Komitet Rewitalizacji opiniują raport i przekazują swoje uwagi i zalecenia - do końca czerwca.
4. Burmistrz Skarszew zatwierdza raport i przekazuje go Radzie Miejskiej - do końca lipca.

Gminny Program Rewitalizacji na lata 2015-2025 został przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej Nr XXXVI/335/17 w dniu 28 grudnia 2017 r.

Pierwsza ocena zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji Skarszew odbyła się w roku 2019 – za lata 2015-2018, a kolejna w roku 2021 – za lata 2018-2020. Ocena w roku 2023 – za lata 2021-2022 -była związana z koniecznością wykonania podsumowań przed planowanym uruchomieniem aktualizacji programu na nową perspektywę 2021-2027 (mając na uwadze zmianę uwarunkowań wywołanych najpierw przez pandemię COVID-19, a następnie wojnę w Ukrainie i napływem uchodźców, podjęto decyzję o przyspieszeniu oceny zjawisk kryzysowych obszaru rewitalizacji).

Z opracowanych raportów (zarówno rocznych, jak i trzyletnich) wynikało duże zaawansowanie działań w zakresie zmian przestrzennych i związanych z poprawą stanu technicznego zabudowy, oraz jednocześnie niskie tempo zmian społeczno-gospodarczych, na które wpływ miały wyżej opisane czynniki zewnętrzne, a także dostępność zewnętrznych źródeł finansowania. Ponieważ istniało ryzyko nieosiągnięcia w pełni zakładanych celów na koniec pierwszej perspektywy obowiązywania GPR (w 2025 roku), zarówno w raporcie 3-letnim, jak i rocznym zarekomendowano aktualizację programu i wydłużenie horyzontu jego obowiązywania.

Na etapie aktualizacji GPR zweryfikowano katalog wskaźników służących do oceny zmian społeczno-gospodarczych obszaru rewitalizacji Skarszew, a także szacowany ich poziom w roku docelowym (zakończenia realizacji procesu). Potwierdzono adekwatność wybranych pierwotnie mierników, które służyły w dotychczas opracowywanych raportach do ilustrowania skali zmian obszaru rewitalizacji. Celem procesu rewitalizacji Skarszew jest nadal:

- zmniejszenie liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zamieszkujących na obszarze rewitalizacji – wskaźnik mierzy kluczową dla programu rewitalizacji zmianę w obszarze poprawy sytuacji mieszkańców, których sytuacja życiowa i materialna zmusza do korzystania z systemu pomocy; z raportu monitoringowego za 2023 r. wynika, że liczba takich osób istotnie wzrosła, pomimo prowadzonych działań rewitalizacyjnych, co jest efektem wpływu niekorzystnych czynników zewnętrznych na proces rewitalizacji; konieczne jest zatem dalsze prowadzenie działań wspierających na rzecz lokalnej społeczności i monitorowanie zmian wskaźnika;
- zmniejszenie liczby osób długotrwale bezrobotnych – jednym z problemów obszaru rewitalizacji była trudna sytuacja na rynku pracy osób nieaktywnych zawodowo. Wskaźnik pozwala na ocenę efektów działań służących poprawie sytuacji zawodowej osób bezrobotnych. Wg raportów monitoringowych wskaźnik istotnie zmalał w efekcie prowadzonych działań; konieczne jest jednak dalsze jego monitorowanie w związku z dużą skalą osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z obszaru rewitalizacji;
- wskaźnik aktywności gospodarczej – w programie pierwotnie założono, że podjęte działania rewitalizacyjne przyczynią się do zwiększenia aktywności gospodarczej mieszkańców, tj. zwiększenia liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji; wg raportów z monitorowania w rejonie Stare Miasto poprawił się zdecydowanie poziom przedsiębiorczości, natomiast zmalał w rejonie Dworzec PKP; wskaźnik wymaga kontynuowania pomiarów z uwagi na konieczną dalszą realizację działań wspierających poprawę aktywności gospodarczej, w szczególności w rejonie Dworzec PKP;
- poprawa stanu technicznego obiektów komunalnych – jednym z ważnych problemów obszaru rewitalizacji jest zły stan techniczny licznej zabudowy mieszkaniowej. W ramach programu założono działania remontowe wybranych obiektów. W ramach aktualizacji GPR założono kontynuację procesu remontów tego zasobu, co wymaga dalszych pomiarów wskaźnika;
- ograniczenie niskiej emisji na obszarze rewitalizacji – priorytetem zmian na obszarze rewitalizacji jest ograniczenie odsetka budynków mieszkalnych generujących emisje niskie. W ramach aktualizacji GPR założono kontynuację działań służących ograniczeniu niskiej emisji, co wymaga dalszych pomiarów wskaźnika.

Obok wskaźników dotyczących zmian sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Skarszew dołączono wskaźniki mierzące parametry obszaru rewitalizacji - w zakresie liczby ludności i powierzchni. W ramach programu zaplanowano szereg działań mających poprawić aktywność społeczno-zawodową mieszkańców, co może ograniczyć faktyczną skalę odpływu mieszkańców z tego terenu. Wyniki dotychczasowego monitorowania wskazują, że liczba mieszkańców obszaru, pomimo pozytywnych zmian zachodzących na jego terenie, maleje, co jest pochodną procesu depopulacji dotykającego całą gminę i miasto Skarszewy. Rewitalizacja pomaga jednak ograniczyć skalę tego procesu.

TABELA 42. ZESTAW WSKAŹNIKÓW MONITORINGU POZIOMU ROZWOJU OBSZARU REWITALIZACJI GMINY SKARSZEWY

Wskaźniki monitorujące	Źródło	Częstotliwość	Poziom w roku bazowym (2015)		Poziom w roku monitoringowym 2022		Ocena realizacji	Poziom w roku docelowym (2035)	
			rejon Stare Miasto	rejon Dworzec PKP	rejon Stare Miasto	rejon Dworzec PKP		rejon Stare Miasto	rejon Dworzec PKP
PARAMETRY OBSZARU REWITALIZACJI									
Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji – w os.	Urząd Miejski w Skarszewach	Co 3 lata	386,00	748,00	339,0	657,0	maleje	300,00	600,00
Powierzchnia obszaru rewitalizacji – w ha	Urząd Miejski w Skarszewach	Co 3 lata	6,0	38,0	6,0	38,0	const.	6,0	38,0
Cel 1. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA I WARUNKÓW PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI NA OBSZARZE REWITALIZACJI									
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 osób	Centrum Usług Społecznych w Skarszewach	Co 3 lata	86,16	130,72	230,09	156,77	maleje	170,00	135,00
Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	PUP	Co 3 lata	5,40%	6,34%	1,01%	1,94%	const.	1,00%	1,9%
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	Urząd Miejski w Skarszewach	Co 3 lata	9,92	9,67	10,03	5,02	rośnie	10,1	6,0
Cel 2. WYSOKA ATRAKCYJNOŚĆ OBSZARU REWITALIZACJI									
Udział budynków wymagających remontu w ogólnej liczbie budynków	Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. w Skarszewach	Co 3 lata	91,3%	89,11%	85,94 %	83,19 %	maleje	80,00%	75,00%
Udział procentowy budynków generujących emisje niskie	Gminna Energetyka Ciepła Sp. z o.o. w Skarszewach	Co 3 lata	96,52%	88,12%	87,50 %	80,25 %	maleje	80,00%	75,00%

Źródło: opracowanie własne

10.4 Ocena aktualności GPR do 2035 roku i założenia zmian programu

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji wskazuje, że zmiany w gminnym programie rewitalizacji powinny być poprzedzone oceną aktualności i stopnia realizacji programu, wykonywaną przynajmniej raz na 3 lata.

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji

Art. 22.:

1. Gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.
2. Ocena sporządzona przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.
3. W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, wójt, burmistrz albo prezydent miasta występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię, o której mowa w ust. 2.
4. W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

Art. 23.:

1. Zmiana gminnego programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim jest on uchwalany.
2. Zmiana gminnego programu rewitalizacji nie wymaga uzyskania opinii, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 4, ani przeprowadzenia konsultacji społecznych, jeżeli:
 - 1) nie dotyczy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a i b;
 - 2) nie wymaga zmiany uchwały, o której mowa w art. 25.

Uproszczoną procedurę konsultacji projektu gminnego programu rewitalizacji (pominięcie etapu pozyskiwania opinii organów oraz konsultacji społecznych) ustawa przewiduje w dwóch przypadkach:

- kiedy zmiana nie dotyczy przedsięwzięć zawartych w GPR, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a i b ustawy oraz
- kiedy zmiana nie wymaga zmiany uchwały w sprawie ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, czyli nie dotyczy zmiany granic obszaru rewitalizacji.

Zapisy rozdziału 10.3 wskazują, iż w Gminie Skarszewy ocena aktualności programu wraz z oceną stopnia jego realizacji, będzie opracowywana co 3 lata. W procesie ustalania tej oceny uczestniczyć będzie m.in. Komitet Rewitalizacji.

W sytuacji aktualizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych umieszczonych na liście podstawowej lub uzupełniającej GPR do 2035 roku wprowadzone zmiany wymagają przeprowadzenia pełnej procedury konsultowania i opiniowania GPR, określonej w art. 6 i 17 ustawy o rewitalizacji.

Poniżej przedstawiono główne etapy proceduralne w procesie aktualizacji gminnego programu rewitalizacji, wynikające z wymogów ustawy o rewitalizacji.

1. sporządzenie oceny aktualności i stopnia realizacji GPR w oparciu o art. 22 ust. 1 ustawy o rewitalizacji,
2. zaopiniowanie raportu z oceny aktualności i stopnia realizacji przez Zespół ds. Rewitalizacji oraz Komitet Rewitalizacji - w drodze uchwały KR,
3. publikacja opinii Komitetu Rewitalizacji w Biuletynie Informacji Publicznej,
4. złożenie wniosku o podjęcie uchwały w sprawie przystąpienia do zmiany GPR przez Radę Miejską,
5. poinformowanie społeczności o przyjęciu ww. uchwały przez Radę Miejską zgodnie z regulacjami art. 6 ustawy,
6. przystąpienie do opracowania aktualizacji dokumentu GPR, w tym ogłoszenie otwartego naboru na przedsięwzięcia uzupełniające program,
7. przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu skorygowanego GPR oraz opiniowanie skorygowanego dokumentu przez instytucje wymienione w art. 17 ustawy o rewitalizacji,
8. przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu skorygowanego GPR,
9. wystąpienie do Rady Miejskiej z wnioskiem przyjęcie projektu skorygowanego GPR,
10. przyjęcie uchwały zmieniającej Uchwałę Nr XIV/125/2019 Rady Miejskiej w Skarżewach z dnia 28 października 2019 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025.

Gminny Program Rewitalizacji do 2035 roku ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zdiagnozowania nowych problemów na obszarze rewitalizacji, potrzeby podjęcia dodatkowych działań rewitalizacyjnych, a także zmian prawnych - będzie on aktualizowany. Decyzję o uruchomieniu procedury aktualizacji GPR podejmuje Zespół ds. Rewitalizacji.

Wyniki monitorowania efektów programu mogą również stać się przesłanką do ewentualnych korekt dokumentu – w szczególności zakresu interwencji lub celów i kierunków działań – w sytuacji braku właściwych postępów. Korekty te mogą być również uzasadnione dużą zmiennością otoczenia, jeśli zostanie ona zidentyfikowana w raportach z monitorowania procesu. Aktualizacja programu będzie konieczna w przypadku:

- 1) nieosiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji GPR:
 - a. odnoszących się do postępu w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, mierzonych corocznie,
 - b. odnoszących się do dynamiki zmian zjawisk kryzysowych zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji, mierzonych co 3 lata,

- 2) rekomendacji Zespołu ds. Rewitalizacji w odpowiedzi na niekorzystne tempo wdrażania programu lub niską ocenę efektywności działań rewitalizacyjnych,
- 3) rekomendacji Komitetu Rewitalizacji w odpowiedzi na niską ocenę efektywności działań rewitalizacyjnych dokonaną przez interesariuszy.

W przypadku kumulacji w ramach danego celu przedsięwzięć wymagających zmian, które przekroczą 40% liczby przedsięwzięć, zostanie rozważona modyfikacja sformułowania tego celu oraz wynikających z niego kierunków działania.

W razie stwierdzenia, że GPR wymaga zmiany, Burmistrz Skarszew przedłoży Radzie Miejskiej stosowny projekt uchwały.

Ze względu na ograniczone zasoby finansowo-rzeczowe Gminy Skarszewy nowe działania rewitalizacyjne, które zostałyby włączone do gminnego programu rewitalizacji, powinny charakteryzować się następującymi cechami:

- zgodność z politykami oraz programami lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i europejskimi,
- wysoki wpływ na osiągnięcie spójności przestrzennej i społeczno-gospodarczej przez obszar rewitalizacji,
- wysoki poziom zaspokojenia pilnych potrzeb lokalnego społeczeństwa,
- wysoki poziom wykonalności i przygotowania do wdrożenia (co najmniej zabezpieczone środki na realizację działań).

Konieczności aktualizacji programu rewitalizacji nie wywołują:

- zmiany w otoczeniu prawnym GPR, w szczególności w zakresie zapisów lokalnych dokumentów strategicznych i programowych,
- zmiana montażu finansowego projektów rewitalizacyjnych - w przypadku niepozyskania dofinansowania zewnętrznego z planowanego w opisie projektu źródła finansowania; możliwa jest jego zmiana, o ile nie wywołuje istotnych zmian w zakresie rzeczowym projektu.

11. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Mechanizmy służące integrowaniu działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, scharakteryzowane w tym rozdziale, wpisują się zarówno w wymogi ustawy o rewitalizacji (art. 15 ust. 1 pkt 6), jak i uwzględniają zalecenia ujęte w Zasadach realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, opracowanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Założenia zawarte w tych dokumentach pozwalają na zaplanowanie i wdrożenie skutecznej interwencji rewitalizacyjnej, która stanowi - opartą na potencjałach obszaru rewitalizacji - kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane na nim problemy oraz potrzeby i tym samym prowadzi

do zrealizowania wizji obszaru z udziałem zintegrowanych z nią celów rewitalizacyjnych i podporządkowanych im kierunków działań (Rozdział 5 – Wizja, cele i kierunki działań) za pomocą powiązanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (Rozdział 6 – Przedsięwzięcia rewitalizacyjne).

Przedstawione założenia programu pozwoliły na zaplanowanie całościowego procesu rewitalizacji, umożliwiającego kompleksową interwencję, która będzie:

- skutecznie oddziaływać na zidentyfikowane problemy;
- będzie skoncentrowana terytorialnie;
- będzie prowadzona za pomocą powiązanych ze sobą przedsięwzięć wpisujących się w różne cele i kierunki działań.

Takie zintegrowane, kompleksowe podejście przełoży się na synergę działań, a także umożliwi nieprzenoszenie zjawisk kryzysowych z obszaru rewitalizacji do innych części miasta.

W dalszej części rozdziału omówiono główne cechy procesu rewitalizacji, który zgodnie z ustawową definicją, powinien mieć kompleksowy charakter, w efekcie realizacji zintegrowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni, gospodarki i środowiska.

Podejście zintegrowane i kompleksowość

GPR zawiera wiązkę różnorodnych działań o charakterze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym, zaplanowanych w odpowiedzi na wnioski płynące z diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji, dotyczącej jego problemów i potencjałów.

Podejście zintegrowane wymaga integracji działań zaplanowanych w ramach polityki rewitalizacyjnej. W niniejszym dokumencie osiągnięto to przez wypracowanie – w drodze uspołecznionego procesu – katalogu przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Po weryfikacji stały się one częścią projektu zintegrowanego, którego podstawą jest łączenie projektów o charakterze społecznym z różnorodnymi projektami wspierającymi infrastrukturę (wykaz projektów zintegrowanych w ramach Pakietu Projektów Rewitalizacyjnych stanowi załącznik nr 3 do GPR). Zgodnie z przyjętym założeniem, poprawa infrastruktury, jakości przestrzeni publicznej jest niezbędnym warunkiem do prowadzenia skutecznych działań społecznych, które przełożą się na ograniczenie zidentyfikowanych dysfunkcji w tej sferze. Z kolei przedsięwzięcia uzupełniające służą wzmocnieniu procesu rewitalizacji i przyspieszeniu jego efektów.

Zastosowanie podejścia zintegrowanego pozwala zaplanować całościową, spójną interwencję, na którą będą się składać powiązane ze sobą przedsięwzięcia, które powinny doprowadzić do trwałych zmian na obszarze rewitalizacji. Przedsięwzięcia ujęte w GPR równoważą się i dopełniają, a także wykazują kompleksowy charakter – przedsięwzięcia infrastrukturalne są bowiem ściśle powiązane z projektami społecznymi, służąc realizacji działań ograniczających zdiagnozowane dysfunkcje społeczne.

Przedstawione poniżej powiązania między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, które zostały szczegółowo opisane w Rozdziale 6, charakteryzują się kompleksowością i komplementarnością, dzięki czemu ich realizacja powinna prowadzić do spotęgowania efektów poszczególnych zadań i wzmocnienia oddziaływania na zidentyfikowane stany kryzysowe obszaru. Dzięki całościowej interwencji powstanie więc efekt synergii prowadzący do szybszych, głębszych i trwalszych zmian na obszarze rewitalizacji.

Koncentracja

W przypadku niniejszego GPR koncentracja oznacza skupienie działań na obszarze rewitalizacji, wyznaczonym w trakcie diagnozy delimitacyjnej jako te, które z jednej strony charakteryzują się szczególnym nagromadzeniem różnorodnych problemów, z drugiej zaś mają istotne znaczenie dla rozwoju całej gminy. Z tego powodu wszystkie zaplanowane w dokumencie działania zostały zlokalizowane na obszarze rewitalizacji – w rejonach: Dworzec PKP i Stare Miasto, lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Z powodu braku dostępnej na obszarze rewitalizacji niezbędnej infrastruktury, skorzystano z możliwości realizacji przedsięwzięć usytuowanych poza obszarem rewitalizacji, co dopuszcza art. 15 ust. 3 ustawy.

Zachowanie integralności i koordynacja działań jest jednym z warunków realizacji celów postawionych w GPR wobec wyznaczonego obszaru rewitalizacji. W każdym z rejonów mechanizm integracji dopasowany jest do lokalnych potencjałów i specyficznych potrzeb, tak aby w najefektywniejszy sposób osiągnąć zakładane wspólne cele rewitalizacyjne.

Mechanizm integracji działań jest także skierowany na osiągnięcie celów innych polityk realizowanych przez gminę Skarszewy, dla których wspólnym mianownikiem jest wysoka jakość życia mieszkańców. GPR skupia się na działaniach na obszarze rewitalizacji, wykorzystując dostępne narzędzia i dotychczasowe doświadczenia w prowadzeniu procesu rewitalizacji. Działania podejmowane będą przez gminę i jej jednostki oraz przez wydziały Urzędu Miejskiego, a także przez organizacje pozarządowe, podmioty sektora prywatnego i mieszkańców rejonów. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą realizowane jednocześnie jako powiązane ze sobą projekty o wspólnym horyzoncie czasowym. Założeniem programu jest także integracja mieszkańców wokół realizowanych przedsięwzięć, tak aby poza inwestycjami i działaniami społecznymi wzmacniać więzi sąsiedzkie, budować lokalną tożsamość i podnosić poziom odpowiedzialności za własne otoczenie.

GPR charakteryzują także różne, opisane poniżej skrótowo, wymiary komplementarności.

1. Komplementarność przestrzenna

W ramach programu będą realizowane wzajemnie dopełniające się przedsięwzięcia rewitalizacyjne podstawowe i uzupełniające, realizowane za pomocą polityk sektorowych na obszarze rewitalizacji. Zaplanowane przedsięwzięcia wynikają ze zdiagnozowanych problemów i zostały oparte na lokalnych potencjałach, występujących w obu rejonach i w określonej, indywidualnie dla każdego z nich, strukturze przestrzennej. Komplementarność w skali makro zapewniona jest poprzez spójność działań rewitalizacyjnych podstawowych i uzupełniających z polityką przestrzenną zawartą w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, a także Strategii Rozwoju Gminy Skarszewy do 2030 roku oraz zgodność działań z funkcjami terenów i formami zabudowy wynikającymi z obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ponadto niniejszy GPR zachowuje spójność z innymi programami miejskimi, zgodnie ze wskazaniem z rozdziału 12 odnoszącego się do sposobu ich realizacji w procesie rewitalizacji.

2. Komplementarność problemowa

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały zaprogramowane w taki sposób, aby ich efektem była realizacja założonego w GPR celu społecznego. Dopełnieniem przedsięwzięć odpowiadających na kierunki i cel społeczny, będące odpowiedzią na zdiagnozowane problemy w tej sferze, są projekty infrastrukturalne, które wpływają na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji zarówno w wymiarze przestrzennym, środowiskowym jak i technicznym. Tworzenie nowych prze-

strzeni publicznych, poprawa stanu środowiska naturalnego i stanu technicznego budynków czy modernizacja obiektów realizowane są równolegle z przedsięwzięciami związanymi z ograniczaniem problemów społecznych mieszkańców. Zagospodarowane przestrzenie publiczne, zrewaloryzowane tereny zielone mają być przestrzenią integracji i aktywizacji społecznej mieszkańców, poprawie ulegną również warunki mieszkaniowe. Podjęte inicjatywy rewitalizacyjne spowodują dalszy przyrost kapitału społecznego oraz będą przeciwdziałać marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.

Komplementarność problemowa oznacza również uzupełnianie projektów podstawowych przez inne zadania publiczne - projekty uzupełniające, które mają wzmacniać interwencję w zależności od zidentyfikowanych problemów lub potencjałów.

Opracowanie GPR pozwala na szczególne uwzględnienie w lokalnych politykach potrzeb obszaru rewitalizacji i takie kształtowanie działań, aby poprzez efekt synergii działań dążyć do realizacji celów rewitalizacji.

Planując kontynuację procesu rewitalizacji w Skarszewach, przyjęto założenie, że wszystkie przedsięwzięcia podstawowe są powiązane, dzięki czemu będzie możliwa kompleksowa interwencja, wzmacniająca siłę oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć. Poniżej zaprezentowano szczególnie silne wzajemne powiązania podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i ich kompleksowe oddziaływanie na różne sfery kryzysowe. Jako podstawę uznania powiązań za szczególnie silne przyjęto po pierwsze lokalizację projektów w bliskim sąsiedztwie. Założono również, że poprawa spójności społecznej, dzięki działaniom aktywizacyjnym i animacyjnym, łączy się z poprawą stanu środowiskowa, sfery przestrzenno-funkcjonalnej czy technicznej okolicy, w której żyją mieszkańcy poszczególnych rejonów. Powiązania przedsięwzięć zostały przedstawione w tabeli poniżej.

TABELA 43. ANALIZA ODDZIAŁYWANIA I POWIĄZAŃ PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH UJĘTYCH W GPR DO 2035 ROKU

Nr przedsięwzięcia	Oddziaływanie na sfery kryzysowe	Powiązanie z innymi przedsięwzięciami z GPR
Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji		
Kierunek 1.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem		
1. Rozwój i zapewnienie funkcjonowania Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin w Centrum Wspierania Rodziny	społeczna	3, 7
2. Wymarzona Praca – Nowe Możliwości Zawodowe i Społeczne	społeczna, gospodarcza	5, 14
3. Zajęcia opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym w Szkole Podstawowej nr 1 w Skarszewach	społeczna	1, 1, 7
4. Program animacji kulturalnej na obszarze rewitalizacji	społeczna	6, 10,
5. Aktywizacja społeczno-zawodowo uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy	Społeczna, gospodarcza	2, 14
6. OdNowa – wspólne inicjatywy mieszkańców w obszarze rewitalizacji	Społeczna, przestrzenna	4, 15
Kierunek 1.2 Poprawa dostępu do usług społecznych		
7. Rozwój środowiskowych form usług społecznych w ramach procesu deinstytucjonalizacji	społeczna	1, 3

8. Program wspierania aktywności organizacji pozarządowych animujących lokalną społeczność	społeczna	9, 8
9. Wzmocnienie kompetencji obywatelskich młodzieży poprzez utworzenie Klubu Młodzieżowego	społeczna	8, 13
Cel 2 Wysoka atrakcyjność obszaru rewitalizacji		
Kierunek 2.1 Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w celu zwiększenia odporności obszaru rewitalizacji		
10. Renowacja Zamku Joannitów i zagospodarowanie Placu Zamkowego na cele kulturalno-edukacyjne	Przestrzenna, techniczna, społeczna,	4, 13
11 – II etap. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez przebudowę ulic i odtworzenie infrastruktury wraz z zagospodarowaniem otoczenia	Przestrzenna, techniczna	12, 5, 14
12. Dostosowanie rozwiązań urbanistycznych Pl. Gen. J. Hallera do pełnienia funkcji centrotwórczych, społecznych i rekreacyjno-rozrywkowych	Przestrzenna, techniczna, środowiskowa	11, 14, 5
13. Modernizacja terenów sportowych Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Skarszewach	Przestrzenna, techniczna, środowiskowa, społeczna	10, 9
14. Zagospodarowanie doliny rzeki Wietcisa i parku miejskiego na cele rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i aktywności społecznej	Przestrzenna, techniczna, środowiskowa, gospodarcza,	2, 5, 12
Kierunek 2.2 Poprawa stanu technicznego zabudowy obszaru rewitalizacji		
15. Wzrost efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych	Techniczna, środowiskowa	16, 6
16. Renowacja średniowiecznych murów obronnych i zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia	Techniczna, środowiskowa	15, 16

Źródło: opracowanie własne

3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Zarządzanie programem oparte jest na czytelnym i znanym publicznie zestawie standardów. Priorytetowe w systemie zarządzania jest koordynowanie wszystkich działań w obu rejonach, a nie poszczególnych zadań. Zarządzanie programem odbywać się będzie w strukturach organizacyjnych Urzędu Miejskiego w ramach bieżących obowiązków pracowników oraz jednostek organizacyjnych gminy. Odpowiedzialność i nadzór nad prawidłową realizacją programu spoczywa na Burmistrzu Gminy Skarszewy, który podejmuje kluczowe decyzje na poziomie zarządzania strategicznego programem. W procesie zarządzania GPR uczestniczy również Zespół ds. Rewitalizacji, którego przewodniczący jest odpowiedzialny za koordynację zamierzeń rewitalizacyjnych, kontrolowanie założonych celów, monitorowanie efektów i ich raportowanie oraz weryfikowanie i aktualizowanie harmonogramu wdrażania programu. Z udziałem przedstawicieli lokalnej społeczności, podmiotów, mieszkańców i innych partnerów realizowana będzie zasada partycypacji na etapie wdrażania i oceny programu. Jednym z elementów uspołecznienia jest Komitet Rewitalizacji, którego rolą jest bieżąca kontrola i doradztwo w zakresie rodzaju, skali i efektywności prowadzonych działań. Szczegółowy opis struktury zarządzania uwzględniający różne organy włączone w ten proces został ujęty w Rozdziale 9.

4. Komplementarność międzyokresowa

Niniejszy GPR cechuje komplementarność międzyokresowa – zaplanowana interwencja rewitalizacyjna jest bowiem kontynuacją wcześniejszych działań o tym charakterze, prowadzonych na

tych samych terenach. Rewitalizacja w Skarszewach jest konsekwentnie prowadzona od 2015 roku. Działania zaplanowane w bieżącej edycji GPR nawiązują lub są wprost kontynuacją przedsięwzięć z poprzedniej wersji programu. Przykładem może być Centrum Wspierania Rodziny – w poprzedniej edycji zaadaptowano budynek na siedzibę placówki, w obecnej zaplanowano rozwój jego działalności na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji, a także projekty dotyczące wspólnych działań rewitalizacyjnych i integracji mieszkańców, aktywizacji społeczno-zawodowej grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, działań na rzecz różnych grup wiekowych, termomodernizacji budynków, przedsięwzięć poprawiających jakość przestrzeni publicznej i rozwój przedsiębiorczości nad brzegiem rzeki Więcisa. Niniejszy GPR zakłada kontynuowanie strategicznych założeń procesu rewitalizacji Skarszew również w odniesieniu do rozwiązań systemu zarządzania i monitorowania działań. Na podstawie wyników prowadzonego monitoringu będą też wdrażane modyfikacje poszczególnych polityk publicznych, wspierających rewitalizację w Skarszewach.

5. Komplementarność źródeł finansowania

Działania zaplanowane w ramach GPR będą finansowane z budżetu gminy Skarszewy, a także z udziałem mechanizmów finansowania rewitalizacji zapewnionych w ramach instrumentów wdrażania Funduszy Europejskich dla Pomorza 2021-2027. Kompleksowa interwencja na rzecz mieszkańców obu rejonów będzie wspomagana zarówno ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego+, jak i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego., np. zbiornik zwiększający możliwości adaptacyjne do zmian klimatu. Ze środków FEP w ramach priorytetu 7. Fundusze europejskie dla Pomorza bliższego obywatelom będą finansowane przedsięwzięcia polegające m.in. na:

- a) rozwoju lokalnej infrastruktury służącej realizacji celów społecznych, integracyjnych, gospodarczych, związanych z promocją zdrowego trybu życia i bezpieczeństwem, kulturalnych oraz edukacyjnych – w szczególności powiązanej z działaniami na rzecz rozwoju usług społecznych oraz aktywizacji społecznej i zawodowej,
- b) przywracaniu lub nadawaniu funkcji społecznym przestrzeniom publicznym (w tym terenom zielonym) poprzez podniesienie ich funkcjonalności i estetyki przy uwzględnieniu wartości wynikających z kontekstu przyrodniczego i kulturowego,
- c) dostosowaniu technicznemu substancji mieszkaniowej do standardów bytowych,
- d) działaniach aktywizujących lokalną społeczność, w szczególności dotyczących kształtowania postaw społecznych i włączenia lokalnej społeczności w działania rewitalizacyjne, także w ramach domów/klubów sąsiedzkich.¹⁶

GPR uwzględnia również potencjalne zaangażowanie środków prywatnych, pochodzących od m.in. od wspólnot mieszkaniowych, organizacji pozarządowych, a także ewentualnych partnerów prywatnych, którzy będą realizować część wynikających z programu działań.

Opisane mechanizmy zapewniające wielowymiarową komplementarność przekładają się na kompleksowość i zintegrowany charakter GPR, który uwzględnia aspekty społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe czy techniczne związane z obszarem rewitalizacji. Stąd, zaplanowaną interwencję złożoną z różnorodnych, wzajemnie dopełniających się, skoncentrowanych przestrzennie projektów, które stanowią kontynuację wcześniejszych działań i będą finansowane z

¹⁶ <https://funduszeuropomorskie.pl/sites/default/files/2024/03/4716/Fundusze-Europejskie-dla-Pomorza-2021-2027-4.pdf>

różnych źródeł, należy uznać za całościowy, zintegrowany, spójny proces rewitalizacji, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

Poza ww. obszarami komplementarności działania spójne względem procesu rewitalizacji wdrażane są w ramach różnorodnych polityk publicznych, w obrębie których wyłaniane są działania dedykowane obszarowi rewitalizacji. Działaniem komplementarnym, uzupełniającym proces rewitalizacji, są m.in. Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Skarszewy na lata 2024-2030, program Ciepłe Mieszkanie, projekty współfinansowane w funduszy strukturalnych UE, dotyczące m.in. edukacji włączającej, tworzenia nowych miejsc w żłobku, poprawy cyberbezpieczeństwa podmiotów publicznych czy rozwój infrastruktury kultury.

12. OPIS SPOSOBU REALIZACJI PRZEZ GPR DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH GMINY I REGIONU

Gminny program rewitalizacji jest dokumentem operacyjnym, który z uwagi na złożoność problemów obszaru rewitalizacji oraz wynikających z tego przedsięwzięć, jest jednocześnie odpowiedzią na kwestie problemowe ujęte w innych dokumentach strategicznych – począwszy od strategii gminy poprzez lokalne strategie i programy sektorowe, aż po dokumenty wyższego szczebla.

Gminny Program Rewitalizacji do 2035 roku został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji. Jednak jest on również silnie powiązany z szeregiem dokumentów strategicznych i planistycznych zarówno na poziomie regionalnym, jak i lokalnym. Poniżej przedstawiono założenia polityk strategicznych i przestrzennych, w których zaznaczone zostało znaczenie rewitalizacji i z którymi GPR wykazuje bezpośrednie powiązania.

12.1. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030¹⁷

W Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 proces rewitalizacji utożsamiany jest przede wszystkim z wymiarem przestrzennym jako instrument poprawy jakości życia mieszkańców wybranych miast z województwa pomorskiego. Przedsięwzięcia zaplanowane w GPR realizują przede wszystkim założenia Celu operacyjnego 2.3. Kapitał społeczny Strategii.

Cel 2.3. Kapitał społeczny wskazuje na konieczność rozwoju integrujących, przyjaznych, otwartych i dostępnych przestrzeni publicznych w ramach kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizację skoordynowanych, kompleksowych i skierowanych do wszystkich grup wiekowych programów wpływających na poszerzenie wiedzy oraz zmianę zachowań i postaw w zakresie udziału w kulturze mieszkańców, ochrony środowiska i klimatu, bezpiecznego korzystania z technologii informacyjnych, zachowaniu dziedzictwa materialnego i niematerialnego regionu jako nośnika wartości historycznych, artystycznych, społecznych, edukacyjnych czy też ekonomicznych. Zakres tych zadań jest spójny z przedsięwzięciami zaplanowanymi w niniejszym programie.

W ramach kierunków tematycznych Strategii wskazano więc realizację kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zaś w zakresie przestrzennym w szczególności obszary ponadprzeciętnego wykluczenia społecznego (w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznych) oraz zdegradowane obszary miejskie (w zakresie kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych). Cele

¹⁷ Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 przyjęta Uchwałą nr 376/XXXI/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2021 r.

GPR, zarówno Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji jak i Cel 2. „Zapewnienie wysokiej atrakcyjności obszaru rewitalizacji” przyczyniają się do budowy kapitału społecznego, realizując więc założenia Celu operacyjnego 2.3.

Biorąc jednak pod uwagę zakres przedsięwzięć zaplanowany w GPR, dokument ten realizuje również cele operacyjne Strategii nr 2.2 Wrażliwość społeczna i 3.2 Rynek pracy - z uwagi na powiązania projektów aktywizacji zawodowej oraz wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. GPR pośrednio realizuje także Cel operacyjny 3.3 Oferta turystyczna i czasu wolnego, który dotyczy przedsięwzięć poprawiających jakość przestrzeni publicznych oraz stan zabytkowej zabudowy, co przekłada się na wzrost atrakcyjności obszaru dla turystów.

12.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego¹⁸

PZPW dostrzeżę w procesie rewitalizacji przede wszystkim szansę na ograniczenie rozprzestrzeniania się zabudowy na terenach otwartych. GPR zakładając przedsięwzięcia przestrzenno-funkcjonalne realizuje Cel 1. „Wysoka jakość przestrzeni zamieszkania i pracy”, Kierunek 1.1 „Kształtowanie struktur sieci osadniczej zgodnie z wymogami ładu przestrzennego”, które wskazują na potrzebę zagospodarowania w pierwszej kolejności terenów już zainwestowanych poprzez uzupełnianie zabudowy i rewitalizację obszarów zdegradowanych. Działania w Celu 1 obejmują więc wsparcie terenów szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, a także gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalno-przestrzennych i technicznych, w szczególności poprzez rewitalizację oraz inne działania mające na celu przywrócenie im utraconych walorów lub/i nadanie nowych funkcji (modernizacja, rewaloryzacja, adaptacja, rekultywacja, remediacja itd.), co odpowiada definicji procesu rewitalizacji. Działania zaplanowane w GPR, dotyczące zagospodarowania przestrzeni, przywrócenia ładu przestrzennego, a także nadania obiektom nowych funkcji realizują więc zapisy planu.

Zagadnienia związane z rewitalizacją pojawiają się również w kontekście mieszkalnictwa, w kierunku 1.2 „Kształtowanie wysokiej jakości środowiska mieszkaniowego” – w procesie rewitalizacji zaplanowano działania w zakresie poprawy stanu zabudowy, co w aspekcie przestrzenno-funkcjonalnym służy w szczególności poprawie warunków mieszkaniowych i zdrowotnych mieszkańców oraz zmniejszeniu oddziaływania na środowisko, m.in. poprzez redukcję zużycia energii i wody. Ograniczeniu energii będzie służyć poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkaniowych oraz użyteczności publicznej, zaplanowane w niniejszym GPR.

Działania ujęte w GPR służą też realizacji kierunku 1.3 „Racjonalizacja rozmieszczenia oraz poprawa dostępności infrastruktury społecznej i usług publicznych w tym zakresie” planu - zakładają bowiem zapewnienie odpowiedniego standardu usług publicznych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji, a także kierunku 3.2 „Ochrona obszarów o charakterystycznym krajobrazie kulturowym lub znaczeniu historycznym” (w ramach Celu 3. „Zachowane zasoby i walory środowiska”), ponieważ zakładają renowację obiektów dziedzictwa kulturowego i wykorzystanie ich do edukacji o regionie, jego promocji oraz integracji mieszkańców.

¹⁸ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030 przyjęty Uchwałą nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r.

12.3. Strategia rozwoju gminy Skarszewy do 2030 roku¹⁹

W strategii wypracowanie obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysu zostało wskazane w Celu operacyjnym 2.5. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych na terenie gminy Skarszewy, kierunek Rewitalizacja i zagospodarowanie miejsc zaniedbanych na cele publiczne.

W strategii, w ramach wewnętrznej struktury funkcjonalno-przestrzennej, określono obszary strategicznej interwencji o znaczeniu lokalnym, wśród których wymieniono obszar rewitalizacji. Wskazano, że GPR stanowi konkretyzację lokalnych dokumentów strategicznych oraz doprecyzowanie zawartych w nich zapisów w dziedzinie rewitalizacji. Strategia określa, że fundamentem określenia wizji, celów, kierunków działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych redukujących istniejące problemy, stanowi zawarta w GPR szczegółowa diagnoza, stanowiąca uściślenie zdiagnozowanych problemów z etapu delimitacji i uzupełnienie jej o diagnozę potencjałów obszaru.

12.4 Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Skarszewy na lata 2021-2026²⁰

Zawarte w strategii kierunki rozwiązywania problemów społecznych to m.in.: wspieranie rodziny, osób niepełnosprawnych, działania na rzecz zdrowia psychicznego, integracja i aktywizacja seniorów, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, promocja zatrudnienia oraz reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym a także szeroko rozumiana rewitalizacja społeczna. Są to jednocześnie odpowiedzi na zdiagnozowane w GPR problemy społeczne. Dlatego w ramach zaplanowanej w strategii rewitalizacji społecznej, planuje się prowadzenie szerokiego zakresu działań mających na celu włączanie społeczne i zawodowe osób, rodzin i środowisk znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz rozwój aktywnych form integracji społecznej przy uwzględnieniu wszystkich dziedzin planowania strategicznego. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w GPR są więc jednocześnie narzędziem realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych.

12.5 Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy²¹

Aktualizacja GPR przypadła na czas reformy systemu planowania przestrzennego, zainicjowanej ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw.²²

W efekcie tej reformy wprowadzone zostały nowe narzędzia planistyczne m.in. plan ogólny, wymagany do uchwalenia do dnia 30.06.2026 roku dla terenu całej gminy, uchylone zostały natomiast przepisy w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

W okresie przejściowym w gminach nadal obowiązują dokumenty studium, określające główne kierunki ich rozwoju przestrzennego. W związku z tym założenia GPR w odniesieniu do wyzwań planistycznych Skarszew będą analizowane z udziałem dokumentu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Skarszewy. Studium obowiązywać będzie do czasu opracowania planu ogólnego, jednak nie dłużej niż do połowy 2026 roku. Aktualnie Gmina

¹⁹ Uchwała Nr X/81/2025 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 21 lutego 2025 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Skarszewy do 2030 roku”.

²⁰ Uchwała Nr XXI/183/2020 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 24 czerwca 2020 r.

²¹ Uchwała nr L/377/2022 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 7 października 2022 r.

²² Dz. U. 2023, poz. 1688

Skarszewy prowadzi prace nad planem ogólnym, zainicjowane uchwałą rady Gminy Skarszewy w marcu 2024 r.²³.

Zgodnie ze studium, w hierarchii sieci osadniczej województwa miasto Skarszewy pełni rolę ośrodka lokalnego, krystalizującego sieć osadniczą na poziomie lokalnym.

W ramach realizacji kierunku 1.1 Kształtowanie struktur sieci osadniczej zgodnie z wymogami ładu przestrzennego zakłada się pierwszeństwo wykorzystania obszarów istniejącego zagospodarowania oraz ograniczania rozwoju osadnictwa na terenach otwartych, polegająca na: regeneracji obszarów zdegradowanych, w szczególności poprzez rewitalizację oraz inne działania mające na celu przywrócenie im utraconych walorów lub/i nadanie nowych funkcji (modernizacja, rewaloryzacja, adaptacja, rekultywacja, remediacja itd.).

Działania i przedsięwzięcia polityki przestrzennej służące realizacji kierunku 1.1 to :

- Ponowne wykorzystanie obszarów poprodukcyjnych, pokolejowych, powojсковych, które utraciły swoje dotychczasowe funkcje i/lub walory środowiskowe, a posiadają potencjał do rozwoju funkcji: mieszkaniowych, mieszkaniowo-usługowych, usługowych, rekreacyjnych, a także związanych z zieloną infrastrukturą, z uwzględnieniem koniecznych do przeprowadzenia przekształceń funkcjonalno-przestrzennych, rekultywacji oraz działań rewaloryzacyjnych, remontowych czy modernizacyjnych.
- Rozwój nowych i podnoszenie jakości istniejących przestrzeni publicznych.
- Rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w których występuje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, a także gospodarczych, środowiskowych, funkcjonalno-przestrzennych i technicznych.

Przedsięwzięcia realizujące te wyzwania zostały zaplanowane w GPR.

12.6. Program opieki nad zabytkami miasta i gminy Skarszewy na lata 2024-2027²⁴

W ramach Priorytetu I „Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego, jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy” zaplanowano kierunek poświęcony realizacji działań rewitalizacyjnych określonych w Gminnym Programie Rewitalizacji do 2035 roku. Zarówno w GPOnZ, jak i GPR, zaplanowano renowację średniowiecznych murów miejskich, zamku Joannitów czy zagospodarowanie Placu Gen. J. Hallera. GPR będzie realizował zapisy GPOnZ w odniesieniu do renowacji zabytkowej zabudowy i wykorzystania jej na cele związane z rewitalizacją.

13. ODNIESIENIE DO OBOWIĄZUJĄCYCH PRZEPISÓW PRAWA LOKALNEGO

13.1 Określenie zmian w uchwałach mieszkaniowych

Podstawowymi dokumentami regulującymi kwestie prawne dotyczące zasobu mieszkaniowego Gminy Skarszewy są:

- uchwała nr XXIII/211/2020 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 24 września 2020 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Skarszewy,

²³ Uchwała nr LXXIV/527/2024 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 7 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego miasta i gminy Skarszewy

²⁴ Uchwała nr VII/52/2024 Rady Miejskiej W Skarszewach z dnia 29 października 2024 r. w sprawie przyjęcia Programu Opieki nad Zabytkami miasta i gminy Skarszewy na lata 2024-2027.

- uchwała nr XXVII/236/2021 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 26 stycznia 2021 r. w sprawie przyjęcia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Skarszewy w latach 2021 -2025, zmieniona uchwałą nr XXIV/164/2026 z dnia 29 stycznia 2026 r. w sprawie przyjęcia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Skarszewy w latach 2026-2030.

Dokumenty te regulują zarządzanie i realizację polityki mieszkaniowej dla zasobu mieszkań komunalnych (w tym socjalnych i zamiennych) Gminy Skarszewy.

Zgodnie z art. 3 ust. 1. ustawy o rewitalizacji przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne. W art. 3 ust. 2 pkt 2 podkreślono, że zadania te gmina powinna realizować w sposób zapobiegający wykluczeniu mieszkańców obszaru rewitalizacji z możliwości korzystania z pozytywnych efektów procesu rewitalizacji, w szczególności w zakresie warunków korzystania z gminnego zasobu mieszkaniowego.

W GPR Gminy Skarszewy nie określono zadań z zakresu polityki mieszkaniowej do realizacji w obrębie zasobu komunalnego, których realizacja powodowałaby konieczność wprowadzenia zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.

13.2. Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji

Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określone zostały w drodze Uchwały Rady Miejskiej nr XXVIII/276/17 z dnia 01.06.2017r. - zgodnie z art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji. Uchwała ta następnie została zmieniona²⁵, by jak wskazano w uzasadnieniu do niej, doprecyzować zasady przeprowadzania naboru członków do Komitetu, wyznaczania składu oraz sposobu działania Komitetu Rewitalizacji w Skarszewach. Regulamin uwzględni również zmiany w formie przeprowadzania posiedzeń.

Zgodnie z uchwałą, Komitet, którego kadencja trwa do 30 czerwca 2026 roku, tworzy:

- 2 reprezentantów Burmistrza Skarszew,
- 2 reprezentantów Rady Miejskiej w Skarszewach,
- 2 reprezentantów mieszkańców, którzy zamieszkują na obszarze rewitalizacji (z każdego rejonu po jednej osobie),
- 1 reprezentant organizacji pozarządowych działających na obszarze rewitalizacji,
- 1 reprezentant wspólnot mieszkaniowych z obszaru rewitalizacji,
- 1 reprezentant lokalnych przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji

Do głównych zadań Komitetu należy:

²⁵ Uchwała nr XXXVII/303/2021 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 29 listopada 2021 roku zmieniająca uchwałę w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Projekt Uchwały Rady Miejskiej w Skarszewach zmieniający uchwałę w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji poddano konsultacjom społecznym, zgodnie z Uchwałą Nr III/37/18 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami gminy Skarszewy.

1. współpraca opiniotwórczo-doradcza przy realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
2. przekazywanie opinii nt. dokumentów związanych z prowadzonym procesem rewitalizacji, sprawozdań okresowych,
3. ocena stopnia realizacji i aktualności programu,
4. ocena propozycji nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
5. angażowanie się oraz zachęcanie osób ze swojego otoczenia do włączenia się w działania rewitalizacyjne.

W dokumencie dopuszczono możliwość przeprowadzenia posiedzenia zdalnie, z wykorzystaniem narzędzi komunikacji elektronicznej, z zaznaczeniem, że do posiedzeń prowadzonych w trybie zdalnym obowiązują zasady analogiczne jak w przypadku posiedzeń w trybie stacjonarnym. Wskazano też, że w przypadku braku możliwości zorganizowania posiedzenia w trybie stacjonarnym lub zdalnym dopuszcza się możliwość podejmowania przez członków Komitetu decyzji/opinii poza posiedzeniami tj. w trybie obiegowym.

W styczniu 2022 roku został ogłoszony nabór członków do Komitetu Rewitalizacji, a w lutym 2022 roku nabór uzupełniający w związku z tym, że nie wyłoniono reprezentanta rejonu Stare Miasto. Miejsce to, zgodnie z Zarządzeniem nr 38/WFE/2021 Burmistrza Skarszew z dnia 21 lutego 2022 r. w sprawie ustalenia składu Komitetu Rewitalizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025, pozostało nieobsadzone.

Skład Komitetu zmieniono w listopadzie 2024 roku²⁶. Miejsce przedstawiciela mieszkańców rejonu Stare Miasto pozostało nadal nieobsadzone. Nie powoduje to wadliwości funkcjonowania Komitetu, ponieważ zgodnie z uchwałą, w przypadku bezskutecznego drugiego naboru, miejsca, na które nie udało się wyłonić członków, mogą pozostać wolne.

Według obowiązującego regulaminu, posiedzenia Komitetu odbywają się nie rzadziej niż raz na kwartał z inicjatywy Przewodniczącego lub jego Zastępcy. W Raporcie za lata 2021-2022 o którym mowa w art. 22 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji opracowanym w 2023 roku, zarekomendowano zmianę w częstotliwości posiedzeń Komitetu – powinny się one odbywać nie rzadziej niż raz na pół roku. Oznacza to potrzebę wprowadzenia zmiany w § 6 ust. 1 Regulaminu określającego zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji będącego załącznikiem do uchwały nr XXXVII/303/2021 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 29 listopada 2021 roku zmieniającej uchwałę w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

14. SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 12 ustawy o rewitalizacji w zapisach Gminnego Programu Rewitalizacji do 2035 roku konieczne jest wskazanie, czy na wyznaczonym obszarze rewitalizacji zostanie ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji (SSR) wraz z okresem jej obowiązywania. Ustanowienie

²⁶ Zarządzenie nr 276/WFE/2024 Burmistrza Skarszew z dnia 22 listopada 2024 r. w sprawie zmiany składu Komitetu Rewitalizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025.

w drodze uchwały Specjalnej Strefy Rewitalizacji możliwe jest wyłącznie w przypadku uchwalenia przez radę gminy gminnego programu rewitalizacji, który przewiduje jej ustanowienie.

Biorąc pod uwagę zakres interwencji rewitalizacyjnej wynikającej z GPR, nie przewiduje się ustanowienia SSR na obszarze rewitalizacji w Skarszewach.

15. SPOSÓB REALIZACJI GPR W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

15.1. Sposób realizacji GPR w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

15.1.1. Zakres niezbędnych zmian w planie ogólnym/studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Zgodnie ze znowelizowanymi w 2023 r. przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym²⁷ polityka przestrzenna w gminie realizowana jest w oparciu o model struktury funkcjonalno-przestrzennej zawarty w strategii rozwoju oraz plan ogólny. Do połowy 2026 r. lub opracowania planu ogólnego obowiązują przepisy przejściowe, które umożliwiają realizowanie polityki przestrzennej w oparciu o obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, przy czym nie pozwalają na dalszą aktualizację istniejących dokumentów studium lub opracowanie nowych. Gmina Skarszewy aktualnie prowadzi prace nad planem ogólnym, zainicjowane uchwałą Rady Miejskiej Nr LXXIV/527/2024 z dnia 7 marca 2024 r. Z uwagi na wskazane uwarunkowania, rozdział analizuje ustalenia GPR w odniesieniu do obowiązującego studium, jak również wskazuje zagadnienia niezbędne do ujęcia w opracowywanym planie ogólnym.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Skarszewy (zwane dalej studium) zostało przyjęte uchwałą nr XLII/326/09 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 18.12.2009 r., z późniejszymi zmianami, w tym ostatnią zmianą zgodnie z Uchwałą nr L/377/2022 z dnia 07 października 2022 r.

W aktualnym studium odniesiono się do dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025, wskazano obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wynikający z GPR, jak również część z głównych przedsięwzięć podstawowych.

W studium w odniesieniu do terenu objętego granicami obszaru rewitalizacji przewidziano kontynuację aktualnego sposobu użytkowania gruntów, z uwzględnieniem kierunków dotyczących zagospodarowania dla uzupełnień istniejącej zabudowy i wprowadzania nowych funkcji w terenach zainwestowanych: *Tereny istniejącej zabudowy i zainwestowania obejmują obszary obecnie zabudowane i zainwestowane wskazane do dalszej zabudowy/uzupełnień wraz z obszarami kontynuacji zabudowy – najbliższym niezainwestowanym sąsiedztwem terenów już zabudowanych i zainwestowanych, jako tzw. dogęszczenie istniejących struktur. Na obszarach tych przewiduje się kontynuację obecnego sposobu użytkowania i zagospodarowania terenów na zasadzie uzupełnienia istniejących funkcji, o ile w studium nie wskazuje się kierunku zmiany w przeznaczeniu terenu.*

W granicach obszaru rewitalizacji zlokalizowane są obiekty i obszary o walorach kulturowych, m.in. układ urbanistyczny miasta Skarszewy. Zapisy studium zaznaczają: *ze względu na skalę*

²⁷ Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw.

opracowania nie jest możliwym precyzyjne wskazanie wszystkich granic, a przedstawionych granic zespołów zabudowy, układów ruralistycznych czy zieleni i cmentarzy nie należy utożsamiać z ewidencyjnymi granicami nieruchomości, wskazane na załączniku oznaczenia określają orientacyjny zasięg historycznych obszarów, które wymagają uściślenia w planie miejscowym (np. w dostosowaniu do podziałów ewidencyjnych). W planach miejscowych należy także ustanowić ewentualne strefy ochrony konserwatorskiej.

Zapisy studium wskazują również na obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji. Zgodnie z zapisami dokumentu są to obszary, np. zdewastowane, nieużytkowe, wymagające przekształceń funkcjonalnych i przestrzennych. Na ten moment tereny te podlegają indywidualnym działaniom poszczególnych inwestorów i nie jest planowane objęcie tych terenów gminnymi programami przestrzennymi. Jedyny wyjątek stanowi północna część miasta Skarszewy, gdzie na terenach poeksploatacyjnych przewidziane jest urządzenie gminnych, ogólnodostępnych obszarów rekreacyjnych.

W odniesieniu do obiektów i obszarów podlegających ochronie prawnej z tytułu ich wpisu do rejestru zabytków obowiązuje wymóg ich bezwzględnego zachowania i rewaloryzacji zgodnie z ustaleniami ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wszelkie działania w obrębie obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków wymagają zezwolenia Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku na prowadzenie prac przy obiekcie zabytkowym w postaci decyzji.

Uwzględniając powyżej opisane regulacje studium poniżej w tabeli dokonano analizy zgodności zakresu realizacji planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych z zapisami obowiązującego studium.

TABELA 44. ZGODNOŚĆ PRZEDSIĘWZIĘĆ Z ZAPISAMI STUDIUM

Numer przedsięwzięcia	Nazwa przedsięwzięcia	Lokalizacja	Zgodność ze SUIKZP
PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE			
1	Rozwój i zapewnienie funkcjonowania Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin w Centrum Wspierania Rodziny	ul. Dworcowa 9	Przedsięwzięcie nie wymaga zmian funkcjonalno-przestrzennych, realizowane będzie z wykorzystaniem istniejących budynków. <i>Działanie możliwe do realizacji przy aktualnie obowiązujących zapisach studium.</i>
2	Wymarzona Praca – Nowe Możliwości Zawodowe i Społeczne	Obszar rewitalizacji	Przedsięwzięcie dotyczy działań społecznych nie wymagających zmian funkcjonalno-przestrzennych. <i>Działanie możliwe do realizacji przy aktualnie obowiązujących zapisach studium.</i>
3	Zajęcia opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym w Szkole Podstawowej nr 1 w Skarszewach	Obszar rewitalizacji	Przedsięwzięcie dotyczy działań społecznych nie wymagających zmian funkcjonalno-przestrzennych. <i>Działanie możliwe do realizacji przy aktualnie obowiązujących zapisach studium.</i>
4	Program animacji kulturalnej na obszarze rewitalizacji	Obszar rewitalizacji	Przedsięwzięcie dotyczy działań społecznych nie wymagających zmian funkcjonalno-przestrzennych. <i>Działanie możliwe do realizacji przy aktualnie obowiązujących zapisach studium.</i>
5	Aktywizacja społeczno-zawodowo uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy	Siedziba Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Skarszewach, ul. Kościarska 11A, Skarszewy. Siedziba znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru rewitalizacji.	Przedsięwzięcie dotyczy działań społecznych nie wymagających zmian funkcjonalno-przestrzennych. <i>Działanie możliwe do realizacji przy aktualnie obowiązujących zapisach studium.</i>
6	OdNowa – wspólne inicjatywy mieszkańców w obszarze rewitalizacji	Obszar rewitalizacji	Przedsięwzięcie dotyczy działań społecznych nie wymagających zmian funkcjonalno-przestrzennych.

			nym. <i>Działanie możliwe do realizacji przy aktualnie obowiązujących zapisach studium.</i>
7	Rozwój środowiskowych form usług społecznych w ramach procesu deinstytucjonalizacji	Obszar rewitalizacji	Przedsięwzięcie dotyczy działań społecznych nie wymagających zmian funkcjonalno-przestrzennych. <i>Działanie możliwe do realizacji przy aktualnie obowiązujących zapisach studium.</i>
8	Program wspierania aktywności organizacji pozarządowych animujących lokalną społeczność	Obszar rewitalizacji	Przedsięwzięcie dotyczy działań społecznych, nie wymaga zmian funkcjonalno-przestrzennych. <i>Działanie możliwe do realizacji przy aktualnie obowiązujących zapisach studium.</i>
9	Wzmocnienie kompetencji obywatelskich młodzieży poprzez utworzenie Klubu Młodzieżowego	ul. Dworcowa 27	Przedsięwzięcie dotyczy działań społecznych nie wymagających zmian funkcjonalno-przestrzennych. <i>Działanie możliwe do realizacji przy aktualnie obowiązujących zapisach studium.</i>
10	Renowacja Zamku Joannitów i zagospodarowanie Placu Zamkowego na cele kulturalno-edukacyjne	ul. Zamkowa 4	Przedsięwzięcie dotyczy zagospodarowanie zabytkowego zamku joannitów wraz z poprawą jego efektywności energetycznej. <i>Działanie możliwe do realizacji przy aktualnie obowiązujących zapisach studium.</i>
11	Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez przebudowę ulic i odtworzenie infrastruktury wraz z zagospodarowaniem otoczenia	ul. Młyńska ul. Zduńska, ul. Kowalska ul. Szkolna, ul. Wybickiego	Przedsięwzięcie dotyczy istniejących dróg i ciągów pieszych oraz otoczenia budynków mieszkalnych wraz z modernizacją infrastruktury technicznej w ramach terenów istniejącej zabudowy, a także budowy dwóch parkingów. <i>Działanie możliwe do realizacji przy aktualnie obowiązujących zapisach studium.</i>
12	Dostosowanie rozwiązań urbanistycznych pl. Gen. Hallera do pełnienia funkcji centrotwórczych, społecznych i rekreacyjno-rozrywkowych	Plac Gen. J. Hallera	Przedsięwzięcie dotyczy zagospodarowania Rynku i uzupełnienia w małą architekturę, meble miejskie oraz modernizację zieleni. <i>Działanie możliwe do realizacji przy aktualnie obowiązujących zapisach studium.</i>
13	Modernizacja terenów sportowych Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Skarszewach	ul. Dworcowa 27	Przedsięwzięcie będzie realizowane na terenie istniejącej szkoły, nie wymaga zmiany funkcji te-

			renu. <i>Działanie możliwe do realizacji przy aktualnie obowiązujących zapisach studium.</i>
14	Zagospodarowanie doliny rzeki Więcisa i parku miejskiego na cele rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i aktywności społecznej	Obszar rewitalizacji oraz częściowo poza obszarem rewitalizacji	Przedsięwzięcie dotyczy poprawy zagospodarowania istniejącego terenu bez zmiany funkcji. <i>Działanie możliwe do realizacji przy aktualnie obowiązujących zapisach studium.</i>
15	Wzrost efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych	ul. Dworcowa 21, ul. Dworcowa 23, ul. Kościelna 10 ul. Wybickiego 1, ul. Wybickiego 19	Przedsięwzięcie dotyczy zmiany systemu ogrzewania oraz poprawy efektywności energetycznej w ramach istniejących budynków. <i>Działanie możliwe do realizacji przy aktualnie obowiązujących zapisach studium.</i>
16	Renowacja średniowiecznych murów obronnych i zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia	Obszar rewitalizacji oraz częściowo poza obszarem rewitalizacji	Przedsięwzięcie dotyczy renowacji i restauracji murów i baszt wraz z otoczeniem z przeznaczeniem na cele społeczne oraz budowę zbiornika retencyjnego. <i>Działanie polegające na budowie zbiornika wymagałoby zmiany studium. W obecnej sytuacji prawnej jest to niemożliwe. Natomiast zapisy projektu Planu Ogólnego dla przedmiotowego terenu (teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej) będą umożliwiały realizację projektu.</i>

Źródło: opracowanie własne

Należy jednak zaznaczyć, że obecnie obowiązujące przepisy uniemożliwiają dalsze zmiany studium, a dokumentem, który powinien określać zagadnienia związane z zasadami kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji, jest strategia rozwoju gminy.

Dodatkowo znowelizowane przepisy wskazują również na konieczność uwzględnienia w planie ogólnym uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy m.in. wytyczonych obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji²⁸. Zatem opracowywany w przyszłości plan ogólny powinien być zgodny z GPR w tym zakresie.

²⁸ Art. 1 pkt 12 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw.

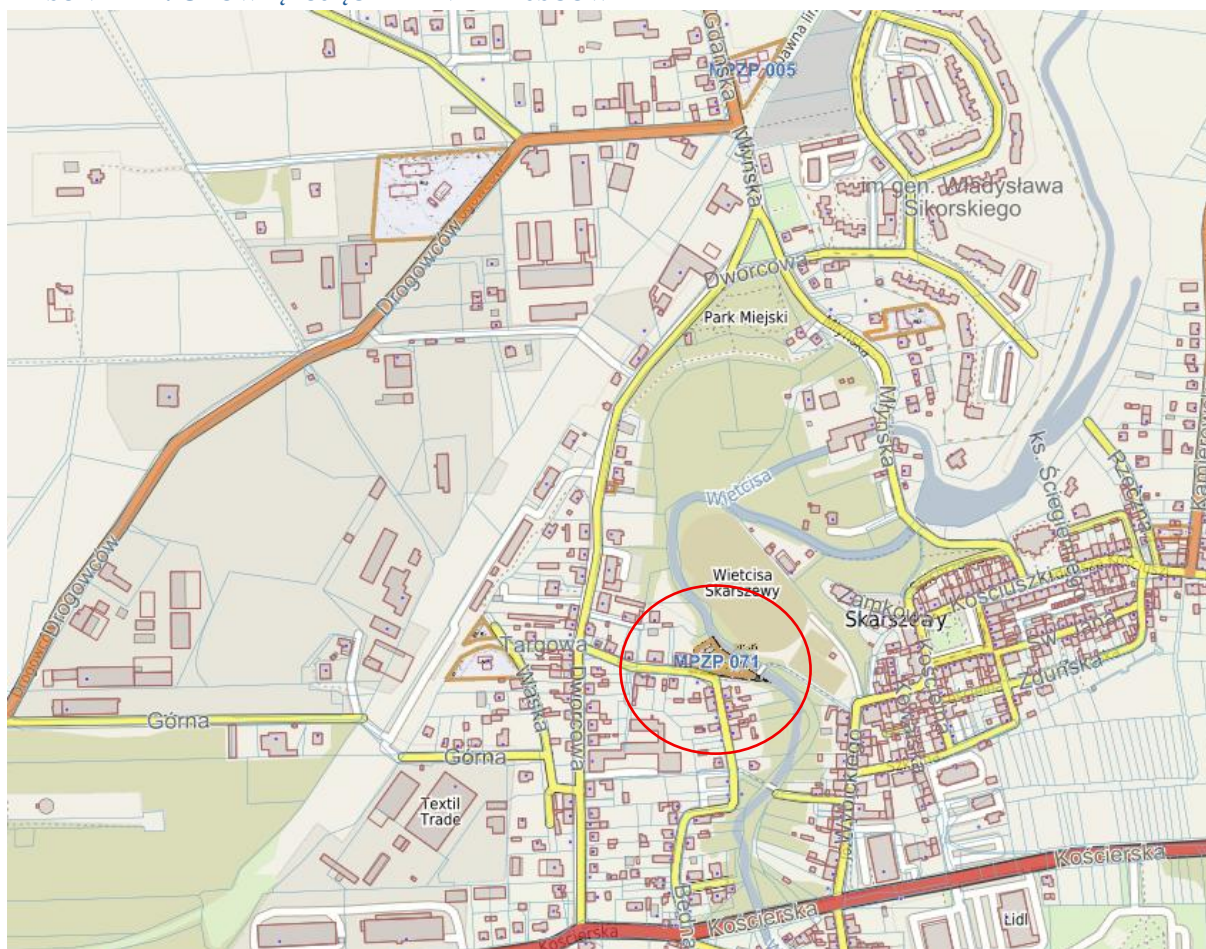
Plan ogólny oraz model struktury funkcjonalno-przestrzennej w strategii rozwoju powinny uwzględniać następujące rozstrzygnięcia przyjęte w GPR:

- wskazywać granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- zapewniać spójność dokumentów z celami i kierunkami rewitalizacji wyrażonymi w bieżącej wersji dokumentu GPR,
- zapewniać spójność pomiędzy wskazanymi obszarami i zapisami zawartymi w strategii rozwoju miasta i planie ogólnym,
- zapewniać zgodność ustaleń w zakresie przeznaczenia terenu oraz parametrów i wskaźników zabudowy w stosunku do planowanych przedsięwzięć na obszarze rewitalizacji.

15.1.2. Zakres miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany

Na obszarze rewitalizacji obowiązuje jeden plan miejscowy, o niewielkiej powierzchni 0,12 ha, przyjęty uchwałą nr XXXIX/370/18 z dnia 28.06.2018 r. Rady Miejskiej w Skarszewach (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2018 poz. 3133). Granice obszaru objętego uchwałą wskazano na poniższym rysunku.

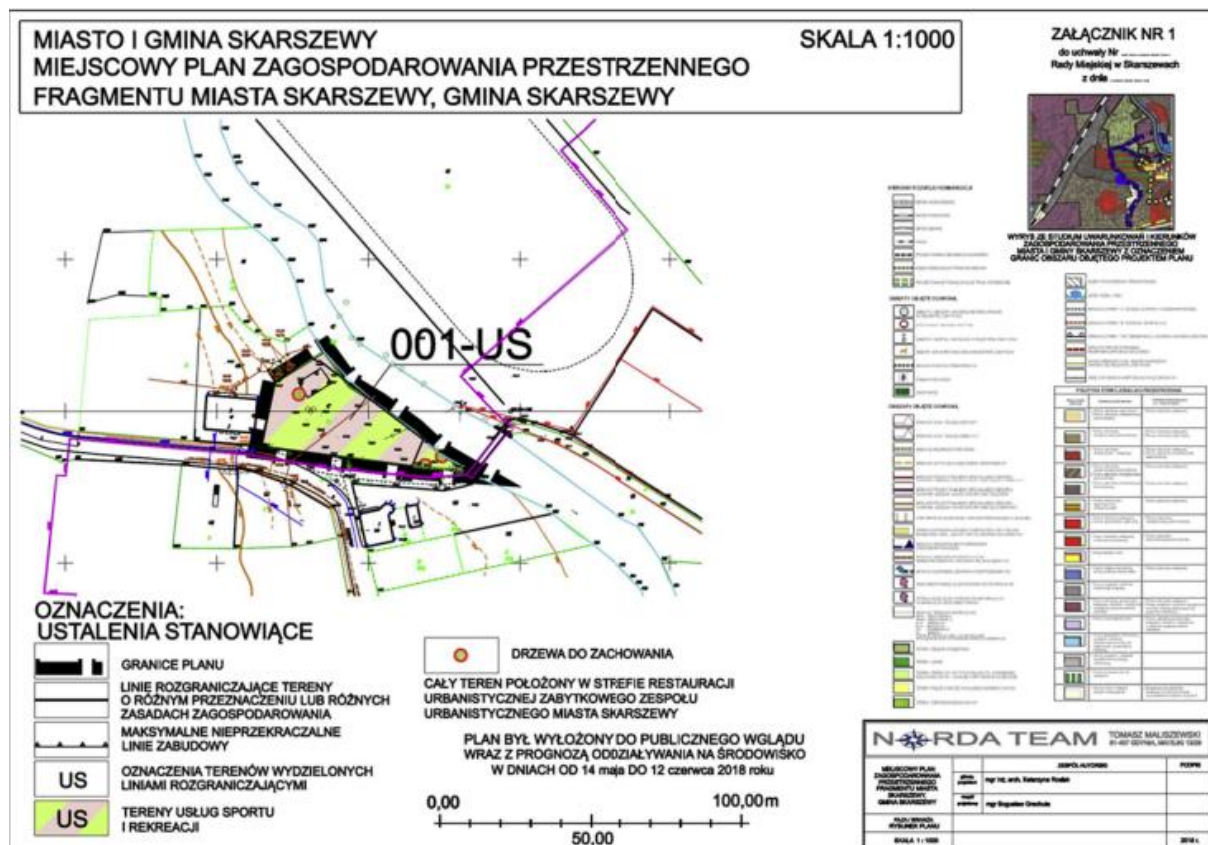
RYСУNEK 11. OBOWIĄZUJĄCE PLANY MIEJSCOWE

Źródło: <https://skarszewy.e-mapa.net/>

W planie tym określono m.in. zasady ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków, krajobrazu kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej dla terenu położonego w strefie restauracji urbanistycznej zabytkowego zespołu urbanistycznego miasta Skarszewy, wpisanego do rejestru zabytków województwa pomorskiego decyzją nr 903 z dnia 07.04.1978 r., a także zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, które nakazują m.in. maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu, a także wykluczają zmiany zagospodarowania terenu, które mogą zagrażać naturalnej roślinności drzewiastej.

RYSUNEK 12. GRANICE OBSZARU OBJĘTEGO UCHWAŁĄ NR XXXIX/370/18 Z DNIA 28.06.2018 R.

Źródło: Uchwała Rady Miejskiej nr XXXIX/370/18 z dnia 28.06.2018 r., <https://mpzp.igeomap.pl/doc/starogard/skarszewy/071.pdf>

Biorąc pod uwagę charakter obszaru rewitalizacji (obszar zainwestowany i zabudowany) oraz zakres planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, sporządzenie planu miejscowego dla obszaru rewitalizacji nie jest wymagane dla skutecznego prowadzenia procesu rewitalizacji. Jednak z punktu widzenia zasad ochrony dziedzictwa kulturowego oraz zasad ochrony środowiska należy rozważyć sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla rejonu Stare Miasto.

Z uwagi na brak obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze rewitalizacji Skarszew, decydujące dla sposobu realizacji procesu rewitalizacji będą zapisy opracowywanego planu ogólnego.

15.1.3. Miejscowy plan rewitalizacji

Miejscowy plan rewitalizacji jest szczególną formą planu miejscowego, którego sporządzenie jest możliwe na całym obszarze rewitalizacji bądź jego części, wyznaczonym w uchwale rady gminy. Możliwe jest sporządzenie kilku miejscowych planów rewitalizacji dla różnych fragmentów obszaru

rewitalizacji, a także wyłączenie z planu nieruchomości, których zagospodarowanie nie wymaga zmian.

Obszar rewitalizacji Skarszew obejmuje obszar zabudowany i zainwestowany, planowane działania będą realizowane w ramach istniejących budynków, bez zmiany funkcji terenów, nie przewiduje się zmian funkcjonalno – przestrzennych, ani zastosowania szczególnych instrumentów miejscowego planu rewitalizacji, w tym przykładowo umowy urbanistycznej.

Zapisy Gminnego Programu Rewitalizacji nie wskazują na konieczność sporządzenia i uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37g ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

15.1.4. Uwarunkowania w zakresie zagospodarowania przestrzennego dla planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Czynnikami mającym wpływ na zagospodarowanie przestrzenne obszaru rewitalizacji są uwarunkowania związane z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego. Obszar rewitalizacji znajduje się w granicach obszaru ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmującej m.in. układ urbanistyczny miasta, jak również w obszarze ochrony ekspozycji przestrzennego układu urbanistycznego miasta. Na obszarze rewitalizacji znajdują się obiekty zabytkowe wpisane Rejestru Zabytków jak i do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Skarszewy. Obiekty wpisane do rejestru zabytków znajdują się w rejonie „Stare Miasto”, są to m.in.: Mury obronne, Zamek Joannitów, dawny Ratusz.

Działania realizowane w ramach GPR na obszarach objętych ochroną konserwatorską będą prowadzone z nadrzędną ochroną historycznego charakteru miejsca i zachowaniem jego krajobrazu kulturowego oraz autentycznej substancji zabytkowej. W odniesieniu do obiektów oraz obszarów chronionych (obiekty i obszary zabytkowe wpisane do rejestru zabytków lub ujęte w gminnej ewidencji zabytków) prowadzone będą uzgodnienia z właściwymi terenowo służbami ochrony zabytków - w odniesieniu do zakresu prac i szczegółowych rozwiązań projektowych, zgodnie z art. 39 Prawa budowlanego oraz art. 36 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ponadto, przy planowaniu inwestycji przy obiektach zabytkowych, prace projektowe będą poprzedzane wystąpieniem o zalecenia konserwatorskie w trybie art. 27 ustawy o ochronie zabytków, a na obszarach tego wymagających – o wydanie opinii archeologicznej.

Dla sposobu zagospodarowania obszaru rewitalizacji Skarszew istotne są również czynniki środowiskowe. W granicach obszaru rewitalizacji nie występują jednak ani pomniki przyrody ani powierzchniowe formy ochrony przyrody, w związku z czym realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie będzie miała wpływu na uwarunkowania środowiska naturalnego. W granicach obszaru nie ma również ryzyka wystąpienia osuwisk.

Wpływ na obszar rewitalizacji mogą mieć również obszary zagrożenia powodzią. Wg map zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego na Hydroportalu ISOK (wody.isok.gov.pl) zasięg zalewu wód powodziowych o prawdopodobieństwie przewyższenia 1% (woda 100-letnia) występuje m.in. w dolinie rzeki Wietcisy. Zagrożenie to nie występuje jednak w granicach obszaru rewitalizacji Skarszew.

W GPR zaplanowano co prawda realizację projektu „Zagospodarowanie doliny rzeki Wietcisa i parku miejskiego na cele rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i aktywności społecznej”, który

częściowo zlokalizowany jest poza obszarem rewitalizacji, jednak jego zakres nie wskazuje na ingerencję w brzegi rzeki. Na poniższej mapie przedstawiono miejsca, w których zagrożenie powodziowe nieznacznie obejmuje zakres poza korytem, ale nie jest to miejsce objęte przedsięwzięciami podstawowymi GPR.

RYSUNEK 113. OBSZAR SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ O ŚREDNIM PRAWDOPODOBIENSTWIE WYSTĄPIENIA POWODZI (1%)

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpMZZP [dostęp: 04.08.2025 r.]

Podsumowując, działania prowadzone w ramach GPR nie dotyczą terenów zagrożonych powodzią. Zagrożenie powodzią w sąsiedztwie koryta rzeki Wietcisa nie dotyczy działań realizowanych na obszarze rewitalizacji.

W art. 16 pkt 34 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne (Dz. U. z 2025 r. poz. 960) zostało uregulowane, czym jest obszar o szczególnym zagrożeniu powodzią. Zgodnie z ww. artykułem, obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują szczególne przepisy, określone w ustawie Prawo wodne, są:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,

- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym, lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- pas techniczny.

Zgodnie z art. 390 ust. 1 ustawy Prawo wodne na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią wymagane jest pozwolenie wodnoprawne na lokalizowanie nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz nowych obiektów budowlanych, a także na gromadzenie ścieków, środków chemicznych oraz innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody oraz prowadzenie na tych obszarach przetwarzania odpadów i ich składowania. Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji nie występuje zagrożenie powodziowe ani średnie ani wysokie, jak również nie przewidyje się typu zadań wskazanych w art.390 ust.1

16. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Gminny program rewitalizacji jest programem o charakterze strategiczno-operacyjnym dla wskazanego obszaru wymagającego odnowy. Określa on cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań oraz przedsięwzięcia rewitalizacyjne, ich usytuowanie, rodzaj i planowany termin realizacji. Program wyznacza ramy dla realizacji przedsięwzięć o charakterze społecznym, gospodarczym, technicznym i przestrzenno-funkcjonalnym. Działania realizowane będą w centrum miasta Skarszewy, na obszarze pierwotnie zagospodarowanym, zurbanizowanym i dotyczą realizacji m.in. prac remontowych, modernizacyjnych, konserwatorskich i związanych z poprawą stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych.

Na etapie opracowania GPR Gmina Skarszewy zwróciła się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku oraz Państwowego Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego z prośbą o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla programu - zgodnie z art. 53 Ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112). Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku pismem nr RDOŚ-Gd-WOO.410.15.2017.EG.1 z dnia 16.02.2017 r. stwierdził, iż projekt GPR nie jest dokumentem, o którym mowa w art. 46 lub art. 47 ustawy ooś, w związku z czym nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Natomiast Państwowy Pomorski Wojewódzki Inspektor Sanitarny opinią nr ONS.9022.1.11.2017.LZ z dnia 03.03.2017 r. wskazał, iż dla programu nie zachodzą przesłanki do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w trybie art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jej ochronie udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Na etapie pierwszej aktualizacji GPR Gmina Skarszewy zwróciła się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z prośbą o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji GPR. Pismem z dnia 10 października 2019 r. o sygnaturze RDOŚ-Gd-WOO.410.29.2019.AJM.2 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku stwierdził, iż GPR nie jest dokumentem, o którym mowa w art. 46 lub art. 47 ustawy ooś,

w związku z czym nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Na etapie drugiej aktualizacji GPR Gmina Skarszewy ponownie zwróciła się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z prośbą o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji GPR. Pismem z dnia 05 marca 2026 r. o sygnaturze RDOS-Gd-WOO.410.6.2026.SH.1 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku stwierdził, iż GPR nie jest dokumentem, o którym mowa w art. 46 lub art. 47 ustawy ooś, w związku z czym nie jest wymagane przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Spis tabel

Tabela 1. Elementy struktury GPR do 2035 roku na tle wymogów ustawy wdrożeniowej dla strategii IIT oraz Zasad IIT.	12
Tabela 2. Jednostki urbanistyczne wyodrębnione w mieście i gminie Skarszewy	17
Tabela 3. Jednostki urbanistyczne wyodrębnione w Skarszewach	22
Tabela 4. Wskaźniki koncentracji obszaru rewitalizacji gminy Skarszewy	27
Tabela 5. Liczba mieszkańców REJONU Stare Miasto w latach 2012-2023	30
Tabela 6. Liczba mieszkańców w gminie Skarszewy w latach 2012-2023	31
Tabela 7. Liczba mieszkańców w rejonie Dworzec PKP w latach 2012-2023	32
Tabela 8. Poziom pomocy udzielonej przez CUS w Skarszewach w rejonie Stare Miasto w 2023 r.	33
Tabela 9. Poziom pomocy udzielonej przez CUS w Skarszewach w rejonie Dworzec PKP w 2023 r.	34
Tabela 10. Przestępstwa pospolite w rejonie Stare Miasto w latach 2012-2023	40
Tabela 11. Inne przestępstwa w rejonie Stare Miasto	41
Tabela 12. Postępowania w sprawie o wykroczenie i inne działania represji prewencyjnej Policji w rejonie Stare Miasto w latach 2012-2023	41
Tabela 13. Przestępstwa pospolite w rejonie Dworzec PKP w latach 2012-2023	41
Tabela 14. Inne przestępstwa w rejonie Dworzec PKP	42
Tabela 15. Postępowania w sprawie o wykroczenie i inne działania represji prewencyjnej Policji w rejonie Dworzec PKP w latach 2011- 2023	42
Tabela 16. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego uczniów zamieszkujących w rejonie Stare Miasto na tle porównywalnych jednostek terytorialnych w 2015 r. (%)	43
Tabela 17. Liczba bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych w rejonie Stare Miasto w 2012 r., 2015 r. i 2023 r.	44
Tabela 18. Liczba bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych w mieście i gminie Skarszewy w 2012 r., 2015 r. i 2023 r.	44
Tabela 19. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w rejonie Stare Miasto oraz w mieście i gminie Skarszewy w 2012 r., 2015 r. i 2023 r.	45
Tabela 20. Liczba bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych w rejonie Dworzec PKP w 2012 r., 2015 r. i 2023 r.	45
Tabela 21. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w rejonie Stare Miasto oraz w mieście i gminie Skarszewy w 2012 r., 2015 r. i 2023 r.	46
Tabela 22. Liczba podmiotów gospodarczych w rejonie Stare Miasto oraz mieście i gminie Skarszewy w 2015 i 2023 r.	47
Tabela 23. Struktura podmiotów gospodarczych w rejonie Stare Miasto w 2015 r. i 2023 r.	48
Tabela 24. Liczba podmiotów gospodarczych w rejonie Dworzec PKP oraz mieście i gminie Skarszewy w 2015 r. i 2023 r.	49
Tabela 25. Struktura podmiotów gospodarczych w rejonie Dworzec PKP w 2015 i 2023 r.	49
Tabela 26. Naliczony podatek od nieruchomości w 2012, 2015 i 2023 r.	50
Tabela 27. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna w rejonie Stare Miasto w 2015 i 2023 r.	56
Tabela 28. Budynki zlokalizowane w rejonie Stare Miasto podłączone do sieci Gminnej Energetyki Ciepłej	56
Tabela 29. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna w rejonie Dworzec PKP w 2015 i 2023 r.	58
Tabela 30. Budynki zlokalizowane w rejonie Dworzec PKP podłączone do sieci Gminnej Energetyki Ciepłej	59
Tabela 31. Liczba czytelników bibliotek i osób uczestniczących w stałych zajęciach bibliotecznych oraz kulturowych na obszarze rewitalizacji oraz w mieście i gminie Skarszewy w 2015 i 2023 r.	66
Tabela 32. Problemy obszaru rewitalizacji w Gminie Skarszewy w 2023 roku	69
Tabela 33. Potencjały obszaru rewitalizacji w Gminie Skarszewy w 2023 r.	71
Tabela 34. Potrzeby obszaru rewitalizacji w Gminie Skarszewy w 2023 r.	72
Tabela 35. Przedsięwzięcia podstawowe	114
Tabela 36. Szacunkowe ramy finansowe GPR do 2035 roku i źródła finansowania	118
Tabela 37. Zestawienie form konsultacji społecznych w procesie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025	124
Tabela 38. Skład osobowy Zespołu ds. Rewitalizacji	130
Tabela 39. Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji do 2035 roku	132
Tabela 40. Organizacja procesu monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji do 2035 roku	138
Tabela 41. Wskaźniki monitorowania realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR do 2035 roku	141
Tabela 42. Zestaw wskaźników monitoringu poziomu rozwoju obszaru rewitalizacji Gminy Skarszewy	149
Tabela 43. Analiza oddziaływania i powiązań podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w GPR do 2035 roku	155
Tabela 46. Zgodność przedsięwzięć z zapisami studium	166

Spis wykresów

Wykres 1. Zmiana liczby mieszkańców w Gminie i Mieście Skarszewy w latach 2021-2023	16
Wykres 2. Przyczyny zaprzestania poszukiwania pracy osób korzystających z pomocy społecznej z obszaru rewitalizacji w 2015 i 2023 r.	37
Wykres 3. Podział budynków zlokalizowanych w rejonie Stare Miasto	56
Wykres 4. Podział budynków zlokalizowanych w rejonie Dworzec PKP.....	57
Wykres 5. Poziom zadłużenia lokali komunalnych i socjalnych w rejonie Dworzec PKP	58
Wykres 6. Ramowy harmonogram działań Gminnego Programu Rewitalizacji	135

Spis rysunków

Rysunek 1. Etapy programowania rewitalizacji w Skarszewach.....	7
Rysunek 2. Położenie gminy Skarszewy na tle Polski oraz województwa pomorskiego i mapa gminy Skarszewy	13
Rysunek 3. Gmina Skarszewy.....	14
Rysunek 4. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji gminy Skarszewy	25
Rysunek 5. Obszar rewitalizacji na tle granic administracyjnych miasta Skarszewy	26
RYSUNEK 6. CYKL DEPRYWACJI	40
Rysunek 7. Stare Miasto	51
Rysunek 8. Dworzec PKP	51
Rysunek 9. Cele i kierunki działań	74
Rysunek 10. Cechy wskaźników systemu monitorowania	137
Rysunek 11. Obowiązujące plany miejscowe	169
Rysunek 12. Granice obszaru objętego uchwałą nr XXXIX/370/18 z dnia 28.06.2018 r.	170
Rysunek 13. Obszar szczególnego zagrożenia powodzią o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (1%)	172

Spis załączników

- Załącznik nr 1 Kierunki zmian przestrzenno-funkcjonalnych obszaru rewitalizacji Gminy Skarszewy objętego Gminnym Programem Rewitalizacji na lata 2015-2025
- Załącznik nr 2. Karta monitorowania realizacji przedsięwzięcia.
- Załącznik nr 3 Wykaz projektów zintegrowanych w ramach Pakietu Projektów Rewitalizacyjnych

KARTA MONITOROWANIA REALIZACJI PRZEDSIĘWZIECIA
W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI do 2035 roku
ZA OKRES odr. dor.

<u>Numer przedsięwzięcia²⁹</u>	<u>Nazwa przedsięwzięcia</u>	<u>Jednostka prowadząca</u>

OPIS REALIZACJI PRZEDSIĘWZIECIA odr. dor.

Zrealizowany

zakres:.....

.....

.....

.....

Poziom osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji projektu:

1. Wartość bazowa.....
2. Wartość docelowa.....
3. Zaawansowanie rzeczowe realizacji projektu
.....
4. Zaawansowanie finansowe realizacji projektu.....
.....

Oddziaływanie projektu na problemy obszaru rewitalizacji wynikające z diagnozy:

.....

.....

.....

²⁹Numer i nazwę przedsięwzięcia należy podać zgodnie z zapisami GPR do 2035 roku

OPIS DZIAŁAŃ ZAPLANOWANYCH NA ROK
I PROGNOZOWANYCH W OKRESIE KOLEJNYCH DWÓCH LAT

.....
.....
.....

Opis zaistniałych zmian w odniesieniu do założeń projektu z GPR.....

.....
.....

Uzasadnienie zmian.....

.....

Data:

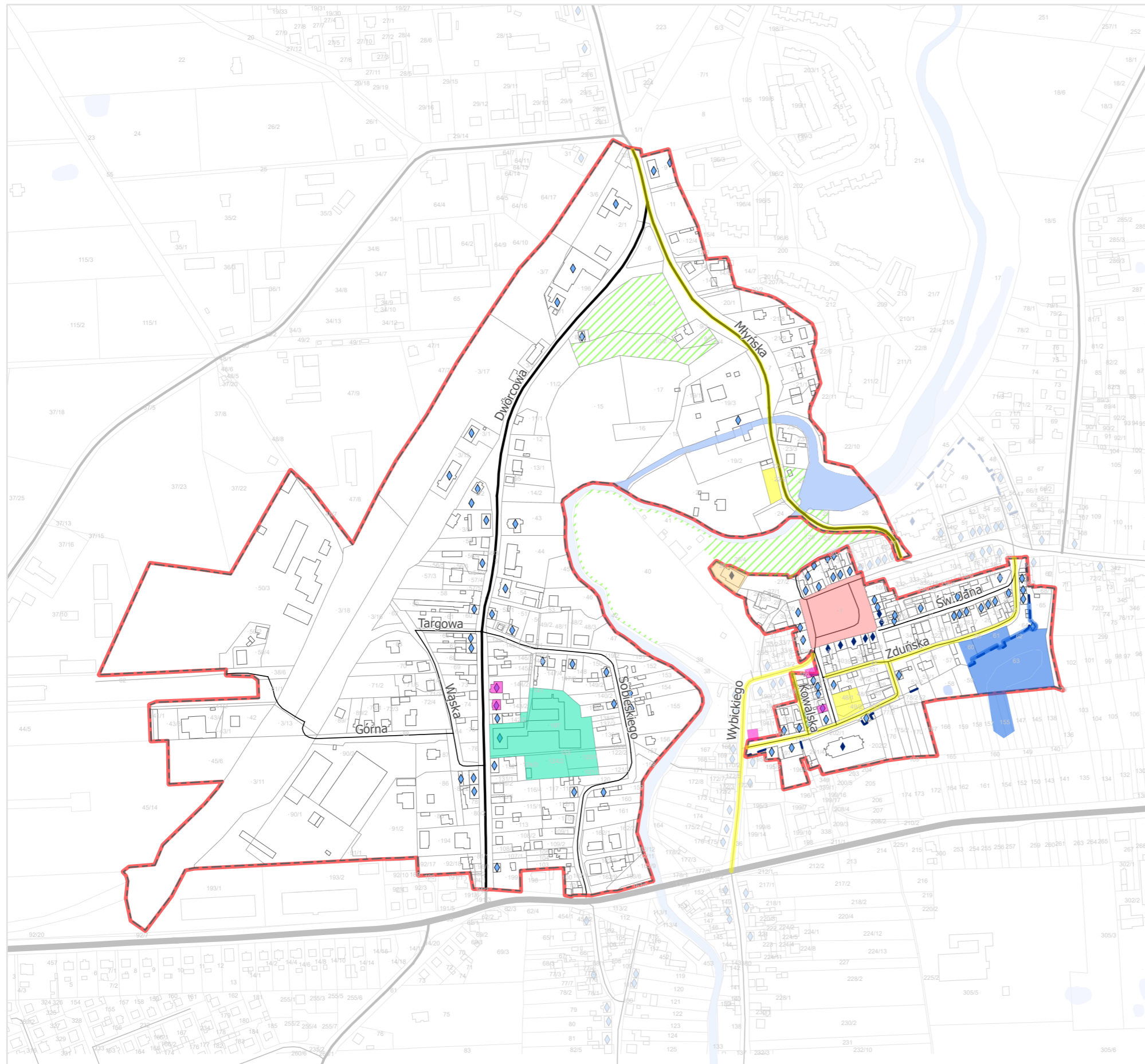
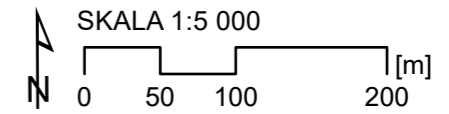
Osoba wypełniająca kartę
w imieniu jednostki prowadzącej

.....

.....

(podpis i pieczęć)

ZAŁĄCZNIK NR 1
KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

- Granica obszaru rewitalizacji
- ◆ Obiekty wpisane do rejestru zabytków
- Mur obronny wpisany do rejestru zabytków
- ◆ Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków
- Rzeka Więcisa/Obszar szczególnego zagrożenia powodzią
- Drogi publiczne**
- wojewódzka
- powiatowa
- gminna
- Elementy mapy ewidencyjnej**
- Działki ewidencyjne
- Budynki
- Przedsięwzięcia rewitalizacyjne i ich zakres**
- P 10 - Renowacja Zamku Joannitów i zagospodarowanie Placu Zamkowego na cele kulturalno-edukacyjne
- P 11 - Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez przebudowę ulic i odtworzenie infrastruktury wraz z zagospodarowaniem otoczenia:
 - przebudowa ulic
 - budowa parkingu
- P 12 - Dostosowanie rozwiązań urbanistycznych Pl. Gen. J. Hallera do pełnienia funkcji centrowych, społecznych i rekreacyjno-rozrywkowych
- P 13 - Modernizacja terenów sportowych Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Skarszewach
- P 14 - Zagospodarowanie doliny rzeki Więcisa i parku miejskiego na cele rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i aktywności społecznej
- P 15 - Wzrost efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych
- P 16 - Renowacja średniowiecznych murów obronnych i zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia:
 - prace konserwatorskie i restauratorskie murów obronnych
 - zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia murów obronnych i budowa zbiornika retencyjnego

Opracowano z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej pozyskanej z Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Starogardzie Gdańskim

Lista projektów planowanych do objęcia wsparciem w ramach FEP 2021-2027 obejmująca wybrane przedsięwzięcia podstawowe zawarte w GPR

I. Podstawowe informacje o projektach

1 PROJEKT – Działanie 7.1 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich	
Tytuł projektu: Rewitalizacja rejonu „Dworzec PKP” w Skarszewach - etap II	Planowany rok rozpoczęcia realizacji: 2027
Nazwa Wnioskodawcy: Gmina Skarszewy	Planowany rok zakończenia realizacji: 2029
Numery i nazwy przedsięwzięć z GPR składające się na projekt	Syntetyczny opis projektu ze wskazaniem celu i efektów jego realizacji:
<p>Przedsięwzięcie nr 6 OdNowa – wspólne inicjatywy mieszkańców w obszarze rewitalizacji</p> <p>Przedsięwzięcie nr 15 Wzrost efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych</p>	<p>Projekt obejmuje realizację 2 zadań. Celem projektu jest wzmocnienie spójności społecznej oraz poprawa warunków technicznych infrastruktury mieszkaniowej w rejonie Dworca PKP. Projekt łączy działania oddolne i społeczne z interwencjami inwestycyjnymi w infrastrukturę komunalną, w celu stworzenia przyjaznego, bezpiecznego i funkcjonalnego środowiska życia dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p> <p>Efektom projektu będzie wzrost aktywności i zaangażowania mieszkańców w działania społeczne oraz wspólne inicjatywy w rejonie Dworca PKP. W wyniku realizacji zadania inwestycyjnego poprawi się stan techniczny budynku komunalnego, w tym jego estetyka, funkcjonalność i bezpieczeństwo. Łącznie działania społeczne i inwestycyjne podniosą standard życia mieszkańców oraz zwiększą atrakcyjność i spójność przestrzenną obszaru rewitalizacji.</p> <p>Zadanie nr 1: OdNowa – wspólne inicjatywy mieszkańców w rejonie „Dworzec PKP”.</p> <p>Zadanie nr 1 będzie realizowane przez organizację pozarządową bądź podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r., o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wyłonionemu w otwartym konkursie ofert.</p>

	Zadanie nr 2: Remont wielorodzinnego komunalnego budynku mieszkalnego w rejonie „Dworzec PKP” wraz z zagospodarowaniem otoczenia.
--	--

2 PROJEKT – Działanie 6.5 Infrastruktura społeczna – programy rewitalizacji	
Tytuł projektu: Rozwój Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin poprzez zakup niezbędnego wyposażenia	Planowany rok rozpoczęcia realizacji: 2027
Nazwa Wnioskodawcy: Gmina Skarszewy	Planowany rok zakończenia realizacji: 2028
Numery i nazwy przedsięwzięć z GPR składające się na projekt	Syntetyczny opis projektu ze wskazaniem celu i efektów jego realizacji:
Przedsięwzięcie nr 1 Rozwój i zapewnienie funkcjonowania Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin w Centrum Wspierania Rodziny	<p>Projekt obejmuje realizację 1 zadania. Celem projektu jest zwiększenie dostępu do zdeinstytucjonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych w zakresie wsparcia rodziny poprzez rozwój infrastruktury służącej wsparciu dziennemu dzieci i młodzieży polegające na doposażeniu pomieszczeń Placówki Wsparcia Dziennego działającej w ramach Centrum Wspierania Rodziny.</p> <p>Efektom projektu będzie:</p> <p>Podniesienie jakości świadczonych usług oraz zwiększenie liczby miejsc świadczenia usług społecznych w Placówce Wsparcia Dziennego. Dodatkowo efektem będzie też:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost zainteresowania dzieci i młodzieży uczestnictwem w zajęciach oferowanych przez placówkę. • Uatrakcyjnienie oferty zajęciowej poprzez możliwość prowadzenia nowych form aktywności i rozwijania talentów. • Zwiększenie kompetencji społecznych i umiejętności twórczych uczestników. • Promowanie alternatywnych, konstruktywnych sposobów spędzania czasu wolnego. • Wzmocnienie funkcji wychowawczej i wspierającej placówki wobec rodzin i środowiska lokalnego. <p>Budynek Centrum Wspierania Rodziny przy ul. Dworcowej 9 został zmodernizowany w ramach projektu „Rewitalizacja Starego Miasta i Dworca PKP w Skarszewach” finansowanego w ramach</p>

	<p>EFRR RPO WP na lata 2014-2020 (działanie RPPM.08.01.00 Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – wsparcie dotacyjne).</p> <p>Zadanie nr 1: Rozwój Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin poprzez zakup niezbędnego wyposażenia.</p> <p>Zadanie jest zintegrowane z zadaniami nr 1-3 ujętymi w projekcie w ramach Działania 5.19.</p> <p>Doposażane pomieszczenia będą spełniały zapisy Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.</p>
--	--

3 PROJEKT – działanie 5.19 Usługi społeczne i zdrowotne – programy rewitalizacji	
<p>Tytuł projektu: Rozwój form wsparcia dla dzieci, młodzieży i ich rodzin w Placówce Wsparcia Dziennego</p>	<p>Planowany rok rozpoczęcia realizacji: 2027</p>
<p>Nazwa Wnioskodawcy: Gmina Skarszewy / Centrum Usług Społecznych</p>	<p>Planowany rok zakończenia realizacji: 2029</p>
<p>Numery i nazwy przedsięwzięć z GPR składające się na projekt</p>	<p>Syntetyczny opis projektu ze wskazaniem celu i efektów jego realizacji:</p>
<p>Przedsięwzięcie nr 1 Rozwój i zapewnienie funkcjonowania Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin w Centrum Wspierania Rodziny</p>	<p>Projekt obejmuje 3 zadania. Celem projektu jest zwiększenie dostępności i jakości usług wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze poprzez rozwój i poszerzenie działalności placówki wsparcia dziennego (PWD) w formie opiekuńczej, specjalistycznej i podwórkowej działającej na podstawie Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.</p> <p>Efektem projektu będzie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie liczby dzieci objętych wsparciem – poszerzenie oferty i liczby miejsc w placówce. 2. Podniesienie jakości pracy wychowawczej i terapeutycznej – wprowadzenie zajęć specjalistycznych (socjoterapeuta). 3. Rozwój form podwórkowych pracy z dziećmi i młodzieżą – zwiększenie dostępności wsparcia dla dzieci niekorzystających z placówki stacjonarnej. 4. Poprawa funkcjonowania dzieci w środowisku rodzinnym i szkolnym.

	<p>Zadanie nr 1: Rozszerzenie oferty zajęć opiekuńczo-wychowawczych – organizacja zajęć edukacyjnych, sportowych, artystycznych i rozwijających zainteresowania;</p> <p>Zadanie nr 2: Realizacja zajęć specjalistycznych – wsparcie socjoterapeutyczne;</p> <p>Zadanie nr 3: Prowadzenie działań podwórkowych – praca wychowawców podwórkowych w środowisku lokalnym, animacja czasu wolnego, profilaktyka zachowań ryzykownych.</p> <p>Ww. zadania będą realizowane w budynku pełniącym funkcję Centrum Wspierania Rodziny w rejonie Dworca PKP, który był realizowany ze środków RPO 2014-2020 w ramach GPR na lata 2015-2025 – Zadanie nr 1P „Adaptacja budynku przy ul. Dworcowej 9 na Centrum Wspierania Rodziny wraz z zagospodarowaniem terenu”.</p> <p>Możliwe będzie zlecenie niektórych zadań podmiotom zg. z art.190 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zgodnie z zapisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie</p> <p>Działanie 5.19 jest zintegrowane z Działaniem 6.5 Infrastruktura społeczna – programy rewitalizacji. Projekt pt. „Rozwój Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin poprzez zakup niezbędnego wyposażenia.”</p>
--	---

4 PROJEKT – działanie 2.4 Efektywność energetyczna – programy rewitalizacji	
Tytuł projektu: Termomodernizacja komunalnego budynku mieszkalnego w rejonie „Dworzec PKP” w Skarszewach	Planowany rok rozpoczęcia realizacji: 2027
Nazwa Wnioskodawcy: Gmina Skarszewy	Planowany rok zakończenia realizacji: 2029
Numery i nazwy przedsięwzięć z GPR składające się na projekt	Syntetyczny opis projektu ze wskazaniem celu i efektów jego realizacji:

<p>Przedsięwzięcie nr 15 Wzrost efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych</p>	<p>Projekt obejmuje 1 zadanie. Celem projektu jest poprawa efektywności energetycznej wielorodzinnego budynku mieszkalnego stanowiącego w 100% mienie komunalne poprzez kompleksową termomodernizację.</p> <p>Efektom projektu będzie zmniejszenie zużycia energii cieplnej i elektrycznej oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń ze źródła ciepła. Realizacja projektu wpłynie bezpośrednio na poprawę warunków mieszkaniowych oraz funkcjonalnych budynku, podnosząc standard życia mieszkańców i użytkowników. Dodatkowo, realizacja projektu przyczyni się do poprawy estetyki rejonu Dworca PKP, co pozytywnie wpłynie na wizerunek i atrakcyjność okolicy.</p> <p>Zadanie nr 1 Termomodernizacja wielorodzinnego komunalnego budynku mieszkalnego zlokalizowanego w rejonie Dworca PKP.</p>
--	---

II. Informacja na temat sposobu wyboru projektów¹

Część ogólna:

Proces wyboru zadań przeznaczonych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji poprzedziła szczegółowa analiza potrzeb lokalnych, przeprowadzona we współpracy z szerokim gronem interesariuszy, partnerów społecznych oraz mieszkańców. W konsultacjach uczestniczyli członkowie Zespołu ds. Rewitalizacji i Komitetu Rewitalizacji, przedstawiciele Gminnego Przedsiębiorstwa Komunalnego, specjalista ds. gospodarki mieszkaniowej zatrudniony w Urzędzie Miejskim oraz radni miejscy – zarówno w ramach bieżących spotkań z mieszkańcami, jak i podczas obrad komisji Rady Miejskiej, w szczególności Komisji Oświaty, Zdrowia i Rozwoju Społecznego. Ponadto w działania te aktywnie włączyli się przedstawiciele Centrum Usług Społecznych, Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki Publicznej, Gminnego Ośrodka Obsługi Szkół i Przedszkoli, Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii oraz Zespołu Interdyscyplinarnego. Istotny wkład w proces uzgadniania przedsięwzięć wniosły również organizacje pozarządowe, Młodzieżowa Rada Gminy oraz przedstawiciele społeczności lokalnej.

Dzięki przeprowadzonym konsultacjom społecznym, spotkaniom roboczym oraz wymianie doświadczeń między interesariuszami, opracowany katalog przedsięwzięć został precyzyjnie dostosowany do rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej. Proces ten pozwolił na zidentyfikowanie działań o największym znaczeniu dla poprawy jakości życia mieszkańców oraz dla dalszego rozwoju obszaru rewitalizacji, przy uwzględnieniu aktualnych wyzwań społeczno-demograficznych.

W kolejnym etapie, na podstawie zgromadzonych opinii i analiz, dokonano wyboru zadań przeznaczonych do objęcia wsparciem w ramach Funduszy Europejskich dla Pomorza 2021–2027 (FEP). Decyzje w tym zakresie podejmowano, kierując się przede wszystkim zgodnością planowanych przedsięwzięć

¹ Jak dokonano wyboru projektów w celu ujęcia ich w przedmiotowym programie rewitalizacji, w tym wskazanie kryteriów wyboru. Należy opisać, w jaki sposób w proces wyboru projektów zaangażowani byli interesariusze rewitalizacji, partnerzy społeczno-gospodarczy oraz właściwe podmioty.

z diagnozą problemów obszaru rewitalizacji, skalą zidentyfikowanych potrzeb, poziomem przygotowania inwestycji do realizacji oraz przewidywanym wpływem projektów na poprawę warunków społeczno-gospodarczych w gminie. Szczególną rolę w procesie konsultacyjnym dotyczącym zadań ukierunkowanych na poprawę efektywności energetycznej i stanu technicznego budynków komunalnych odegrało Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne. Jako administrator zasobu komunalnego, jednostka ta dysponuje fachową wiedzą o stanie technicznym budynków, możliwościach ich modernizacji oraz bieżących potrzebach użytkowników. W prace zaangażowany był również specjalista ds. gospodarki mieszkaniowej zatrudniony w Urzędzie Miejskim, który wspierał proces od strony technicznej i organizacyjnej. Nieocenione okazały się także opinie mieszkańców, którzy podczas konsultacji wielokrotnie podkreślali konieczność przeprowadzenia modernizacji mających na celu obniżenie kosztów eksploatacyjnych, poprawę komfortu życia oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń. Wnioski płynące z tych spotkań stanowiły ważny punkt odniesienia przy ostatecznym określaniu priorytetów inwestycyjnych w ramach programu rewitalizacji.

Zadania w ramach poszczególnych projektów zostały zgłoszone w ramach naboru przedsięwzięć (zorganizowanego podczas aktualizacji GPR) ogłoszonego Zarządzeniem Nr 56/WFE/2025 Burmistrza Skarszew z dnia 14 marca 2025 r. w sprawie ogłoszenia naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych w procesie aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025. Nabór rozpoczął się 14.03.2025 r., a zakończył 28.03.2025 r.

Część szczegółowa:

II.1 Działanie 7.1 Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich: Rewitalizacja rejonu „Dworzec PKP” w Skarszewach - etap II

a) Zadanie nr 1 OdNowa – wspólne inicjatywy mieszkańców w rejonie „Dworzec PKP”

1) Zadanie jest kontynuacją działań prowadzonych dotychczas m.in. w ramach instrumentu elastyczności w projekcie „Rewitalizacja Starego Miasta i Dworca PKP w Skarszewach. Zostały zastosowane następujące kryteria wyboru zadania do GPR:

- Lokalizacja na obszarze rewitalizacji –rejon Dworca PKP
- Zgodność z celami GPR (cel nr 1, kierunek 1.1) – Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji. Kierunek 1.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem,
- Oddziaływanie społeczne - zadanie ma kluczowe znaczenie dla **aktywizacji społecznej i wzmocnienia lokalnej wspólnoty** w obszarze rewitalizacji, odpowiadając na zdiagnozowane potrzeby i problemy społeczne. Przyczynia się m.in. do:
 - a) Wzrostu integracji społecznej i międzypokoleniowej,
 - b) Aktywnego udziału lokalnej społeczności,
 - c) Rozwoju poczucia odpowiedzialności i identyfikacji z miejscem,
 - d) Wzmocnienia więzi emocjonalnych mieszkańców z ich otoczeniem i dziedzictwem (tożsamość miejsca i historii lokalnej),
 - e) Podniesienia estetyki i funkcjonalności obszaru rewitalizacji,
 - f) Rozwój kompetencji społecznych i twórczych.

2) Zadanie odpowiada na następujące problem z diagnozy:

- a) ograniczona integracja społeczna i międzypokoleniowa,
- b) brak poczucia odpowiedzialności i identyfikacji z miejscem,
- c) zły stan budynków mieszkalnych i ich otoczenia,

b) Zadanie nr 2 Remont wielorodzinnego komunalnego budynku mieszkalnego w jednostce „Dworzec PKP” wraz z zagospodarowaniem otoczenia

- 1) Zadanie jest elementem przedsięwzięcia dotyczącego wzrostu efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej, do którego zostały zastosowane następujące kryteria wyboru zadania do GPR:
 - Lokalizacja na obszarze rewitalizacji – budynek znajduje się w rejonie Dworca PKP,
 - Zgodność z celami GPR (cel nr 2, kierunek 1.1) – Cel 2. Wysoka atrakcyjność obszaru rewitalizacji Kierunek 2.2 Poprawa stanu technicznego zabudowy obszaru rewitalizacji.
 - Oddziaływanie społeczne - termomodernizacja poprawi jakość życia mieszkańców, ma wymierne znaczenie w przeciwdziałaniu wykluczeniu.
- 2) Zadanie odpowiada na następujące problem z diagnozy:
 - a) zły stan budynków mieszkalnych, generujących dodatkowe koszty, w tym również budynków administrowanych przez GPK,
 - b) generowanie niskiej emisji – przewaga indywidualnych źródeł ciepła w zabudowie jednorodzinnej,
 - c) brak nowoczesnych rozwiązań z zakresu energooszczędności w budynkach mieszkalnych.

II.2 Działanie 6.5 Infrastruktura społeczna – programy rewitalizacji: Rozwój Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin poprzez zakup niezbędnego wyposażenia

Zadanie nr 1: Rozwój Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin poprzez zakup niezbędnego wyposażenia

- 1) Zadanie jest elementem przedsięwzięcia dotyczącego rozwoju i zapewnienia funkcjonowania Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin, do którego zostały zastosowane następujące kryteria wyboru zadania do GPR:
 - Lokalizacja na obszarze rewitalizacji: budynek CWR (Dworcowa 9) - rejon Dworca PKP,
 - Zgodność z celami GPR (cel nr 1, kierunek 1.1) – Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji. Kierunek 1.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem,
- 2) Oddziaływanie społeczne - projekt przyczyni się do poprawy jakości i atrakcyjności oferty CWR (Placówki Wsparcia Dziennego), tworząc nowoczesne i inspirujące środowisko dla dzieci i młodzieży. Doposażenie placówki umożliwi rozwój kompetencji społecznych i twórczych uczestników, integrację środowiska lokalnego oraz promowanie konstruktywnych form spędzania czasu wolnego.
- 3) Zadanie odpowiada na następujące problem z diagnozy:
 - a) ograniczona dostępność atrakcyjnych form aktywności – brak nowoczesnego wyposażenia i różnorodnych materiałów edukacyjno-rozwojowych ogranicza możliwość prowadzenia zajęć stymulujących rozwój intelektualny, artystyczny i twórczy,
 - b) ograniczone możliwości rozwijania talentów i zainteresowań młodych mieszkańców – brak specjalistycznego sprzętu edukacyjnego, warsztatowego i artystycznego ogranicza prowadzenie nowych form aktywności i zajęć kreatywnych,
 - c) ograniczone możliwości alternatywnego i konstruktywnego spędzania czasu wolnego – brak sprzętu sportowego, animacyjnego i rekreacyjnego uniemożliwia prowadzenie atrakcyjnych zajęć w plenerze i na świeżym powietrzu,

II.3 Działanie 5.19 Usługi społeczne i zdrowotne – programy rewitalizacji: Rozwój form wsparcia dla dzieci, młodzieży i ich rodzin w Placówce Wsparcia Dziennego

Zadanie nr 1: Rozszerzenie oferty zajęć opiekuńczo-wychowawczych**Zadanie nr 2: Realizacja zajęć specjalistycznych****Zadanie nr 3: Prowadzenie działań podwórkowych**

- 1) Zadania są elementem przedsięwzięcia dotyczącego rozwoju i zapewnienia funkcjonowania Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin, do którego zostały zastosowane następujące kryteria wyboru zadania do GPR:
 - Lokalizacja na obszarze rewitalizacji – budynek CWR (Dworcowa 9) oraz działania „podwórkowe” w rejonie Dworca PKP,
 - Zgodność z celami GPR (cel nr 1, kierunek 1.1) – Cel 1. Poprawa jakości życia i warunków prowadzenia działalności na obszarze rewitalizacji. Kierunek 1.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób i grup społecznych zagrożonych wykluczeniem,
- 2) Oddziaływanie społeczne - projekt przyczyni się do zwiększenia dostępności i jakości wsparcia dla dzieci, młodzieży i ich rodzin poprzez rozwój usług opiekuńczych, specjalistycznych i środowiskowych w Placówce Wsparcia Dziennego. Działania te poprawią funkcjonowanie dzieci w środowisku rodzinnym i szkolnym, wzmocnią kompetencje rodziców oraz sprzyjać będą integracji i aktywizacji społeczności lokalnej.
- 3) Zadanie odpowiada na następujące problem z diagnozy:
 - a) niski poziom kompetencji społecznych i wychowawczych dzieci i młodzieży, przejawiającego się trudnościami w nauce, zachowaniami ryzykownymi oraz ograniczonym uczestnictwem w zajęciach pozaszkolnych,
 - b) ograniczona oferta spędzania czasu wolnego w sposób konstruktywny i sprzyjający rozwojowi, szczególnie wśród dzieci i młodzieży z rodzin o niskich zasobach wychowawczych,
 - c) trudności opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, skutkujących niewystarczającym wsparciem emocjonalnym i wychowawczym dla dzieci,
 - d) niskiego poziom integracji i aktywności społecznej.

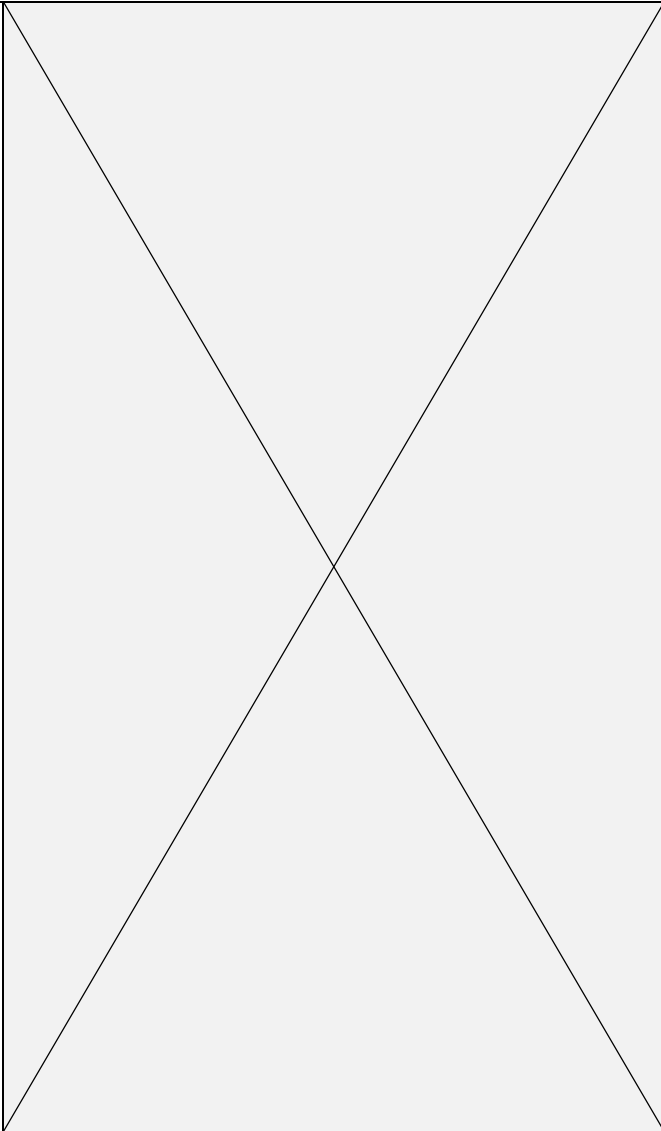
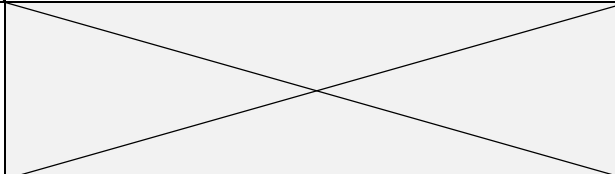
II.4 Działanie 2.4 Efektywność energetyczna – programy rewitalizacji: Termomodernizacja komunalnego budynku mieszkalnego w rejonie „Dworzec PKP” w Skarszewach**Zadanie nr 1 Termomodernizacja wielorodzinnego komunalnego budynku mieszkalnego zlokalizowanego w rejonie Dworca PKP**

Informacja na temat sposobu wyboru projektu została przedstawiona powyżej w części ogólnej oraz w części szczegółowej w ramach działania 7.1: zadanie nr 2. W niniejszym zadaniu różnica dotyczy jedynie zakresu rzeczowego, tj. budynku planowanego do realizacji.

III. Powiązania między projektami wraz z opisem

	1 PROJEKT 7.1	2 PROJEKT 6.5	3 PROJEKT 5.19	4 PROJEKT 2.4
1 PROJEKT – Działanie 7.1	X	Remont budynku w ramach działania 7.1 zapewnia bezpieczne i estetyczne otoczenie, w którym można	Działania wychowawcze, socjoterapeutyczne i środowiskowe realizowane w ramach 5.19 zwiększą ogólną aktywność społeczną mieszkańców rejonu oraz ich gotowość do udziału w inicjatywach sąsiedzkich przewidzianych w ramach działania 7.1 –	Oba projekty realizują komplementarne działania na rzecz poprawy warunków technicznych i efektywności energetycznej budynków w rejonie Dworca PKP, podnosząc standard życia mieszkańców, estetykę oraz jakość przestrzeni.

	X	<p>przewodzą działania podwórkowe. Natomiast wyposażenie zakupione w ramach działania 6.5 umożliwia efektywniejsze prowadzenie tych działań przez kadrę Placówki Wsparcia Dziennego. Razem inwestycje tworzą spójną przestrzeń dla aktywności edukacyjnej i integracyjnej dzieci i młodzieży w rejonie Dworzec PKP.</p>	<p>„OdNowa”. Jednocześnie inicjatywy wspólnotowe stworzą dodatkowe okazje do działań edukacyjnych, integracyjnych i animacyjnych dla kadry oraz uczestników CWR.</p> <p>„Wychowawcy podwórku” mogą – tam, gdzie to zasadne – wspierać lub współprowadzić wybrane działania społeczne. Działania sąsiedzkie będą sprzyjać większej aktywności mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży i rodzin z obszaru objętego rewitalizacją.</p> <p>Ważną rolę odgrywa remont budynku: poprawa warunków technicznych i estetyki obiektu podniesie komfort życia mieszkańców, zwiększy poczucie bezpieczeństwa i stworzy bardziej sprzyjające środowisko do integracji oraz inicjatyw społecznych. Odnowiona przestrzeń wspólna ułatwi prowadzenie działań środowiskowych, a uporządkowane otoczenie budynku będzie naturalnym miejscem spotkań i aktywności sąsiedzkiej.</p> <p>Oba projekty – realizowane w tym samym rejonie Dworca PKP – wzajemnie się uzupełniają i razem przyczyniają się do realnej i trwałej poprawy jakości życia mieszkańców.</p>	<p>Łączy je ta sama lokalizacja oraz wspólny cel poprawy jakości środowiska mieszkaniowego. Zadanie „OdNowa” (7.1) aktywizuje mieszkańców budynków objętych robotami budowlanymi, angażując ich w działania na rzecz estetyzacji i zagospodarowania przestrzeni wspólnych. Pozytywne zmiany w stanie technicznym budynków zwiększają ich gotowość do udziału w działaniach społecznych, wzmacniając efekt wizualny, integracyjny i prospołeczny. Dzięki temu powstaje trwała synergia między działaniami infrastrukturalnymi a społecznymi.</p>
<p>2 PROJEKT – Działanie 6.5</p>	<p>Patrz opis powiązań pomiędzy projektem nr 1 i 2 (Dz. 7.1 oraz 6.5)</p>	X	<p>Sprzęt zakupiony w projekcie jest bezpośrednim narzędziem realizacji nowych zajęć w ramach działania 5.19, który zwiększa liczbę uczestników i oferowanych form wsparcia. Natomiast projekt w ramach działania 6.5 daje do tego niezbędne zaplecze techniczne i edukacyjne. Dzięki obu projektom Placówka Wsparcia Dziennego zwiększa swoje możliwości programowe i przestrzenne.</p>	<p>Poprawa efektywności energetycznej wielorodzinnego budynku mieszkalnego w ramach działania 2.4 zapewnia bezpieczne i estetyczne otoczenie, w którym można prowadzić działania podwórkowe.</p> <p>Natomiast wyposażenie zakupione w ramach działania 6.5 umożliwia efektywniejsze prowadzenie tych działań przez kadrę Placówki Wsparcia Dziennego. Razem inwestycje tworzą spójną przestrzeń dla aktywności edukacyjnej i integracyjnej dzieci i młodzieży w rejonie Dworca PKP.</p>

<p>PROJEKT – Działanie 5.19</p>	<p>Patrz opis powiązań pomiędzy projektem nr 1 i 3 (Dz. 7.1 oraz 5.19)</p>	<p>Patrz opis powiązań pomiędzy projektem nr 2 i 3 (Dz. 6.5 oraz 5.19)</p>		<p>Działania wychowawcze, socjoterapeutyczne i środowiskowe realizowane w ramach 5.19 zwiększą ogólną aktywność społeczną mieszkańców rejonu oraz ich gotowość do udziału w inicjatywach sąsiedzkich przewidzianych w ramach działania 7.1 – „OdNowa”. W ramach tego zadania planowane jest objęcie nim mieszkańców wielorodzinnego budynku mieszkalnego w ramach działania 2.4. Inicjatywy wspólnotowe stworzą dodatkowe okazje do działań edukacyjnych, integracyjnych i animacyjnych dla kadry oraz uczestników CWR. „Wychowawcy podwórkw” mogą – tam, gdzie to zasadne – wspierać lub współprowadzić wybrane działania społeczne. Działania sąsiedzkie będą sprzyjać większej aktywności mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży i rodzin z obszaru objętego rewitalizacją.</p> <p>Ważną rolę odgrywa poprawa warunków technicznych i estetyki obiektu, która podniesie komfort życia mieszkańców, zwiększy poczucie bezpieczeństwa i stworzy bardziej sprzyjające środowisko do integracji oraz inicjatyw społecznych. Odnowiona przestrzeń wspólna ułatwi prowadzenie działań środowiskowych, a uporządkowane otoczenie budynku będzie naturalnym miejscem spotkań i aktywności sąsiedzkiej.</p> <p>Oba projekty – realizowane w tym samym rejonie Dworca PKP– wzajemnie się uzupełniają i razem przyczyniają się do realnej i trwałej poprawy jakości życia mieszkańców.</p>
<p>4 PROJEKT – Działanie 2.4</p>	<p>Patrz opis powiązań pomiędzy projektem nr 1 i 4 (Dz. 7.1 oraz 2.4)</p>	<p>Patrz opis powiązań pomiędzy projektem nr 2 i 4 (Dz. 6.5 oraz 2.4)</p>	<p>Patrz opis powiązań pomiędzy projektem nr 3 i 4 (Dz. 5.19 oraz 2.4)</p>	

Uzasadnienie

Uchwałą Nr LXV/461/2023 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 27 czerwca 2023 r. przyjęto cykliczny raport z oceny aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025 oraz przystąpiono do sporządzenia zmiany tego dokumentu.

Wyniki monitorowania postępu rzeczowego procesu rewitalizacji oraz efekty weryfikacji aktualności Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2015-2025 (GPR), przyjętego Uchwałą Nr XXXVI/335/17 Rady Miejskiej w Skarszewach w dniu 28 grudnia 2017 r. i zaktualizowanego Uchwałą Nr XIV/125/2019 Rady Miejskiej w Skarszewach z dnia 28 października 2019 r. wskazały na konieczność jego ponownej aktualizacji.

Konieczność przystąpienia do bieżącej aktualizacji związana była przede wszystkim z potrzebą identyfikacji nowego rodzaju przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które zastąpiły uprzednio zrealizowane. Jednocześnie wobec nadal utrzymujących się niekorzystnych mierników obszaru rewitalizacji, wskazujących na utrzymujące się zjawiska problemowe, istnieje potrzeba kontynuowania procesu odnowy terenów zdegradowanych w kolejnych latach. Te ustalenia dały podstawy do sformułowania wniosku o uruchomienie procesu aktualizacji GPR.

W procesie aktualizacji dokumentu zostały wprowadzone do GPR zapisy skutkujące uznaniem tego programu za strategię wpisującą się w narzędzie polityki spójności UE na lata 2021-2027, służące do realizacji zintegrowanych działań na specyficznych obszarach funkcjonalnych - Inne Instrumenty Terytorialne (IIT), o którym mowa w art. 36 ust. 4 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027.

Powyższe jest niezbędne w celu wpisania GPR do Wykazu programów rewitalizacji gmin Województwa Pomorskiego i korzystania ze wsparcia ze środków europejskich przeznaczonych na rewitalizację w ramach programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Pomorskiego na lata 2021-2027.